

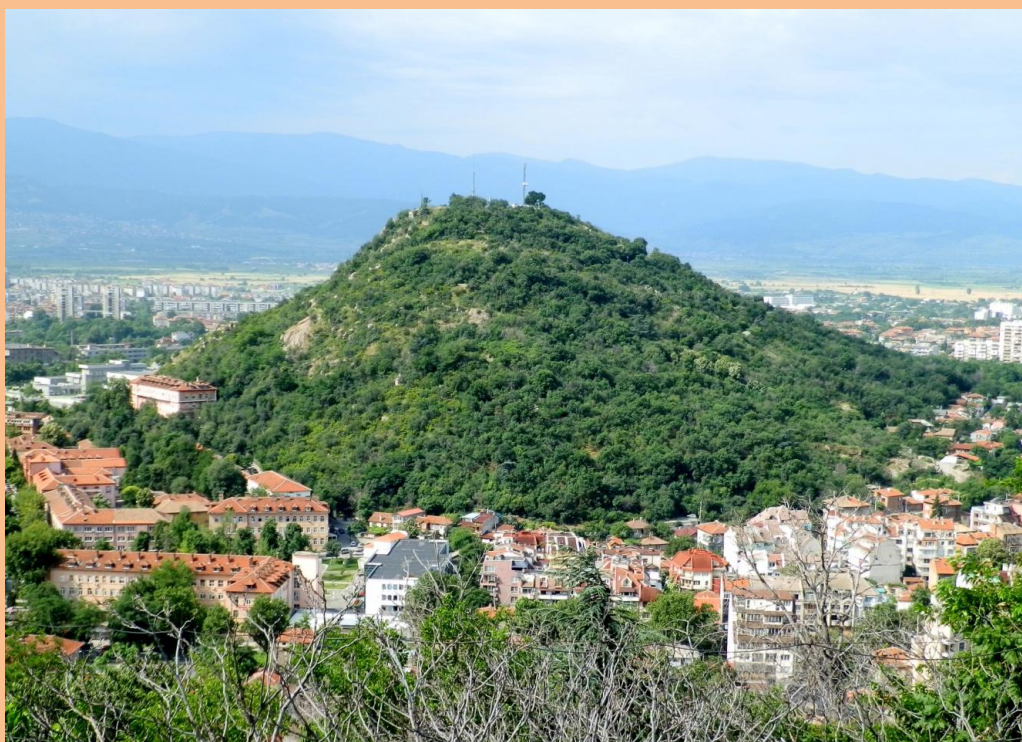

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА
СРЕДА И ВОДИТЕ

ОБЩИНА
ПЛОВДИВ

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ **на** **ПРИРОДНА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ** **„МЛАДЕЖКИ ХЪЛМ“**

Август, 2017

КОНСОРЦИУМ „ГЕОПОНТ-ЧУХЪЛ” ДЗЗД

Обект: Природна забележителност „Младежки хълм”

Възложител: Община Пловдив

Утвърдил: Министър на околната среда и водите

/Нено Димов/

Дата:

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ на ПРИРОДНА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ „МЛАДЕЖКИ ХЪЛМ”

/ПРОЕКТ/

Ръководител
на задачата:

/инж. Л. Икономов/

Управител
Консорциум „Геопопнт-Чухъл”

/инж. Л. Икономов/

Август, 2017

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕЧНИК	8
РЕЗЮМЕ	12
ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	12
ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ОЦЕНКИ	12
ГЛАВНИ ЦЕЛИ И ЗАПЛАХИ	19
ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ, ОСНОВНО ПЛОЩОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	23
РЕЖИМИ И НОРМИ НА ПРИРОДНА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ „МЛАДЕЖКИ ХЪЛМ“	25
ПРОГРАМИ И ПРИОРИТЕТИ	28
ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ	29
0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	29
0.1.1. Основания, произтичащи от Закона за защитените територии (Обн. ДВ. БР.133 от 11 Ноември 1998г., посл. изм. ДВ. БР.66 от 26 Юли 2013г.)	29
0.1.2. Основания, произтичащи от Наредбата за разработване на Планове за управление на защитени територии (Обн. ДВ БР 13/15.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. БР.55 от 20 Юли 2012г.)	29
0.1.3. Основания, произтичащи от Заданието за изготвяне на Плана за управление на ПЗ Младежки хълм	30
0.1.4. Основания, произтичащи от Договор №14 ДГ 550/19.05.2014 г. между Община Пловдив и Консорциум „ГЕОПОНТ-ЧУХЪЛ“	30
0.1.5. Други нормативни актове и разпоредби, касаещи изработването на Плана за управление.	30
0.1.5.1. Заповеди и решения, определящи статута на обектите	30
0.1.5.2. Други нормативни актове, касаещи пряко или косвено плановете за управление на трите природни забележителности	31
0.1.5.3. Международни конвенции и Европейски директиви	31
0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ - УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ	33
0.2.1. Участници в процеса на разработване на Плана	33
0.2.2. Процес на изготвяне на Плана – работни срещи, консултации, обсъждания и др.	34
0.2.3. Обществено обсъждане на Плана	36
0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА	37

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ 38

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ 38

1.0	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ	38
1.1.	ПЛОЩ НА ОБЕКТА И НА ВКЛЮЧЕНИТЕ В НЕГО ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	39
1.2.	ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ	39
1.3.	ЗАКОНОВ СТАТУТ	41
1.3.1.	ОПИСАНИЕ НА СТАТУТА И РАЗВИТИЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА ДО ПРЕКАТЕГОРИЗАЦИЯТА Й НА ПРИРОДНА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ	41
1.3.2.	ПРАВНА РАМКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	42
1.3.2.1.	Статут на територията и настъпили промени	42
1.3.2.2.	Институционални функции и правомощия за управление на природната забележителност	44
1.3.2.2.1.	Основни функции и правомощия на МОСВ, свързани с управлението на природната забележителност:	44
1.3.2.2.2.	Основни функции и правомощия на Община Пловдив, свързани с управлението на природната забележителност:	45
1.3.2.2.3.	Функции и правомощия на други организации	46
1.3.3.	МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ И ДИРЕКТИВИ ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРЕДМЕТА И ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ	46
1.4.	СОБСТВЕНОСТ	47
1.5.	УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА	48
1.5.1.	ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА И АДМИНИСТРАЦИЯ	48
1.5.2.	ПЕРСОНАЛ - ФУНКЦИИ	49
1.5.3.	МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ	49
1.6.	СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ	50
1.6.1.	План за управление на природна забележителност „Младежки хълм“ от 2003 г. (утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ)	50
1.6.2.	План за действие за опазване на растителния вид Мехуресточашков клин (ASTRAGALUS PHYSOCALYX FISCH.) в България, 2013 - 2022 г. по проект: „Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора“	50
1.6.3.	Програма за развитие, поддържане и опазване на зелената система на гр. Пловдив от 2013 г.	51
1.6.4.	Програма за опазване на околната среда на територията на Община Пловдив (актуализация 2014-2020)	52
1.6.5.	Актуализирана стратегическа карта за шум за Агломерация Пловдив, 2017-2022	54
1.6.6.	Програма за управление на отпадъците на Община Пловдив – 2014-2020	54
1.6.7.	Устройствени, технически и други планове и проекти	55
1.6.8.	Научни разработки, свързани с природната забележителност	55

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.7. Съществуващо функционално зонироване и режими	57

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ	60

1.8. Климат	60

1.8.1. ФАКТОРИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА МЕСТНИЯ КЛИМАТ	60

1.8.1.1. Географски фактори	60

1.8.1.2. Релеф	60

1.8.1.3. Радиационни фактори	61

1.8.1.4. Слънчево греење	61

1.8.1.5. Циркулационен фактор	61

1.8.2. ЕЛЕМЕНТИ НА КЛИМАТА	62

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ	63

1.9.1. ГЕОЛОЖКИ СТРОЕЖ, МОРОСТРУКТУРИ И МОРОМЕТРИЯ	63

1.9.2. ГЕОМОРФОЛОГИЯ НА РЕЛЕФА	64

1.9.3. ИНЖЕНЕРНО-ГЕОЛОЖКИ УСЛОВИЯ И РИСКОВЕ	65

1.10. Хидрология и хидробиология	67

1.11. Почви	67

1.11.1. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПОЧВИТЕ	67

1.11.2. ПОЧВЕНИ ПРОЦЕСИ	69

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	71

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ	71

1.13. РАСТИТЕЛНОСТ	71

1.14. ФЛОРА	74

1.14.1. НИСШИ РАСТЕНИЯ И ГЪБИ	74

1.14.1.1. Макромицети	74

1.14.1.2. Лишеи	74

1.14.1.3. Водорасли	75

1.14.2. ВИСШИ РАСТЕНИЯ	75

1.14.3. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ	76

1.15. ФАУНА	77

1.15.1. БЕЗГРЪБНАЧНИ ЖИВОТНИ	77

1.15.2. ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ	77

1.15.3. ПТИЦИ	79

1.15.4. БОЗАЙНИЦИ (БЕЗ ПРИЛЕПИ)	80

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.15.5. ПРИЛЕПИ 82

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА 85

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ОБЕКТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ 85

1.16.1. НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА (ВКЛЮЧИТЕЛНО ТРУДОВА ЗАЕТОСТ И ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА) 85

1.16.2. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА, ЗАСТРОЕНИ ПЛОЩИ, СГРАДИ 87

1.16.2.1. Информация за инфраструктурата и обектите в територията 87

1.16.2.2. Транспортна инфраструктура-паркинги и транспортен достъп 89

1.16.2.3. Описание на сградите на територията на хълма 89

1.16.3. УРБАНИЗАЦИОННИ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ ВЛИЯЕЦИ НА ПЗ 90

1.16.4. СЪБИРАНЕ НА ПРИРОДНИ ПРОДУКТИ 91

1.16.5. ТУРИЗЪМ, РЕКРЕАЦИЯ, СПОРТ, УСЛУГИ 91

1.16.6. ПРОМИШЛЕНОСТ 92

1.16.7. ИНФОРМИРАНост НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА ЗА ОБЕКТА И ОТНОШЕНИЕТО КЪМ НЕГО 92

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ 93

1.18. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО 93

1.19. ЛАНДШАФТ 93

1.19.1. СТРУКТУРА НА ЛАНДШАФТА 93

1.19.2. ЕСТЕТИЧЕСКИ КАЧЕСТВА 94

1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 94

1.20.1. СЪСТОЯНИЕ НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ 95

1.20.2. КЛИМАТ И МИКРОКЛИМАТ 98

1.20.3. ВОДИ – ПОВЪРХНОСТНИ И ПОДЗЕМНИ 100

1.20.4. ГЕОМОРФОЛОГИЯ 100

1.20.5. ПОЧВИ 100

1.20.6. АКУСТИЧНО НАТОВАРВАНЕ НА СРЕДАТА 100

1.20.7. ЕЛЕКТРО-МАГНИТНИ ПОЛЕТА 101

1.20.8. ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ 102

ПЪРВА ОЦЕНКА 103

1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА 103

1.21.1. УЯЗВИМОСТ 103

1.21.2. РЯДКОСТ 105

1.21.3. ЕСТЕСТВЕНОСТ 106

1.21.4. ТИПИЧНОСТ 107

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.21.5. РАЗМЕРИ	107
1.21.6. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	107
1.21.7. СТАБИЛНОСТ И НЕСТАБИЛНОСТ	109
1.22. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА	109
1.22.1. УРБАНИЗИРАНА СРЕДА	109
1.22.1.1. Оценка на функционалното зонироване	1110
1.22.1.2. Оценка на застроените територии	112
1.22.1.3. Оценка на техническата инфраструктура	112
1.22.1.4. Оценка на оптималните форми на бъдещото управление и охрана на ПЗ	112
1.22.1.5. Културно-историческо наследство	112
1.22.1.6. Оценка на санитарно-хигиенните условия	112
1.22.2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ	113
1.22.2.1. Оценка на рекреационната дейност	113
1.22.2.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите	113
1.22.3. СОБСТВЕНОСТ	113
1.22.4. УПРАВЛЕНИЕ	113
1.22.5. ФОРМИРАНЕ НА ОСНОВНИТЕ И НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ТЕРИТОРИЯТА	114
1.23. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	114
1.24. ОЦЕНКА НА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕЖИМИТЕ И ЗАДАЧИТЕ, РАЗПИСАНИ В ЧАСТИ 2, 3 И 4 НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ ОТ 2003 Г.	115
ЧАСТ 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ	125
2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ	125
2.1.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ	125
2.1.2. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ВТОРОСТЕПЕННИТЕ ЦЕЛИ	126
2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ	128
2.2.1. ТЕНДЕНЦИИ ОТ ЕСТЕСТВЕН ХАРАКТЕР	129
2.2.1.1. Промени в климата, почвите, хироложкия режим	129
2.2.1.2. Природни бедствия (пожари и други)	130
2.2.1.3. Междувидова конкуренция и сукцесия	131
2.2.2. ТЕНДЕНЦИИ ОТ АНТРОПОГЕНЕН ХАРАКТЕР	133
2.2.2.1. Прекомерно ползване на ресурсите	133
2.2.2.2. Ерозия	133
2.2.2.3. Нарушаване на ландшафта	133
2.2.2.4. Внасяне на чужди видове;	133

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017
2.2.2.5. Увреждане условията на местообитанията: замърсяване, шум, туристическо натоварване над капацитетните възможности и др.		133
2.2.3. ОГРАНИЧЕНИЯ И ТЕНДЕНЦИИ ИЗВЪН ПЗ		134
2.2.3.1. Административни ограничители		134
2.2.3.2. Финансови ограничения		134
ВТОРА ОЦЕНКА		135
2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ		135
2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ		150
ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ		151
3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНТЕ		151
3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ		153
3.2.1. РЕЖИМИ В ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ, СЪГЛАСНО ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТЕНЕТЕ ТЕРИТОРИИ, ОБН. ДВ 133/1998 (чл. 24 и чл. 25), ПРЕДВИЖДА СЛЕДНОТО:		153
3.2.2. РЕЖИМИ В ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ, ОПРЕДЕЛЕНИ СЪС ЗАПОВЕД №РД-466/22.12.1995 г. и ЗАПОВЕД №РД-903/01.12.2008 г. НА МИНИСТЪРА НА ОСВ:		154
3.2.3. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕЖИМИ И НОРМИ ВЪВЕДЕНИ С НАСТОЯЩИЯ ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ ОБЩОВАЛИДНИ ЗА ЦЯЛАТА ТЕРИТОРИЯ НА ПРИРОДНАТА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ		154
3.2.4. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕЖИМИ И НОРМИ ВЪВЕДЕНИ С НАСТОЯЩИЯ ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ ПО ЗОНИ		154
3.2.4.1. Режими и норми в Зона 1 – „Ниска паркова зона“		155
3.2.4.2. Режими и норми в Зона 2 – „Висока лесопаркова зона“		157
ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ		158
4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ		158
4.2. ПРОГРАМИ		158
4.3. ПРОЕКТИ		159
4.4. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ		164
4.5. РАБОТЕН ПЛАН		166
ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ		169
5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ		169
5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ		169
ОЦЕНКИ И ПРОВЕРКИ НА ОПАЗВАНЕТО НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ		172
ФИГУРИ		174

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

ПРИЛОЖЕНИЯ

182

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

РЕЧНИК

Абиотичен	Свързан с неживата природа.
Абиотични фактори	Условията на неживата природа, които въздействат върху организмите и имат пряко значение за живота им.
Автохтонен	Първичен, местен.
Автохтонен вид	Съществуващ вид в ареала на видообразуването
Антропогенен	Предизвикан от човека.
Антропогенни фактори	Съвкупност от разнообразни човешки дейности, които действат върху живата и неживата природа.
Ареал	Територия на географско разпространение на таксони живи организми (вид, род, семейство и т.н.) или съобщества (синтаксони от различен ранг).
Асоциация	Основна синтаксономична единица при класификация на растителността.
Безпокойство	Резултата от различни човешки дейности върху дивите животни, изразяващ се в уплашено, възбудено или раздразнено състояние и невъзможност да осъществяват присъщите им поведенчески действия в заетата от тях зона. Води до отрицателен за животното резултат - от изменения в поведението до напускане на естествения му район на обитаване.
Биологично разнообразие	Многообразието на живите организми на видово и надвидово равнище, многообразието на съобщества, местообитания и екосистеми от различни равнища.
Биотичен	Свързан с живите организми и живата природа.
Биотични фактори	Взаимодействия между организмите при съвместния им живот.
Биоценоза (съобщество)	Биологична система от популации на различни видове, които са взаимно свързани и обитават определена територия с еднородни условия (биотоп).
Вид	Група популации, индивидите в които обменят генетичен материал свободно помежду си, но не с индивиди от популации от други видове.
Възможност за възстановяване	Усилие (във време и ресурси) за възстановяване в ЗТ на вид или хабитат (EUROSITE). Чрез този критерий се установява стойността на елемента: колкото по-трудно е възстановяването, толкова по-важно е опазването на съответния елемент.
Възстановяване	Пресъздаването на цели съобщества от организми и местообитания по модел на естествено възникващите.
Генетични ресурси	Материали от растителен, животински или микроорганизмов произход, съдържащи функционални единици на наследствености имащи реална или потенциална стойност.
Доминантен вид	Вид, който преобладава по численост, оказва съществено влияние върху средата и обмяна на енергия в биоценозата.
Едификатор	Вид, който обуславя условията за живот в съобществото.
Екологична ниша	Пространствено и функционално място на вида в екосистемата; съвкупността от условията на живот в екосистемата, съответстващи на изискванията, към средата от ценопопулациите на даден вид.

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

Екологично равновесие	Състояние на балансираност в екосистемата между биоценозата и биотопа на всички над организмови равнища.
Екологична сукцесия	Последователна смяна на една екосистема с друга под въздействието на фактори, които съществено изменят или разрушават първоначалната и се създават условия за развитието на друга екосистема, по-приспособена към новите условия.
Екосистема	Динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица.
Екотонна зона	Гранична зона между две екосистеми.
Ендемит	Вид, който се среща само в определен географски район.
Естественост	Незасегнатост от човешка дейност; липса на окултуряване или опитомяване (EUROSITE).
Застрашен вид	Вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него.
Застрашен таксон	Таксон, чиято численост на популациите и област на разпространение намаляват по начин, по който в определен обозрим период може да престане да се среща в дадения район (локално застрашен), в страната (национално застрашен) или на планетата (глобално, световно застрашен); съществуват подробни международно признати класификации на степените на застрашеност и критериите на определянето им.
Защитен таксон	Таксон, поставен под режим на опазване със закон или друг нормативен документ, за който се забраняват всички действия, които могат да нанесат вреди на индивидите, на гнездата или леговищата им, на местата, които те обитават, включително безпокойство, взимане на намерени мъртви индивиди, пренасяне и т.н.
Зониране	Разделяне на защитената територия на части, наричани зони, които се използват за целите на управлението, обикновено временно (продължителността на съществуването им може да бъде по-малка от периода на действие на плана). Във всяка зона предписанията за управление са приблизително еднакви и се различават по тип и интензивност от тези в другите зони на плана.
Конкуренция	Взаимоотношение между популациите, възникващо при използване на общ хранителен ресурс.
Консервационно значим	Вид или друг таксон, съобщество, екосистема, природно местообитание, признати в научно издание за застрашени в някаква степен или притежаващи съществена екологична роля (например включени в национални или международни червени книги или списъци, в приложения към конвенции или директиви и други подобни документи).
Ксерофилен	Сухолюбив, приспособен към живот в условия на недостиг на вода и понижена влажност.
Ландшафт	Обособена територия, появата на някои от елементите на която е възникнала като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори.
Мезофил	Организъм, предпочитащ средни (умерени) условия на овлажнение на въздуха и почвата.

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

Местообитание на вид	Районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира в някои от етажите на своя жизнен цикъл.
Мониторинг	Продължително във времето еднотипно проследяване състоянието на даден показател, фактор, структура и т.н., с цел оценка, прогнозиране, контрол и въздействие за тяхното оптимизиране; система за наблюдения.
Нестабилност	Степен на променливост на ЗТ и отделните и елементи(EUROSITE).
Обилие	Показател за количественото участие на вида, изразен пряко или косвено.
Популация	Група от индивиди на даден вид, които населяват определено пространство, взаимно се кръстосват, имат общи морфологични, физиологични и поведенчески особености и са свързани функционално помежду си/ група от индивиди с общ произход, които обменят генетичен материал помежду си много повече, отколкото с индивиди от друга подобна група.
Потенциално застрашен вид	Вид, за който е вероятно скорошното му преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата продължават да съществуват.
Редки видове	Видове, чиито популации са малки и ако не непосредствено, то косвено или потенциално са застрашени.
Режим на опазване	Съвкупността от разрешени и забранени действия за дадена територия, определени от закона и целите, функциите и предназначението на въпросната територия.
Реликт	Таксон, който е преживял до днешно време от минали геологични епохи.
Рудерализация	Разпространение на антропофити при деградация на местообитанията.
Рядкост	Малочисленост на популацията и ограничено териториално разпространение на вида.
Синтаксон	Тип фитоценоза от определена синтаксономична категория; основна синтаксономична категория е асоциацията.
Синузия	Пространствено и екологично обособена част от фитоценозата, съставена от растения принадлежащи към една или няколко близки жизнени форми.
Стенобионтен	Организъм, който живее при постоянни, непроменящи се стойности на факторите на средата.
Стенотопен	Организъм, който може да съществува само в строго специфични, много силно ограничени условия на средата. Организъм с тесни екологични изисквания.
Субдоминант	Растителен вид, който взема главно участие в състава и изграждането на определен етаж от дадена фитоценоза, но е с по-малко обилие от доминантния вид във фитоценозата.
Съобщество (Биоценоза)	Система от съвместно живеещи в границите на определено пространство организми, представени от своите индивиди и популации; в рамките на биоценозата могат да се разграничат няколко подсистеми, в които участват различни групи организми: растения (фитоценоза), животни (зооценоза), гъби(микоценоза), водорасли (алгоценоза), бактерии(бактериоценоза).
Таксон	Съвкупност от организми, разглеждани като формални обединения на съответните нива от йерархичната класификация; наименование на класификационните единици, отразяващи мястото в системата на даден

Консорциум „Геопонт-Чухъл”	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”	Август, 2017

	организъм (основни таксони -форма/вариетет, подвид, вид, род, семейство, разред, клас, тип, царство).
Трофична база	Хранителна база.
Трудна възстановимост	Възстановяването на вида или хабитата е възможно при усърдно управление в рамките на 10-15 г.
Туризъм	Икономическа дейност, която е насочена към създаването, предлагането и реализирането на стоки и услуги, формиращи туристическия продукт.
Управление	Единен и научно обоснован комплекс от мерки, целящ постигане на определените по закон цели, функции и предназначение на защитената територия (включително охрана, контрол, преки природозащитни действия на терена, регулиране на ползванията, природозащитно образование и осведомяване на обществеността и т.н.); <i>1.Контрол на процесите в ЗТ в съответствие с плана за управление 2.Практическото приложение на плана за управление 3.Предприемане на всякакво действие или проект, идентифициран в плана за управление, в т.ч. идентифициране на нови възможности (EUROSITE).</i>
Устойчиво управление	Управление на ползването, развитието и опазването на природните ресурси по начин и степен, които дават възможност на настоящите поколения и общности да си осигуряват социални, икономически и културни блага, без да се: а) намалява възможността на бъдещите поколения и общности да задоволяват социални, икономически и културни нужди; б) нарушава способността на екосистемите да осъществяват своите почвозащитни и климато-регулиращи функции; в) намалява значително биологичното разнообразие.
Фитоценоза (Растително съобщество)	Всяка конкретна растителна групировка, на известно пространство еднородна по състав, структура и взаимодействия между съставлящите я растения и между тях и средата. Фитоценозата е съставна част на биоценоза и екосистемата.
Фауна	Всички таксони животни на определена площ.
Флора	Всички таксони растения на определена площ.
Хабитат	Виж Природно местообитание.
Хидробионт	Вид, който е приспособен към живот единствено във водна среда.
Хидрофил	Водолюбив.
Численост на Популацията	Броят на индивидите в популацията на дадена територия или в даден обем.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

РЕЗЮМЕ

Основание за разработване на Плана

Основна предпоставка за разработване на плана за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“ е необходимостта от съвременен подход за ефективно управление на територията му, балансиращо мерките за специализираното опазване с функциите, които тя има като неразривна част от парково-урбанистичната тъкан на града.

Настоящият План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“ представлява актуализация, по чл. 4 от *Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии* (Обн. ДВ бр 13/15.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55 от 20 Юли 2012 г.), на разработения през 2003 г. и утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ План за управление на защитената територия.

Обхвата и съдържанието на Плана се изготвят съгласно изискванията на следните по-важни документи:

- Закона за защитените територии (Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., посл. изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г.)
- Наредбата за разработване на Планове за управление на защитени територии (Обн. ДВ бр 13/15.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55 от 20 Юли 2012г.)
- Задание за изготвяне на Плана за управление на ПЗ Младежки Хълм, утвърдено от МОСВ г.

Разработването на плана е възложено от Община Пловдив в качеството на управляващ орган на Природната забележителност на Консорциум „Геопонт-Чухъл“ ДЗЗД с Договор №14 ДГ 550 от 19.05.2014 г.

Основни характеристики и оценки

Младежки хълм е разположен в югозападната част на район „Централен“ на град Пловдив. Съгласно действащия Общ устройствен план (ОУП) на Пловдив от 2007 г. и Подробния паркоустройствен план на хълма, приет през 2009 г. Функционално, територията на хълма е причислена към зелената система на града в ролята си на парк за широко обществено ползване.

Младежки хълм е най-голямото от трите тепета в гр. Пловдив, притежаващи статута на природни забележителности. Особено пагубни за флората и растителността са били последните две-три столетия, когато хълмовете са били почти напълно обезлесени. По-късно – от края на XIX век, до днешни дни хълмът е бил изкуствено залесяван с декоративни дървета и храсти – чужди на първичната флора и растителност. Въпреки очевидно антропогенния произход на повечето от растителните съобщества, на територията на хълма ясно се разграничава голяма лесопаркова зона, в която биотопите са максимално близки до естествените. Въпреки това, относителната изолираност на хълма, географското му положение, близостта до Маришкия път на амедитерианското фитоклиматично влияние са комплексни причини и до днес по тях да се запазят някои по-редки и ендемични видове. Срещат се дори и храстови съобщества и следи от тях от по-южен (субмедитериански) тип. Те представляват научен и консервационен интерес и диктуват необходимостта от по-специално отношение.

Самотните хълмове, сред околната обширна равнина отдавна са привличали вниманието на наши и чужди природоизпитатели, посетили тези места. Те са открили и съобщили за редки и интересни растения, между които и не малък брой нови за науката. Имената на някои от

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

тези природоизпитатели и ботаници са: Имре Фривалдски, Виктор Янка, Йозеф Веленовски, както и нашите първи ботаници – проф. Ст. Георгиев, проф. Н. Стоянов, проф. Б. Стефанов и др. Новите за науката видове, за които хълмовете са класически находища, са допринесли за популяризирането на хълмовете и Пловдив сред научния свят на Балканите и Европа. Това също е факт, който налага тяхното разумно стопанисване и опазване.

Най-големият по площ, най-високият и най-отдалеченият от центъра на града, Младежки хълм е сравнително най-малко повлиян от човешката дейност. Хълмът заедно с неговата ниска паркова част са обявени през 1995 г. от МОСВ за Природна забележителност, като предмет на опазване са уникалните геоморфоложки образувания на Пловдивския плутон, разкриващи се тук, както и специфичният ландшафт, редките и защитените видове на флората, а също и на фауната.

Рядкост

Съгласно международните документи, рядкостта на застрашените растения, животни и типовете природни местообитания се смята като елемент на заплаха. Като цяло най-много редки видове се наблюдават основно сред представителите на висшата флора, а също и сред представителите на прилепите. В останалите биологични групи също има видове с природозащитен статут, но не с такава степен на рядкост. Повечето от групите на флората са с ниска степен на рядкост. От висшите растения са установени 12 вида с консервационна значимост, от които 5 са включени в Червената книга и 9 са балкански ендемити. От Прилепите също – от 14 вида 12 са включени в Червената книга в различни категории на защита.

Група	Степен	Причини
Висши растения	Висока	В ПЗ „Младежки хълм“ са установени общо 12 растителни вида с консервационна значимост (от общо 352). Четири вида са включени в Червената книга на Р България, от които един в категория „застрашен“ и 3 в категория „критично застрашен“. От Приложение III на Закона за биологичното разнообразие присъстват 4 вида и 3 редки вида от флората на България, което за сравнително малката площ определя висока степен на рядкост. Редки за страната растения (извън горните категории), разпространени на Младежкия хълм са още 13 вида
Низши растения	Ниска	Низшите растения на територията на Младежки хълм са слабо представени и са със сравнително нисък консервационен статус.
Безгръбначни	Ниска	От установени 186 вида, само един (<i>Eresus cinnaberinus</i>) е с особен природозащитен статус – включен в IUCN в категория уязвим (VU).
Земноводни и влечуги	Средна	Всички установени видове (общо 6) са включени в Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Берн, 1979 г.), в Приложение II като „строго защитени“ и в Приложение IV на Директива 92/43 на Съвета на Европейската Икономическа Общност от 21.05.1992 за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Всички установени видове са включени в Червения списък на Европа, с категория „LC“ – least concern (нисък риск) и в Червения списък на застрашените животни на Световния съюз за защита на природата (IUCN) с категория „LC“ – least concern (нисък риск).
Птици	Средна	Голяма част от видовете птици са защитени на територията на страната – това са видове от приложение 3 на Закона за биологично разнообразие. От тях обаче само три са с по-рядък статус - дивия скален гълъб (<i>Columba livia</i>) и малкия ястреб (<i>Accipiter nisus</i>) в категория застрашени и белият щъркел (<i>Ciconia ciconia</i>) е категорията „уязвим“.
Бозайници без прилепи	Ниска	От установените в ПЗ „Младежки хълм“ 8 вида бозайници, само три вида имат някакъв природозащитен статус – таралеж, катерица и невестулка. Нито един от регистрираните видове бозайници не е особено рядък.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Група	Степен	Причини
		Видове, включени в Червена книга на България няма отчетени.
Прилепи	Средна	На територията ПЗ „Младежки хълм“ са установени общо 14 вида прилепи. Не може да се каже, че всички обитават постоянно ПЗ, повечето от тях идват да се хранят или да ползват временни убежища. Но със сигурност територията на ПЗ за всички тях е от важно значение. От 14 ^{те} вида 12 са включени в Червената книга със различен статут: 2 – в категория почти застрашен, 2 – уязвим; 7 – незастрашен; и 1 – с недостатъчно данни за оценка.
Ландшафт	Средна	Елементите на защитения в ПЗ Младежки хълм ландшафт включват основно уникалните разкрития на скалните образувания и вегетативния парков и натуралистичен лесопарков ландшафт. Разкритията на скалните образувания като едно от малкото проявление на Пловдивския плутон, представляват сравнително рядко явление, специфично предимно за тепетата на гр. Пловдив. Вегетативните площи са с по-малка степен на рядкост с изключение на няколкото редки вида в натуралните лесопаркови вегетативни площи, останалите видове са широко разпространени.
Природни местообитания, включени в Приложение I на ЗБП	Няма такива	Не е приложимо

Естественост

Естественият характер на територията е повлиян от човешкият фактор, като по-голяма част от местообитанията се отличават с ниска степен на естественост.

Оценката на елементите от флората и растителността в ПЗ показва, че естественият характер е запазен в много малка степен, главно в южната част на хълма (южните склонове). Естественият характер на растителната покривка е нарушен в резултат на извършеното изкуствено залесяване с предимно декоративни видове в това число и иглолистни, неспецифични за района, високо присъствие на антропофитни и рудерални растения. Съществуват формирани вторични тревни и храстови съобщества вследствие на антропогенна намеса. Коренната растителност е слабо запазена. Първичен произход имат само единични дървета или малки групи от полски бряст (*Ulmus minor*), летен дъб (*Quercus robur*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), южна копривка (*Celtis australis*), хинап (*Ziziphus jujuba*) и кукуч (*Pistacia terebinthus*).

Биологично разнообразие

Растителност

По време на проучването, в Младежкия хълм са установени 352 вида от 62 семейства. Те съставляват 24,6% от общо установените от Чешмеджиев и Василев (2009) 1430 вида за района на Пловдив. От тях 302 вида са тревисти, 23 – широколистни дървесни, 20 вида са храсти, 5 вида са иглолистни дървесни, 2 вида са увивни и катерливи растения. 109 от 352 вида са лечебни растения. Преобладават видовете от сем. Сложноцветни (Asteraceae) – 41 вида, сем. Бобови (Fabaceae) – 38 вида и сем. Житни (Poaceae) – 38 вида. 68% от видовете са част от естествената растителност, а останалите са чуждоземни – предимно интродуцирани от човека и по-малко адвентивни (разпространени без намесата на човека). По биологичен тип 2/3 от растенията са тревисти, а 1/3 – дървесни. Интродуцираните видове произхождат най-вече от Средиземноморието, Азия и Америка, и по-рядко от Евразия и други флористични райони на Земята. Адвентивните са главно от Америка и Азия. Диворастящите видове растения на територията на хълма са над 60% от общия брой. Част от тях имат хранителни качества, други са плевели и пасищни видове. 109 от общо

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

установените 352 вида са лечебни растения, което говори за богато разнообразие на такива, въпреки че са в малки количества.

Птици

Към момента на територията на България са приети за сигурно установени 409 вида птици (BUNARCO, 2009). Орнитофауната на природната забележителност наброява 50 вида, което е 12,2% от установените в България птици. Тези 50 вида спадат към 11 разряда и 24 семейства, което е съответно 52,4% от разредите и 36,9% от установените на територията на страната семейства. От установените за парка видове 37 са гнездящи (от тях 25 са сигурно гнездящи и 12 вида са вероятно гнездящи), което е 12,9% от гнездовата орнитофауна в България (Янков, 2007).

Бозайници (без прилепи)

Резултатите от теренните изследвания на територията на ПЗ „Младежки хълм“ показаха, че установеният видов състав на бозайниците (без прилепи) не е богат в сравнение с общо установения за страната. Хълмът обаче се явява важно убежище за видовете в градска среда и в този смисъл бозайната фауна е представена от очакваните видове адаптирани към антропогенно повлияни местообитания. От срещаните се в България 68 вида бозайници (без прилепи) принадлежащи към 22 семейства на 8 разряда (Пешев и кол., 2004), на територията на „Младежки хълм“ се срещат 8 вида бозайници (без прилепи) от 5 семейства на 3 разряда.

От разред Насекомоядни (Insectivora) са установени 2 вида принадлежащи към 2 семейства, от общо 10 вида (3 семейства) за страната – източноевропейски таралеж (*Erinaceus concolor*) и европейска къртица (*Talpa europea*). От третото семейство на разряда – сем. Земеровки (*Soricidae*) не са регистрирани представители.

Разред Гризачи (*Rodentia*) е представен от общо 5 вида (от 31 за страната) принадлежащи към 2 семейства (*Sciuridae* и *Muridae*) от общо 8 семейства за страната. Освен типичните синантропни видове очаквани в градска среда (домашната мишка и черния плъх) на хълма се срещат и представители на горски мезофилен тип фауна – бореални (каторица) и неморални видове (горските мишки от род *Apodemus*).

От разред Хищници притежаващ 4 семейства се среща само един вид – невестулката (*Mustela nivalis*) от сем. Порови (*Mustelidae*). Това е най-дребния хищник у нас, който често се среща в населени места.

Прилепи

От общо 35 вида прилепи, срещани се в Европа, в България са установени 33 (Benda et al., 2003), в Пловдив 17 (Stoycheva et al., 2009).

Общо 14 вида прилепи са установени при проучването в ПЗ „Младежки хълм“, което е 82,35 % от видовете срещани се в гр. Пловдив, и 42,42 % от видовете срещани се в страната. Видовото разнообразие е сравнително почти половината в сравнение с това в страната. Въпреки, че е обградена от урбанизирана територия - ПЗ „Младежки хълм“, е сравнително богата на видове прилепи и е важно местообитание, където прилепите намират храна и убежища.

Земноводни и влечуги

Регистрираните при проучването видове земноводни представляват 33,33% от тези, срещани се в град Пловдив и 8,69% от видовете срещани се в страната. Влечугите съставляват 50,00% от всички видове влечуги, срещани се в град Пловдив и 10,52% от видовете срещани се в страната.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Безгръбначни

Фаунистичното разнообразие на сухоземните безгръбначни животни на територията на ПЗ Младежки хълм е оценено основно на базата на насекомите (Insecta) и мекотелите (Mollusca), и частично на многоножките (Myriapoda) и паяците (Araneae). Установени са 186 вида (някои са детерминирани до надвидов ранг - sp.) от 62 семейства на 12 разряда безгръбначни животни.

Установените безгръбначни животни са широко разпространени и типични за България обитатели, но въпреки това те са представителни в таксономично, фаунистично и консервационно отношение и могат да илюстрират многообразието на безгръбначните животни. Регистрираните таксони вероятно представляват не повече от една пета от обитаващите територията видове.

Хубенов (2005) обобщава малакофаунистично разнообразие на България и дава данни за 445 вида. В ПЗ Младежки хълм са регистрирани едва 21 вида охлюви, но трябва да се има предвид ниската степен на проученост и факта, че това са само сухоземни обитатели.

По данни на Берон (2005), Големански и др. (2005), Делчев и др. (2005) и Хубенов (1996) в България са установени около 25 000 вида безгръбначни животни от Тип Athropoda, принадлежащи на 62 разряда. В ПЗ Младежки хълм са регистрирани 165 вида членестоноги от 11 разряда. Бъдещи системни проучвания върху различните разреди ще доведат до съществена промяна в този брой.

Типичност

От общо установените 352 вида на територията на Младежкия хълм, 21 вида са северноамерикански, а 16 вида са инвазивни (Таблица 4 в Приложение 2), което свидетелства за силната деградация на растителната покривка.

Територията се отличава с ниска степен на типичност, което се доказва от значителното присъствие на множество декоративни видове, като бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), айлант (*Ailanthus altissima*), черна акация (*Amorpha fruticosa*), гледичия (*Gleditsia triacanthos*), японска софора (*Sophora japonica*), китайски мехурник (*Koelreuteria paniculata*), ясенолистен явор (*Acer negundo*), *Opuntia humifusa* и представители от сем. Pinaceae и сем. Cupressaceae. От тревистите видове нетипични за района са едностълбчестата кукувича прежда (*Cuscuta monogyna*) и дребноцветната перуанска лайкучка (*Galinsoga parviflora*).

Инвазивните видове представляват сериозна и постоянна заплаха за естественото биоразнообразие, тъй като са изключително конкурентноспособни в естествените местообитания на местните видове, поради невзискателността си и способността си да се приспособяват към разнообразни екологични условия. Широкото и бързото им разпространение е резултат от тяхната биология – образуват обилно семена с голяма жизнестойкост, която запазват с години, имат ефективни механизми за разпространение и нарастват бързо. Хибридизират се с близки родственици от естествено разпространените видове и водят до изчезване на редките видове.

От представителите на фауната в голяма степен преобладават синантропните видове като катерица, къртица, мишки и т.н. Характерни са основно широкораспространени видове.

Уязвимост на защитената територия

Анализирайки уязвимостта на природната забележителност, може да се вземе предвид, че положителна роля за опазване на крехките екосистеми и характерните ландшафтни характеристики имат следните забранителни дейности, формулирани в Заповедите на МОСВ за обявяване и промяна на режимите в природната забележителност:

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- Забрана за всякакво строителство, с изключение на предвиденото в плановите за управление на природните забележителности, както и поддържане на съществуващи сгради, алеи, паркови и инфраструктурни съоръжения.
- Разрушаване и изземване на скални маси.
- Унищожаване и увреждане на естествената паркова растителност.
- Безпокоене на птиците, вземането на яйцата и малките им, разрушаване на гнездата.
- Палене на огън.
- Паша на домашни животни.
- Внасяне на нехарактерни растителни видове.

Други фактори също с положителна роля са следните:

- Труднодостъпен терен в участъците на защитената територия, в които се срещат повечето ценни видове, обект на защита;
- Голямата денивелация и недостъпност на по-голямата част от геоморфоложките образувания, предмет на защита
- Сравнително добра устойчивост на геоморфоложките образувания и слаба податливост на увреждане от по-леки въздействия

Отрицателни фактори („предизвикателства“ пред устойчивото развитие и на природната забележителност) са:

- Значително антропогенно натоварване – ежедневен голям брой на посетителите
- Риск от зловредно увреждане на парковата инфраструктура
- Риск от увреждане на тревисти и храстови растителни видове поради невнимание
- Риск от увреждане на популациите на видове поради събиране на лечебни или др. полезни видове растения
- Риск от пожар (който би могъл да се възпламени напр. от неизгасена цигара небрежно хвърлена в сухата шума или в кошче с хартиени отпадъци или от директно палене на огън от недобросъвестни граждани)
- Безпокойство и прогонване на животински видове, особено през размножителния им период

Анализ на степента на уязвимост е даден в табличен вид по-долу:

Група	Степен	Уязвима група	Причини
Висши растения	Средна	Преобладаваща за ПЗ е средната степен на уязвимост. Тя се отнася към тревните и храстови съобщества и хазмофитна растителност, като най-засегнати са видовете с консервационен статус и лечебните растения.	От факторите с антропогенен характер, които влияят на уязвимостта най-съществен е близостта до урбанизираната градска територия. Основните проблеми идват от механичното им унищожаване, вследствие от утъпкване, бране, съпроводено с изкореняване, замърсяване с битови отпадъци и други антропогенни въздействия.
Низши растения	Ниска	Низшите растения на територията на Младежки хълм са слабо представени и са със сравнително нисък консервационен статус.	Преки въздействия е слабо вероятно да повлияят популациите им.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Група	Степен	Уязвима група	Причини
Безгръбначни	Ниска	Преки въздействия е слабо вероятно да повлияят популациите им. На територията на ПЗ Младежки хълм от установени 186 вида, само един (<i>Eresus cinnaberinus</i>) е с особен природозащитен статус.	Рисковете са свързани основно евентуални увреждания на хабитата поради зловерни или недобросъвестни дейности като създаване на нерегламентирани сметища, недобросъвестно палене на огньове. Рискът от засягане на видове на популационно ниво е минимален, тъй като тези дейности не биха (или трудно биха) могли да засегнат целите хабитати на съответните видове.
Земноводни и влечуги	Средна	Положителни фактори за влечугите са това, че скалистите хабитати, които най-често биват обитавани обикновено са трудно достъпни. В останалите хабитати в района са възможни както преки така и непреки влияния.	Възможните въздействия са свързани както с възможно безпокойство и прогонване в други хабитати, така и с риск от преки въздействия. Поради неприятния си за много хора вид те биха могли да станат жертва най-вече на деца. Риск от пряко въздействие е евентуалният им нерегламентиран улов от недобросъвестни лица за лични терариуми и др. Предвид сравнително добрата подвижност на видовете от тази група рискът от въздействие на ниво популация е слабо вероятен.
Птици	Средна	Най-силно уязвими са гнездящите видове, тъй като евентуалното им безпокойство и / или прогонване може да компрометира гнездовия им успех.	Рискът е най-вече от безпокойство на индивиди, който може да доведе до тяхното прогонване в случай на безпокойство в близост до гнездото. При такива случаи за негнездящите тук птици рискът не е толкова съществен, тъй като те ас изключително подвижни и лесно могат да изберат друго близко местообитание, но при гнездящите може да се компрометира размножителния процес
Бозайници без прилепи	Средна	Много от установените видове (къртица, катерица, някои от мишевидни гризачи) всички са с висока степен на синантропизация. Други, като невестулката са силно уязвими към антропогенното присъствие и безпокойството.	Отрицателно действащи фактори са основно антропогенно безпокойство, риск от замърсяване с твърди отпадъци (като един от основните фактори) и нерегламентирано палене на огньове.
Прилепи	Ниска	Установени са 14 вида прилепи, но повечето от тях едва ли обитават трайно защитената територия, тъй като в близост са налични множество други подходящи хабитати.	Като отрицателно-действащи фактори е отчетено обрастването на някои ниши , входове на изоставени сгради и бункери в района. За да се подчертае природозащитната функция на обекта се препоръчва поставяне на къщички за прилепи, опазване и маркиране на стари „биотопни“ дървета (ако има такива). И като цяло запазване на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Група	Степен	Уязвима група	Причини
			съществуващите в ПЗ сгради, тъй като при тях би могло да има убежища на прилепи.
Ландшафт	Средна	Елементите на защитения в ПЗ Младежки хълм ландшафт включват основно уникалните разкрития на скалните образувания и вегетативния парков ландшафт и вегетативния лесопарков ландшафт. Докато вегетативният (парков и лесопарков) ландшафт е податлив към въздействия, то скалния е с много ниска степен на уязвимост.	Вегетативните ландшафти са уязвими към механичното им увреждане, вследствие от утъпкване, бране, съпроводено с изкореняване, замърсяване с битови отпадъци и други антропогенни въздействия, както и от изключителната конкурентноспособност на някои от инвазивните видове в растителните местообитания на местните видове.

Уязвимостта на природния комплекс по отношение на природни и антропогенни процеси е сравнително ниска и при спазване на забраните, наложени със заповедите за обявяване и промяна на режима на защитената територия, не се налагат мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.

Независимо от това следва да се въведат забрани за изкореняването, брането или събирането на растения или техни части от вегетативните площи на територията на природната забележителност, в т.ч. и на лечебни видове. Находищата на лечебни видове не са достатъчно големи, за да позволят такива действия.

Следва да се поставят табели на чувствителните места, които да подсещат посетителите за режима на дейностите в защитената територия и да се прилага стриктен контрол за спазване на наложените режими. В този смисъл охраната на парка, следва да контролира цялата територия на хълма чрез ежедневни периодични обхождания /пеша или не/ на стратегически избрани маршрути.

Главни цели и заплахи

Дългосрочни цели

Определянето на дългосрочните цели и ограничения е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

Съгласно чл. 23., ал. 2 от Закона за защитените територии „Природните забележителности се управляват с цел запазване на техните естествени особености“. Природните забележителности се обявяват с прилежаща територия, необходима за опазването им.

Съгласно “Насоки за управленски категории защитените територии” (IUCN) Природна забележителност „Младежки хълм“ попада в **Категория III Природен паметник/природна забележителност: защитена територия, управлявана главно с цел съхраняване на специфични природни дадености**. По дефиниция тази категория включва територии, притежаващи една или повече специфични природни дадености или природни/културни особености, които имат изключителна или уникална стойност поради своята рядкост, представителност, естетически качества или културна значимост.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Целите на управление на тази категория защитени територии са:

- Опазване или съхраняване за вечни времена на изключителни природни дадености поради тяхната природна значимост, уникални или представителни качества и/или духовно съдържание;
- Доколкото е съвместимо с горепосочената цел, осигуряване на възможности за изследователска дейност, образование, разбиране и обществено признание;
- Елиминирание и съответно предотвратяване на ползването или на дейностите, противоречащи на целите на обявяването;
- Облагодетелстване на местното население с такива ползи, които са съвместими с другите цели на управление.

Основният принцип при определяне на дългосрочните цели, е територията да бъде управлявана по такъв начин, че спазвайки българското законодателство да се осигурява опазване и поддържане на природните дадености и културни особености в дългосрочен план.

Идентифицирани са главните цели на управление на резервата, в съответствие с нормативните изисквания, направената оценка и изискванията посочени в Заповедите за обявяване на защитената територия.

На база констатациите и оценките направени до тук, както и на база нормативните изисквания (вкл. на заповедите за обявяване и промяна на режима в защитената зона) главните цели, към постигането на които трябва да се насочат управленските решения и дейности в следващия 10 годишен планов период могат да се формулират, както следва:

Главна цел 1. Опазване, поддържане и възстановяване на находища и популации на консервационно-значими видове

Опазване на находищата на консервационно значими растителни видове, почистване на разрастналите се около тях храсти, плевелни и/или рудерални видове и възстановяване на популациите на унищожени вече находища (чашково сграбиче и атинската мерендера) чрез засаждане и проследяване на развитието им.

Опазване на типични местообитания на консервационно значими видове птици и бозайници, чрез създаване на условия за тяхното обитаване на хълма (поставяне на къщички за прилепи, запазване на типични хабитати на земноводни, на птици, на прилепи и др.).

Главна цел 2. Възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност на хълма

Възстановяване на съобщества на естествени за района видове и поетапна подмяна на инвазивните растения с местни такива. В парковата част се допуска подмяна на декоративните видове. Ползването на екзотични видове се допуска в ниската „паркова“ част на хълма.

Главна цел 3. Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта

Опазване на скалния ландшафт от саморазрушаване поради ерозия или поради антропогенна намеса. Следва да се реализира изготвеният проект за укрепване на активните срутища и да се направи цялостно проучване на всички актуални рискове от свличане или срутване на скален материал, след което да се направи програма за реализиране на необходимите укрепителни дейности, като за най- спешните обекти, следва да се предвидят най-кратки срокове.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Дейностите по укрепване следва да се реализират с възможно най-малка промяна по тялото на скалните масиви, а всеки изготвен проект следва да се съгласува с органите на МОСВ по реда на Глава 6 от Закона за опазване на околната среда.

Заплахи

Постигането на посочените главни цели зависи от множество фактори на средата (от естествен или антропогенен произход), които както могат да стимулират тяхното осъществяване, така и да ограничат постигането им.

По-долу са представени основните фактори (тенденции), които потенциално биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление.

Заплахи от естествен характер

Промени в климата, почвите, хидроложкия режим

Глобалните промени на климата са трайна тенденция, водеща до въздействия в световен мащаб и съответно локалните условия на средата. Води и до промяна в климатичните и почвените условия, хидроложкия режим и другите абиотични компоненти на средата. При трайно проявление може да настъпи промяна във видовия състав, намаляване и дори изчезване на консервационно значими видове и хабитати. Явлението има негативно въздействие върху горското стопанство, развитието на екологичния туризъм и други фактори за развитие на територията. По този начин се ограничава постигането на основните цели, свързани с опазването на консервационно значимите видове и местообитания.

Факт е също така и, че проявленията на глобалните климатични промени на място могат да се изразят най-вече в продължителни проливни дъждове или в продължителни засушавания. От тези две явления по-рисково в случая е засушаването, но и то може да бъде преодоляно сравнително лесно поради наличието на водопровод осигуряващ достъп до вода за поливане, стига този водопровод да бъде приведен в читаво състояние и да се доразвие поливната система. На билото на защитената територия има също водоем с вода за противопожарни нужди. Обемът му, обаче е недостатъчен за справяне с големи пожари, затова ремонтването на водопровода е изключително важна мярка в това отношение.

Природни бедствия (пожари и други)

Пожарите са едни от основните причини, които могат да доведат до значителни загуби на биологично разнообразие. Други природни бедствия, които могат да окажат влияние върху биологичното разнообразие и да доведат до неизпълнение на целите на природната забележителност са ветровали, ветроломи, снеговали, снеголоми, смерч и други. Въздействието на тази група рискове се характеризира с висока степен на опасност за цялостно въздействие на големи площи или върху цялата защитена територия.

Междувидова конкуренция и сукцесия

Естественят характер на територията и сега е силно повлиян от човешкия фактор. Коренната растителност е запазена в много малка степен, главно в южната част на хълма. От общо установените 352 вида на територията на Младежки хълм 21 вида са северноамерикански, а 16 вида са инвазивни. Това свидетелства за силната промяна и деградация на растителната покривка. Инвазивните видове представляват сериозна и постоянна заплаха за естественото биоразнообразие, тъй като са изключително конкурентноспособни в естествените местообитания на местните видове, поради невзискателността си и способността си да се приспособяват към разнообразни екологични условия. Широкото и бързото им разпространение е резултат от тяхната биология – образуват обилно семена с голяма жизненост, която запазват с години, имат ефективни механизми за разпространение и нарастват бързо. Хибридизират се с близки родственици от естествено разпространените видове и водят до сукцесия и изчезване на редките местни видове. Затова се предлагат целенасочени мероприятия за управление на състава и

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

структурата на съобществата и недопускане на прекаленото разрастване на инвазивните видове.

Тенденции от антропогенен характер

Прекомерно ползване на ресурсите. Прекомерното ползване на ресурси като например събиране на лечебни растения или събиране на флористични материали за научни и др. колекции могат да увредят състоянието на популациите на някои от по-редките видове. Това може да окаже влияние само върху някои видове без да повлияе цели хабитати. Определя се като локално. Като степен се определя като високо, тъй като повечето от уязвимите видове са с висок консервационен статус. Предвид това считаме, че е редно да се забрани събирането на лечебни растения или техни части, а за събиране на видове за научни колекции, това да се позволява само след съгласуване със звеното в Община Пловдив, управляващо защитената територия.

Ерозия. Почвената ерозия има потенциал за вредно въздействие върху някои от растителните видове, най-вече по места близо до скалистите масиви, където почвата е по-плитка. Въздействието, обаче може да се определи като преобладаващо средно по степен, тъй като проявленията могат да бъдат само локални, без да се засегнат цели популации на видове или цели хабитати. Предвидено е да се внася почва на такива места, за да се преодолеят отрицателните въздействия

Нарушаване на ландшафта. Антропогенното нарушаване на ландшафта е дейност, която е изрично забранена в режима на опазване на защитената територия. Съществуват, обаче и естествени процеси, които имат потенциал значително да нарушат на ландшафта – процеси като например свлачища и срутища. Такива явления могат да окажат значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване в защитената територия, разбира се локално, но освен видове и хабитати, могат да засегнат и хората и дори да отнемат човешки живот. Важно е с приоритет да се подходи към мерките, предвидени за укрепване на рисковите участъци, разбира се без това да става за сметка на техните естетически и екологични качества.

Внасяне на чужди видове. Внасянето на чужди видове във високата част на хълма (за разлика от ниската, обслужваща зона) е, и следва да продължи да бъде забранено. Както беше описано по-горе, това и в момента е съществен проблем в растителните ценози на природната забележителност. Много често чужди видове биват интродуцирани поради техните декоративни качества, но в последствие те се оказват по-конкурентноспособно от местните видове и постепенно ги изместват в биотопа. Въздействието от това може да се приеме за високо по степен и може да придобие повсеместен характер, въздействайки не само върху видове но и върху цели хабитати. Затова забраната за въвеждане на чужди видове и мерките за постепенната подмяна на вече интродуцираните такива трябва също да са сред приоритетите за управление на хълма.

Увреждане условията на местообитанията: замърсяване, шум, туристическо натоварване над капацитетните възможности и др. Такива увреждания, разбира се ще доведат неизменно и до увреждане в екосистемата на хълма, колкото и тя да е семи-урбанизирана. Безразборното изхвърляне на отпадъци, замърсяването на вегетативните площи, утъпкването и нарушаването им от прекомерно много посетители биха могли да окажат разбира се и пряко негативно влияние. Трябва обаче да се има предвид, че самият капацитет за посетители никак не е малък, предвид, че и сега паркът е посещаван от много хора поради удобното си местоположение. Практиката показва, че при обозначаване на уязвимите зони и действащите забрани в тях, при акцентиране върху значимостта и консервационната стойност на видовете резултатите за опазването им са доста добри. Разбира се това не означава, че охраната в парка е излишна.

Ограничения и тенденции извън ПЗ

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Административни ограничители. Основният административен ограничител в случая е липсата на самостоятелна структура в общината, която да е натоварена само с управление на защитените територии („Данов хълм“, „Хълм Бунарджик“ и „Младежки хълм“). В момента служителите ангажирани с управлението на природните забележителности се налага да съвместяват тези дейности с всички останали свои задължения в дирекциите в които работят.

Спецификата на обекта, като “защитена територия” изисква на градско ниво, т.е. в Община Пловдив, да се изгради специализирана управленска структура, на която да се възложат грижите не само за този хълм, а и за останалите защитени територии в гр. Пловдив – „Данов хълм“ и „Хълм Бунарджик“. Възможността за това е предвидена както в самата заповед за обявяване на Пловдивските тепета за природни забележителности, така и в разпоредбите на Закона за защитените територии (виж Раздел 1.3.2 по-горе).

Финансови ограничения. При изпълнението на дейности по управлението на защитени територии, особено когато те нямат пряка икономическа полза, финансовите ограничения, обикновено са най-болната тема. Едва ли Общината в условията на криза ще бъде в състояние предвиди необходимите средства за всички мероприятия единствено от собствения си бюджет, а и това не е задължително. Съществуват възможности за привличане на средства от различни други източници – от донори – наши и чужди, от европейски фондове, международни програми и др. За целта общината трябва да разполага със средства за съфинансиране, което може да е различен процент от общата сума.

Функционално зонироване и режими, основно площоразпределение

Запазва се зонироването и функционалното предназначение на зоните на „Младежки хълм“, приети с предходния *План за управление на защитената територия от 2003 г.* Определени са две основни зони, всяка с по две собствени подзони. В следната таблица е представен балансът на територията по площите на функционалните зони:

Баланс на територията по функционални зони в ПЗ „Хълм на освободителите (Бунарджик)“

№	Зона	Площ [дка]	%
1.	Зона 1: Ниска паркова зона	126,00	35,0
2.	Зона 2: Висока лесопаркова зона	237,00	65,0
Общо:		363,00	100

По-долу са посочени останалите параметри на отделните функционални зони (вж. *Карта № 17: „Карта на функционалното зонироване“*, Приложение 3):

Зона 1 – „Ниска паркова зона“

Обхват: включва ниската южна част на защитената територия, устроена като типичен парк за широко обществено ползване. Зона 1 „Ниска паркова зона“ включва вегетативни площи и скални образувания, непосредствено граничещи с главната алея около парка, до пресичането на алеята с обслужващия път, водещ до върха на хълма. В Зона 1 „Ниска паркова“ попада и територията западно от колелото на ЖП линията на детската железница.

Граници: от запад Зона 1 граничи с ул. „Копривщица“; от юг и югоизток – с бул. „Хр. Ботев“; от изток със Зона 2 „Висока лесопаркова зона“; от север – с алеята, водеща до върха на хълма.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Функционално предназначение: ежедневен отдих, обществено обслужване и рекреационни, спортни и културни мероприятия.

Цел на управление на зоната: възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност и ландшафта на хълма, и поддържане на добро техническо състояние на инфраструктурата за рекреация.

Зона 1 - „Ниска паркова зона“ е разделена на две подзони със следните условни наименования:

• Подзона „Атракции“

Обхват: обхваща откритите най-западни и южни части между прилежащата улична мрежа. Фактически това е откритата тревна площ.

Граници: от юг – бул. ”Хр. Ботев”; от запад – бул. “Копривщица”; от север и изток – подзона „Отдых” на Зона 1 (границата на дървесния масив).

Функционално предназначение: атракции и развлечения. Тук за разположени ресторантът, картинг пистата, тенис кортовете и други съоръжения за развлечения.

Цел на управление на зоната: опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта, както и на съществуващите съоръжения за обществено обслужване, за спортни и културни мероприятия и атракционни. Тази под-зона е с най-нисък консервационен статус.

• Подзона „Отдых“

Обхват: заема останалата територия от Зона 1 „Ниска паркова зона“.

Граници: от запад и югозапад – подзона „Атракция“ на Зона 1; от югоизток – бул. „Хр. Ботев”; от изток – подзона „Лесопаркова“ от Зона 2 „Висока лесопаркова зона”; от север – черен път.

Функционално предназначение: отдих и развлечения. Тук се намират типичните паркови елементи и съоръженията на детската железница.

Цел на управление на зоната: опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта, както и на съществуващите съоръжения за ежедневен отдих, обществено обслужване. Зоната е с нисък режим на природозащита.

Зона 2 – „Висока лесопаркова зона“

Обхват: включва високата част на хълма, включително склоновете, разположени северно от границите на Зона 1.

Граници: от запад и югозапад – Зона 1 „Ниска паркова зона”, подзона „Отдых”; от юг – алея, продължение на ул. „Л. Каравелов”; от изток и североизток – павирана алея, представляваща продължение на ул. „Велбъжд”; от север – черен път.

Функционално предназначение: ежедневен отдих, познавателен туризъм и научно-изследователски дейности.

Цел на управление на зоната: опазване на растителни и животински видове и характерни ландшафти.

Зона 2 - „Висока лесопаркова зона“ също е разделена на две подзони със следните условни наименования:

• Подзона „Лесопаркова“

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Обхват: включва основната част на Зона 2 – северните и част от източните склонове, както и самия връх на хълма.

Граници: от запад и югозапад – подзона „Особена защита“; от юг – алея, продължение на ул. „Л. Каравелов“; от изток и североизток – павирана алея, продължение на ул. „Велбъжд“; от север – черен път.

Функционално предназначение: ежедневен отдих, познавателен туризъм и научно-изследователски дейности.

Цел на управление на зоната: опазване на местообитанията, които тук са от семи-натуралистичен тип, с по-висок процент на естествените за района видове. Като цяло е с по-висок режим на природозащита от Зона 1 „Ниска паркова зона“.

• Подзона „Особена защита“

Обхват: това е зоната на защитените, редки, „червени“ и ендемични растителни видове.

Граници: от запад и югозапад – подзона „Отдых“ на Зона 1 „Ниска паркова“; от юг – бул. „Христо Ботев“; от югоизток, изток и север – подзона „Лесопаркова“ на Зона 2 „Висока лесопаркова“. Границите на тази подзона следва да се маркират ясно, защото тя е с висока степен на защита.

Функционално предназначение: опознавателно-рекреационни и научно-изследователски дейности.

Цел на управление на зоната: опазване на защитените, редки, „червени“ и ендемични растителни видове и приоритетни местообитания. Тази зона се ползва с особен статут на защита – близък до този на природните резервати. Защитените местообитания следва да се маркират по подходящ ясен начин, за да се осигури тяхната защита.

Функционалното зонироване на територията и разположението на цитираните по-горе подзони е показано на Карта 17 в Приложение № 3.

Режими и норми на Природна забележителност „Младежки хълм“

Режимът и нормите на управление на защитената територия се определят съгласно Заповед №РД-466/22.12.1995 г. Министъра на ОСВ за обявяване на обекта за природна забележителност, Заповед №РД-903/01.12.2008 г. на Министъра на ОСВ за промяна в режима на дейностите, както и въз основа на режима, предвиден в Закона за защитените територии (обн. ДВ 133/1998, изм. и доп.) за категория „природна забележителност“, както и с настоящия План за управление.

1. Режими в защитената територия, съгласно Закона за защитените територии, обн. ДВ 133/1998 (чл. 24 и чл. 25), предвижда следното:

• В природните забележителности се забраняват дейности, които могат да нарушат тяхното естествено състояние или да намалят естетическата им стойност. • Мерки за опазване, укрепване и възстановяване на природните забележителности се допускат с разрешение на Министерството на околната среда и водите съгласувано със собствениците на природните забележителности и други заинтересовани институции.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

2. Режими в защитената територия, определени със Заповед №РД-466/22.12.1995 г. и Заповед №РД-903/01.12.2008 г. на Министъра на ОСВ:

Въвеждат се забрани за извършването на следните дейности:

- Всякакво строителство с изключение на предвиденото в плановете за управление на природните забележителности, както и поддържане на съществуващи сгради, алеи, паркови и инфраструктурни съоръжения
- Разрушаване и изземване на скални маси
- Унищожаване или увреждане на естествената и паркова растителност.
- Безпокоене на птиците, вземане на яйцата и малките им, разрушаване на гнездата.
- Палене на огън
- Паша на домашни животни
- Внасяне на нехарактерни растителни видове.

3. Допълнителни режимы и норми въведени с настоящия План за управление общовалидни за цялата територия на природната забележителност

- Забранява се движението на мотоциклети и АТВ;
- Забранява се увеличаване на ширината на съществуващите алеи.
- Прокарването на електропреносни, водопреносни и мрежи за пренос на информация се извършва само подземно.

4. Допълнителни режимы и норми въведени с настоящия План за управление по зони

4.1. Режимы и норми в Зона 1 – „Ниска паркова зона“

Режимы

- Забранява се движението и паркирането на автомобили с изключение на специални транспортни средства, обслужващи познавателни маршрути в ЗТ, снабдяване на обекти и за поддръжка на територията и уреждането на паркинг зони.

Нормы

- Ширината на предвидените за изграждане нови алеи за посетители и велосипедисти да не превишават 3.00 м. с изключение при изграждането на алеи за хора с увреждания.

4.2. Режимы и норми в Зона 2 – „Висока лесопаркова зона“

Режимы

- Забранява се движението и паркирането на автомобили с изключение на специални транспортни средства, обслужващи познавателни маршрути в ЗТ, снабдяване на обекти и за поддръжка на територията.
- Забранява се ново строителство с изключение на алеи за хора с увреждания.
- Забранява се събирането на лечебни или други растения или части от тях.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Норми

- При съхнене на дървесната растителност се оставят до 3 единични едроразмерни дървета на 1 ха. без оставащите дървета да представляват опасност за посетителите.
- Ширината на предвидените за изграждане нови алеи за посетители и велосипедисти да не превишават 3.00 м. с изключение при изграждането на алеи за хора с увреждания.

5. Режими по ползване на ресурсите

В ПЗ се въвеждат следните забрани:

- Не се допуска търсенето и проучването на подземни богатства.
- Забранява се улавянето, нараняването и убиването на животински видове, с изключение на улавянето на опасни за посетителите животински видове. Улавянето, транспортирането, оставянето в Спасителен център или тяхното освобождаване следва да се извърши от специалисти при уведомяване на РИОСВ – Пловдив.

6. Режими и норми за строителство и инфраструктура

- Не се допуска увеличаването на разгърнатата площ на съществуващите сгради.

Строителството на нови пешеходни алеи, алеи за велосипедисти и преносни мрежи, оборудване на детски градинки, поставяне и обслужване на кошчета, пейки, изграждане на водни ефекти и др. се допуска при спазването на режимите и нормите за всяка една от зоните.

Специфични правила и режими, определящи реда и условията за строителство на територията на Младежкия хълм:

Режими

- В колектива, извършващ оценка на въздействието върху околната среда трябва задължително да бъде включен експерт по ботаника и/или фитоценология.

Норми

Минимални граници на допустимост на въздействията при реализация на строителни дейности ПЗ „Младежки хълм“:

- Реализацията на обекта да не засяга съществуващи скални разкрития
- Реализацията на обекта да не променя повече от 1% от проективното покритие на едроразмерната растителност
- Реализацията на обекта да не допуска увреждането на видове с висок конзервационен статус¹

¹ За видове с висок конзервационен статус се приемат такива, включени в Приложение 3 на ЗБР, в Червената Книга на РБ, в Европейския червен списък, в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) или в Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора – (CITES).

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Програми и приоритети

На базата на направените характеристики и оценки, отчитайки дългосрочните цели за управление, определената потенциална стойност и възможностите за реализация са определени приоритетни направления за 10 годишен период на действие на Плана. Критериите за определяне на приоритета произтичат от:

- Изисквания на национални и международни документи, планове и стратегии;
- Необходимост на проекта на база екологичната и социално-икономическа оценка разработена в Плана за управление;
- Консервационна значимост на видове, съобщества, популации или местообитания национално, европейско и международно ниво
- Роля на съответния проект или задача за постигане на дългосрочните цели за управление на защитената територия
- Ефективност на съответния проект или задача за опазването на консервационно значими видове или характеристики на ландшафта
- Роля на съответния проект за увеличаване както на образователната стойност, така и на общата атрактивност на обекта
- Икономическа ефективност на предложените проекти

На база на така формулираните критерии са определени следните приоритети, степенувани по важност:

- Приоритет 1:** Опазване и възстановяване популациите и съобществата на видове с висока консервационна стойност.
- Приоритет 2:** Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта
- Приоритет 3:** Опазване и възстановяване на парковата рекреационна функция на обекта и устойчив туризъм
- Приоритет 4:** Създаване възможности за провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг
- Приоритет 5:** Усъвършенстване политиката на управление и контрол на природните забележителности в град Пловдив (Данов хълм, Хълма на освободителите и Младежки хълм) Създаване на отделна административна структура за изпълнение на техните Планове за управление и проектите към тях. Възможности за финансови постъпления

Всеки от посочените приоритети придобива статута на програма за изпълнение в етапа на прилагане на плана. Към всяка от тези програми са разписани конкретните проекти и задачи, които следва да бъдат изпълнени в 10 годишния период.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият Доклад се изготвя в изпълнение на Договор № 14 ДГ 550 / 19.05.2014 г. за възлагането на поръчка с предмет: „Разработване на „Планове за управление на защитени територии: Природна забележителност „Данов хълм“, Природна забележителност „Младежки хълм“ и Природна забележителност „Хълм на освободителите“. Договорът е сключен между Община Пловдив, в качеството на Възложител на задачата и Консорциум „Геопонт-Чухъл“, в качеството на Изпълнител.

0.1. Основание за разработване на плана

Основна предпоставка за разработване на плана за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“ е необходимостта от съвременен подход за ефективно управление на територията му, балансиращо мерките за специализираното опазване с функциите, които тя има като неразривна част от парково-урбанистичната тъкан на града.

Младежки хълм представлява уникална по-особен тип защитена територия, специфична с това, че е вписана изцяло в силно урбанизираната градска среда. Това изисква и специфичен подход за нейното управление и опазване, който да отчита едновременно нуждата от защита на природните дадености на територията и функционалното предназначение “за широко обществено ползване” от градското население.

Тези на пръв поглед противоположни функции, предпоставят необходимостта на специфични мерки, различни от обичайните за категорията “защитени територии”, тъй като те следва да отразяват характерните влияния както на урбанистичната компонента върху природната, така и обратно – мястото и ролята на защитената територия във функционалната цялост на градския организъм.

Тези взаимопроникващи влияния образуват една сложна “антропологична екосистема”, в която основният проблем е намирането на оптимален баланс между естествената природна среда (доколкото тя е запазена в защитената територия) и заобикалящата я “изкуствена” природа на градската среда.

Настоящият План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“ представлява актуализация, по чл. 4 от *Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии* (Обн. ДВ бр 13/15.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55 от 20 Юли 2012 г.), на разработения през 2003 г. и утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ План за управление на защитената територия.

Основните нормативни предпоставки за разработването на Плана за управление и такива, определящи структурата и съдържанието му, критериите за оценка, режимите и нормите за управление на природната забележителност са разгледани в текста по-долу.

0.1.1. Основания, произтичащи от Закона за защитените територии (Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., посл. изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г.)

Чл. 55. (1) За защитените територии се разработват планове за управление при условия и по ред, определени с наредба, утвърдена от Министерския съвет.

0.1.2. Основания, произтичащи от Наредбата за разработване на Планове за управление на защитени територии (Обн. ДВ бр 13/15.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55 от 20 Юли 2012г.)

Чл. 4. Плановете за управление се актуализират на всеки 10 години

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

0.1.3. Основания, произтичащи от Заданието за изготвяне на Плана за управление на ПЗ Младежки хълм

- Задание за разработване на План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“, Община Пловдив, 2014 г., (утвърдено от МОСВ на 16.01.2014 г., изх. № 08-00-262/16.01.2014 г.)

Предмет на настоящото задание е разработването на План за управление на Природна забележителност (ПЗ) „Младежки хълм“, обявен със Заповед № РД-466 от 22.12.1995 г. на Министъра на околната среда (ДВ бр.3/96 год.).

При изготвянето на плана за управление, изпълнителят следва да се придържа към основните изисквания посочени в настоящото задание, по отношение на:

- Обема и вида на обследванията;
- Оценките;
- Насоките за функционално зонироване;
- Насоките за въвеждане на специфични режими и норми;
- Формата и съдържанието на плана за управление.

0.1.4. Основания, произтичащи от Договор №14 ДГ 550/19.05.2014 г. между Община Пловдив и Консорциум „Геопонт-Чухъл“

Както беше посочено по-горе, Възложител на Плана за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“, съгласно Раздел III, чл.10 от цитираната по-горе *Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии* е Община Пловдив, а изпълнител е Консорциум „Геопонт-Чухъл“. За изпълнението на задачата, между Възложителя и Изпълнителя е сключен Договор №14 ДГ 550/19.05.2014 г. за възлагане на задачата. Съгласно договора:

„Възложителят възлага, а Изпълнителят приема да извърши дейности по „Разработване на планове за управление на защитени територии: „Природна забележителност „Данов хълм“, Природна забележителност „Младежки хълм“ и Природна забележителност „Хълм Бунарджик“, с необходимото качество, в срок и съгласно изискванията посочени в заданията – разработени от Възложителя и утвърдени от Министъра на околната среда и водите...”

0.1.5. Други нормативни актове и разпоредби, касаещи изработването на Плана за управление.

0.1.5.1. Заповеди и решения, определящи статута на обектите

- Списък на обявени паметници на градинското и парковото изкуство в гр. Пловдив, ДВ бр. 41/19.05.1992 г.
- Заповед №РД-466/22.12.1995 г. на Министъра на околната среда за обявяване на „Данов хълм“, хълм „Бунарджика“ и „Младежки хълм“ за природни забележителности (обн. ДВ бр. 3/1996 г.)
- Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на Министъра на околната среда и водите за утвърждаване на Планове за управление на природни забележителности „Хълм Бунарджик“, „Данов хълм“ и „Младежки хълм“ (обн. ДВ бр. 57 от 02.07.2004 г.)
- Заповед №РД-903/01.12.2008 г. на Министъра на околната среда и водите за промяна в режима на дейностите на природните забележителности „Данов хълм“, „Младежки хълм“ и „Хълм на Освободителите“.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- Решение №309/ПРОТОКОЛ №15/03.08.2009 г. на Общински съвет – Пловдив за одобряване на Планово задание за разработване на ПУП на защитена територия: Младежки хълм.

0.1.5.2. Други нормативни актове, касаещи пряко или косвено плановете за управление на трите природни забележителности

- ЗАКОН ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ (Обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., посл. изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г.)
- ЗАКОН ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ (Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., посл. изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г.)
- ЗАКОН ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО (Обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., посл. изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г.)
- ЗАКОН ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ (Обн. ДВ. бр.29 от 7 Април 2000г., посл. изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г.)
- ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., посл. изм. ДВ. бр.22 от 11 Март 2014г.)
- ЗАКОН ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ (В сила от 31.08.2008 г., Обн. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008г., посл.изм. ДВ. бр.22 от 11 Март 2014г.)
- ЗАКОН ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА (Обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001г., посл. изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2013г.)
- НАРЕДБА № 14 ОТ 27 ОКТОМВРИ 2005 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШИТЕЛНИ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА НЕМЕСТНИ ИЛИ ПОВТОРНО ВЪВЕЖДАНЕ НА МЕСТНИ ДЪРВЕСНИ, ХРАСТОВИ И ЛОВНИ ВИДОВЕ В ПРИРОДАТА И ОТЧИТАНЕ МНЕНИЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В РАЙОНА НА ПОВТОРНО ВЪВЕЖДАНЕ (Обн. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г.)
- НАРЕДБА № 2 ОТ 20 ЯНУАРИ 2004 Г. ЗА ПРАВИЛАТА И ИЗИСКВАНИЯТА ЗА СЪБИРАНЕ НА БИЛКИ И ГЕНЕТИЧЕН МАТЕРИАЛ ОТ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ (Обн. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2004г.)
- НАРЕДБА № 7 ОТ 22 ДЕКЕМВРИ 2003 Г. ЗА ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО НА ОТДЕЛНИТЕ ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ И УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ (Обн. ДВ. бр.3 от 13 Януари 2004г., посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013г.)
- НАРЕДБА ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ (Приета с ПМС № 7 от 08.02.2000 г., Обн. ДВ. бр.13 от 15 Февруари 2000г., изм. и доп. ДВ. бр.55 от 20 Юли 2012г.)
- НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ (Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.94 от 30 Ноември 2012г.)
- НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОЦЕНКА ЗА СЪВМЕСТИМОСТТА НА ПЛАНОВЕ, ПРОГРАМИ, ПРОЕКТИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ С ПРЕДМЕТА И ЦЕЛИТЕ НА ОПАЗВАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ (Обн. ДВ. бр.73 от 11 Септември 2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.94 от 30.11.2012г.)

0.1.5.3. Международни конвенции и Европейски директиви

- Конвенция за биологичното разнообразие** – изисква да се вземат специални мерки за възстановяване на деградирани екосистеми и осигуряване възстановяването на застрашените видове, чрез разработване и прилагане на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

стратегии и планове за управление. Държавите членки се задължават да предотвратят интродуцирането на чуждоземни видове, които заплашват екосистемите, местообитанията или видовете.

- **Европейска Конвенция за ландшафта** - подписана от министрите на 18 европейски страни, в това число и България, 2000 г. във Флоренция. Конвенцията поставя изискването към публичните власти да приемат политики и мерки на местно, регионално, национално и международно ниво за защита, управление и планиране на ландшафта на Европа. Тя касае всички видове ландшафт в Европа - както обикновения, така и уникалния - който определя качествата на околната среда.
- **Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания /Бернска/** - изисква да се вземат мерки за осигуряване запазването на природните мястообитания на дивите видове от флората и фауната, както и за запазването на застрашените от изчезване природни местообитания. Договарящите страни се задължават да обръщат специално внимание на защитата на области, които са важни за мигриращите видове, като райони за зимуване, събиране, хранене и размножаване. Препоръка №36 се отнася за опазване на подземните хабитати и определя критериите за селекция на хабитатите: присъствие на видове, адаптирани към подземен живот; елементи на фауната, изчезнали от сухоземните и водни надземни екосистеми; присъствие на уязвими видове; присъствие на редки видове; присъствие на ендемични видове; присъствие на прилепи; относително високо биоразнообразие; научна стойност; уязвимост на хабитатите.
- **Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни /Бонска/** - изисква съхраняване и възстановяване на местообитанията на мигриращите видове. Държавите е необходимо да предотвратят и отстраняват вредните влияния от дейности или пречки, затрудняващи миграцията на видовете.
- **Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна** - цели осигуряване разнообразието на видовете, чрез запазване на техните природни местообитания, както и възстановяване на тяхното благоприятно състояние. Директивата посочва отговорността на държавите да съхранят приоритетни природни местообитания в тяхното естествено състояние. Тези местообитания трябва да се опазват в рамките на единна екологична мрежа, като се обявяват за специални защитени територии и се изготвят и прилагат планове за тяхното управление.
- **Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици** – най-старата европейска природозащитна директива. Изисква мерки за опазване, поддържане и възстановяване на необходимите по разнообразие и площ местообитания за всички видове птици.

Посочените конвенции и Европейски директиви са отправните точки при определянето на основните цели и мерки залегнали в настоящия План за управление.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

0.2. Процес на разработване - участници, обществени обсъждания

0.2.1. Участници в процеса на разработване на Плана

Възложител на Плана за управление, съгласно Раздел III, чл.10 от *Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии* е Община Пловдив, с ЕИК 000471504 и адрес: гр. Пловдив, пл. "Ст. Стамболов" №1, а изпълнител е Консорциум „Геопонт-Чухъл“ с ЕИК 176668042, седалище и адрес на управление гр. Варна, ул. „Иларион Макариополски“ № 8.

Изпълнителят Консорциум „Геопонт-Чухъл“ е осигурил основен екип от специалисти, ангажирани с изпълнение на предмета на поръчката, в състава на който са включени: ръководител на експертния екип и още седем ключови експерти. Съставът на екипа е следният:

н.с., инж. Людмил Икономов	- ръководител екип
биол. Николай Караиванов	- Експерт орнитофауна
гл. ас. д-р Ивелин Моллов	- Експерт херпетофауна
ас. Весела Митковска	- Експерт бозайници
проф. Димитър Димитров	- Експерт ботаника
проф. Марияна Филипова-Маринова	- Експерт фитоценолог
доц. д-р Анелия Стоянова	- Експерт зоология на безгръбначни
биол. Анелия Павлова	- Експерт прилепна фауна
докт. Дончо Ангелов	- Експерт Географски информационни системи (ГИС) и биологично разнообразие

Професионалният опит и квалификацията на експертите, ангажирани с изпълнение на задачата отговарят на нужната експертиза, според утвърденото от МОСВ Задание за изготвяне на Плана за управление и на изискванията, заложили в Документацията по възлагане на обществената поръчка с предмет: „Разработване на „Планове за управление на защитени територии: Природна забележителност „Данов хълм“, Природна забележителност „Младежки хълм“ и Природна забележителност „Хълм Бунарджик““.

При изготвянето на Плана за управление, чрез консултации, предоставяне на информация и/или участие във взимането на решения касаещи природната забележителност са участвали следните заинтересовани страни:

- Община Пловдив – дирекции „Екология и управление на отпадъците“, „Общинска собственост“, „Устройство на територията“, „ПНО“ и др.
- Министерство на околната среда и водите
- Изпълнителна агенция по околна среда
- Регионална инспекция по околна среда - Пловдив
- Басейнова дирекция за Източноевропейски район - Пловдив
- Регионална здравна инспекция - Пловдив
- Национален институт за недвижимо културно наследство
- Министерство на регионалното развитие
- Министерство на икономиката и енергетиката
- ОУ „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Пловдив

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- Национален природонаучен музей
- Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"
- Аграрен университет – Пловдив
- Институт по почвознание “Никола Пушкиarov
- ГЕОЗАЩИТА ЕООД – Перник;
- Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания БАН;
- Българско дружество за защита на птиците;
- ФПС „Зелени Балкани“
- Българска Фондация Биоразнообразие.

Някои от посочените организация са били адресирани в процеса на изготвяне на Плана, но информация от тях в отговор не е получена. Причините за това са различни (липса на конкретно исканите данни, липса на информация за конкретния район и/или др.). Независимо от това следва да се отчете, че почти всички институции са оказали необходимото съдействие в процеса на изготвяне на Плана до колкото това е било в техните компетенции и възможности.

0.2.2. Процес на изготвяне на Плана – работни срещи, консултации, обсъждания и др.

Съгласно договора за възлагане на задачата (№ 14 ДГ 550 / 19.05.2014 г.), процесът на разработване на Плана за управление е разделен следните основни етапи на работа:

- **Етап 1:** Събиране и обработка на базова информация.
- **Етап 2:** Провеждане на теренни проучвания и изготвяне на Първа Част от Плана за управление.
- **Етап 3:** Организиране и провеждане на обществено обсъждане, отразяване на целесъобразните бележки в Проекта на Плана, и изготвяне на справка за неотразените бележки.

При изпълнението на първите два етапа от процеса на разработване на Плана са събрани всички базови данни и документи, които определят анализите за състоянието на средата, биологичното разнообразие, функционалните, инфраструктурните и др. характеристики на територията. В тази фаза са проведени редица работни срещи и консултации с цел набавяне на информация по отделните компоненти и фактори на околната среда, инфраструктурата и устройството на територията, както и за доуточняване на обхвата и съдържанието на съответните анализи, включени в разработката. Основните организации, с които са проведени такива консултации или под друга форма са предоставили информация за разработването на Плана за управление са описани по-долу.

Община Пловдив – работни срещи и консултации с представители на общината са провеждани регулярно, както в качеството им на Възложител и бъдещ „ползвател“ на Плана, определящ изискванията към обхвата на проучванията, така и в качеството на институция, разполагаща с актуална информация, необходима за разработването им (данни за устройството на територията, собственост на обектите, актуална кадастрална основа, данни от минали проучвания на зелената система и околната среда и др.). Работни срещи и консултации по тези въпроси са провеждани с представители на дирекциите: „Екология и управление на отпадъците“, „Общинска собственост“, „Устройство на територията“, „Правно и нормативно обслужване“. Указано беше добро сътрудничество по всички повдигнати въпроси.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Допълнителна актуална информация за разработването на Плана за управление беше получена от следните институции:

- Министерство на околната среда и водите (МОСВ) – Предоставени са данни за актуалните граници на защитената територия; Копия от документи за обявяване и промяна на границите и режимите на опазване в природната забележителност; Данни за наличието/липсата на актуални проучвания на растителните / животинските видове в района на обекта; Данни за липсата на природни местообитания, предмет на опазване по ЗБР в границите на ПЗ и др.
- Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) – Изпратени са данни за състоянието и качеството на компонентите и факторите на околната среда (данни за качество на въздуха, данни за подземни води, за радиация /гама фон/ и за елементите на НЕМ).
- Регионална инспекция по околна среда (РИОСВ) – Пловдив – Получена е информация за състоянието на околната среда (за налични актуални изследвания на качеството на въздуха), както и за липсата на регистрирани разработки, засягащи територията на природната забележителност.
- Басейнова дирекция за управление на водите в Източноевропейски район (БДИБР) – Пловдив – Получена е информация за състоянието на водите, данни за (липса) на регистрирани наводнения и аварии, касаещи водите, данни за липсата на ограничения, свързани със експлоатацията на водоизточници и съоръжения за питейно водоснабдяване и минерални водоизточници и др.
- Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Пловдив – Получени са данни за качеството на атмосферния въздух, електромагнитни излъчвания и шум на територията на града.
- Национален институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) - Предоставена е информация за статута на недвижимите културни ценности на територията трите природни забележителности, както и копия на документите, определящи режими за тяхната защита, охранителните им зони и др.
- Министерство на регионалното развитие (МРР) – Получена е информация относно наличието (в случая липсата) на свлачищни зони в територията на хълма, включени в Регистъра на свлачищните райони. Получени са също данни и документи във връзка с активизиране и срутване на скална маса от югозападната част на „Младежки хълм“, ул. „Любен Каравелов“ № 32, гр. Пловдив.
- Министерство на икономиката и енергетиката (МИЕ) – Получена е информация относно достъпа до данни за действащите концесии за добив и площите за търсене и проучване и за проучване на подземни богатства.
- Областно Управление „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ОУПБЗН) – Пловдив – Получена е информация относно наличието/липсата на аварии, довели до увреждане на околната среда в района, данни за наличието на опасни в геоложко отношение места и за състоянието на радиационната среда.

В процеса на работа са правени и редица неформални консултации с колеги от Пловдивски университет "Паисий Хилендарски", от ИБЕИ-БАН и от Национален природонаучен музей относно наличието на предходни проучвания, дипломни работи, изследвания и други разработки, касаещи територията на природната забележителност.

Положително се оценява фактът, че почти всички институции, адресирани в процеса на изготвяне на Плана до момента са оказали необходимото съдействие в до колкото това е било в техните компетенции и възможности.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

0.2.3. Обществено обсъждане на Плана

В изпълнение на чл. 12, ал. 2, т. 1 на *Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии* (Обн. ДВ. 13/2000 г., изм. и доп. ДВ. 55/2012 г.) и на съответстващото му изискване в Заданието за разработване на ПУ, на 13.01.2015 г. беше организирано обществено обсъждане на проектите на ПУ на ПЗ „Данов хълм“, „Хълм на освободителите“ (Бунарджик) и „Младежки хълм“

В съответствие с чл. 13 на същата Наредба, датата, часа и мястото за провеждане на общественото обсъждане, както и мястото за обществен достъп до проектите на Плановите за управление са обявени чрез средствата за масово осведомяване повече от 20 дни преди провеждането му.

Обявления са публикувани на 16.12.2014 г. във в-к Капитал Дейли и в-к Марица, както и на 15.12.2014 г. на интернет страницата на Община Пловдив.

Съобщение с информация за общественото обсъждане и начина на достъп до плановите е поставено на 15.12.2014 г. и на информационното табло на Община Пловдив на адрес: гр. Пловдив, пл. „Централен“ №1,

За провеждането на общественото обсъждане писмено са уведомени и следните заинтересовани ведомства, научни и академични организации:

- РИОСВ – Пловдив
- Басейнова дирекция за управление на водите в Източнореломорски район (БДУВ ИБР)-Пловдив
- Областно управление „Пожарна безопасност и защита на населението“ гр. Пловдив
- „Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания“ към Българска академия на науките
- „Регионален природонаучен музей – Пловдив“
- Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"
- "Аграрен университет – Пловдив"
- "Българско дружество за защита на птиците", офис – Пловдив
- ФПС „Зелени балкани“
- „Българска фондация биоразнообразие“
- „Съюз на ландшафтните архитекти“ – Клуб Пловдив
- „Съюз по лесотехника“ към „Дом на науката и техниката“, гр. Пловдив
- „Научно-техническо дружество по озеленяване“ към „Дом на науката и техниката“
- Администрацията на р-н „Централен“, Община Пловдив
- Областен управител, Област Пловдив

Преди провеждането на самото обсъждане, в периода 16.12.2014 г. до 13.01.2015 г., до проекта на Плана за управление е осигурен обществен достъп по два начина: на хартиен носител - в Община Пловдив, Дирекция „Екология и управление на отпадъците“, ул. „Емил де Лавеле“ № 9 и в електронен вид (pdf) - на интернет страницата на Община Пловдив, в секция „Обяви“. Копия от обявленията за общественото обсъждане и начина на достъп до плановите, както и уведомителните писма са представени в Приложения 10.1 и 10.2.

Самата среща за обществено обсъждане на плановите за управление се състоя на 13.01.2015 г. Беше направено представяне на проектите на плановите за управление, след

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

което беше дадена думата за въпроси, коментари и предложения. Срещата беше протоколирана, като в протокола бяха вписани всички изразени на обсъждането становища, бележки и препоръки. Копие от протокола с приложен към него присъствен списък от срещата са представени в Приложение 10.3.

Едновременно с предоставянето на документацията по ПУ за обществен достъп в периода 16-12.2014 г. – 13.01.2015 г. е дадена възможност за представяне на писмени становища. Получени са общо 4 такива становища (виж Прил. 10.4):

- От „ЕМКО-М“ ООД, собственик на УПИ с идентификатор 5678.522.952 в ПЗ „Младежки хълм“ (Вх. номер 15П751/13.01.2015)
- От СНЦ „Зелени Балкани“ (Изх. номер 4/13.01.2015 г.)
- От СНЦ „Териториална организация на НТС с дом на науката и техниката – Пловдив“, (Вх. номер: 15СДРУ/13.01.2015 г.)
- Писмо с вх. № 15НЕТ47 от 13.01.2015 г. от г-н Антон Иванов – Председател на СНЦ „Център за развитие на младежките зони“ град Пловдив.

Целесъобразните бележки и препоръки, получени на общественото обсъждане и/или изразени в писмено подадените становища са отразени в проекта на плановете за управление. Изготвена е мотивирана справка за всички отразените и неотразените бележки и препоръки, за което са уведомени съответните лица. В справката са включени всички изразени становища и препоръки, както и мотивите за тяхното приемане или отхвърляне. Копие от справката е представено в Прил. 10.5.

0.3. Предназначение и особености на плана

Предназначението на настоящият План като управленски инструмент е опазването на уникалната стойност на Природната забележителност на защитена територия “вписана” изцяло в силно урбанизирана градска среда. В този смисъл управлението на територията изисква специфичен подход, който да отчита едновременно природозащитната стойност на територията и функциите на важен рекреационен и културен елемент на градската тъкан.

Тази особеност на защитена територия, “вписана” изцяло в силно урбанизираната градска среда, наложи проучванията да се извършат с прилагането на принципите на урбанистичната екология, която изучава моделирането на екологическото пространство, като синтез от природни и антропогенни (създадени от човека, изкуствени) системи. С метода на урбанистично-екологическия анализ, чиято цел е установяване на такова динамично състояние, при което се обезпечава саморегулирането и възпроизводството на основните биогенни и абиогенни компоненти, осигуряващо устойчиво развитие и екологично равновесие на защитената територия.

ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0 Местоположение и граници

Младежки хълм е разположен в югозападната част на район „Централен“ на град Пловдив. Територията, в която е разположен е предимно от жилищен и обслужващ характер (вж. Приложение 3, *Карта 1: Местоположение и граници на защитената територия. Фондова и административна принадлежност*). В близост няма функциониращи производствени предприятия, които биха били екологична заплаха за територията.

Естествените граници на хълма следват приблизително геометрията на следните улици: от изток - бул. „Васил Априлов“, от юг - ул. „Любен Каравелов“ и бул. „Христо Ботев“, от запад - бул. „Копревщица“ и от север - ул. „Пещерско шосе“. Значителна част от територията попадаща в естествените граници на хълма е била застроена още в миналото. От северозапад е разположен военен терен, следван на изток от жилищни сгради заети в по-голямата си част от нови жилищни кооперации. От изток терените са основно заети с медицински обекти – корпусите на МБАЛ „Св.Георги“ и на медицински университет, в т.ч. и на факултета по Дентална медицина, разположен югоизточно от хълма.

На основание чл.18 и 22 от Закона за защита на природата, с цел запазване на ландшафта на уникални геоморфоложки образувания, със Заповед № РД-466/22.12.1995 год. на Министерството на околната среда и водите Младежки хълм е обявен за природна забележителност. В същата Заповед (ДВ бр.3/1996 год.) за хълма се създава нов квартал 368, по кадастрално-регулационния план, с площ 36,2 ха и граници:

- от север – имоти пл.сн.№ 91 от XI до 31, аг 32 да 41, от 68 до 75 и ул. „Велбъжд“;
- от изток – имот пл.сн.№ 115 и парцел II (болница) от кв. 368 нов;
- от югоизток ул. „Л.Каравелов“, алея между градинка „Мадара“ и Младежки хълм, бул.„Христо Ботев“;
- от запад – бул.„Копревщица“.

Прилежащите терени от север (вкл. северозапад и североизток) са заети от жилищни терени с ниско и средно етажни жилищни сгради. Състоянието на сградите е разнообразно – нови жилищни кооперации, едноетажни и дву- и триетажни сгради до паянтови едноетажни къщички. Транспортният им достъп е усложнен, преобладават малките, криви тесни улички широки по 2-3 метра и по-млако, без тротоари, на места дори без настилка.

При направените огледи не се констатира съществени нарушения. В предходния План за управление на защитената територия, утвърден през 2004 г, са установени известни „завземания“ на територии от природната забележителност чрез преместване на оградата. Такива навлизания са били констатирани при имоти с планоснимачни номера 31,32, 42, 43, 67, 68, 72 и 73 с обща площ на навлизанията - около 600 м². Ситуацията там е непроменена.

На изток и югоизток Младежки хълм граничи с терена на болницата. Със своите постройки болницата се изкачва високо по склона, като Неврологичната ѝ клиника е разположена във високата част на хълма. Още по-нагоре са изоставените вече площадки на бригадирски лагери, от чиито постройки са останали само руини.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

В южната част на болничния терен е разположено котелното отделение на отоплителната централа на болницата, която е била трансформирана в инсертатор. Изгорелите газове от тази дейност не представляват пряка екологична заплаха, тъй като емисиите са под ПДК, но въпреки това в някаква степен замърсяват околната среда със серен диоксид, азотни окиси и сажди.

От югоизток хълмът граничи и с ул. „Любен Каравелов“, застроена от южната си страна с жилищни блокове, част от които на 7-8 етажа.

Южната граница на територията, от изток на запад е заета от новоизградения Стоматологичен факултет на ВМИ, градинка „Мадара“ (естествено продължение на парка) и бензиностанция на „Газпром“. Южно от тези обекти е разположен бул. „Христо Ботев“ – една от най-натоварените улици в града и ЖП линията, които заедно определят високото шумово натоварване в тази част.

От запад Младежки хълм граничи с бул. „Копревщица“ и Карловската Ж.П. линия, а от северозапад - терен със специален статут (бивше военно поделение)

1.1. Площ на обекта и на включените в него защитени територии

След направените прецизни огледи на място, при сравняване с предоставената актуална кадастрална основа и цифровия модел на територията, никакви нови нарушения на границите на защитената територия не са констатирани.

Изчислената с обща площ на защитената територия, съгласно цифровия, координатно ориентиран модел на нейните граници (вж. Карта 2) възлиза общо на 363 337.76 м² или около 36.3 ха. Различията спрямо площта на природната забележителност, описана в Заповеди №РД-466/22.12.1995 г. и №РД-591/04.08.2006 г. на МОСВ са незначителни. Евентуални разминавания в площта биха могли да са в следствие на неточности в предходните изчисления. При пресичане на полигона на границите с улични отсечки, например, няма ясна индикация точно в кои точки да премине този полигон. В такива случаи неговото прокарване там може да е направено „по-свободно“, което да е станало причина за минимална разлика в площта. При цифровия, координатно ориентиран модел, рисковете за грешки са много слабо вероятни, тъй като се използва функция за автоматична калкулация на площта на полигона, прекаран по актуалните кадастрални граници.

1.2. Фондова и административна принадлежност

Административно, територията на Младежки хълм принадлежи към Район „Централен“ – гр. Пловдив (вж. Карта 1). Почти цялата територия на хълма е публична общинска собственост. Изключение правят няколко имота в южната част на защитената територия (включително сградата на ресторант Central Park), които са частна собственост, както и имотът на Министерство на отбраната в западната част на територията.

Съгласно действащия Общ устройствен план (ОУП) на Пловдив от 2007 г., функционално, територията на хълма е причислена към зелената система на града в ролята си на парк за широко обществено ползване. Зададената устройствена категория е „Тзт“ - Терен със специален режим на зелена площ, който съгласно Правилата и нормите за устройство на територията допуска единствено дейности, съобразяващи се със статута на хълма като защитена територия.

Функционално територията на самият хълм е зонирана на ниска-паркова зона и висока – лесопаркова зона. Парковата зона е сравнително малка в сравнение с лесопарковата. Тя играе ролята на подстъп към същинската (лесопарковата) част на защитената територия.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Баланса на територията на Младежки хълм по вид на теренното покритие е описан в таблица 1 по-долу. Графично характерът на терена на защитената територия е показан на схемата в Карта 5.

Таблица 1 Баланс на територията на природна ПЗ „Младежки хълм“

Елементи на територията	Площ [м²]	Дял от общата площ на ЗТ [%]
Зелени площи	293507.25	80.78
Скални образувания	13742.11	3.78
-скални образувания с растителни елементи	3363.38	0.93
-други скални образувания	10378.73	2.86
Алеи, подходи и площадки	37735.01	10.39
-алеи/подходи с трайна настилка	30381.36	8.36
-алеи/подходи без трайна настилка	638.71	0.18
-насип/шкарпа/откос	3700.09	1.02
-площадки с трайна настилка	2270.72	0.62
-площадки - пясъчници	26.92	0.01
-градинка/цветарник	717.21	0.2
Водни обекти (декоративни езерца/фонтани)	1375.82	0.38
Спортни съоръжения	6301.01	1.73
-спортни съоръжения - картинг писта	2097.47	0.58
-спортни съоръжения - тенис корт-игрища	4203.54	1.16
Обекти на общ. обслужване (обществена тоалетна)	113.6	0.03
Обекти на техническата инфраструктура	2016.92	0.56
-обекти на техн. инфраструктура (водоем)	9.94	0
-обекти на техн. инфраструктура (трафопост)	37.780397	0.01
-обекти на техн. инфраструктура (помпена станция)	1969.203125	0.54
Обекти на комуникационно-съобщителните системи	52.46	0.01
Заведение за обществено обслужване	88.88	0.02
Сграда за култура и изкуство (бивш пионерски дом)	109.33	0.03
Друг вид сграда	113.87	0.03
ЖП линия	1015.97	0.28
ЖП гара	40.84	0.01
Улица	1286.82	0.35
Специален терен (Министерство на Отбраната)	5837.89	1.61
Общо:	363337.78	100

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.3. Законов статут

1.3.1. Описание на статута и развитието на територията до прекатегоризацията ѝ на природна забележителност

В поредицата устройствени планове на гр. Пловдив от първия, създаден през 1896 г до актуалния ОУП от 2007 г. е отчетено значението на Пловдивските тепета, като важни градообразуващи фактори и са предлагани мероприятия за развитието и запазването им. Отредена е осъзната роля на градообразуващ елемент и хълмовете, заедно с реката са приети за “опорни точки на градския растер”.

Младежки хълм, или Джендем тепе до 50-те години на миналия век е било извън града. Основната функция, която е изпълнявал е била като източник за добив на “гърмян” камък – за строежите и ломен камък – за уличните павета. Това си личи и до днес по остатъците от старите кариери.

Данни от старите хроники от 17 и 19 век показват, че в миналото, хълмът не е бил залесен. Характеризирали са го като гол хълм с храсти и с висок гранитен връх. Такава е била картината дълго време до началото на 20-ти век.

През 19 век с летописите на Имре Фривалдски, хълмът става известен и в научните среди, тъй като тук авторът открива непознати до тогава растения. Едно от тях – *Silene frivaldskyana* (фривалдскиеве плюскавче) носи неговото име и е балкански ендемит, който и днес се среща тук.

През 30-те години на 20-ти век в северозападното му подножие се изгражда казарма в която се разполага хлебопекарната на Пловдивския гарнизон – “Гарнизонна фурна”. Други постройки около него нямало. В навечерието на войната, на върха на тепето се разполага наблюдателен пункт на противовъздушната отбрана. По това време се изгражда и пътя до върха, отначало макардам, а по-късно покрит с паваж.

Джендем тепе остава вярно на името си – в “джендема” до 40-те години на миналия век, когато първо по “Пещерско шосе”, а по-късно и южно и западно от него започват да изникват първите къщи. За пръв път в “чертите на града” се появява в плана на проф. Янзен през 1942 год. До тогава залесителни работи и други мероприятия по благоустройството му почти не са правени, въпреки че първият план за залесяването му е изготвен още през 1897 год. Първите алеи се изграждат по склоновете му по време на бригадирското движение (1957 г), от които са останали и площадките във високата част на източния склон, където е бил бригадирският лагер. Тогава са изградени подпорните стени и павиран и пътят до върха.

Първите грижи за хълма са от 1965 год., когато се реализира и проектът за водоснабдяване от 1963 год. Изградена е помпена станция и водоснабдителна мрежа - разделно за ниска и висока зона. Във високата зона е изграден вкопан водоем за 75 м3 и открит – противопожарен водоем – на върха. От построяването ѝ до 1999 год. по мрежата в ниска зона са правени само текущи ремонти. Основен ремонт на помпената станция и мрежата в тази зона е извършен през 1999 год.

Сегашната алейна мрежа, включително и в “парковата” част в южното му подножие са изградени през 70-те години по проекта на арх. Иван Ковачев и инж. Мария Ковачева. По този проект са извършвани залесителни работи по внасянето на декоративна растителност в ниската част. Пак по него, ЖП управление Пловдив изгражда и детската железница на хълма, укрепването на склоновете е довело до няколко опасни срутвания на скални маси през 1995 – 1997 год. През 1994 год., при големия пожар на хълма значителна част от растителността е пострадала сериозно.

През 1995 г. със *Заповед №РД-466/22.12.1995 г. на Министъра на околната среда (обн, ДВ бр. 3/1996 г.)*, с цел опазване на ландшафта на уникални геоморфоложки образувания, три

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

от Пловдивските тепета (включително Младежки хълм) са обявени за природни забележителности.

План за управление на защитената територия е утвърден осем години по-късно със *Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ (обн. ДВ бр. 57/2004 г.)*. Промени в статута на защитената зона не са правени. През 2008 г. е направена промяна в режима на дейностите, определен със заповедта за обявяване. Тъй като в първоначалната заповед за обявяване превантивно е било забранено всякакво вмешателство, през 2008 г., със *Заповед №РД-903/01.12.2008 г.* режимът на дейностите в ПЗ е коригиран, за да се обезпечи прилагането мерките, предвидени в Плановите им на управление. През последните години бяха положени грижи за облагородяване на парковата част, ремонтирано и пуснато беше отново влакчето на детската железница, направени са множество мероприятия по поддръжка, почистване и цялостно подобряване на състоянието на парка и неговата инфраструктура.

1.3.2. Правна рамка за управление на защитената територия

1.3.2.1. Статут на територията и настъпили промени

Както беше споменато по-горе територията на хълма е обявена за защитена през 1995 г. Издадена е *Заповед №РД-466/22.12.1995 г. на Министъра на околната среда (обн. ДВ бр. 3/1996 г.)*, с която, с цел опазване на ландшафта на уникални геоморфоложки образувания, три от Пловдивските тепета (включително Младежки хълм) са обявени за природни забележителности.

Заповед №РД-466/22.12.1995 г. на Министъра на околната среда (ДВ бр. 3/1996 г.)

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Заповед № РД-466 / София, 22.12.1995 г.

На основание чл. 18 и чл. 22 от Закона за защита на природата с цел запазване на ландшафта на уникални геоложки образувания

ОБЯВЯВАМ

за природни забележителности част от тепета на гр. Пловдив, както следва:

1. Младежки хълм в района на Трето кметство - кв. 369 (нов) по кадастрално-регулационния план с площ 36.2 ха, и граници: ...
2. Данов хълм в района на Четвърто кметство - кв. 65 (нов) по плана на Централната градска част с площ 5.3 ха и граници: ...
3. Хълм на освободителите в района на Четвърто кметство - кв. 328 (нов), II и IV гр. част по кадастрално-регулационния план с площ 22.0 ха и граници...

В границите на природните забележителности се забраняват:

1. Всякакво строителство с изключение на поддържане на съществуващите сгради, алеи и паркови съоръжения.
2. Разрушаване и изземване на скални маси.
3. Унищожаване и увреждане на естествената паркова растителност.
4. Безпокоене на птиците, вземането на яйцата и малките им, разрушаване на гнездата.
5. Палене на огън.
6. Паша на домашни животни.
7. Внасяне на нехарактерни растителни видове.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

В срок до 1 година от публикуване на заповедта в Държавен вестник, Община Пловдив, респ. III и IV Кметства да означат границите на обектите на терена с трайни и ясно видими знаци и поставят указателни и информационни табелки на главните подходи

Община Пловдив, респ. III и IV Кметства да определят длъжностни лица от администрациите отговорни за стопанисването и опазването на природните забележителности съгласно определения с настоящата заповед режим.

Обектите да се впишат в Държавния регистър на защитените природни обекти.

Нарушителите на настоящата заповед се наказват съгласно чл. 31 от Закона за административните нарушения и наказания, ако не подлежат на по-тежко наказание.

Заповедта влиза в сила след обявяването ѝ в Държавен вестник.

Министър: Г. Георгиев

План за управление на защитената територия е утвърден осем години по-късно със *Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ (обн. ДВ бр. 57/2004 г.)*.

Тъй като в първоначалната заповед за обявяване на трите природни забележителности превантивно е било забранено всякакво вмешателство, през 2008 г., със *Заповед №РД-903/01.12.2008 г.* режимът на дейностите в ПЗ е коригиран, за да се обезпечи прилагането мерките, предвидени в Плановите им на управление.

Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ (обн. ДВ бр. 57/2004 г.) за одобряване на план за управление на защитената територия

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ЗАПОВЕД №РД-541/26.05.2004 г.

На основание чл. 62, във връзка с чл. 61 от Закона за защитените територии

УТВЪРЖДАВАМ:

Планове за управление на природните забележителности "Хълм Бунарджик", "Данов хълм" и "Младежки хълм".

Екземпляри от плановите за управление на природните забележителности "Хълм Бунарджик", "Данов хълм" и "Младежки хълм" да се предоставят на община Пловдив за изпълнение и на Регионална инспекция по околна среда и води - Пловдив за контрол.

Министър: Долорес Арсенова

Заповед № РД-903 от 01 декември 2008 г. за промяна на режима на дейностите, утвърден със Заповед РД-466 от 22.XII.1995 г.

Заповед № РД-903 от 01 декември 2008 г.

На основание чл. 42, ал. 5 и във връзка с чл. 41, т. 5 от Закона за защитените територии, с оглед обезпечаване прилагането на плановите за управление на природни забележителности, обявени със заповед № РД-466 от 22.XII.1995 г. (ДВ, бр. 3 от 1996 г.) и в частност плана за управление на "Младежки хълм", утвърден със заповед № РД-541 от 26.V.2004 г. (ДВ, бр. 57 от 2004 г.) в заповед № РД-466 от 22.XII.1995 г. се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 1 от частта, определяща режимите на дейност в природните забележителности се изменя така:

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

"всякакво строителство, с изключение на предвиденото в плановите за управление на природните забележителности, както и поддържане на съществуващи сгради, алеи, паркови и инфраструктурни съоръжения."

2. Изречението "Нарушителите на настоящата заповед се наказват съгласно чл. 31 от Закона за административните нарушения и наказания, ако не подлежат на по-тежко наказание." се изменя така: "Нарушителите на тази заповед се наказват съгласно административнонаказателните разпоредби на Закона за защитените територии".

3. Заповедта може да бъде обжалвана по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред Върховния административен съд в едномесечен срок от обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Министър: Дж. Чакъров

Всички цитирани по-горе актове, определящи актуалния статут на Младежки хълм като защитена територия, в т.ч. границите и режима на дейностите в нея са включени в Приложение 5.

Законовият статут на Природната забележителност „Младежки хълм“ се определя съгласно чл. 23 до 25 от Закона за защитените територии (ДВ 133/1998, изм. и доп.):

Чл. 23. (1) За природни забележителности се обявяват характерни или забележителни обекти на неживата природа, като скални форми, скални разкрития с научна стойност, земни пирамиди, пещери, понори, водопади, находища на вкаменелости и минерали, пясъчни дюни и други, които са с изключителна стойност поради присъщата им рядкост, представителност, естетичност или които имат значение за науката и културата.

(2) Природните забележителности се управляват с цел запазване на техните естествени особености.

(3) Природните забележителности се обявяват с прилежаща територия, необходима за опазването им.

Чл. 24. В природните забележителности се забраняват дейности, които могат да нарушат тяхното естествено състояние или да намалят естетическата им стойност.

Чл. 25. Мерки за опазване, укрепване и възстановяване на природните забележителности се допускат с разрешение на Министерството на околната среда и водите съгласувано със собствениците на природните забележителности и други заинтересовани институции.

1.3.2.2. Институционални функции и правомощия за управление на природната забележителност

Съгласно изискванията на Закона за защитените територии (обн. ДВ 133/1998, изм. и доп.), институционално грижата за опазване на природната забележителност се разпределя между компетенциите основно на МОСВ (включително регионалните му органи) и на Общинската администрация, в ролята ѝ на собственик на терените. Правната рамка за това, съгласно разпоредбите на Закона е представена по-долу.

1.3.2.2.1. Основни функции и правомощия на МОСВ, свързани с управлението на природната забележителност:

Общият контрол и управлението на ПЗ „Младежки хълм“ се осъществява от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) и неговия регионален орган - Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) - Пловдив. Регионалната структура провежда и осъществява координиращи и контролни функции свързани с управлението на обекта. Основните функции на МОСВ и РИОСВ-Пловдив, съгласно разпоредбите на Закона за защитените територии (обн. ДВ 133/1998, изм. и доп.) са , както следва:

Чл. 46. (1) Министерството на околната среда и водите и неговите регионални органи провеждат и осъществяват:

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

управлението и контрола в защитените територии;

.....

Чл. 47. В изпълнение на своите правомощия министърът на околната среда и водите:

.....

7. организира контрол върху дейността на всички собственици и ползватели в защитените територии;

8. координира дейностите на други министерства, ведомства, общини, обществени организации, научни и академични институти и други, свързани със защитените територии;

.....

Чл. 50. В изпълнение на своите правомощия директорите на регионалните органи на Министерството на околната среда и водите в защитените територии в своите райони:

1. осъществяват или организират управлението на защитените територии;

2. организират разработването на планове за управление;

.....

5. контролират дейностите на собствениците или ползвателите на гори, земи и водни площи;

6. координират и контролират прилагането на плановете за управление в областта на научноизследователската работа, поддържащите и възстановителните мерки за застрашени видове и местообитания, просветните и образователните екологични програми и други природозащитни дейности, осъществявани от други държавни органи, общини, неправителствени организации и лица;

7. организират мониторинг върху качествата на компонентите на околната среда;

.....

12. санкционират нарушители в предвидените случаи.

1.3.2.2.2. Основни функции и правомощия на Община Пловдив, свързани с управлението на природната забележителност:

Чл. 52. (1) Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите, както и физическите и юридическите лица и общините - собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване, опазване и охрана, съгласно разпоредбите на този и други специални закони.

.....

(4) Собствениците на гори, земи и водни площи в защитени територии извън тези, които са изключителна държавна собственост или са природни паркове, могат да създават специализирани звена за провеждане на поддържащи, направляващи и регулиращи дейности съгласно заповедите за обявяване и плановете за управление.

В ролята на собственик на поземлените имоти в т.ч. и на повечето от обектите, разположени на територията на природната забележителност, основната отговорност за управление, опазване и поддръжка Младежки хълм е на Община Пловдив.

Както беше посочено по-горе, административно хълмът е разположен на територията на Район „Централен“, но в районната администрация (а и като цяло в общината) няма

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младешки хълм“	Август, 2017

обособена самостоятелна управленска структура, която да е натоварена с грижата за хълма. В общинската администрация има дирекция “Екология и управление на отпадъците”, в чиито прерогативи, наред с проблемите на чистотата, зелената система и т.н. са и общите грижи за природната забележителност, и организирането на дейностите по изпълнение на плана за нейното управление. Поддръжката на зелените системи и зеленото строителство се възлагат на ОП “Градини и паркове”.

Спецификата на обекта, като “защитена територия” изисква на градско ниво, т.е. в Община Пловдив, да се изгради специализирана управленска структура, на която да се възложат грижите не само за този хълм, а и за останалите защитени територии – Бунарджика и Данов хълм. Възможността за това е предвидена както в самата заповед за обявяване на Пловдивските тепета за природни забележителности, така и в разпоредбите на Закона за защитените територии (виж по-долу).

1.3.2.2.3. Функции и правомощия на други организации

Чл.53. Министерство на околната среда и водите и органите и лицата по чл.52, ал.1 могат да предоставят на неправителствени и други организации и сдружения правото да организират поддържащи, направляващи, регулиращи, възстановителни и други природозащитни дейности в защитените територии.

1.3.3. Международни конвенции и директиви имащи отношение към предмета и целите на плана за управление

- **Европейска Конвенция за ландшафта** - подписана от министрите на 18 европейски страни, в това число и България, 2000 г. във Флоренция. Конвенцията поставя изискването към публичните власти да приемат политики и мерки на местно, регионално, национално и международно ниво за защита, управление и планиране на ландшафта на Европа. Тя касае всички видове ландшафт в Европа - както обикновения, така и уникалния - който определя качествата на околната среда.
- **Конвенция за биологичното разнообразие** – изисква да се вземат специални мерки за възстановяване на деградирани екосистеми и осигуряване възстановяването на застрашените видове, чрез разработване и прилагане на стратегии и планове за управление. Държавите членки се задължават да предотвратят интродуцирането на чуждоземни видове, които заплашват екосистемите, местообитанията или видовете.
- **Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания /Бернска/** - изисква да се вземат мерки за осигуряване запазването на природните местообитания на дивите видове от флората и фауната, както и за запазването на застрашените от изчезване природни местообитания. Договарящите страни се задължават да обръщат специално внимание на защитата на области, които са важни за мигриращите видове, като райони за зимуване, събиране, хранене и размножаване. Препоръка №36 се отнася за опазване на подземните хабитати и определя критериите за селекция на хабитатите: присъствие на видове, адаптирани към подземен живот; елементи на фауната, изчезнали от сухоземните и водни надземни екосистеми; присъствие на уязвими видове; присъствие на редки видове; присъствие на ендемични видове; присъствие на прилепи; относително високо биоразнообразие; научна стойност; уязвимост на хабитатите.
- **Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни /Бонска/** - изисква съхраняване и възстановяване на местообитанията на мигриращите видове. Държавите е необходимо да предотвратят и отстраняват вредните влияния от дейности или пречки, затрудняващи миграцията на видовете.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- **Споразумение за опазване на популациите на европейските прилепи (EUROBATS)** - Споразумението е един от специализираните международни договори към Бонската конвенция. Има за цел да бъдат защитени всички 52 европейски видове прилепи чрез законодателни, образователни и консервационни мерки и международно сътрудничество.
- **Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна** - цели осигуряване разнообразието на видовете, чрез запазване на техните природни местообитания, както и възстановяване на тяхното благоприятно състояние. Директивата посочва отговорността на държавите да съхранят приоритетни природни местообитания в тяхното естествено състояние. Тези местообитания трябва да се опазват в рамките на единна екологична мрежа, като се обявяват за специални защитени територии и се изготвят и прилагат планове за тяхното управление.
- **Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици** – най-старата европейска природозащитна директива. Изисква мерки за опазване, поддържане и възстановяване на необходимите по разнообразие и площ местообитания за всички видове птици.

Посочените конвенции и Европейски директиви са отправните точки при определянето на основните цели и мерки залегнали в настоящия План за управление.

1.4. Собственост

Почти цялата територия на хълма е публична общинска собственост. Изключение правят няколко имота в южната част на защитената територия (включително сградата на ресторант Central Park), които са частна собственост, както и имотът на Министерство на отбраната (имот 2232) в западната част на територията.

В ниската зона – до разклона от бул. "Хр.Ботев" към бул. "Копревщица" през 1999 год. е реституиран имот с пл.№ 3095 с площ от 1 дка. През същата година е реституиран и имот пл.№ 952 с площ 6.462 дка, разположен в центъра на ниската зона. Имотът е реституиран заедно със зелената площ, разположена южно от защитената територия – градинка "Мадара" и част продължението на ул. "Л.Каравелов".

Няколкото обекта на общественото обслужване са изградени върху общинска земя. Обектите на хълма са ресторант "Central park" – отдаден под наем и тенис кортове, които се стопанисват от ЖП Управление Пловдив. Пак от ЖП управлението трябва да се стопанисва и детската железница. На територията има изграден Център за работа с деца и помпена станция за поливен водопровод на хълма, собственост на Общината.

Във връзка с разработването на Плана за управление на природна забележителност „Младежки хълм“ от отдел „Общински имоти“, Дирекция „Общинска собственост“ на Община Пловдив е получена специализирана справка за собствеността на обектите, попадащи в територията на защитената територия. Резултатите от справката са представени в текста по-долу. В пълния си текст справката е дадена в Приложение 6.

УПИ I-Хълм на младежта (извън частните имоти), кв.368 по плана на „Хълм на младежта"-гр. Пловдив, на основание на основание чл.2, ал.1, т. 1 и чл.3, ал.2, т.1 от ЗОС. във връзка с чл.61. ал.4 от ЗУТ, е публична общинска собственост.

Със заповед №РД-466/22.12.1995 г. на Министерството на околната среда "Младежки хълм" е обявен за природна забележителност и на основание чл.5. ал.3. във връзка с чл.23. ал.1 от ЗЗТ. същият е защитена територия.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

С акт за публична общинска собственост №478/30.06.2000 г. на район „Централен“, на основание чл.2, ал.1, т.4 от ЗОС, във връзка с §7 от ПЗР на ЗМСМА и чл.3, ал.2, т.2 от ЗОС. е актувана двуетажна масивна сграда, находяща се в УПИ 1-Хълм на младежта, кв.368 по плана на "Младежки хълм"-Пловдив. бул. „Христо Ботев“ №3, гр. Пловдив.

По кадастралната карта и кадастралните регистри на гр. Пловдив, одобрени със Заповед №РД-18-48/03.06.2009 г. на Изпълнителния директор на АГКК, актуваният имот представлява сграда с идентификатор 56784.522.2334.7. с площ 126 кв.м., брой етажи: 2, предназначение: Сграда за култура и изкуство.

Във връзка с реализирането на обект „Детска железница“, със Заповед №СД-95/18.06.1979 г. са отчуждени ПИ №№ 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 44, 60. 61. 62, 63, 64 и 65 по плана на „Младежки хълм“, кв.368. Собствениците са обезщетени. Мероприятието, за което са отчуждени имотите е реализирано към 1980 г.

С акт за публична общинска собственост № 847/27.08.2002 г. на район „Централен“, са актувани: едноетажна масивна сграда, застроена на 20,25 кв.м. - гара „Пионер“, едноетажна масивна сграда, застроена на 9 кв.м. - гара „Панорама“ и едноетажна масивна сграда, застроена на 9 кв.м. -спирка „Снежанка“, представляващи приемни сгради на Детска железница. По кадастралната карта и кадастралните регистри на гр. Пловдив, одобрени със Заповед №РД-18-48/03.06.2009 г. на Изпълнителния директор на АГКК. актуваните сгради представляват съответно сгради с идентификатор 56784.522.2334.5, 56784.522.3027.1 и 56784.522.3027.1.

С акт №1393/7973-стар от 16.07.1966 г. по отм. НДИ, на основание чл.6 от ЗС и §21 от ПДИ, е актуван трафопост на помпена станция в западните поли на Младежки хълм, с площ 24 кв.м.

В изпълнение на Заповед №265/08.03.2000 г. на Областен управител на област с административен център гр. Пловдив за предаване на безспорно държавните имоти, досието към акт №1393/7973-стар от 16.07.1966 г., е предадено на областна администрация с протокол от 27.03.2001 г.

1.5. Управленска структура

1.5.1. Организационна структура и администрация

В ролята на собственик на терена, основната отговорност за управление, опазване и поддръжка Младежки хълм е на Община Пловдив. Младежки хълм административно-териториално е разположен на територията на Район „Централен“ на гр. Пловдив, но в администрацията на Района (а и като цяло в общината) няма обособена управленска структура, занимаваща се конкретно и само с управлението и опазването на хълма.

Със Заповед ОА-73/17.01.2005 на Кмета на Пловдив за стопанисването и опазването на природните забележителности е обособена специализирана структура - "Управление на защитените територии", в която са включени осем служители:

- Един служител на отдел „Екология и околна среда“ на Община Пловдив в качеството на гл. експерт "Управление на зелената система, защитени територии и биоразнообразие"
- Двама служители на Дирекция " Устройствено планиране, архитектура и благоустройство" на Община Пловдив.
- Двама служители на р-н "Централен" - еколог и архитект, определени със Заповед на районния Кмет.
- Един служител на ОП "Градини и паркове", определен със Заповед на Управителя на предприятието.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- Двама представители на Общинска охрана ЕАД, определени със заповед на Изпълнителния Директор.

Поддръжката на зелените системи и зеленото строителство (включително в парковите части на природните забележителности) се възлагат на ОП „Градини и паркове“. С оглед целогодишното поддържане на Пловдивските хълмове в структурата на ОП „Градини и паркове“ през 2004 г. (съгласно писмо изх. № 5300-178/06.08.2004) са създадени работни звена от по 4 човека, които да осигуряват поддръжката на всяко от трите тепета. През 2005 г. персоналът е увеличен до 8 души за Данов хълм (1 ръководител и 7 работници) и по 10 души за Младежки хълм и за Бунарджика (по 1 ръководител и 9 работници).

През 2004 г., след влизане в сила на Плановите за управление на трите защитени територии, фирма „Сикюрити Глобъл-21“ ЕООД предоставя на Община Пловдив, чрез договор за дарение, провеждането на денонощна въоръжена физическа охрана и осъществяване на контролен режим, както и реакция с патрулни автомобили на обект парк „Хълм на Освободителите“ за периода от една година.

През 2005 г., съгласно ЗАПОВЕД ОА-73/17.01.2005 на Кмата на Община Пловдив, Общинска охрана ЕАД организира охраната на трите хълма, съгласно разпоредбите на Закона за опазване на околната среда, Закона за защитените територии и Наредба № 1 на Общински съвет-Пловдив.

1.5.2. Персонал - функции

Както беше посочено по-горе обособена управленска структура, която да е натоварена самостоятелно и конкретно с грижата за управлението и опазването до момента няма обособена. Със Заповед на Кмета на Пловдив е създадено специализирано звено от служители в различни дирекции, които обаче съвместяват тези си задължения с ежедневните си задачи като служител в съответната дирекция или отдел. Така например главният експерт в това специализирано звено, освен с грижата за защитените територии е натоварен също с организиране на поддръжката на градските зелените площи и крайуличното озеленяване, организирането и изпълнението на дейности по поддържане в норми параметрите околната среда и много други функции.

Спецификата на обекта, като “защитена територия” изисква на градско ниво, т.е. в Община Пловдив, да се изгради специализирана управленска структура, на която да се възложат грижите не само за този хълм, а и за останалите защитени територии в гр. Пловдив – Младежки хълм и Хълм Бунарджик. Възможността за това е предвидена както в самата заповед за обявяване на Пловдивските тепета за природни забележителности, така и в разпоредбите на Закона за защитените територии (виж Раздел 1.3.2 по-горе).

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

Материално-техническото осигуряване на общинската администрация, ангажирана наред с другите си задачи и с грижата за природните забележителности включва основно офис-обзавеждане и офис-техника. По-специфичен инструмент, с който разполага общинската администрацията е информационната система - ИСУТ ИС "Зелена система и Защитени територии". Тя представлява програмен продукт, разработен на базата на CADIS, в който върху основа от актуална кадастрална информация е разработен допълнителен слой „Зелена система и защитени територии“. В този слой се са въведени данните от извършените по-рано паспортизации на едроразмерната растителност, както и данни за парковата инфраструктура. За съжаление форматът на цифровите данни в тази информационна система и самата ѝ структура е направена във вид, в който е несъвместима с всички други, използвани в практиката инструменти за работа с географски информационни системи, което прави използването им в практиката (като например за разработването на настоящия план за управление) изключително трудоемка задача.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Общинското предприятие „Градини и паркове“, на което се възлагат озеленителните дейности разполагат със съответното оборудване за необходимите дейности в парковата част: моторни триони "Щил" - 26 бр., телескопични кастрачки "Щил" - 20 бр., къртачи "Бош" - 2 бр., косачки - 33 бр., дърворезачки - 28 бр., ножици за жив плет - 17 бр. и др.

1.6. Съществуващи проектни разработки

Проучени са съществуващи проектни разработки, планове, проекти, програми и др., имащи връзка и/или влияещи върху защитената територия, както и такива, свързани със социално-икономическото и културно развитие на района. Направена е кратка анотация на по-важните разработки (стратегии, програми, планове и проекти) с отчитане на степента на тяхната реализация и актуалността им, до колкото това е възможно. Разгледани са стратегически, програмни и устройствени проекти и планове, такива отнасящи се до възможно строителство, ползване на ресурси и други дейности на територията на природната забележителност, а също и разработки и програми, свързани с регионалното развитие и с развитието на туризма.

1.6.1. План за управление на природна забележителност „Младежки хълм“ от 2003 г. (утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ)

Планът за управление на ПЗ „Младежки хълм“ от 2003 г. (утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на МОСВ) е основният управленски инструмент, определящ до момента режима на дейностите в защитената територия. Предмет на Плана е управлението и опазването на скалните образувания, зелените и водните площи, разнообразието на екосистемите и местообитанията, както и на видовете на флората и фауната на територията на защитената територия в синхрон с поддръжка на обектите, свързани с отдиha на населението.

Планът определя целите, приоритетите, както и програми и мероприятия за управление на защитената територия, съобразно поставените цели за 10 годишен период (2004 - 2014 г.). Основната, дългосрочната цел на плана е съхраняване на уникалната му стойност в градската структура, при максимално опазване на притежаваните от територията качества – природна забележителност, вписана в силно урбанизирана среда. На базата на тази цел в Плана са формулирани приоритетните за изпълнение задачи за възстановяването на територията, като те са разделени на краткосрочни и дългосрочни мероприятия и спешни за реализация мерки. Кратък преглед на заложените в Плана мероприятия и на тяхното изпълнение е даден в Раздел 1.24 по-долу.

1.6.2. План за действие за опазване на растителния вид Мехуресточашков клин (*Astragalus physocalyx* Fisch.) в България, 2013 - 2022 г. по проект: „Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора“

Планът за действие за опазване на растителният вид мехуресточашков клин е изготвен в рамките на проект „Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати“ (Life08NAT/BG/279), изпълняван с финансовата подкрепа на Програмата на ЕС за околна среда Life+ и МОСВ.

Проектът цели създаването на пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения в България чрез използване на модела на растителните микрорезервати. Стартиран е през м. Януари 2010 и е приключен през м. юни 2013 г., като основен бенефициент е Институтът по биоразнообразие и екосистемни изследвания – БАН. Проектът (Life08NAT/BG/279) е изпълнен с финансовата подкрепа на Програмата на ЕС за околна среда Life+ и МОСВ.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Стратегическата му цел е свързана с опазване на растителното разнообразие в България, фокусирайки се върху видове с висока консервационна стойност, които са с единични или със силно фрагментирани популации извън съществуващите защитени територии. В рамките на проекта са изготвени и планове за действие на редица редки и защитени растителни видове, един от които е Мехуресточашковото сграбиче (още познат като мехуресточашков клин) – вид, който е предмет на опазване в ПЗ „Младежки хълм“. Планът за действие е разработен от експерти от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН: гл. ас. Стоян Стоянов, ас. В. Горанова, проф. Д. Пеев, Н. Вълковска.

Видът *Astragalus physocalyx* е един от най-редките представители на род Клин, Сграбиче (*Astragalus*), сем. Бобови (*Fabaceae*) в България. Защитен вид, включен в Приложение № 3 на Закона за биологичното разнообразие, в Червения списък на висшите растения в България (2009) и в Червена книга на Р. България, т. 1. Растения и гъби с категория „критично застрашен“. По критериите на IUCN Red List of Threatened Plants е оценен като „изчезнал/критично застрашен“ в световен мащаб и е включен в Приложение № 1 на Бернската Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания.

Мехуресточашковият клин е с много ограничено разпространение в света – освен в България, се среща още само с по едно находище в северозападна Гърция, в югоизточната част на Р. Македония и в Турция (Анатолия).

Значението на Мехуресточашковия клин за българската флора се определя от една страна от неговият реликтен произход, а от друга от факта, че растението е описано като нов за науката вид преди повече от 170 години именно от България – от хълма „Джендем тепе“ („Младежки хълм“) в Пловдив (класическо находище). Поради липса на каквито и да било мерки за защита растението е било унищожено в класическото му. Разкритите кариери в подножието на „Джендем тепе“ и събирането му за хербарни колекции са довели до пълното унищожаване на находището. Близко 50 години *Astragalus physocalyx* се считаше за изчезнал от българската флора.

През 2006 г. на хълма „Карталеца“ (при с. Кулата), на място различно от установеното в край на 50-те години на миналия век, бе намерена популация от 23 екземпляра, която благодарение на усилията на ботаническата общност е запазена и до днес. По данни от Плана на „Младежкия хълм“ има оцеляла само 1 туфа от пренесени през 1976 г. екземпляри, отгледани в Ботаническата градина, БАН от растение-майка от „Карталеца“. Затова Планът предвижда дейности по повторното интродуциране и такива по последващото опазване на мехуресточашковия клин в територията на природната забележителност (класическото му находище). Тези дейности са заложили и към настоящия План за управление.

1.6.3. Програма за развитие, поддържане и опазване на зелената система на гр. Пловдив от 2013 г.

Програмата за Развитие, поддържане и опазване на Зелената система на гр.Пловдив има за цел да даде планова рамка, чрез която в съчетание с последователна общинска политика да доведе до дългосрочно повишаване на качеството и количеството на зелените площи на града и обединяването им в непрекъсната и обхващаща цялата градска структура Зелена система.

Програмата е практично средство, стратегически документ и методическо ръководство за управление на Зелената система на гр.Пловдив. За определяне на състоянието на Зелената система са изследвани всички площи за широко обществено ползване в града. Териториалната структура и усвоеността на парковите площи. Тяхната функционална структура, съдържанието им и степента на амортизация, както и засягането им от различни инвестиционни намерения.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

На основа на детайлния анализ на състоянието на зелената система на града са формулирани приоритети за развитието и опазването ѝ, спешните за реализация мерки и е дадена една дългосрочна стратегия касаеща всички части на Зелената система. Програмата за "Развитие, поддържане и опазване на зелената система на гр.Пловдив" включва етапен план, който набелязва последователността на всички мерки засягащи този елемент на градската структура. Етапния план е в три части - спешни действия до 2014 година, и етапи 2015-2020 и 2021-2025 година. В този смисъл програмата е един рамков стратегически документ, чрез който Общината да провежда последователна, целенасочена и оптимална политика свързана с развитието, поддържането и опазването на Зелената система на гр.Пловдив".

Програмата за развитие на Зелената система и Планът към нея се съобразяват изцяло с възприетото зонироване на трите природни забележителности – „Данов хълм“, „Младежки хълм“ и „Хълм Бунарджик“ и със специфичните нужди от опазване и поддържане на популациите на растителните видове в тях. Отчетени са особеностите на всяка от трите защитени територии и са заложили дейности, подчиняващи се на приоритетите и доразвиващи мерките, заложили в Плановите им за управление.

1.6.4. Програма за опазване на околната среда на територията на Община Пловдив (актуализация 2014-2020 г.)

Програма за опазване на околната среда на Община Пловдив за периода 2014- 2020 г. е изготвена като част от изпълнението на проект: „Подобряване на стратегическото планиране в Община Пловдив“, Схема за безвъзмездна финансова помощ №BG051PO002/13/1.3-07, Подприоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики“, Приоритетна ос I „Добро управление“ по Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007 – 2013 г. Тя е изготвена в съответствие с актуалните изисквания на Закона за опазване на околната среда на Р. България и цели постигане на съответствие с актуалните законови изисквания в областта на околната среда.

Програмата включва дълбоко-обхванат анализ на състоянието на околната среда на територията на Община Пловдив, на базата на който са изведени основните цели, приоритети и конкретни мерки за опазване и подобряване на тяхното състояние.

Като генерална стратегическа цел за Община Пловдив е изведена необходимостта от постигане на устойчиво развитие на своята територия, като допринесе за постигането му в национален и европейски мащаб – здрави настоящи и бъдещи поколения, живеещи в благоприятна околна среда, осигуряване на достатъчни по количество и с високо качество жизненоважни ресурси, запазване на природното и културно наследство и хармоничното му съвместно съществуване с новите технологии, архитектурните и инфраструктурни елементи.

За постигането ѝ са формулирани 16 специфични стратегически цели, повечето от които нямат пряко касателство с природната забележителност, а по-скоро с общото състояние на околната среда на територията на общината. Единствената специфична цел, която се отнася пряко към трите тепета е целта **„поддържане и управление на защитените територии в съответствие с Плановите за управление, осигуряващо запазването на биоразнообразието на територията на Общината“**. В изпълнение на тази цел са заложили приоритети за изпълнение:

- Опазване на защитените, редките и екзотични видове по подходящ начин;
- Пълно спазване на ограниченията за определени дейности, застраващи предмета на опазване в защитените зони и територии;
- Повишаване на екологичната култура на населението на Община Пловдив и неговото запознаване с нормативната уредба, прозрачно провеждане на екологичните мероприятия и издаване на специализирани издания за това.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване и междублоковите пространства;

- Постигане на минимум 17 м² / ж. зелени площи за широко обществено ползване /ШОП/;
- Проектиране на нереализирани зелени площи за ШОП;
- Поетапна реконструкция на уличното озеленяване;
- Поетапно изграждане на сондажни кладенци и поливни системи в целия град и реконструкция на съществуващи такива;
- Осъвременяване на техническата база и технологията за поддържане на зелената система и защитените територии;
- Осигуряване на терен /60 дка./ за изграждане на собствен декоративен разсадник и цветопроизводствена база на ОП „Градини и паркове“.

Община Пловдив активно работи по изпълнение на изброените по-горе приоритети.

С цел привеждане на качеството на атмосферния въздух в района на община Пловдив в съответствие с изискванията на европейското и в частност на националното законодателство през годините са разработени и се изпълняват две секторни програми, които са неразделна част от общинската Програма за опазване на околната среда, а именно:

- **Актуализация на Програмата за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Община Пловдив 2003-2010 и План за действие за периода 2011-2013 приета с Решение № 223, взето с Протокол №15 от 16.06.2011 г.;**
- **Програма за достигане на нормативните нива по показателите фини прахови частици под 2,5 микрона (ФПЧ_{2,5}) и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) в атмосферния въздух на територията на Община Пловдив с План за действие за периода 2014-2015 г. приета с Решение №373, взето с Протокол №17 от 17.10.2013 г.**

В Програмата за опазване на околната среда на община Пловдив за периода 2014-2020 г. е включен обособен раздел „Атмосферен въздух“, в който е направен подробен анализ на състоянието на КАВ, причините и източниците на замърсяване, като са посочени конкретни цели и мерки за изпълнение. При разработването му е използвана цялата налична информация от актуалните измервания на концентрациите на замърсителите в пунктовете за мониторинг, както и информация от двете специализирани програми за подобряване на КАВ. Планът за действие към Програмата за ООС предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки насочени към ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух.

През 2016г. Община Пловдив разработи и кандидатства по Оперативна програма "Околна среда" 2014-2020г., Приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ с проектно предложение за изготвянето на комплексна програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух за достигане на нормативните стойности по показателите ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2,5}, азотен диоксид и полициклични ароматни въглеводороди, определени като показатели, които нарушават качеството на атмосферния въздух /КАВ/ на територията на общината. Към настоящия момент Община Пловдив е бенефициент по проект „Разработване на "Програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Община Пловдив" и План за действие към същата за периода 2018 - 2023г.“, регистриран в ИСУН 2020 с № BG16M1OP002-5.002-0011 по процедура № BG16M1OP002-5.002 „Разработване/актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух“ по оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020г.“, реализиращ се

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ с регистрационен № BG16M1OP002-5.002-0011-C01 г., сключен с Министерство на околната среда и водите. Изпълнението на проекта стартира на 15.05.2017г., с подписването на горецитирания договор. (<http://ope.moew.government.bg/bg>).

Изпълнението и на редица други общински програми и планове за действие (особено в сферата на транспортно-комуникационната и техническата инфраструктура) допълват хоризонталната екологична политика на Община Пловдив и оказват кумулативен ефект и пряко въздействие върху състоянието и подобряване на КАВ на територията на Общината.

На официалната интернет страница на Община Пловдив: http://www.plovdiv.bg/item/ecology/eco_bulletin/, както и на изградения Информационен портал за мониторинг на околната среда на територията на общината се информира населението и гостите на града за състоянието на качеството на атмосферния въздух. За първи път за България е разработено единно приложение за публичен неограничен достъп до регистрирани резултати от система за непрекъснат мониторинг по компоненти въздух и води. За целта, след одобрение от МОСВ и ИАОС е извършено конфигуриране на терминали към сървър за околна среда на Община Пловдив за достъп на данни от пунктовете за мониторинг на качеството на атмосферния въздух и води на територията на общината - част от Националната система за мониторинг на околната среда на Р. България. Визуализацията в сайта е поднесена в текстови и графичен вид и се реализира в реално време без намесата на оператор.

Ежедневно текстова метеорологична информация и данни за КАВ се визуализират на електронно табло пред сградата на Общината.

1.6.5. Актуализирана стратегическа карта за шум за Агломерация Пловдив, 2017-2022

Актуализирането на Стратегическата карта за шума на агломерация Пловдив е в изпълнение на изискванията на Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС)(Обн., ДВ, бр. 74 от 13.09.2005 г.) и Директива 2002/49/ЕО за оценка и управление на шума в околната среда.

Цел на Актуализираната стратегическа карта за шум за агломерация Пловдив (СКШ) е определяне степента на шумовото натоварване в околната среда чрез измерване, оценка и картотекиране на шумовите нива в нея. Съдържа текстова и графична информация за предходната, настоящата и очакваната шумова ситуация. С помощта на стратегическата карта за шум за агломерация Пловдив са определени приоритетите за планиране на действията и е направена преценка за броя на хората, изложени на въздействието на шум. Крайната цел, която ще бъде постигната е създаване на здравословни условия на живот на населението и опазване на околната среда от шум, чрез разработването и прилагането на интегриран подход и мерки за неговото избягване, предотвратяване или намаляване.

Актуализираната стратегическа шумова карта и Плана за действие има само косвено влияние върху природната забележителност, до колкото предвидените с тях мероприятия ще окажат благоприятно въздействие върху общия шумов фон в района.

1.6.6. Програма за управление на отпадъците на Община Пловдив – 2014-2020 (Актуализация 2016)

Актуализацията на Програма за управление на отпадъците на територията на Община Пловдив 2014-2020 г., се извърши във връзка с привеждането ѝ в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. При актуализацията на Програмата са съблюдавани „Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците за периода 2015-2020 г.“, утвърдени със Заповед № РД-211/ 31.03.2015 г. на министъра на околната среда.

Актуализацията на ПУО има за цел въвеждане на интегрирана система за управление на отпадъците, включваща съвременни практики за събиране на отпадъци, както и подходящи

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

съоръжения за третиране, осигуряващи прилагането на йерархията за управление на отпадъците, а именно:

1. предотвратяване на образуването им;
2. подготовка за повторна употреба;
3. рециклиране;
4. друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
5. обезвреждане.

Формулираните цели са съобразени с дългосрочните мерки на Националния план за управление на отпадъците по чл.49 от ЗУО за периода 2014 - 2020 г, и действащото законодателство.

Програмата има основно косвено действие върху територията на природната забележителност, тъй като не предвижда преки дейности, които да се извършват в нея. Косвеното влияние е в следствие създаването на интегрирана рамка за намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на замърсителите и стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците.

1.6.7. Устройствени, технически и други планове и проекти

В поредицата устройствени планове на гр. Пловдив от първия ,създаден през 1896 г. до актуалния ОУП от 2007 г. е отчетено значението на хълмовете, като градообразуващи фактори и са предлагани мероприятия за развитието и запазването им. Отредена е осъзната роля на градообразуващ елемент и хълмовете , заедно с реката са “ опорни точки на градския растер”.

Понастоящем, Младежки хълм все още няма одобрен действащ Подробен устройствен план. С Решение №309/ПРОТОКОЛ №15/03.08.2009 г. Общински съвет – Пловдив е одобрил Планово задание за разработване на ПУП на защитена територия: Младежки хълм, но такъв план досега няма.

Първият план за залесяване на тепето е изготвен през 1897 год., но първите залесителни работи са извършени през 30-те години на миналия век.

През 1965 година от Проектантска организация Пловдив е изготвен проект за водоснабдяване на Младежки хълм.

През 1973 е изготвен Паркоустройствен проект, който е реализиран частично в ниската зона на хълма.

През 1992 год. от Висшия лесотехнически институт - София е разработена “Научна концепция за системата от зелени площи на гр.Пловдив”, в който отделен раздел е посветен на растителността на Младежки хълм. През същата година е разработен и дендрологичен проект, който е представен за одобряване по време на процедурите за обявяване на хълма за защитена територия и поради тази причина не е приет.

През 1994 год., след пожара на хълма е изготвена Схема за залесяване – “Пролет’97”.

В края на 1999 год. е изготвена първата Паспортизация и категоризация на Младежки хълм, която в последствие е актуализирана.

1.6.8. Научни разработки, свързани с природната забележителност

В етапа на консултации по изготвяне на плана за управление са изпратени заявления за информация редица организации, занимаващи с научна и развойна дейност (Националния природонаучен музей към БАН, Пловдивския университет П. Хилендарски, Аграрен университет Пловдив, Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН, в който понастоящем са интегрирани Института по Зоология, Института по ботаника и Централната лаборатория по обща екология и др. Сред организациите, отговорили на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

запитването няма такива, които да извършват понастоящем научни проучвания или др. разработки, свързани пряко със защитената територия. Налични са данни от предходни такива изследвания и по-рано публикувани данни, които в една или друга степен съдържат конкретна информация отнасяща се за територията на природната забележителност:

Станев Ст. Зеленият свят на Пловдив, Нова Тимкомат, 2003, Пловдив

Чешмеджиев И., Василев Р. 2009. Флората на Пловдив. Българска фондация Биоразнообразие, София.

Василска, В. 2009. Изучаване на ципокрилите насекоми от семействата Eurytomidae, Torymidae и Ormyridae (Hymenoptera: Chalcidoidea) в град Пловдив. Дипломна работа, Биологически факултет, Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“,

Димитров Д., М. Михайлова, Р. Сербезов, К. Сандърс, Л. Аджарова. 2002. Защитените територии в Пловдивски регион. Каталог за натуралиста. Публ. Фондация „Общополезни проекти“, Пловдив, 80 стр.

Митов, П. 1984. Изследвания върху биологията на брястовия листояд *Galerucella luteola* Müll. (Coleoptera, Chysomelidae) в района на град Пловдив. Дипломна работа, Химико-биологичен факултет, Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“, 34 стр.

Моллов И. "Фаунистични и екологични изследвания на земноводните и влечугите в условията на град Пловдив", дисертационен труд, ПУ Паисий Хилендарски

Моллов, И. Консервационно значение на земноводните и влечугите в градска среда - гр. Пловдив и околностите му. ПУ "Паисий хилендарски

Първанов, В. 1991. Фаунистично проучване върху листоядите (Coleoptera, Chysomelidae) на територията на град Пловдив. Дипломна работа, Биологичен факултет, Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“, 66 с.

Тулешков, К. 1965. Пеперуди (Lepidoptera) от Тракия. Фауна на Тракия. Част II. Издателство на БАН, София, 181-228.

Benda, P., T. Ivanova, I. Horáček, V.L. Hanák, J. Červený, J. Gaisler, A. Guéorguieva, BP, V.L. Vohralík. 2003. Bats (Mammalia: Chiroptera) of the Eastern Mediterranean. Part 3. Review of bat distribution in Bulgaria.- Acta Soc. Zool. Bohem., 67: 245–357.

Tilova et all. 2008. Discovery of a big hibernacula of Noctule bats, *Nyctalus noctula* (Schreber, 1774) (Chiroptera: Vespertilionidae) in the town of Plovdiv, Bulgaria. *Historia naturalis bulgarica*, 19: 129-136

Mollov I. 2005. A Study on the Amphibians (Amphibia) and Reptiles (Reptilia) in Three Urban Protected Areas in the Town of Plovdiv (South Bulgaria). - *Scientific Studies of the University of Plovdiv, Biology, Animalia*, 41: 79-94.

Skuratowicz W., Bartkowska K. & Batchvarov G. 1982. Fleas (Siphonaptera) of small mammals and birds collected in Bulgaria. *Fragm. Faun.*, 27: 101–140.

Stoycheva et all. 2009. Bat diversity in two large towns of the Upper Thrace, Bulgaria (Chiroptera). *Lynx, n. s. (Praha)*, 40: 83–93

Valkanova M., I. Mollov, B. Nikolov. 2009. Mortalities of the Green Toad, *Epidalea viridis* (Laurenti, 1768) in Urban Environment: A Case Study from the City of Plovdiv. - *Ecologia Balkanica*, 1: 21-2

Пълният списък на информационните източници, ползван при разработването на плана е даден в Приложение 1.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.7. Съществуващо функционално зонироване и режими

Режимът на дейностите в защитената територия е определен първоначално със Заповед №РД-466/22.12.1995 г., променена частично със Заповед №РД-903/01.12.2008 г. на Министъра на ОСВ.

Съгласно този режим “В района на защитената територия се забраняват:

- Всякакво строителство с изключение на предвиденото в плановете за управление на природните забележителности, както и поддържане на съществуващи сгради, алеи, паркове и инфраструктурни съоръжения
- Разрушаване и изземване на скални маси
- Унищожаване или увреждане на естествената и паркова растителност.
- Безпокоене на птиците, вземане на яйцата и малките им, разрушаване на гнездата.
- Палене на огън
- Паша на домашни животни
- Внасяне на нехарактерни растителни видове”.

Съществуващото функционално зонироване и подробните режими на опазване на обекта са определени с Плана за управление на природната забележителност, утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на Министъра на околната среда и водите. Съгласно тях територията на хълма се разделя на ниска – паркова и висока – лесопаркова зона. Функционалното зонироване и режимите в тях са, както следва:

Ниска - “Паркова” зона

Ниската паркова зона се разделя на две подзони със следната специфика по отношение на устройствените режими:

Устройствен режим “АТРАКЦИИ”

Територията в тази зона с режим “АТРАКЦИИ” обхваща откритите най-южни части – между прилежащата улична мрежа – бул. “Хр.Ботев” и бул. “Копревщица” и границата на дървесния масив. Фактически това е откритата тревна площ. Предвижданията на Плана за управление от 2003 г. за тази територия са, както следва:

В тази откритата част се разрешава възстановяването на картинг пистата, при условие, че картовете са електрически. Допуска се ситуирането на няколко павилиона от лек тип за съхранението и поддържането им. Запазва се съществуващия ресторант и спортния сектор, като и двата обекта след съответна оценка се реконструират за подобряване на естетическите им качества. Ремонтира се и се възстановява водната площ съобразно първоначалното ѝ предназначение – за “водни детски картове”. Западно от спортната площадка, за решаване на проблемите за достъпността на територията се изгражда паркинг за посетителите. Още един паркинг се изгражда в югоизточната част – на равната площадка и частично върху изоставената кариера – северно от терена на Стоматологичния факултет. Премахва се бензиностанцията (на отсрещната страна на булеварда пред пуск е нова бензиностанция). Независимо от това, дали ще се присъедини към защитената територия градинка “Мадара” и поради факта, че мероприятието е реализирано и градинката е на практика зелена площ, се продължава и реализира главния южен подход. Разрешава се, отново с оглед от една страна - общоградските обществени потребности, от друга от нуждата за повишаване на урбанистичния потенциал на цялата територия изграждането на Природонаучен музей. Останалите строителни мероприятия твърдо се придържат към т.1. от Заповедта. При строителството на обектите се спазват завишени екологични изисквания относно опазването на околната среда.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

В тази под зона се запазва установената традиция за свободен достъп до и върху тревните площи.

Устройствен режим “ОТДИХ”

Под зона “отдых” заема останалата територия от ниската зона – от границата на дървесния масив – на север до границата с втора – висока, лесопаркова зона.

Тази част има най-голям потенциал и традиция в ползването ѝ за ежедневен отдих. Въпреки, че предназначението ѝ е за отдих, в нея се намира най-традиционната атракция за хълма – детската железница, която задължително се възстановява и пуска отново в експлоатация.

Съгласно Плана за управление от 2003 г. (утвърден през 2004) в нея следва да се възстановят алейната мрежа, ремонтират се стационарните и се внасят подвижните пейки. Възстановяват се съоръженията в детските площадки, малките архитектурни елементи, пластиките, чешмите, водното огледало в детската площадка. Ремонтира се съществуващата тоалетна. Не се допуска ново строителство, с изключение – след внимателна преценка за влиянието върху екосистемите – на една или няколко водни площи с водна растителност и ниските, изкопни части на кариерите в северозападната част на под зоната, евентуално като част от откритата, жива експозиция на Природо научния музей. Възстановява се и се разширява напоителната система.

След внимателен оглед на съществуващата растителност, се отстраняват загиналите и в лошо състояние растителни видове. В зоната се допуска внасяне на нова декоративна растителност, включително и екзотични видове с високи декоративни качества.

Висока - “Лесопаркова” зона

Тази зона също се разделя на две основни подзони, както следва:

ЛЕСОПАРКОВА ПОДЗОНА

Съгласно ПУ от 2003 г. тя изцяло запазва характера си, както по отношение на растителността, така и по отношение на алейната мрежа. В зоната не се допуска ново строителство, включително и нови алеи, с изключение на изграждането на съответстваща на средата изгледна площадка на самия връх. Също там, след задължителна екологична експертиза относно ЕМП на съществуващата радиопредавателна антена се естетизира средата около нея. На площадката се допуска изграждането на кафене с малък обем, съответстващ на средата. Задължително се ремонтира и обезопасява открития водоем, а със зеленина се “скрива” обема на закрития.

Задължително условие за успешното възстановяването на зоната е ремонта (по-вероятно проектиране и изграждане на нов) на съществуващия напорен водопровод и напоителна система. Необходимо е и неговото разширяване и допълване с нови клонове, след изготвяне на специален проект, съгласуван с съответните инстанции, вкл. МОСВ. Възстановява се алейното парково осветление. Ремонтират се алеите, стълбите и изгледните площадки. Внасят се отново стационарните и подвижни пейки.

След внимателен оглед на съществуващата растителност, се отстраняват загиналите и в лошо състояние растителни видове. Основата маса от внесената нова растителност е от характерните за хълма местни видове. (летен дъб, полски клен, явор, мекиш, липа, ясен, калина, както и люляк, смрадлика, див рошков, хинап, червена хвойна, кукуш, копривка и др.).

ЗОНА С ОСОБЕНА ЗАЩИТА

Зоната с особена защита е зоната на защитените, редки, “червени” и ендемични растителни видове. Тази зона се ползва с особен статут на защита – близък до този на природните

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

резервати. Границите на тази под зона се маркират по подходящ начин. Маркират се и самите находища по подходящ, вдъхващ респект начин.

Тук не се допуска никакво ново строителство, освен възстановяване на съществуващата алейна мрежа. По изключение и със специални проекти се допуска прокарването на пътеки до отделни групи с оглед по-доброто експониране на растенията и тяхно наблюдаване и изучаване. За тази под зона е необходима освен другото и постоянна охрана.

Препоръчително е създаването на маршрути с придружител – гид – специалист, който да запознава посетителите с отделните видове, особеностите им, защо са защитени, т.е. тази под зона в пълния смисъл се явява естествено продължение на Природонаучния музей на открито.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

1.8. Климат

Пловдив и землището му се вписват в климатичния район на Югоизточна България от преходно континенталната подобласт на европейско континенталната климатична област. Това, което обособява Пловдивския регион в климатично отношение, е добре изразената тенденция на изравняване на сезонните суми на валежите (нещо което отсъства в другите области на страната) при ограничено средногодишно количество в размер на 540 mm. Особеност в режима на валежите са продължителните безвалежни периоди.

На второ място идват специфичните особености на термичния режим - честият преход на температурите на въздуха през 0°C през зимата, междинното положение на усреднените температурни стойности на въздуха, малкият брой на дните от тип "мразовито време", а през лятото - значителен дял на типа "засушливо време" (34-35% през юли и август). Друга характерна черта на Пловдивския климат е високата честота на температурните инверсии в атмосферата (до 81% от дните в годината) и малки скорости (значителен процент "тихо време"). Конкретно, при условията на Пловдив, съществуват възможности за преориентация на вятъра в приземните слоеве, за динамични изменения при обтичане на хълмовете и затихване в централните градски квартали с плътна застрояка.

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

1.8.1.1. Географски фактори

Координатите на Пловдив са: 24°45' източна дължина и 42°09' северна ширина. Те определят размера и интензивността на радиационния поток. В годишен разрез, слънцето се издига от 24° през декември до 70° през юни, което обезпечава в продължение на 9 месеца активна слънчева радиация. Условия за "ултравиолетов глад" има в периода 16.XI – 1.II., когато слънцето е под 30°.

1.8.1.2. Релеф

Релефът е вторият значим фактор за формирането на местния климат. Пловдивското поле е класическа алувиална низина, формирана от р.Марица и нейните притоци. Характерни са оградните планини и възвишения, които с полето формират една голяма коритовидна морфоструктура. От северозапад се издигат възвишенията на Същинска и Сърнена Средна гора, чиито билни части достигат 1200-1600 м н.в., а прорязването им от долините на Марица, Тополница и Стряма са твърде тесни. На изток са Чирпанските възвишения (около 650 м) и възвишенията на Драгойна и Мечковец (около 800 м). Отвореността на полето тук е само привидно, тъй като връзката между тези възвишения е значителна и не напразно в литературата тя е известна като "Чирпански праг". От юг полето е оградено от склона на Родопите, който е стръмен и висок (около 1300 м), прорязан от много тесни долини (на реките Яденица, Чепинска, Стара река, Въча и др). От запад са източните склонове на Рила (1700-2100 м), свързани със средногорските склонове на масива Еледжик (1200 м) посредством Овчите хълмове (531м), известни като локален микроциклон с изразена градова активност през лятото.

Тази коритовидна морфоструктура е "черупката" на Пловдивския въздушен басейн и обуславя спецификата на физическите процеси в него (инверсии, преориентация на въздушния поток, "долинна бриза", фьон и др.). Най-характерно следствие от "черупката" са температурните инверсии, които тук заемат 81% от времето и по този показател "изпреварват" дори класическата Софийска котловина.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

В “точката” от полето - градът, също има своето влияние за формирането на собствения си микроклимат. Тепетата – тези “острови” сред полето и града, със своята височина, ориентация на склоновете, скалите и растителността, седловинните връзки между тях, падините – поречието на Марица и най-ниската ивица: от Гребния канал и прилежащият му район на “Хр.Смирненски-III”, през Коматевския възел, по зоната около бул.”Южен” до кв.”Остромила”, както и цялостната градска изграденост – с преобладаващите изкуствени покрития, формират градския микроклимат, който в различните зони от територията е твърде различен.

Наличието на река Марица, преминаваща през територията на общината, оказва допълнително омекотяващо въздействие върху режима на зимните температури, но едновременно с това допринася за образуването на мъгли. Честотата на явления, свързани с инверсни състояния на атмосферата (мъгли и скреж др., съчетани с отрицателни средни денонощни температури) също са характерни за района.

1.8.1.3. Радиационни фактори

Радиационните фактори – прихода-разхода на лъчистата енергия на слънцето върху земната повърхност е най-важния компонент върху климатогенния процес, известен като радиационен баланс. В приходната му част е сумарната радиация, а в разходната – отразената радиация и ефективното излъчване. За Пловдив, радиационния баланс през цялата година е положителен, с изключение на м.ХII, със средна годишна стойност 155 kkal/sm²/ден (виж Приложение 1. – Климатични данни). Сумарната слънчева радиация в Пловдив е 381 kkal/sm²/ден. Тази стойност е по-ниска от съседните станции с около 20 kkal/sm²/ден - най-осезателно през зимните месеци, когато инверсиите достигат максимална честота и продължителност. От втората компонента на сумарната радиация - разсеяната радиация, се пада средно годишно около 50%. Това е онази част от слънчевата радиация, която навлизайки в атмосферата се разсейва от аерозоли от различен характер. Логично е да се очаква, че произходът им над Пловдив е от техногенен характер. Показателен за това е ходът на ефективното излъчване, който е в пряка зависимост от наличието на водни пари, въглероден двуокис и прахообразни примеси. За Пловдив, то е ср.годишно 151 kkal/sm²/ден и е по нисък от стойностите в съседните станции.

С радиационния баланс, е тясно свързан баланса на топлинните потоци. В приходната му част е радиационния баланс, а в разходната – топлината отделена за нагряване на постилащата повърхност, турбулентния обмен (за нагряване на приземния въздух) и разходите за изпарение. Ср.годишно от 55 до 65% се изразходва за изпарение, а 35-45% за нагряване на приземния въздух. Тези стойности се менят през сезоните, видно от приложената таблица (Прил.1). Около 50% от пряката и разсеяната слънчева радиация формира енергетичната основа на фотосинтезата ФАР (фотосинтетически активна радиация).

1.8.1.4. Слънчево греене

В Пловдив продължителността на слънчевото греене, в часове, ср.годишно е 2264 часа, с максимум през VII (321) и минимум през XII (78 часа). Лимитиращи фактори за слънчевото греене са облачността и закритостта на хоризонта. Ср.годишно, дните с облачност над 8 бала са 104, с максимум през XII и I, и минимум през VII и VIII.

1.8.1.5. Циркулационен фактор

Следващия важен фактор е движението на въздушните маси. В умерените ширини, към които принадлежи и България, то се обуславя от няколко барични центъра – Исландския минимум, Азорския максимум и Западно сибирския максимум. Последният е сезонен, както и баричният център на Генуезкия залив, които определят времето през студеното полугодие.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Циклонната циркулация се определя от атлантическите циклони през цялата година и на Средиземноморските които смекчават времето през зимата. До 80-те години, последните са били средно годишно около 18, но от 80-те години техния брой силно намалява и през 2000 год. например са били само два.

Антициклоните от Азорския център проникват като ядра от високо налягане през лятото и създават условия за прегряване и засушавания. Обратно Западно сибирските антициклони, движейки се по ултраполярна ос, създават у нас нахлувания с рекордно ниски температури.

През последните години – от 80 год. насам, се наблюдава процес на трансформация на баричната активност, резултат от глобалното затопляне, вследствие на което времето е нестабилно и трудно за прогнозиране.

1.8.2. Елементи на климата

Характеристиката на климатичните елементи, специфични за гр. Пловдив могат да се систематизират в следния порядък:

- Негативни тенденции в радиационния и топлинния баланс, в резултат на неблагоприятни изменения на основните им компоненти (пряка и разсеяна радиация, ефективното излъчване);
- Термичен режим със специфични черти, наложени от високата повтаряемост на температурните инверсии в атмосферата (абсолютен минимум - 31.5°C и абсолютен максимум 41.3°C); Освен засилване на континенталността на термичния режим, инверсиите затрудняват естествената вентилация на въздушния басейн;
- Повишен брой на дните с мъгла, което естествено се свързва с нарастване на замърсяването на въздуха;
- Ветрово поле с явна преориентация под въздействие на планинската ограда на Маричината долина, доминиране на ветровете от запад и изток (фиг. 8), но при незначителни скорости (0 до 5 m/s) и ниска повтаряемост на умерените (6 до 10 m/s) и силни ветрове (над 15 m/s), които осигуряват разсейването на замърсителите в АВ (при средните скорости в обхвата на слабите ветрове (0 до 5 m/s), вятърът със скорост до 1 m/s има 95% обезпеченост, а скоростите между 2 и 4 m/s - едва 5 до 30%); средногодишната скорост на вятъра в резултат от дългосрочните метеорологични наблюдения в ст.Пловдив е 1,8 m/s; в комбинация със 46,5% състояние "тихо време", се създават условия за задържане на замърсители в АВ без възможност за разсейването им;
- Влажността на въздуха е поредният важен показател за климата и е в пряка зависимост от температурата на атмосферата, от овлажняването на постолащата повърхност и от вятъра. Средната годишна относителна влажност в Пловдив е 73%, като е най-висока през XII – 86% и най-ниска през VII и VIII – 62%.
- Малка годишна сума на валежите – 540 mm - значителен дял на типа "засушливо време" и продължителни безвалежни периоди през цялата година (средният брой на дните без валеж е 295 за последните пет години); около града и източно от него се обособяват местата с най-малки валежи в Горнотракийската низина.
- Снежната покривка предоставя най-добри възможности за подхранване на почвените хоризонти с влага – спокойно и без ерозия. Средно месечния и годишен брой дни в Пловдив, със снежна покривка е: I – 11, II – 5. . . XI – 1, XII – 6, ср.год. – 23 дни. Средната височина на снежната покривка е между 2 и 4 см, ср. максималната между 6 и 13 см., а абсолютния максимум е 52 см. Поради честия преход на температурата през 0°, снежната покривка рядко издържа до нов снеговалеж.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Важна особеност за Пловдив и района е обратната стратификация (*разпределение на температурата на въздуха във вертикала*) – температурна инверсия - 81% от дните в годината (294 дни) са с температурна инверсия – изключително неблагоприятна климатична особеност за разсейването на замърсителите. Дългогодишни наблюдения показват град Пловдив като място с най-голям брой дни в годината с инверсии в страната.

Мощността на инверсиите в Пловдивския въздушен басейн е 150-170 m през летните месеци, 400-550 m през есента и зимата. За изследвания период (1966 - 70 г.) средната месечна максимална мощност възлиза на 720 m, като в отделни случаи е установена мощност до 1600 m. Температурните разлики, между долната и горната граници на инверсията, са между 1°C през летните месеци и 19.4°C при най-мощните инверсии през зимата.

Отрицателният температурен градиент (характерен белег на инверсиите) затруднява развитието на конвективните движения, а на определена височина напълно ги преустановява. Това компрометира ефективността на техническите съоръжения за отвеждане на замърсителите. Инверсиите затрудняват естествената вентилация на низината и довеждат до натрупване на замърсители във въздушния басейн. В такива моменти се установява по-голямо замърсяване на въздуха.

1.9. Геология и геоморфология

1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия

Пловдивските тепета имат надморска височина между 160 и 270 m. Те попадат в пределите на Маришката тектонска зона, по която Средногорската структурна зона се отделя от Родопския масив. В по-общ план Пловдивският хорст представлява относително позитивна структура в южния борд на тектонско понижение, наречено Пловдивски грабен. Грабенът е запълнен с дебели над 1200 m млади седиментни скали с късноеоценска, плиоценска и кватернерна възраст.

Хълмовете са оформени от магмени скали предимно със сиенитов състав (вж фигура 8) отнасяни към т. нар. Пловдивски “сиенити”. В състава на тези скали се установяват значителни вариации, дължащи се на различни причини. Това затруднява определянето на точното наименование на скалите, но съществуват основания те да се отнасят към групата на сиенитите. На повърхността сиенитите оформят няколко хълма сред Тракийското поле, известни като Пловдивски тепета. В дълбочина сиенитовото тяло е с много по-широко разпространение и оформя ясно рамките на магмен плутон.

Макроскопски скалата е среднозърнеста до едрозърнеста, светла на цвят, с масивна текстура. Главните скалообразуващи минерали са плагиоклаз, калиев фелдшпат, кварц, амфибол и биотит. Като акцесорни се явяват апатит, титанит, магнетит, циркон и ортит. В процесите на промяна се формират вторични минерали епидот, хлорит, серицит и др. Количествените съотношения на скалообразуващите минерали показват, че сред тях силно преобладава плагиоклазът.

Свързаните в дълбочина Джанавар тепе, Хълм на освободителите (Бунарджика), Данов хълм (Сахат тепе) и Трихълмието (Небет тепе, Джамбаз тепе и Таксим тепе) представляват видимите части от Пловдивския сиенитен плутон. Той е сравнително тесен и ясно удължен по направление югозапад – североизток. По хълмовете е разкрита само малка, незначителна част от около 2 km², докато е установено, че в дълбочина цялото скално тяло се разпростира на площ над 50 km². (виж Карта 8, Приложение 3)

Геоложка характеристика

Тепетата са с геоложка възраст горна креда. Пловдивските “сиенити” (psK2) се разкриват в централната част на гр. Пловдив. Те изграждат Пловдивските тепета. Средният тип скали в плутона е адамелит-левкогранодиорит, като вследствие наличието на голям брой ксенолити

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

се констатираат значителни вариации в състава на гранитоидите. В този смисъл названието “сиенити” е условно. Със скалите на плутона е свързана и жилната фаза от гранитоиди и последвалите ги аплити и пегматити. От взаимоотношенията с андезитите и наложените върху тях изменения се определя ларамийската възраст за Пловдивския плутон.

Тектонски строеж

Районът на проучване е част от Маришката разломна зона. Покритата с кватернерни отложения площ има много сложен тектонски строеж, доказан по геофизични данни и чрез многобройни сондажи, прокарани в Пловдивското поле. Ограничените разкрития на повърхността са магмени представители на Средногорската зона, представляващи издигнати блокове (Пловдивските хълмове).

Характеристиката на сложния тектонски строеж се предопределя от налагането на няколко структурни плана, които отразяват тектонските движения на докамбрийския и фанерозойския мегаетап и неколккратно наложените върху тях деформации от фанерозойския мегаетап.

Тъй като е видно, че интрузивните скали са с малки площи на разкритие (и като цяло заедно с покритата си част имат площ около 50 km²) и не акумулират значими количества подземни води – в тях не е определено подземно водно тяло. (вж Карта 7 и Карта 10, Приложение 3)

1.9.2. Геоморфология на релефа

В географско отношение проучваният район попада в обхвата на Тракийско-Странджанската природо-географска област – Горнотракийската подобласт – Пазарджишко-Пловдивски район.

В геоморфоложко отношение проучваният район е част от Преходнопланинската котловинна геоморфоложка област, като попада в териториите, заети от разчленени алувиални низини.

Пловдивските тепета са разкритата на земната повърхност част от Пловдивския плутон. Той е част Маришка неинтрузивна зона, която е част ларамийските плутони на Средногорската разломна зона с надлъжни и диагонални дълбочинни разломи. Към Маришката неинтрузивна зона се отнасят следните плутони: Витошки, Плански, Гуцалски, Елшишко-Бошулски, Капитанандреевски и Пловдивски плутон (Карта 6, Приложение 3)

Пловдивският плутон е изграден от магмени скали, застинали дълбоко в земните недра преди около 70 милиона години (през Ларамийската нагъвателна фаза). Това време съвпада с края на Кредния период на Мезозойската ера. Тогава цялата днешна Средногорска зона е представлявала част от динамично развиващата се област в южната периферия на Евроазиатския континент на границата му с изчезналия вече Тетиски океан. Вследствие на разнообразни ендегенни процеси, водещи до разломяване и нагъване на скалните комплекси и активна вулканска дейност, в земната кора се внедряват колосални количества магма, идващи от вътрешността на Земята. Огнетечната топлина си проправя път през скалите като използва огромни руптурни зони, каквато оформят разломите от т. нар. Маришки сноп.

Вследствие на високата температура и налягане се оформя магмена камера. При движението си по разломите от една страна магмата разрушава и асимилира по-старите скали, като създава условия за формирането на ксенолити и шлири, а от друга страна променя вместващите скали около камерата, като например андезитите от Лаут тепе. Постепенно обаче, магмата изстива и изкристализира дълбоко в земните недра, като се превръща от пластична в твърда маса и оформя тялото на Пловдивския “сиенитен” плутон. След кристализацията на магмата скалите се напукват и по пукнатините се внедряват жилните гранитоиди. Магмената дейност приключва с формирането на аплит-пегматитови жили, които също са привързани към пукнатинните системи на плутона.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Оформянето на тепетата като геоморфоложки образувания започва доста след образуването на скалите, които ги изграждат. Екзогенните процеси (изветрителни процеси), които водят до експонирането на Пловдивския плутон и вулканитите от Лаут тепе на повърхността, продължават и днес. Старите скали, покриващи сиенитите, се разрушават и отнасят, а на повърхността се показва част от огромното сиенитово тяло, което също е подложено на ерозия. Тези процеси се съпровождат от разломяване на плутона и разкъсването му на блокове, които са различно издигнати. Най-високо издигнат е централният блок, който е разположен непосредствено южно от р. Марица. Неговите върхове днес се явяват като отделни хълмове сред Горнотракийската низина (Пловдивските тепета). Останалите блокове са покрити с млади плиоценски и кватернерни континентални отложения, чиято дебелина достига до 300m. През последните 15-20 милиона години (от началото на Неогенския период) в целия район се установява траен континентален режим (с езерно-речни отложения), който моделира съвременния релеф.

В миналото част от хълмовете са използвани за разкриване на каменни кариери. Вследствие на експлоатацията Марково тепе и хълмът Каменица са напълно разрушени. Силно засегнато от такива дейности е и Джендем тепе. В неговите южни склонове през 1907 година дружество „Изида“ започва добив на сиенит, който продължава до 1932 година. Последствията от тази експлоатация са толкова трайни, че се изразяват в допълнителна напуканост на скалите, която причинява срутища. Последното от тях през 1994 - 1995 година, е с особено големи размери.

1.9.3. Инженерно-геоложки условия и рискове

Инженерно геоложки условия

Инженерно-геоложките условия и хидрогеоложки условия в района на проучване са благоприятни за извършване на строително-реконструктивни дейности при спазване на нормативните изисквания за противоземетръсно строителство и вземане на превантивни мерки при реконструкцията и изграждането на инфраструктурните елементи и съоръжения в зависимост от съществуващите инженерно-геоложки условия. Изчислителното натоварване е $R_0=1.00$ МПа, което предполага добра устойчивост на всякакъв вид обекти. (виж Карта 9, Приложение 3)

Рискови геоложки процеси

Земетръсна опасност

От процесите с внезапно действие за проучвания обект е характерна високата земетръсна активност, която се обуславя от силно разломената основа на Горнотракийската депресия, нейният клеткообразен строеж и движенията на земната кора, протичащи с различна скорост. Съгласно прогнозното сеизмично райониране на България, проучваният район попада в област с девета степен на сътресаемост за 1000 годишен период (MSK-64). За целите на противоземетръсното строителство тази сеизмична активност е приведена към сеизмичен коефициент $K_s=0,27$. (Бручев, Ил., 1994). Епицентър с магнитуд $5,0 < M < 6,0$ е разположен в южно от проучвания обект.

При евентуално силно земетресение може да се очаква възникването на вторични неблагоприятни инженерно-геоложки явления и деформации в земната среда, като за Пловдивските тепета могат да се проявят като увеличаване степента на напуканост и скални срутища; допълнителни напуквания и разрушения на сгради и съоръжения, които не са фундирани в съответствие с изискванията за земетръсната активност на района.

Изветряне

Друг процес с непрекъснато действия е изветрянето. Той е бавен процес, резултат на сложна система от множество физични, химични и биологични процеси. Интрузивните скали

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

изветрят по-бавно от останалите скални разновидности и достигат до състояние на грус, който при строителните дейности е неустойчива строителна земна основа. Борбата срещу изветрянето е свързана с отстраняване на изветрителния слой при фундиране, различни видове циментации, завеси и други, с които се подобрява устойчивостта и носещата способност на скалите и се намалява тяхната водопропускливост.

Срутища

От геоложките процеси, на територията на Младежки хълм като най-рискови могат да се определят активизациите на срутищни прояви.

Срутищата са друг процес с внезапно действие, характерен за Младежки хълм, който е изграден от здрави, но напукани скални разновидности. Загубата на устойчивост на склоновете се дължи на различни фактори – изветряне, ерозия, обилни валежи, земетресения и др. Те често се предизвикват от техногенни въздействия – взривни работи, подкопаване и други строителни дейности, както и в резултат на динамични въздействия, предизвикващи вибрации в земната основа. Опасността от срутища се изразява в пряка заплаха за изградени сгради, пътища и други съоръжения. Борбата с срутищата е трудна и се изразява в закрепване на скалните блокове чрез анкерирани и циментация, изграждане на улавящи подпорни стени, мрежи и др.

На база предварителни проучвания за най-опасните места по Пловдивските хълмове (инж. Б. Тодоров и колектив, 1998) е изготвен проект за Укрепване на опасните места по Пловдивските хълмове. Проектът е съгласуван от МОСВ с писмо с изх. № 08-00-737/09.08.2002 г. и е реализиран приблизително две години по-късно – през 2004 г. Изразходени са близо 900 000 лв. от правителствена комисия за защита на населението от бедствия, аварии и катастрофи.

През месец март 2013 г. е получен сигнал за активизиране и срутване на скална маса от югозападната част на Младежки хълм - ул. Любен Каравелов 32 - в зоната на старата кариера. Там са разположени временен пункт за управление на влаковете /ВПУВ/ при ДП "Железопътна инфраструктура" и обект: 800-ПРУ (противорадиационно укрите). На 29.04.2013 г. на мястото е направен оглед от специалисти на „Геозащита“ЕООД -Перник съвместно с представител на „ПБЗН“ при ОПУ - гр.Пловдив.

Срутването касае изкуствено формирана скална стена, останала в този си вид още от времето на експлоатацията на мястото като кариера за добив на сиенити за периода 1907-1932 г. Отчетени са напреднали изветрително-денудационни и ерозионни процеси, които се изразяват в по-голямата напуканост на скалата. Някои от пукнатините са с ширина до 2-3 см, а на места същите са обрасли с тревна растителност и единични храсти. По време на обследването е отчетено, че скалният откос е в относително устойчиво състояние, въпреки едроболоковата си напуканост и протичащите във времето периодични действия на изветрително-денудационни процеси. Препоръчва се да се изготви проект за защита на откоса, който да бъде съгласуван с РИОСВ Пловдив и при преценка на компетентния орган да бъде подложен на обсъждане и/или консултация с местни екологични организации. В случай, че това поради една или друга причина не се изпълни следва да се предвиди изграждане на нова ст.б. или метална козирка с предпазен борд над входовете на съоръженията служеща, като „джоб“-стена, за прихващане на падащия скален материал.

Необходимо е провеждане цялостно актуално обследване на територията на Младежки хълм за оценка на опасните в геоложко отношение участъци и изготвяне и изпълнение на проекти за укрепване и/или обезопасяване на тези от тях, които носят риск за човешкото здраве, материалните активи и околната среда.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.10. Хидрология и хидробиология

На територията на хълма липсват каквито и да било естествени водни обекти, няма речни потоци, езера или друг вид повърхностни води от естествен характер. Единствените водни обекти на територията на тепето са малка декоративна водна площ на централната площадка във високата част на хълма, както и декоративна водна площ в ниската паркова част.

Предвид липсата на водни обекти, за хидробионти на територията на тепетата не може да се говори.

Геоложки хълмът е изграден от интрузивни скали, които по правило не акумулират значими количества подземни води. По данни от ИАОС това е причината в районите на разкритие на тези скали, т.е. в района на тепетата да не е определено подземно водно тяло.

1.11. Почви

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

Основни типове почви в района

На територията на град Пловдив – в регулационните му граници, комплексни проучвания за състоянието на почвите не са правени. В отделни разработки, като тези от 1979 год. на ВЛТИ – София – “Картиране и изследване на растителността” (проф.инж. Г. Шевкенова), са изследвани и почвите (проф.инж. Св. Генчева) в някои от зелените площи на Пловдив. От тези и последващи частични проучвания се установява, че на хълмовете, парк “Отдых и култура”, парк “Лаута”, и старите “Цар Симеонова градина” и градината до пл.”Съединение”, почвите са почти ненарушени и по морфологичен строеж почти не се различават от естествените, с изключение на повърхностните хоризонти. При тях се установява изтощаване и влошаване на някои ценни агрохимични свойства.

В същите изследвания се отбелязва, че това се отнася за “по-високите части на хълмовете”, докато в “парковите им зони почвите са предимно антропогенни”, типични за градската среда, с ясно изразени характерни особености, като по произход, състав и свойства съществено се различават от естествените почви. Те нямат нормален естествен профил. Притежават лек механичен състав, ниско съдържание на хумус, азот, фосфор. Усвоимата влага е много малка, поради високата водопропускливост и слабите им водозадържащи способности. В тях типичните почвени микроорганизми са много малко, а съотношението между групите микроорганизми е различно от това в естествените почви. Най-бедни на микроорганизми са пластовете богати на строителни отпадъци. При наличие на битови отпадъци, най-голямо участие имат бактериалните форми, следвани от аминомицетите и гъбната микрофлора.

Антропогенни почви (Antrosols) - спадат към типа урбаногенни (Urbic antrosols). Образувани са вследствие на антропогенизиране на алувиално – ливадните почви с отпадъци от промишлен, строителен и битов характер. Характерни са за по-голяма част от застроената част на града. При самото антропогенизиране почвеният профил на естествените почви обикновено е слабо променен, а антропогенизацията се явява главно в промяна на почвообразователния процес. Това показва, че новообразуваните почви имат свойства близки по природа до естествените. “Новите” субстрати нямат добре обособен генетичен профил. Съставени са от различни по състав, произход и свойства пластовете в зависимост на насипваните материали. При антропогенизираните почви в района профилът е от типа Aat(A)BCD. Характеризират се с увеличена пясъчна и скелетна фракция, влошено структурно състояние, голяма порьозност, вследствие на голямото количество строителни отпадъци, която поради преобладаването на грубите пори е неактивна, водният капацитет се изменя в широки граници, намалено съдържание на хумус, общ азот и усвоим фосфор,

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

повишени стойности на рН, значително намалена биогенност и микробиологична активност, като се установява и прегрупиране на видовия състав. Изменението на урбаногенните почви има случаен характер. Съществува изменение на температурния, водния и въздушен режим.

В ниските и относително заравнени периферни зони на тепетата почвите са разнородни. Те обикновено имат профил, които е нарушен в резултат от извършването на строителни дейности, мелиоративни и укрепващи мероприятия. Не могат да се причислят към определен почвен тип, тъй като профилът не притежава характерните морфологични особености за почвите, образувани в резултат на естествен почвообразователен процес. Теренната повърхност обикновено е изкуствено моделирана, по отношение на степен на подравняване, наклон и изложение, така че да служи на определен начин на трайно ползване. Профилите на антропогенните почви са обикновено значително по-дълбоки от тези на ранкерите и литосолите.

Хълмът, както и другите Пловдивски тепета са образувани върху устойчиви на изветряне сиенити. Това определя преобладаването на почви със силно скъсени профили – главно ранкери и литосоли. Те се установяват във високите части на тепетата, основно в зоните със силно пресечен релеф и значителен наклон на теренната повърхност.

Характеристика на почвените различия

*Плитки, неразвити почви (Ранкери)*² Слабо развити почви, образувани върху твърди силикатни скали. Скалата е разположена от 15 до 50 см от повърхността. Имат слабо развит хумусен хоризонт с мощност не повече от 25 см, който лежи непосредствено върху рохляк, или твърда скала. Съдържанието на хумус при мощност на хумусния хоризонт 25 см може да достигне 15% и до 5% ако хумусния хоризонт е с мощност по-малка от 10 см. Нямат преходен В или илувиален хоризонт. Изключени са хидроморфни, вертикални, а също и признаци на рубефикация. Строеж на почвения профил – А; АС; СД и Д.

Подтип светли ранкери. Притежават характерните за почвения тип признаци и свойства. Преобладават светлите тонове на профила (value над 5 и chroma над 4).

Подтип тъмни ранкери. Притежават характерните за почвения тип признаци и свойства. По профила преобладават тъмните тонове (value под 5 и chroma под 4)

*Примитивни почви (Литосоли)*³. Слабо развити и маломощни почви, с мощност на профила под 10 см. Срещат се във всички зони на почвообразуване в страната. Образувани са върху твърда силикатна или карбонатна скала. Имат слабо развит хумусен хоризонт, чийто преход към скалата е не повече от 5 см. Почвената повърхност е накъсана от островни разкривки на скалната почвообразуваща основа. В зависимост от хоризонталното и вертикалното разположение се подразделят на два подтипа: подтип примитивни литосоли (низинни). Разпространени са в зоните с надморска височина под 700 м и Подтип Примитивни литосоли (планински) Разпространени са в зоните с надморска височина над 700 м;

² Определението на почвената единица е съгласно Йолевски, М; Н.Нинов, Сп.Кръстанов, Г.Гюров, Асп. Хаджиянчиев "Кратка диагностика и критерии на основните таксономични подразделения на почвите в България. Усъвършенствана класификационна схема" С.1983

³ Определението на почвената единица е съгласно Йолевски, М; Н.Нинов, Сп.Кръстанов, Г.Гюров, Асп. Хаджиянчиев "Кратка диагностика и критерии на основните таксономични подразделения на почвите в България. Усъвършенствана класификационна схема" С.1983

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

*Антропогенни почви*⁴. В зависимост от основния процес довел до нарушаване и преразпределяне на земните маси, съставляващи изходния почвен профил, антропогенните почви в зоните на тепетата могат да се класифицират в три подразделения:

Градински почви (хортисоли). Тези почви се образуват вследствие на продължително отглеждане на зеленчукови и цветни култури, при които почвата интензивно се обработва по-дълбоко и редовно се тори с големи дози органични торове (оборски тор, компост, торф и др.). Обикновено това са почви с лек механичен състав и малко хумус (алувиални, алувиално-ливадни и др.), които се намират близо до населените места. Вследствие прилагане на посочените мероприятия при тези почви се образува мощен (над 35 см) хомогенен и богат с хумус хоризонт, който преди това не е съществувал. Почвите са силно обогатени и с хранителни елементи и имат голяма биологична активност.

Изгребани почви (изкуствено ерозирани). Това са почви, образувани от нормалните вследствие изгребване на почвата до различна дълбочина на профила при извършване на различни земни работи (подравняване на терена, терасиране и др.). По мощността на изгребаната част те се разделят на слабо изгребани (отнета е част от хумусно-аккумулятивния хоризонт), средно изгребани (отнет е целият хумусно-аккумулятивен хоризонт) и силно изгребани (когато е отнета и част от преходния или илувиалния хоризонт). Тези почви са сходни със зоналните нормални почви, естествено ерозирани до съответната степен. Когато почвеният профил е изцяло изгребан и е останала само почвообразуващата скала, почвите преминават в регосоли.

Насипни почви (депосоли). Това са почви, които се образуват върху различни насипни (депонирани) материали в резултат на различна човешка дейност. Те нямат генетични хоризонти, може да се наблюдават само различни по състав и свойства слоеве. Според произхода си насипите може да бъдат от почвени материали, строителни отпадъци, битови отпадъци, промишлени отпадъци и др. Най-благоприятни са почвените насипи, които се състоят от еднакви или различни почвени хоризонти. В зависимост от материалите чрез съответни мероприятия тези насипи бързо могат да бъдат усвоени като почви.

1.11.2. Почвени процеси

Ерозията на почвите в районите на тепетата е основния процес на антропогенна деградация, който застрашава цялостта на почвената покривка и нейната функционалност. Проявени са различни форми на ерозионния процес. Във високите билни части на териториите е налице площна ерозия, която води до значително скъсяване на профила, но не е проявена с характерни и морфологично обособени релефни форми. По склоновете са развити в различна степен линейно-ерозионни форми – главно плитки ровини със стръмни откоси.

Опазването на почвите от по-нататъшно и интензивно развитие на ерозионния процес трябва да се разглежда като част от комплекса мероприятия, свързани с цялостното опазване на уникалната природна среда в разглежданите терени. От една страна те са част от урбанизираната среда, от друга представляват парково пространство и се използват за рекреационни цели и едновременно с това представляват защитени природни обекти.

Опазването на такива терени от ерозиране изисква всички мероприятия, водещи до нарушаване цялостта на почвената покривка да бъдат съобразени с изискванията за противоерозионна защита. Съоръженията и мерките за защита на терените от ерозия трябва едновременно да са полифункционални – да имат добър противоерозионен ефект и

⁴ Определението на почвената единица е съгласно Гюров, Г; Т.Тотев "Почвознание" С Земиздат 1990

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

едновременно с това да изпълняват комуникационни, водоотвеждащи и декоративни функции.

В това отношение е извършена значителна по обем работа. Основните съоръжения за достъп – пътища, пешеходни пътеки, ескалационни преходни зони и др. като правило са съобразени с изискванията да изпълняват и противоерозионни функции. Повечето от тях са в добро състояние. В основната си част те изпълняват предназначението си за улавяне на ерозионния отток и за ефективно отводняване на терените с лош дренаж. При този тип съоръжения също е необходима по ефективна поддръжка.

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. Екосистеми и биотопи

Антропогенния фактор е определящия за формирането на сегашната флора и растителност, както на Младежкия хълм, така и на останалите Пловдивските хълмове. Разположението на града сред околната плодородна равнина и близостта на пълноводната някога река Марица са причина за древното му човешко поселение. През всичкото това време хълма е пряко или косвено подложен на човешко въздействие, което е имало като резултат почти пълното унищожаване на първичната му растителност и изчезването на много видове от флората му, свързано с масово навлизане на антропофитни елементи (плевели и бурени).

Особено пагубни за флората и растителността са били последните две-три столетия, когато хълмовете са били почти напълно обезлесени. По-късно – от края на XIX век, до днешни дни хълмът е бил изкуствено залесяван с декоративни дървета и храсти – чужди на първичната флора и растителност.

Въпреки това, относителната изолираност на хълма, географското му положение, близостта до Маришкия път на аемедитерианското фитоклиматично влияние са комплексни причини и до днес по тях да се запазят някои по-редки и ендемични видове. Срещат се дори и храстови съобщества и следи от тях от по-южен (субмедитериански) тип. Те представляват научен и консервационен интерес и диктуват необходимостта от по-специално отношение.

Самотните хълмове, сред околната обширна равнина, са привличали вниманието на първите природоизпитатели, посетили тези места. Те са открили и съобщили за редки и интересни растения, между които и не малък брой нови за науката. Имената на тези природоизпитатели и ботаници са: Имре Фривалдски, Виктор Янка, Йозеф Веленовски, както и нашите първи ботаници – проф. Ст. Георгиев, проф. Н. Стоянов, проф. Б. Стефанов и др. Новите за науката видове, за които хълмовете са класически находища, са допринесли за популяризирането на хълмовете и Пловдив сред научния свят на Балканите и Европа. Това също е факт, който налага тяхното разумно стопанисване и опазване.

Най-големият по площ, най-високият и най-отдалеченият от града, Младежки хълм е сравнително най-малко повлиян от човешката дейност. Сред общата ксеротермична обстановка на хълма могат да се отделят два типа местообитания:

- По полегатите и с по-добре развита и запазена почва западни и северни склонове,
- По високите стръмни и скалисти източни и южни склонове, с по-плитка, каменлива почва и по-дълбоко акумулирана, също скелетна почва в ниските им подножия.

1.13. Растителност

Според ботанико-географското и геоботаническото райониране на България (Бондев 2002), територията на ПЗ се отнася към Пловдивския район на Горнотракийския окръг от Македоно-тракийската провинция на Европейската широколистна горска област, част от Холарктическото флористично пространство (царство) (Тахтаджян 1978) или част от Палеарктичното биофилотично царство (Второв, Дроздов 1978).

Пловдивският геоботанически район, като цяло, се характеризира със значителни по площ агрофитоценози на мястото на изсечените в миналото дъбови гори от дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*). Понастоящем популации от този вид съществуват на твърде ограничена площ в този район като монодоминантни мезофитни формации или мезофитни и хигромезофитни формации заедно с полски бряст (*Ulmus minor*) и полски клен (*Acer campestre*). Характерна е засилена деградация на горската растителност, за което

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

свидетелства увеличеното разнотравие и присъствието на голям брой плевелни и рудерални видове.

Младежкият хълм се отличава от другите два хълма с богатството си на редки и защитени растителни видове и съобщества, които могат да бъдат отнесени към естествената флора и растителност на Пловдивските тепета. Причините за това са относителната му изолираност, географско положение, стръмни и труднодостъпни склонове и близостта на р. Марица, играеща роля на път за проникване от юг на север на редица по-южни средиземноморски и субсредиземноморски растителни видове, които заемат най-вече терени с варовикова скална основа. Най-богати на такива видове са южният и отчасти източният и югозападния склонове на Младежкия хълм, поради което южната част е обявена още през 1970 г. за защитена територия. Тук стръмните и скалисти части са заети от разредени храстови ценози на кукуча (*Pistacia terebinthus*), южната копривка (*Celtis australis*), храстовия смин (*Jasminum fruticans*). С единични екземпляри в тези съобщества вземат участие и аутохтонни видове като мъждрян (*Fraxinus ornus*), полски бряст (*Ulmus minor*), летен дъб (*Quercus robur*), а из скалните пукнатини – елшовиден зърнастец (*Frangula alnus*). В долните части на южните склонове могат да се видят съобщества от ендемичната за Балканския полуостров румелийска жълтуга (*Genista rumelica*), а на местата с повече почвена покривка – хинап (*Ziziphus jujuba*), салкъм (*Robinia pseudoacacia*) и див рожков (*Cercis siliquastrum*), които са проникнали вторично по хълма.

Върху хълма са се формирали полидоминантни дву-три етажни съобщества, като част от дървесните и храстови видове са остатък от естествената растителност, а по-голямата част са засадени при различните по време залесявания.

Най-голямо значение за хълма имат остатъците от аутохтонната растителност, към които се отнасят: едностълбчестата кукувича прежда (*Cuscuta monogyna*), бледият карамфил (*Dianthus pallens*) и др. Тази група включва видове с по-първична организация и по-малка екологична пластичност, поради което представляват най-постоянния и най-характерен елемент от местната флора – най-слабо засегнат от дейността на човека и процесите на вторичната подмяна.

Част от други растения, като айланта (*Ailanthus altissima*) и южната копривка (*Celtis australis*) се характеризират с голяма екологична пластичност и възможности за бързо разпространение и завладяване на нови местообитания. Те формират вторичния елемент на флората.

Третата група растения са внесени в резултат на човешката дейност като културни растения.

Голяма част от тревистите видове могат да бъдат отнесени към рудералната растителност. Преобладаването на вторичните елементи над аутохтонните, свидетелстват за значителното антропогенно влияние и изчезването на голяма част от коренните растения и заменянето им от рудерални видове, което води до деградация на растителните съобщества на хълма.

Поради засилената човешка намеса, започнала още с унищожаването на естествените дъбови и брястови гори, заемали цялото Пловдивско поле и последвалите залесителни дейности, видовият състав и характерът на растителността по хълмовете силно се е променил. Естествените тревисти растения са почти изцяло унищожени и заменени с типичните рудерални видове. Днес около 50 % от състава на флората на Младежкия хълм включва най-обикновени рудерални и плевелни растения – разклонена боянка (*Erysimum diffusum*), лепка (*Galium aparine*), дългоосилеста овсига (*Bromus sterilis*), средна звездица (*Stellaria media*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), трескот (*Cynodon dactylon*), овчарска торбичка (*Capsella bursa-pastoris*), лукова попова лъжичка (*Thlaspi alliaceum*), лечебна комунига (*Melilotus officinalis*), полска детелина (*Trifolium arvense*), слънчева млечка (*Euphorbia helioscopia*), разперена метличина (*Centaurea diffusa*) и др. Въпреки това, на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Младежкия хълм се срещат няколко редки, ендемични и защитени растителни видове, характерни за естествената флора, което го отличава от другите два хълма, обявени за ПЗ. Тези видове са разпространени главно по южния и по незасегнатите части от източния и югозападния склон на хълма – румелийски кантарион (*Hypericum rumeliacum*), чернолюспеста метличина (*Centaurea affinis*), фривалдско плюскавиче (*Silene frivaldszkyana*), балкански шпорец (*Delphinium balcanicum*), бенедитска пресечка (*Cnicus benedictus*), храстов смин (*Jasminum fruticans*), игликова айважива (*Alkanna primuliflora*), крилолистен равнец (*Achillea depressa*), жлезиста белоочица (*Buglossoides glandulosa*), влакновидно коило (*Stipa capillata*), родопска незабравка (*Myosotis rhodopaea*) и др.

Югозападният склон на Младежкия хълм се характеризира с полегата долна част, стръмна средна част с отделни много стръмни участъци към върха, след което теренът преминава в площадката на върха. Почвите са бедни, плитки, много сухи и леки по механичен състав.

В долната част на склона доминират съобщества на копривка (*Celtis australis*), бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), японска софора (*Sophora japonica*), американски ясен (*Fraxinus americana*) и сребролистна липа (*Tilia tomentosa*) с относително хомогенен строеж и с относително редки разкъсвания на склопа, около голи камъни и скали. Подлесът е съставен предимно от кукуч (*Pistacia terebinthus*), хинап (*Ziziphus jujuba*) и червен глог (*Crataegus monogyna*). На отделни места се наблюдава естествен подлес от копривка и полски бряст.

В средната част на склона преобладават групи от бяла акация (*Robinia pseudoacacia*) и китайски мехурник (*Koelreuteria paniculata*). Има отделни естествени екземпляри от копривка (*Celtis australis*) и мъждрян (*Fraxinus ornus*). Склопът на места е силно разкъсан от скалисти участъци, като на места съществува само в пазвите на големите канари. Храсти често са изместили дървесната растителност, като между тях доминират хинапът (*Ziziphus jujuba*), драката (*Paliurus spina-christi*), трънката (*Prunus spinosa*), шипката (*Rosa canina*) и др. Отделни дървета от бяла акация и полски бряст се развиват с храстовиден хабитус.

Горната част на склона има почти алпийски характер. Преобладаващата част от растителността е от естествен произход, с изключение на отделни акациеви дървета, които са оцелели след залесяването им. Около половината от този южен склон попада в границите на участъка с най-голяма концентрация на защитени и редки видове.

Северният склон на Младежкия хълм се отличава с почти равномерен наклон от подножието до върха и с отсъствието на оголени скали. През този склон минава обслужващия път и няколко пешеходни алеи, сега обрасли и трудно различими. Почвата, макар да е плитка и сравнително бедна, е с по-добър влажностен режим, поради експозицията на склона. Поради доброто покритие с чимова тревна растителност, възможностите за активизиране на повърхностите ерозионни процеси са значително по-малки. По тези причини видовият състав тук е по-богат. Целият склон, в миналото залесен, сега на много места е с отворени пространства, в които дървесната растителност е загубила позиции пред настанените тревни и храстови съобщества. От трайната растителност, предимно в горната част на този склон, доминират китайският мехурник (*Koelreuteria paniculata*) и копривката (*Celtis australis*). Китайският мехурник (*Koelreuteria paniculata*) е не само широко разпространен, но достига и по-големи размери. В долната част на склона доминират съобществата на полския ясен (*Fraxinus oxycarpa*). По-голямо, в сравнение с южния склон е участието на гледичията (*Gleditsia triacanthos*), полския бряст (*Ulmus minor*), летния дъб (*Quercus robur*) и др. Намалено е участието на бялата акация (*Robinia pseudoacacia*). Като най-устойчиви се проявяват местните храсти - кукуч (*Pistacia terebinthus*) и хинап (*Ziziphus jujuba*). Установени са единични дървета от черен бор (*Pinus nigra*) и атласки кедър (*Cedrus atlantica*).

Североизточният склон е значително по-стръмен от северния. Растителността се състои от единични екземпляри или групи храсти от хинап (*Ziziphus jujuba*), кукуч (*Pistacia terebinthus*) и драка (*Paliurus spina-christi*). От дървесните видове се срещат единични екземпляри от акация (*Robinia pseudoacacia*) и копривка (*Celtis australis*), разположени между скалите.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

В най-горната част на североизточния склон се простира невъзстановеното пожарище, вече трудно забележимо поради прорасналите издънки на изгорелите дървета.

По по-полегатия западен склон, както и в първата – ниска зона на Младежкия хълм, автохтонната (коренна) растителност е била изградена главно от летен дъб (*Quercus robur*) и полски бряст (*Ulmus minor*) с единични участия на някои други видове, характерни за този вид гори, като полски клен (*Acer campestre*), липа (*Tilia tomentosa*), глог (*Crataegus monogyna*), маслинка (*Ligustrum vulgare*) и др. Тази растителност отдавна е унищожена и заменена по същите места с изкуствени насаждения от акация (*Robinia pseudoacacia*), летен дъб (*Quercus robur*), който на места се е саморазмножил, китайски мехурник (*Koeleria paniculata*), люляк (*Syringa vulgaris*), див рожков (*Cercis siliquastrum*), майски сняг (*Spiraea vanhouttei*), както и черен бор (*Pinus nigra*). На места, най-вече в ямите по някогашните кариери, масово се е само настанил като субспонтанен елемент айлант (*Ailanthus altissima*). Залесявания с горните видове и преди всичко с акация са направени най-вече в ниските склонове на хълма – с повече почва. Тук, в по-ново време са внесени и други декоративни видове, включително и иглолистни, каквито на хълма преди това не е имало.

За целите на настоящата разработка са направени теренни проучвания за паспортизация на растителността в защитената територия. Резултатите от проучването са систематизирани в самостоятелен доклад, включен като Приложение 8.1 към настоящия документ. Определени и проучени са 79 полигона, представящи конкретни растителни масиви, съответстващи на растителните масиви, включени в програмния продукт на Община Пловдив „Зелена система и защитени територии“. Актуализирана е информацията за растителните видове на територията на всеки от масивите, като освен дървесните видове са добавени и данни за храстовите и тревистите такива. Резултатите са представени в таблица 1 в Приложение 2, по номера на полигоните, а самите полигони са представени визуално на фигура 13, в Приложение 3.

1.14. Флора

1.14.1. Нисши растения и гъби

1.14.1.1. Макромицети

Целенасочени и системни проучвания върху гъбната флора на хълма не са провеждани. При епизодични посещения, проведени от доц. Георги Стойчев от Аграрния университет – Пловдив, на територията на природната забележителност са установени 15 вида макромицети, между които интерес представляват *Ganoderma applanatys* (Pers.) Pat., *Hymenochaete rubiginosa* (Schröd.), *Laetiporus sulphureus* (Bull.) Murr., *Agaricus xanthoderma* Gen. и др. Разположението им е с мозаечна характеристика, а ресурсите са незначителни. Редки видове гъби с консервационна стойност не са установени.

1.14.1.2. Лишеи

Флората на симбионтите е изключително скромно представена от едва 4 вида. Установените таксони са широко разпространени за територията на България. Най-често срещан е стенния лишей (*Xanthoria parietina* (L.) Th. Fr.), предимно по скалите, кората и клоните на дърветата. Срещат се още три вида лишеи предимно по корите на дървесната растителност: писмовиден лишей (*Graphis scripta* (L.) Ach.), географски лишей (*Rhizocarpon geographicum* (L.) DC.). Върху тънък почвен субстрат расте и лишейт кладония (*Cladonia* sp.) На територията на защитената местност няма регистрирани видове лишеи, предмет на опазване от ЗБР.

Отрицателно действащи фактори са близостта на урбанизирани територии и ксеротермните условия.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.14.1.3. Водорасли

Подробни и продължителни проучвания върху водорасловата флора на хълма не са правени. Частични изследвания на състава на водорасловата флора във временно или постоянно влажни места, скали, както и в локви по вдлъбнатините на скалите (литотелми) са провеждани от проф. Иван Киряков (Катедра „Ботаника“ на Пловдивския университет). В подобни местообитания са установени 1 вид златисти водорасли, 3 вида жълто зелени, между които - *Sphaeroplea solirolii* (Dubi) Monotagne var. *crassisepta* (Reth) Reman - рядък за световната флора вид и 1 вид зигнемови водорасли (*Spirogyra cupitensis* Vodeneet Kiriakov – нов за науката вид описан за пръв път на Младежкия хълм).

Разпространението на водораслите се лимитира от ограничената площ на подходящи местообитания.

1.14.2. Висши растения

Висшите растения на хълма са разгледани без мъхове, тъй като липсват данни за наличието на такива. Поради ксеротермните условия, не би и могло да се очаква тяхното наличие, още по-малко на интересни и редки видове.

По време на проучването, в Младежкия хълм са установени 352 вида от 62 семейства. Те съставляват 24,6% от общо установените от Чешмеджиев и Василев (2009) 1430 вида за района на Пловдив. От тях 302 вида са тревисти, 23 – широколистни дървесни, 20 вида са храсти, 5 вида са иглолистни дървесни, 2 вида са увивни и катерливи растения. 109 от 352 вида са лечебни растения. Преобладават видовете от сем. Сложноцветни (Asteraceae) – 41 вида, сем. Бобови (Fabaceae) – 38 вида и сем. Житни (Poaceae) – 38 вида. 68% от видовете са част от естествената растителност, а останалите са чуждоземни – предимно интродуцирани от човека и по малко адвентивни (разпространени без намесата на човека). По биологичен тип 2/3 от растенията са тревисти, а 1/3 – дървесни. Интродуцираните видове произхождат най-вече от Средиземноморието, Азия и Америка, и по-рядко от Евразия и други флористични райони на Земята. Адвентивните са главно от Америка и Азия. Диворастващите видове растения на територията на хълма са над 60% от общия брой. Част от тях имат хранителни качества, други са плевели и пасищни видове. 109 от общо установените 352 вида са лечебни растения (виж Таблица 2 в Приложение 3). От култивираните видове повечето са декоративни. От видовете, които се срещат на територията на Младежкия хълм 12 са с природозащитен статус – включени в Червената книга на РБългария и ЗБР, Приложение V на Директива 92/43/ ЕЕС за запазване на природните местообитания на дивата флора и фауна, Приложение II на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES), Европейския червен списък, IUCN и/или са реликти и ендемити. (вж. Таблица 3 в Приложение 2 и Карта 14 в Приложение 3).

Диворастващи представители на местната флора с висок консервационен статус на територията на Младежки хълм са следните:

- Снежно кокиче (*Galanthus nivalis* L.) – защитен по силата на чл. 37 (Приложение 3) на ЗБР, включен в Червената книга на Република България (категория „застрашен“), в Европейския червен списък (категория „почти застрашен“), както и Червения списък на IUCN и в Приложение II на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES)
- Мехурчесто чашково сграбиче (*Astragalus physocalyx* Fisch.) – български ендемит, включен в Приложение 3 на ЗБР, в Червената книга на Република България (категория „критично застрашен“) и в Европейския червен списък (категория „застрашен“)
- Жлезиста белоочица (*Buglossoides glandulosa* (Vel.) R. Fern.) – балкански ендемит, включен в Приложение 3 на ЗБР;

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- Атинска мерендера (*Merendera attica* (Spruner ex Tomm.) Boiss. ex Spruner.) - балкански ендемит, включен в Приложение 3 на ЗБР, в Червената книга на Република България (категория „критично застрашен“), както и Червения списък на IUCN (категория „рядък“);
- Стълбчесто винче (*Anchusa stylosa* Bieb.) - включен в Приложение 3 на ЗБР и в Червената книга на Република България (кат. „критично застрашен“);
- Балкански шпорец (*Delphinium balcanicum* Pawl.) – балкански ендемит, включен в Червената книга на Република България (кат. „застрашен“);
- Румелийска жълтуга (*Genista rumelica* Vel.) – балкански ендемит;
- Чернолюспеста метличина (*Centaurea affinis* Friv.) – балкански ендемит;
- Хелдрайхова алцея (*Alcea heldreichii* (Boiss.) Boiss.) – балкански ендемит;
- Миризлива перуника (*Iris suaveolens* Boiss. et Reut.) - балкански ендемит;
- Родопска незабравка (*Myosotis rhodopea* Vel.) - балкански ендемит;
- Фривалдскиеве плюскавиче (*Silene frivaldskyana* Hampe) – балкански ендемит.

Срещат се и растения, които като видове са включени в Приложение 3 на ЗБР, но в обследваната територия те са изкуствено култивирани извън техните естествени местообитания (най-често като декоративни растения) и поради това не са обект на защита по силата на чл. 37 на ЗБР. Такива видове са: чашковидната звъника (*Hypericum calycinum*), казашката хвойна (*Juniperus sabina*), конският кестен (*Aesculus hippocastanum*) и дивият рожков (*Cercis siliquastrum*). Това са често срещани в декоративното и парково озеленяване видове и в случая нямат никакъв особен консервационен статут.

Някои от характерните за мястото видове са вече изчезнали като четинестия жълт кантарион (*Hypericum setiferum* Stef.). Мехурчестото чашково сграбиче (*Astragalus physocalyx*) и атинската мерендера (*Merendera attica*) са унищожени. Правени са опити за повторно изкуствено възобновяване в класическите им местообитания, каквито има на територията на хълма. Като консервационна мярка се препоръчва възобновяване на популациите на мехурчестото чашково сграбиче в техните класически находища, като се използват материали съответно от Ботаническата градина на БАН-София (за чашковото сграбиче) и находища от Средни Родопи (за атинската мерендера).

1.14.3. Лечебни растения

От лечебните растения в природната забележителност се срещат 108 вида, включени в Приложението към чл. 1, ал. 2 от Закона за лечебните растения. Общият им брой представлява 30,7% от общо установения брой растителни видове в хълма и 13,7% от видовете регламентирани от Закона за лечебните растения. С най-голям брой видове са представени семействата Asteraceae, Fabaceae, Lamiaceae и Rosaceae. Това свидетелства за значително видово разнообразие на лечебните растения, голяма част от които показват добра жизненост. По-значителни площи заемат драката (*Paliurus spina-christi*) и смрадликата (*Cotinus coggygria*). С ограничено разпространение, но със значителна консервационна значимост е снежното кокиче (*Galanthus nivalis*), което е включено в списъка CITES.

Разпределението на по-голяма част от лечебните растения на територията на Младежкия хълм е с мозаечна характеристика. Видовете са със сравнително ограничена представителност, което лимитира използването им за стопански цели. Природната забележителност е подложена на силно антропогенно натоварване. На базата на анкетиране и извършените теренни проучвания е установено, че растителните видове с лечебна стойност използвани от масовия потребител за лични нужди са около 8 вида: жълт кантарион (*Hypericum perforatum*), набраздена мащерка (*Thymus striatus*), хилядолистен равнец (*Achillea millefolium*), смрадлика (*Cotinus coggygria*), обикновен пелин (*Artemisia*

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

vulgaris), липа (*Tilia* sp.). Дървесните видове: конски кестен (*Aesculus hippocastanum*), див рожков (*Cercis siliquastrum*), южна копривка (*Celtis australis*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*), едролистна липа (*Tilia platyphyllos*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*) и черната топола (*Populus nigra*) се използват при залесяването.

Списъкът на регистрираните в защитената територия лечебни растения е представен в Таблица 2, Приложение №2.

1.15. Фауна

1.15.1. Безгръбначни животни

Фаунистичното разнообразие на сухоземните безгръбначни животни на територията на ПЗ Младежки хълм е оценено основно на базата на насекомите (Insecta) и мекотелите (Mollusca), и частично на многоножките (Myriapoda) и паяците (Araneae). Установени са 186 вида (някои са детерминирани до надвидов ранг - sp.) от 62 семейства на 12 разряда безгръбначни животни (Таблица 5; Приложение 2).

Установените безгръбначни животни са широко разпространени и типични за България обитатели, но въпреки това те са представителни в таксономично, фаунистично и консервационно отношение и могат да илюстрират многообразието на безгръбначните животни. Регистрираните таксони вероятно представляват не повече от една пета от обитаващите територията видове.

Многобройни групи безгръбначни, като първачи (Protozoa), червеи (Nematoda, Oligochaeta) и др., не са засегнати изобщо в настоящото проучване, а други - паякообразни (Arachnida) и многоножки (Myriapoda) само частично. Ето защо, за да се направи по-пълна оценка и анализ на фаунистичното разнообразие на сухоземните безгръбначни животни обитаващи ПЗ Младежки хълм са необходими бъдещи детайлни проучвания от специалисти.

Най-богат видов състав на безгръбначните е установен в ПЗ Младежки хълм, в сравнение с ПЗ Данов хълм и хълм Бунарджик. Най-вероятните причини за това са, от една страна, по-голямата площ на хълма и от друга, по-слабото облагородяване и по-малките територии на парковите пространства. Около половината от регистрираните насекоми са установени на Данова поляна (бившата кариера) (N 42°08'11" E 024 °43'44"), където има заблатен участък, пресъхващ към края на лятото.

Видове с природозащитен статус

На територията на ПЗ Младежки хълм беше установен един вид от паяците - *Eresus cinnaberinus* (Olivier, 1789), включен в световния списък на застрашените видове IUCN, категория Уязвим (VU). Видът има предпочитания към слънчеви и сухи местообитания, ловува основно многоножки и насекоми. Разпространен е в Централна и Южна Европа.

Кафявият градински охлюв *Helix lucorum* е включен в Приложение 4 за видове под режим на опазване и регулирано ползване от природата на Закона за биологичното разнообразие.

1.15.2. Земноводни и влечуги

При херпетологичните и батрахологични проучвания на Младежки хълм през 2014 г. са регистрирани 2 вида земноводни (*Bufo viridis* и *Hyla arborea*) и 4 вида влечуги (*Mediodactylus kotschy*, *Podarcis tauricus*, *Lacerta viridis* и *Dolichophis caspius*). Още три вида влечуги (*A. kitaibelii*, *L. trilineata* и *P. muralis*), са съобщени в по-ранно проучване на същия автор, но този път не са отчетени в хода на настоящото проучване. По мнение на авторите тези видове не са изчезнали от изследваните защитени територии, но поради изключително ниската си численост вероятно са останали неотчетени. Кратко описание на отчетените видове и техните местообитания са дадени в текста по-долу.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Зелена крастава жаба (*Bufo viridis*) На територията на ПЗ „Младежки хълм“ видът обитава изцяло южната част на хълма, като не е установяван по високите му части или от северната страна. Причината най-вероятно е наличието на водоеми в основата на хълма. Зелената крастава жаба обитава дворовете, на разположените в близост до тепето къщи, където намира изобилие от храна и убежища. По време на размножаването навлиза във вътрешността на хълма, където използва малки, често временни стоящи водоеми, събиращи дъждовна вода за копулацията и снасянето на яйцата.

Жаба дървесница (*Hyla arborea*) Прави впечатление, че този вид обитава сравнително малка територия, в южната част на хълма, в близост до стоящи водоеми. Липсва по периферията на хълма или в застроената част. Според нашите наблюдения, дървесницата проявява афинитет към местообитания с умерена влажност, с преобладаваща храстова и дървесна растителност (каквато изобилства на тепетата). Размножаването се осъществява във временни стоящи водоеми, каквито използва и зелената крастава жаба.

Балкански гекон (*Mediodactylus kotschy*) Видът е разпространен предимно в източната част и около върха на хълма и не е отчетен в периферията и в застроената част. Изцяло синантропен вид. Обитава почти изключително човешки постройки. Дори и във вътрешността на тепетата, които се смятат за едни от местата, където могат да се видят „диви“ популации (БЕШКОВ & НАНЕВ, 2002), гекони могат да се видят по-често по постройки, направени от човека (къщи, укрепителни стени покрай алеите и др.), отколкото по открити скали.

Кримски гушер (*Podarcis tauricus*) Прави впечатление, че гушерите обитават само вътрешността на хълма и не се срещат в периферията или извън защитената територия. В района на Младежки хълм, кримският гушер се среща предимно в южната част на хълма и отчасти в западната, а в единични случаи в източната и северната част. Кримският гушер обитава основно открити пространства, с ниска тревисто-храстова растителност. По наше мнение, в миналото разпространението на кримския гушер е било по-широко и около Пловдивските хълмове с по-многобройни и по-плътни популации. По наше мнение *P. tauricus* успешно преодолява рисковете от урбанизацията и би трябва да се счита за един много приспособим в градски условия вид.

Зелен гушер (*Lacerta viridis*). Зеленият гушер е значително по-малочислен от предходния вид и е установен само с единични екземпляри. Предпочита припечени места, обраснали с храсти и разредени горички, поляни и др. Според нашите наблюдения в останалата част на града зеленият гушер предпочита по-влажни хабитати, които са рядкост на Пловдивските тепета и градските паркове и предполагаме, че това е една от причините за по-ниската му численост на тепетата. Вероятна роля може да играе и евентуалната конкуренция с кримския гушер (*P. tauricus*), който е по-агресивен (БЕШКОВ & НАНЕВ, 2002; ЦАНКОВ, 2007) и е възможно предходния вид да се конкурира със зеления гушер (*L. viridis*), ивичестия гушер (*L. trilineata*) и стенния гушер (*P. muralis*), като последните два вида дори не бяха установени по Пловдивските хълмове в настоящото проучване (вж. MOLLOV, 2005).

Голям стрелец (*Dolichophis caspius*) Единственият вид змия - голям стрелец (*D. caspius*) в настоящото проучване е установен само на ПЗ „Младежки хълм“ с три находища. Две от тях бяха констатирани на базата на съблекла от този вид от възрастни екземпляри, разположени в югоизточната част на хълма, а на третото в периферията в северозападната част на защитената територия - един мъртъв екземпляр убит от пътното движение.

Съдейки по мястото, където са намерени съблеклата от ПЗ „Младежки хълм“, изглежда единственото място, където големият стрелец е намерил подходящи условия за съществуване в центъра на града е именно на този хълм, където явно се придържа към редки гористи склонове, с наличие на скални местности, сипеи и открити пространства. Всички останали находища на вида са от предградията и извънградската част на града.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Природозащитен статус

На Табл. 9 в Приложение 2 е представен консервационният статус на установените в изследвания район земноводни и влечуги, според съвременното национално и международно природозащитно законодателство. Два вида земноводни и 4 вида влечуги са поставени под защита според Закона за биологичното разнообразие, включени в Приложение III – Видове, защитени на територията на цялата страна.

Всички установени видове са включени в Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Берн, 1979 г.), в Приложение II като “строго защитени” и в Приложение IV на Директива 92/43 на Съвета на Европейската Икономическа Общност от 21.05.1992 за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Всички установени видове са включени в Червения списък на Европа, с категория “LC” – least concern (нисък риск) и в Червения списък на застрашените животни на Световния съюз за защита на природата (IUCN) с категория “LC” – least concern (нисък риск).

1.15.3. Птици

В действащия План за управление от 2004 г. са представени 16 вида птици за територията на Природна забележителност „Младежки хълм“.

След обстоен преглед на литературата и проведените теренни изследвания през 2014 г. на територията на Природна забележителност „Младежки хълм“ към момента са установени 50 вида птици. Те спадат към 11 разреда и 24 семейства (табл. 10, Приложение 2).

Видовият състав на птиците в Природна забележителност „Младежки хълм“ е допълнен с нови 34 вида птици, установени в границите на защитената територия през последните 10 години.

Орнитофауната на природната забележителност съставлява 12,2% от установените в България 409 вида птици и 36,9% от установените на територията на страната семейства (BUNARCO, 2009). От установените за парка видове 37 са гнездящи (от тях 25 са сигурно гнездящи и 12 вида са вероятно гнездящи), което е 12,9% от гнездовата орнитофауна в България (Янков, 2007).

С най-много видове е представен разр. Врбчоподобни (Passeriformes) – 32 вида от 13 семейства, или пойните птици съставляват 64% от орнитофауната на „Младежки хълм“ и 54,2% от установените семейства.

С най-много представители, освен разред Врбчоподобни са разред Гълъбоподобни (Columbiformes) с 4 вида, разред Совоподобни (Strigiformes) – 3 вида, разред Кълвачоподобни (Piciformes) – 3 вида.

Постоянни, размножаващи се (вероятни и сигурни), мигриращи, зимуващи и случайни видове птици.

Постоянните видове птици се срещат целогодишно в територията на природната забележителност или през по-голямата част от годината. Това са постоянни видове птици за страната, размножаващи се в границите на природната забележителност и които не предприемат миграции през неблагоприятните месеци от годината. Към тази категория принадлежат най-много видове – 25 (Таблица 10, Приложение 3). От тях пет вида са вероятно гнездящи за територията на Младежкия хълм – гугутката (*Streptopelia decaocto*), домашната кукумявка (*Athene noctua*), горската ушата сова (*Asio otus*), качулатата чучулига (*Galerida cristata*) и опехчето (*Troglodytes troglodytes*).

Гнездящи, мигриращи видове птици, които през зимните месеци напускат територията на природната забележителност са 12 вида, като от тях седем вида са с непотвърдено гнездене.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

По време на миграция на територията на природната забележителност могат да се наблюдават 20 вида, като част от тях се размножават на територията на „Младежки хълм“. Повечето от тях са пойни видове (разр. Passeriformes), както и гургулицата (*Streptopelia turtur*), кукувицата (*Cuculus canorus*) и чухала (*Otus scops*).

Към категорията зимуващи птици, т.е. видове които могат да се срещнат предимно през зимните месеци, но сък.що и по време на миграция и скитане, спадат 3 вида, а като типично скитащи са определени 11 вида птици. Това са видове гнездящи в съседни градски или извънградски територии, които облитат района на природната забележителност основно в търсене на храна.

Характера на пребиваване на всички видове птици са представени в таблица 10, Приложение 2. Общия брой на видове по групи надхвърля общия брой установени видове, тъй като една и съща птица може да бъде в повече от една категория, напр. мигрираща през територията на природната забележителност и в същото време гнездящо-прелетна.

Зоогеографска характеристика на гнездящи видове

Гнездящите видове наброяват 37 вида – 74% от орнитофауната на Природна забележителност „Младежки хълм“.

В зоогеографско отношение гнездовата орнитофауна на ПЗ „Младежки хълм“ е съставена основно от палеарктични, европейско-туркестански и европейски видове (Нанкинов, 2012). Срещат се и видове с южно разпространение. Около 10,8 % от птиците спадат към средиземноморския, индо-африканския и туркестано-медитеранския тип фауна

Видове с природозащитен статус.

Голяма част от видовете птици са защитени на територията на страната – това са видове от приложение 3 на Закона за биологично разнообразие (табл. 10, Прил. 2). Един вид – пчелоядът (*Merops apiaster*) е в Приложение 2а – опазването на местообитанията му се извършва чрез защитени територии, обявени по реда на Закона за защитените територии. Три вида са и в Приложение 2 от същия закон – белият щъркел (*Ciconia ciconia*), сирийския пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*) и червеногърбата сврачка (*Lanius colurio*). Тези видове са в Приложение I на Директива 2009/147 (предишна Директива 79/409). В Приложение II на същата Директива, като редовно срещащи се мигриращи видове са малкия ястреб (*Accipiter nisus*), черношипата ветрушка (*Falco tinnunculus*), горската ушата сова (*Asio otus*) и пчелояда (*Merops apiaster*).

Три вида са в Червената книга на България (Големански, 2011), като за дивият гълъб, попадащ в категорията „застрашен вид“ се отнася за дивия скален гълъб (*Cloumba livia*). На територията на природната забележителност се срещат вторично подивели домашни гълъби (*Cloumba livia f. domestica*) „Застрашен вид“ е и малкия ястреб (*Accipiter nisus*), а белият щъркел (*Ciconia ciconia*) е в категорията „уязвим“.

1.15.4. Бозайници (без прилепи)

От направения литературен преглед става ясно, че специализирани мамалиологични изследвания, както и изследвания в екологичен и природозащитен план в ПЗ „Младежки хълм“ не са провеждани. Липсват данни за числеността и популационните тенденции дори на видовете, които имат консервационна значимост.

Резултатите от теренните изследвания показаха присъствието на общо 8 вида от клас Бозайници (без Прилепи) принадлежащи към 5 семейства на 3 разреда – Насекомоядни (Insectivora), Гризачи (Rodentia) и Хищници (Carnivora).

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

РАЗРЕД НАСЕКОМОЯДНИ (INSECTIVORA)

Сем. Таралежови – Erinaceidae

Източноевропейски (белогръд) таралеж (*Erinaceus concolor* Martin, 1838)

Видът присъства на територията на ПЗ „Младежки хълм“, особено в ниската паркова зона, както и в северната част на хълма, където вечер често влиза в дворовете на къщите от жилищния квартал граничещ с парка. Според българското законодателство таралежът е защитен вид.

Сем. Къртицови – Talpidae

Европейска къртица (*Talpa europea* Linnaeus, 1758)

Къртицата е сравнително често срещан вид, особено в ниската паркова зона. Къртичини са регистрирани в обработваните и поливани от ОП „Градини и паркове“ лехи, както и в дворовете на къщите в подножието на северната страна на хълма.

РАЗРЕД ГРИЗАЧИ (RODENTIA)

Сем. Катерицови – Sciuridae

Катерица (*Sciurus vulgaris* Linnaeus, 1758)

Най-често срещан вид от групата на бозайниците е катерицата. Популацията на вида е с добра численост, особено в ниската паркова зона, която, поради наличието на повече почва, е по-добре залесена в сравнение с високата лесопаркова зона. Дървесните видове предлагат добра трофична база за съществуването на вида – акация (*Robinia pseudacacia*), черен бор (*Pinus nigra*), летен дъб (*Quercus pedunculiflora*), глог (*Crataegus monogyna*) и др. Животните са свикнали с постоянното човешко присъствие и често скъсяват дистанцията, което показва, че са необезпокоявани от хората. Служителите, работещи в парка дори са поставили по дърветата саморъчно направени (от пластмасови шишета) поилки за вода.

Сем. Мишкови – Muridae

Обикновена горска мишка (*Apodemus (Sylvaeus) sylvaticus* Linnaeus, 1758)

Жълтогърла горска мишка (*Apodemus (Sylvaeus) flavicollis* Melchior, 1834)

Двата вида горски мишки имат симпатрично разпространение и територията на хълма предлага изобилие от подходящи местообитания. Залагането на живоловни капани обаче показва, че числеността на представителите на род *Apodemus* не е висока.

Домашна мишка (*Mus musculus domesticus* Schwarz, Schwarz, 1934)

Видът е синантропен и е улавян в непосредствена близост до жилищните сгради в подножието на северния хълм, както и в близост до ресторанта в ниската югозападна паркова зона.

Черен плъх (*Rattus rattus* Linnaeus, 1758)

Като типичен коменсал черният плъх се среща на хълма, особено в района над жилищния квартал в северната част на хълма и североизточния склон граничещ с ВМИ-Пловдив.

РАЗРЕД ХИЩНИЦИ (CARNIVORA)

Сем. Порови – Mustelidae

Невестулка (*Mustela nivalis* Linnaeus, 1766)

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Присъствието на вида е доказано индиректно чрез екскременти и е потвърдено от живущи на ул. „Велбъжд“ (северно подножие на хълма), виждали невестулки в дворовете си. На практика на цялата територия на хълма са налице типични местообитания за вида предлагащи добри укрития и места за правене на гнездо – скални струпвания, каменни зидове, корени на дървета, складови помещения и др. На базата на показанията на анкетиранияте граждани, според които видът е бил много по-често виждан в миналото, може да се предположи, че популацията е намаляла в годините. Все пак по-рядкото явяване на вида може да се обясни и с редуцирането на голяма част от селскостопанските дворове и със замяната на старите жилищни постройки с по-големи кооперации. За детайлно проучване на вида в района е необходима по-продължителна теренна работа със залагане на фотокапани и картиране на следи върху снега през зимния сезон. Видът е включен в Приложение №3 на Закона за биологичното разнообразие, както и в Бернската конвенция, Приложение III.

При теренните изследвания не беше регистрирано присъствие на Черен пор (*Mustela putorius* Linnaeus, 1758), който често се среща в населени места.

Видове с природозащитен статус.

От установените в ПЗ „Младежки хълм“ 8 вида бозайници, само три вида имат някакъв природозащитен статус – таралеж, катерица и невестулка. Таралежът (*Erinaceus concolor*) е включен в Приложение №3 на Закона за биологичното разнообразие. Катерицата (*Sciurus vulgaris*) фигурира в Приложение III на Бернската конвенция, а съгласно списъка на IUCN, видът е включен в категорията нисък ръст – близо до застрашен. Невестулката (*Mustela nivalis*) е включена в Приложение №3 на Закона за биологичното разнообразие, както и в Приложение III на Бернската конвенция. Подвидът разпространен в България – *Mustela nivalis galinthis* е балкански ендемит. Нито един от регистрираните видове бозайници не е включен в Червена книга на България и не е обект на Директива 92/34/ЕЕС и CITES.

1.15.5. Прилепи

При проучвания на терен са направени общо 18 записа с ултразвуков детектор на територията на Младежки хълм. Детайлни измервания на сонограми са направени на над 65 звука, които са определени до ниво вид (на 1 вид - булдогов прилеп, *Tadarida teniotis*) и до ниво група видове: *N.leisleri*/ *N.noctula*/ *V.murinus*/ *E.serotinus*. Бяха поставени специални мрежи за улов на прилепи на няколко места, но този метод не даде резултат.

По време на проучванията не бяха открити колонии и убежища на прилепи на територията на ПЗ „Младежки хълм“, но това не изключва съществуването на такива. Особено при проведените наблюдения привечер и залез слънце, когато видимо всички прилепи излизат от убежищата си на територията на ПЗ. Горските видове прилепи използват хралупи на стари дървета или кори, а пещеролюбивите използват цепки на скали, ниши или изоставени сгради, всичките тези местообитания са трудно откриваеми и добре замаскирани.

На база проучването проведено за целите на Плана и на база наличните литературни данни от предходни изследвания в града, като сигурно или вероятно присъстващи могат да се определят общо 14 вида прилепи:

- **1 вид, определени до ниво вид** - Булдогов прилеп (*Tadarida teniotis*)
- **5 вида по литературни данни:** кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*), малко кафяво прилепче (*Pipistrellus pygmaeus*), *Pipistrellus nathusii*/*Pipistrellus kuhlii*, Ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*)
- **8 вида – срещащи се вероятно:** Установени са група от звуци, които не могат да бъдат определени до вид. – *N.leisleri*/*N.noctula*/*V.murinus*/*E.serotinus* Въпреки, че не могат да бъдат определени с категоричност - на база експертна оценка тези 4 вида потенциално се срещат. Въпреки, че не бяха установени при проучванията,

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

потенциално срещащи се, са още – прилепче на Сави (*Hypsugo savii*), *Plecotus* sp. (*Pl. austriacus*), група видове (*Myotis myotis/blythii*) На база експертна оценка и факта, че видовете са установявани многократно в близки територии, може да се твърди, че тези видове посещават територията на ПЗ. Това ще се потвърди при бъдещи проучвания.

Характерните местообитания на тези видове са описани в текста по-долу:

Видове, определени до ниво вид:

- *Tadarida teniotis* (Refinesque, 1814) - булдогов прилеп: Видът обитава скални цепки и други убежища. Трудно може да бъде установен при непосредствено наблюдение, в убежище или при улов с мрежи.

Видове, известни по литературни данни:

- *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774) - кафяво прилепче: Видът обитава разнообразни убежища като дупки, цепнатини на дървета, хралупи, постройки, мостове, сгради, скални ниши.
- *Pipistrellus pygmaeus* (Leach, 1825)- малко кафяво прилепче: Видът обитава през лятото хралупи на дървета и понякога постройки, а през зимата хралупи на дървета и сгради.
- *Pipistrellus nathusii* (Keyserling et Blasius, 1839) - Натузиово прилепче: Видът обитава широколистни и смесени гори, паркове, градини, населени места, в близост до водни обекти.
- *Pipistrellus kuhlii* (Kuhl, 1819) - средиземноморско прилепче: Видът използва за убежища цепки в дървета и хралупи, а понякога и в мостове и сгради.
- *Nyctalus noctula* (Schreber, 1774) - ръждив вечерник: Видът обитава през лятото хралупи на дървета или убежища в постройки (както на територията на ПЗ, така и в целия град - вероятно основно в дървета), а през зимата – сгради и ниши.

Вероятно срещащи се видове

- *Vespertilio murinus* (Linnaeus, 1758) - двуцветен прилеп: Видът обитава горски местообитания, културни местообитания, населени места и техните околности.
- *Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774) – полунощен прилеп: През лятото видът обитава убежища покрай поляни, речни долини и в паркове и селища, а през зимата използва за убежища таваните на стари сгради, бункери и др.
- *Nyctalus leisleri* (Kuhl, 1818) - малък вечерник: Видът използва горски местообитания.
- *Hypsugo savii* (Bonaparte, 1837) - Савиево прилепче: Видът обитава открити места с групи от дървета, често в населените места или край тях. Предпочита карстови райони, където обитава скални цепки, малки скални дупки и пещери, често и сгради.
- *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797) - голям нощник: Видът обитава пещери и други подземни местообитания, фуги в мостове, рядко сгради.
- *Myotis blythii* (Tomes, 1857) - остроух нощник: Обитава целогодишно пещери и други подземни местообитания, фуги в мостове, рядко сгради.
- *Plecotus austriacus* (Fischer, 1829) - сив дългоух прилеп: Видът обитава ниски открити места, градини, селскостопански райони, населени места, по-рядко в типично горски територии. Летните убежища са в сгради и хралупи на дървета, а зимните в мазета, пещери, минни галерии и други подземни местообитания.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- *Nyctalus lasiopterus* (Schreber, 1780) - голям вечерник: Видът използва горски местообитания.

През последните няколко години ФПС Зелени Балкани събира непубликувана информация за наличието на колонии от прилепи в гр. Пловдив. През 2008 г. се открива голяма зимна колония на ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*) на моста на Герджика на р. Марица; други по-малки струпвания има в почти всички квартали на гр. Пловдив, където са построени панелни блокове. Често във фугите на блоковете някои от видовете прилепи създават размножителни колонии през лятото.

Поради малката площ на града и възможността на прилепите да прелитат големи разстояния, за да се хранят, пият вода и да си общуват – вероятно много от тях използват територията на ПЗ „Младежки хълм“ за хранене, общуване и временно убежище. ПЗ „Младежки хълм“ е сред урбанизирана територия, която го прави една от най-важните територии за т.нар. „градски“ видове прилепи (синантропни видове), които идват да ловуват. От друга страна пък е малък остров за горските прилепи, които живеят под кората или хралупи в дърветата.

Природозащитен статус

Прилепите имат висок консервационен статус. Всички Български видове са строго защитени от ЗБР и са включени в конвенциите Бернска, Бонска, EUROBATS, IUCN – Red List, Директива 92/43/ЕЕС, които са ратифицирани от България. По-подробна информация със природозащитния статус на всеки един от тях е даден в Таблица 8, Приложение 2.

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16. Ползване на обекта и социално-икономически аспекти

1.16.1. Население и демографска характеристика (включително трудова заетост и образователна структура)

Население и демографска характеристика

Град Пловдив е вторият по големина след София в Република България. При последното преброяване на населението от 2011 година в община Пловдив има 338 153 души. Населението намалява от 1985 година, когато общината е била с най-многобройното си население 342 050 жители.

През последните четири преброявания е регистриран по-голям брой на жените спрямо мъжете, като този превес се засилва с всяко следващо преброяване. Твърдението се потвърждава и от броя мъже на 1000 жени, които показва намаляването на броя на мъжете със всяко следващо преброяване.

От 2007 до 2009 година се наблюдава тенденция за увеличаване на раждаемостта на 1000 души от населението, както в община Пловдив, така и на национално и областно ниво. Забелязва се, че в общината има налице темп на намаляване на смъртните случаи на 1000 души до 2009, както и темп на увеличаване до 2012 година.

В община Пловдив за периода от 2008 до 2011 година поради по-високи стойности на раждаемостта спрямо смъртността е налице положителен естествен прираст на 1000 души от населението. Единствено през 2007 $-0,4/$ и 2012 $-0,6/$ година са регистрирани отрицателни стойности на естествения прираст.

За разлика от показателите за естествено движение на населението при заселените на 1000 души се наблюдава сходна тенденция в общината и по-високите административни нива. Показателите на общината варират между средните за областта и средните за страната.

От анализирания до момента демографски показатели може да се обобщи следното:

- При последните четири преброявания се забелязва забавяне на намаляването на населението в община Пловдив;
- Налице са промени в естествения и механичния прираст през последни те 6 години, които не могат еднозначно да „гарантират“ стабилно демографско нарастване на населението на общината;
- Всички демографски показатели с изключение на изселилите се са с по-добри стойности от областното и националното ниво.

По данни на НСИ при преброяванията от 1985, 1992, 2001 и 2011 е регистрирано увеличаване на населението във възрастовите групи 30-34 и над 40 години при мъжете и жените и намаляване на населението от 0-29 години спрямо 1985 година и за двата пола /Фиг. 24/. Това еднозначно показва, че населението застарява спрямо 1985 година и се увеличава най-много във възрастовата група на 60 години.

Спрямо преброяването от 2001 година се забелязват следните тенденции:

- Увеличаване на населението от 0-4, 30-34, 35-39, 55-59 и 60+ годишна възраст;
- Намаляване на населението при 5-9, 10-14, 15-19, 20-24, 25-29, 40-44, 45-49 и 50-54 годишните.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Намаляването на населението във възрастовите групи от 10-14, 15-19 и 20-24 годишните е резултат от влошената демографска обстановка, както в цялата страна, така и община Пловдив през последните 25 години, чиито резултати виждаме в момента.

Настоящата възрастова структура формира следното разпределение на населението – делът на лицата в подтрудова възраст е 14,2%, в трудова възраст е 65,4% / 16-59 годишни при жените и 16-62 при мъжете/ и в надтрудова възраст е 20,4%/. Наблюдава се превес на населението в надтрудова спрямо тези в подтрудова възраст и превес на дела на трудова спрямо националното и областното ниво

Образователна структура

В община Пловдив най-голям дял представлява населението със средно образование /42,4%/, следван от хората с висше образование /26,5%/, основно /14,1%/, начално /4,9%/, незавършено начално /0,9%/, деца на 7 години /0,2%/, и деца под 7 години /6,8%/. При възрастовата група от 20 до 29 години са налице 26,7% висшисти и 58,1% със средно образование. Ключово е повишаването на образователното равнище на тази група за да бъдат реализирани целите на стратегията „Европа 2020“ на общинско ниво. При възрастовите групи от 30-39 /40,4% и 45,6%/, 40-49 /35,6% и 52,3%/, и 50-59 /35,3% и 51,2%/, се наблюдава висок процент на хората с висше и средно образование, особено за 30-39 годишните, което свидетелства за образовано население в тези ключови за икономическото развитие възрастови групи. Впечатление прави факта, че при възрастовите групи от 20-69 годишна възраст се наблюдава, че над 80% от населението във всяка възрастова група е с висше или средно образование, което свидетелства за високата образованост на хората в трудова възраст.

Високата образованост на населението се потвърждава на общинско ниво /69,0%/, на коефициента на образованост /хора с висше и средно образование от общото население/ и в отделните възрастови групи на населението. Най-висок е коефициента при 40-49 годишните, следван от 50-59 и от 30-39 годишните.

Трудова заетост и безработица

С цел изясняване на икономическата активност на населението са използвани следните дефиниции при преброяването на населението през 2011 година:

- Заети са лицата на 15 и повече навършени години, които през периода 24-30 януари 2011 г.: са извършвали работа за производство на стоки и услуги поне 1 час срещу заплащане (в пари или в натура) или друг доход; не са работили, но са имали работа, от която временно са отсъствали поради отпуск, болест, бременност, раждане и отглеждане на малко дете (за периода, през който са получавали пълния размер на възнаграждението си), неблагоприятни климатични условия, стачка или други причини /НСИ/.
- Дефиниция за безработен са лицата на 15 и повече навършени години, които не са имали работа през периода 24-30 януари 2011 г., като едновременно с това са търсили активно работа в продължение на четири седмици, вкл. наблюдаваната седмица, и са били на разположение да започнат работа до две седмици след 1 февруари /НСИ/.
- Икономически неактивни обхваща всички лица, които не са заети, нито са безработни през наблюдавания период (НСИ).

В община Пловдив населението на възраст от 15 до 64 години е 240478 души, а по районите то е: Западен (25474), Източен (36867), Северен (34573), Тракия (41244), Централен (48719), Южен (53601). Общата икономическа неактивност в общината е 31.1%, а икономически активните са 68,9%, съответно от районите с най-голяма икономическа неактивност са Източен (44,8%), Северен (31,7%) и Централен (30,2%).

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

От икономически активното население в общината 10,5% е била безработицата към 01.02.2011 година, като най-голям е дела на безработните в Източен район, следван от Северен (10,0%) и Южен (9,8%).

В обобщение може да се заключи, че на всеки 100 от хората на възраст от 15-64 години има по 31,1 икономически неактивни, и на всеки 100 икономически активни има по 10,5 безработни в община Пловдив. Най-изявени са проблемите с ограничената икономическа активност в общината и в районите Източен и Северен, както и от безработицата в Източен.

Ползване на ресурси

Ресурсите на Младежки хълм, от както той е в градската територия, се използват изключително за нуждите на ежедневния отдих.

От 1905 до 1935 год. южната му част са добивани инертни материали – сиенит, от които са се правели павета и “гърмян камък за строителните нужди на града и ломен камък за настилки на улиците. В наши дни за тази дейност единствено свидетелстват останките от някогашните кариери.

Както бе споменато по-горе на северозападните му склонове е изградена “Гарнизонна фупна”, която съществува и сега като военен терен. С разрастването на града се застрояват северните му склонове, но с изчерпването на годните за усвояване терени строителната експанзия спира.

С благоустрояването на хълма през 60-те години, той се превръща в привлекателно място за отдих. Детската железница привлича множество посетители. Така ресурсите на Младежки хълм, от както той е в градската територия, се използват изключително за нуждите на ежедневния отдих. И сега интензивно се ползват изградените тенис кортове в западното му подножие. На територията на хълма има само един ресторант, който също се ползва целогодишно. Неблагоустроените и непривлекателни високи части на Младежкия хълм рядко се посещават, въпреки прекрасната панорама която се открива от тях. Алейната мрежа в тази част е запусната и едва различима.

Никаква сеч, добив на дървесина и т.н. от хълма не са допускани от както Младежки хълм съществува като част от града. Спорадично се събират природни продукти с научна цел. Хълмът редовно е използван за целите на образованието и научните изследвания. Понякога тук се провеждат практическите упражнения на учениците от специалността по озеленяване на Строителния техникум, упражненията на студентите от Биологическия факултет на ПУ “Паисий Хилендарски”, упражненията по агроекология на студентите от Аграрния университет и Висше училище Земеделски колеж. За биологичното разнообразие и проблемите свързани с него са публикувани редица научни трудове и монографии, използвани и в настоящата разработка.

1.16.2. Техническа инфраструктура, застроени площи, сгради

1.16.2.1. Информация за инфраструктурата и обектите в територията

Първа, ниска – паркова зона

Ниската зона на Младежки хълм притежава всички характерни елементи на парк за широко обществено ползване. Централния подход към хълма е осъществен с едно широко, панорамно стълбище, което отвежда до централната алея на зоната. В ляво от него, под короните на гъсто засадените дървета, е разположена детска площадка съоръжена с катерушки, пясъчник, места за почивка и декоративна водна площ. Западно от площадката е изградена малка писта за велосипеди с конфигурация на картинг-писта, постлана с бетонно покритие.

Над детската площадка се намира най-голямата атракция на хълма – детската железница и по-точно нейната първа “гара”. По централната алея има изградени няколко площадки за

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

отдых. Три от тях се намират северно от алеята и са разположени в бившите каменни кариери. Първата е най-голяма и е ситуирана преди “Централна гара” на железницата и се състои от няколко подредени стъпаловидно една над друга площадки, изпълнени с бучардисана настилка. Под скалите има подпорен зид с пергола. До тях се стига по две пътеки изпълнени с бетонови плочи. Следващата площадка е точно над “гарата” и има същия характер и изпълнение. Поради денивелацията на терена и неясните подходи площадките почти не се забелязват от алеята. Следващото място за отдых е на самата алея, от южната ѝ страна. Представлява едно отклонение, изпълнено с настилка от бетонови плочи, с пейки, които са възстановени в годин за ползване вид.

Централната алея, след ж.п. прелеза на детската железница се влива в обслужващия хълма път. От тук е другият подход към хълма и парковата зона. Този подход излиза на бул. “Копривщица”, който в тази си част тангира Карловската Ж.П. линия. Алеята преминава през истинска гъста гора съставена предимно от акация и свършва при спортната площадка, където се намира още един от второстепенните подходи към зоната. Тъй като и той е от бул. “Копривщица”, посетителите които го ползват обикновено са моторизирани. На запад от алеята е разположена спортна площадка с няколко тенискорта, която се ползва доста интензивно. Срещу спортната площадка е разположена помпената станция на парка.

След помпената станция, има импровизиран паркинг за десетина-петнадесет коли за посетителите на ресторанта. Самият ресторант, разположен в по-голямата си част на открито, граничи с водна площ със специфични бетонни корита и строго геометрични форми. Над нея се издига мост,направен, за да могат лодките да преминават под него. Водната площ не функционира като такава, нуждае се от ремонт. До паркинга е изградена детска площадка с нови съоръжения, също като съпътстваща ресторанта.

След моста алеята продължава на изток, като от северната ѝ страна е разположен дървесния масив, а от юг тревните площи по които посетителите могат да се разхождат свободно, да спортуват или просто да си почиват. На края на алеята, между централния подход към зоната и под детската площадка е разположена сградата на “Център за работа с деца”. В центъра на откритата тревна площ е разположена картинг писта от която е останал само бетона с който е застлана. Понастоящем тя не е в добро състояние.

Техническата инфраструктура е представена от водопровод и канализация. Питейния водопровод е с дължина 405 м, а поливния – 3 900 м. ма изградени две фонтанки и една тоалетна, които са затворени.

Втора, висока – лесопаркова зона

Втората – висока “лесопаркова” зона, обхваща склоновете на хълма от кота 170-180 до върха – 284,4 м над морското равнище.

Високата зона на Младежки хълм, за разлика от Бунарджика е много по-стръмна, с ясно очертан “конус”, почти еднакъв от всички страни. Това го прави трудно достъпен, затова и алеейната мрежа в зоната е толкова малко.

На площадката на върха са разположени няколко обекта, декоративна водна площ, която не се използва (покрита с рисунки и запустяла), паянтова сграда (павилион) с радиопредавател и предавател от системата ТЕТРА за спешни повиквания „112”. Разположени са и няколко пейки. Цялостно площадката е със запустял вид. Площта на открития водоем на върха е 150 м². Изградените декоративни подпорни стени в цялата зона са с обща площ 680 м², а част от алеите са обканти с общо 3 920 м бордюри. Пейки в зоната почти няма.

Водопроводът във високата зона отдавна не работи и се нуждае от цялостна подмяна. Канализация в тази зона няма изпълнена. Електропроводните и осветителните системи в зоната също се нуждаят от ремонт и възстановяване.

Хидротехнически съоръжения. На територията на хълма са изградени два водоема, предназначени за поливане: Водоем с обем 75 м³ – покрит; и Водоем с обем 600 м³ – открит

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

за противопожарни нужди и поливане. И двата водоема са празни поради неработещ водопровод.

1.16.2.2. Транспортна инфраструктура-паркинги и транспортен достъп

Централния подход към зоната, а и към цялата защитена територия се осъществява от алеята – продължение на ул. „Любен Каравелов“. Тази алея, някога част от улица Любен Каравелов сега е затворена и превърната в алея. Там е и едно от основните места, където посетителите на парка паркират колите си. Местоположението на тази алея е такова, че тук може да се устрои паркинг, който няма да смущава посетителите. От тук е основния подход към зоната, а други места за паркиране почти няма.

Централния подход към хълма е осъществен с едно широко, панорамно стълбище, което отвежда до централната алея на зоната.

На територията на парковата зона има уникало атракционно съоръжение - детска железница, построена от ЖП управление – Пловдив. Представлява умалено копие на истински влак, с дизеловия локомотив и малки вагончета, всички в съответния “детски” мащаб. Влакчето е било спряно поради проблеми в трасето, но през 2007 г. съоръжението е ремонтирано и пуснато отново в експлоатация. Направени са подобрения в системите за електрозахранване и сигнализация на железопътната инфраструктура. Ремонтираната железница има локомотив, три вагончета и две напълно ремонтирани гари и спирка. На ЖП линията също е направен капитален ремонт. Осигурени са нови батерии за локомотива, което позволи целодневното му ползване в продължение на над три години. Реновираното влакче радва децата с нов дизайн. Локомотивът и вагоните му са обрисувани с приказни герои. Трасето, което влакчето изминава е дълго 1090 м.

Вторият подход към парковата зона е от бул. „Копревщица“, който в тази си част тангира Карловската Ж.П. линия. Алеята влизаща от булеварда преминава между терена на помпената станция и спортната площадка (тенис кортовете) и излиза в импровизиран паркинг за десетина-петнадесет коли, организиран основно за посетителите на ресторанта.

Третият подход е малко по-насевер също от бул Копревщица. Влизането е между тенис кортовете и терена на Министерство на отбраната, пресича централната алея на парковата част и продължава нагоре. Това представлява основния подход и към високата част на хълма – пътят се извива нагоре и достига чак до площадката на върха.

Още един подход към високата зона е реализиран от ул. „д-р Добрев“ – пресечка на бул. „В.Априлов“ в източната част., но той е така скрит, че човек ако не го знае не може да го намери. Той се разклонява още с влизането на две алеи. Едната отвежда на запад – над застрояката и след няколко серпентини излиза на обслужващия път. Другата води право на юг, като след 50-тина метра се разклонява на нови две алеи – първата по хоризонтал 200 – по границата с болницата -до южния склон, а втората – право нагоре. След тях посетителят има избор – да излезе на обслужващия път и от там до върха, или да тръгне на юг по една панорамна алея по 230-я хоризонтал на юг. На около стотина метра може да се поеме направо към върха, или след леко спускане да се отиде до южната обходна алея. По цялото протежение на тези алеи се открива обширна панорама към целия град. Състоянието им обаче е неподдържано и се нуждаят от почистване и от ремонт.

1.16.2.3. Описание на сградите на територията на хълма

Както беше посочено по-горе, във връзка с разработването на Плана за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“ от отдел „Общински имоти“, Дирекция „Общинска собственост“ на Община Пловдив е получена специализирана справка за обектите, попадащи в територията на защитената територия. Резултатите от справката са представени в текста по-долу. В пълния си текст справката е дадена в Приложение 6.

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

С акт за публична общинска собственост №478/30.06.2000 г. на район „Централен“, на основание чл.2, ал.1, т.4 от ЗОС, във връзка с §7 от ПЗР на ЗМСМА и чл.3, ал.2, т.2 от ЗОС. е актувана двуетажна масивна сграда, находяща се в УПИ 1-Хълм на младежта, кв.368 по плана на "Младежки хълм"-Пловдив. бул. „Христо Ботев“ №3, гр. Пловдив.

По кадастралната карта и кадастралните регистри на гр. Пловдив, одобрени със Заповед №РД-18-48/03.06.2009 г. на Изпълнителния директор на АГКК, актуваният имот представлява сграда с идентификатор 56784.522.2334.7. с площ 126 кв.м., брой етажи: 2, предназначение: Сграда за култура и изкуство.

Във връзка с реализирането на обект „Детска железница“, със Заповед №СД-95/18.06.1979 г. са отчуждени ПИ №№ 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 44, 60. 61. 62, 63, 64 и 65 по плана на „Младежки хълм“, кв.368. Собствениците са обезщетени. Мероприятието, за което са отчуждени имотите е реализирано към 1980 г.

С акт за публична общинска собственост № 847/27.08.2002 г. на район „Централен“, са актувани: едноетажна масивна сграда, застроена на 20,25 кв.м. - гара „Пионер“, едноетажна масивна сграда, застроена на 9 кв.м. - гара „Панорама“ и едноетажна масивна сграда, застроена на 9 кв.м. -спирка „Снежанка“, представляващи приемни сгради на Детска железница. По кадастралната карта и кадастралните регистри на гр. Пловдив, одобрени със Заповед №РД-18-48/03.06.2009 г. на Изпълнителния директор на АГКК. актуваните сгради представляват съответно сгради с идентификатор 56784.522.2334.5, 56784.522.3027.1 и 56784.522.3027.1.

С акт №1393/7973-стар от 16.07.1966 г. по отм. НДИ, на основание чл.6 от ЗС и §21 от ПДИ, е актуван трафопост на помпена станция в западните поли на Младежки хълм, с площ 24 кв.м.

В изпълнение на Заповед №265/08.03.2000 г. на Областен управител на област с административен център гр. Пловдив за предаване на безспорно държавните имоти, досието към акт №1393/7973-стар от 16.07.1966 г., е предадено на областна администрация с протокол от 27.03.2001 г.

Друг обект на територията на хълма са ресторантът Central Park (частен обект) – масивна сграда, едноетажна с площ 88.72 кв.м. Сградата е в добро състояние. Основната част на ресторанта представлява маси за сервиране на открито, разположени около описаната сграда.

На върха на Младежки хълм е монтирана радиопредавателната антена на Радио „Веселина“. Работната честота на излъчвателите е 97,7 Mhz. Самата антена и обслужващата паянтова сграда - павилион с апаратура е оградена с метална ограда. На същата площадка на върха през 2009 г. е монтирана и предавателна система - част от цифровата радиокомуникационна система ТЕТРА, включваща се в единна система за обслужване и реакция на спешните повиквания „112“. Обслужваща сграда към предавателното съоръжение няма.

1.16.3. Урбанизационни и социално-икономически аспекти влияещи на ПЗ

Анализът на действието на факторите на урбанизация показва, че те действат различно и неравномерно във времето. Тези урбанистични процеси имат своето пряко отражение и върху анализирания територия. Първоначално Джендемтепе е извън „сферата на градските интереси“. Градът е възникнал и дълго време се развива върху трихълмието – Небет тепе, Джамбазтепе и Таксимтепе. В последствие, при „първоначалното натрупване на капиталите“ този хълм представлява интерес, като източник на инертни материали. В края на XIX и началото на XX век, с развитието и осъзнаването на обществото като такова, се оценява ролята му и се полагат усилия, преди всичко на обществени начала за неговото залесяване и превръщането му в място за отдих. През войните интересът към него е чисто „военен“ – със своята височина той е удобен за разполагане на наблюдателни постове, а с

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

развитието на авиацията – място за противосамолетна отбрана. На последвалата “революция” не и е до него и той за дълго остава в “джендема”. До 60-те години той беше военен обект и на върха бяха разположени радарни и други съоръжения. През 70-те години, Младежки хълм преживява своя разцвет, превръщайки се в привлекателно място за отдих.

Настъпилата в края на 20^{ти} век тотална криза – икономическа и социална и последващия крах на системата има катастрофални последици и върху развитието на Пловдив. Развивалите се до момента с изпреварващи темпове икономически фактори “внезапно” силно свиват и отчасти преустановяват своето действие. Социално-урбанистичните фактори и природните фактори са игнорирани. Вложените в достигнатата изграденост инвестиции изискват нови инвестиции за поддържане, реконструкция и модернизация, каквито за съжаление не са налични. Това води до цялостна абдикация от грижите към парковата територия и лесопарковата част на защитената територия през 90^{те} години на миналия век.

Неконтролираната реституция и предприемаческия интерес, съчетани с пренебрегване на общите (градски, урбанистични) потребности затваря един порочен кръг, в който техногенните фактори от стимулатор се превръщат в пречка и ограничител на урбанистичното развитие.

Нов период в развитието на защитената територия се наблюдава в началото на 21 век, когато след утвърждаването на План за управление на защитената територия започват да се обръщат все по-големи грижи на територията. Направено е основно почистване на терена, сключени са и понататъшни доковори за поддръжка, включено е и като задължение на общинското предприятие „Градини и паркове“ да се занимава с поддръжката на парка; ремонтиране и пуснато в експлоатация е и влакчето на детската железница, което е една от големите атракции в парковата част. Обнадеждаващ е факта, че отново към хълма се проявява интерес и Общината, въпреки финансовите проблеми заделя средства, както за поддържането му така и за разработването на настоящия план и за дейности по изпълнението му.

1.16.4. Събиране на природни продукти

Събиране на природни продукти на територията на природната забележителност не се извършва. Въпреки сравнително голямото видово разнообразие на лечебни растения, малките количества не позволяват събирането и ползването им от находища намиращи се на територията на хълма.

1.16.5. Туризъм, рекреация, спорт, услуги

Територията на Младежки хълм е важен елемент от инфраструктурата на града, както като място за спорт и за ежедневна разходка на живеещите в близост, така и като място за рекреация през уикенда на значително по-голям кръг от граждани. Това е един от най-големите и разнообразни паркове на територията на града и със своята паркова и лесопаркова част дава интересни атракции за активни любители както на природата, така и за хора с по-затруднени физически активности. Има възможност както за обикновена разходка, така и за познавателен и „приключенски“ маршрут в лесопарковата зона в природна среда.

Мястото на хълма като важен рекреационен обект с ежедневен характер е признато в редица стратегически документи на общинско ниво. Такъв документ е приетата през 2014 г. общинска *Стратегия и план за устойчивото развитие на туризма в Пловдив за периода 2014 – 2020 година*. Това е документ, чието главно предназначение е да представлява “пътна карта” или “мастер план” за постигането на растеж на конкурентоспособността на града като туристическа дестинация и като център на Туристически Район “Тракия” (ТР “Тракия”). В Стратегията се анализират туристическите ресурси на територията на Пловдив, както и възможните подходи за оптимизиране на туристическото предлагане и развитие на имиджа на града, което да увеличи неговата притегателна стойност.

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

В този контекст в Стратегията е отдадено дължимото място и на трите природни забележителности „Данов хълм”, „Хълм Бунарджик” и „Младежки хълм”. Оценена е тяхната стойност като уникални природни и геоложки образувания – единствените по рода си, разположени изключително достъпно в градската среда. Като ресурс за туризъм те са разгледани като допълнение на другите видове туризъм, тъй като само за еко- и природен туризъм Пловдив не е конкурентноспособна дестинация. Съгласно стратегията зелените площи са притегателни за големи групи от хора - туристи и местни жители. Развитието на тепетата в градска паркова среда чрез изискване на отговорно екологично потребление е препоръчително както за жителите така и за туризма, за да може да се оптимизира изживяването от всички видове туризъм.

По отношение на спортните мероприятия нееднократно Младежки хълм често е домакин на състезания по бягане, различни самостоятелни спортни тренировки, джогинг по алеите в парка или нагоре към върха, състезания по геокешинг и др. Тенис кортовете в ниската зона също са винаги натоварени.

1.16.6. Промисленост

Не е приложимо. Природната забележителност е разположена в границите на урбанизирана територия – в центъра на град Пловдив. В района няма промишлени или производствени сгради. Обектите в близост до хълма са единствено от жилищен, обслужващ характер и културно-исторически характер.

1.16.7. Информираност на обществеността за обекта и отношението към него

В етапа на провеждане на теренните проучвания в защитените територии беше проведено кратко анкетно проучване сред посетителите им. За представителност на резултатите беше потърсено равновесие между представителите на двата пола. Почти всички от интервюираните бяха наясно със статута на парка като защитена територия, като по-голямата част от тях можеха да разпознаят предмета на опазване сред зададените вариантни въпроси, а и с доста-голяма точност и режима на защита.

Обясняваме си получените резултати с това, че наскоро бяха сложени нови, елегантни табели на защитената територия, които показват статута .

Нормално беше да се очаква, че много малко от анкетираните бяха наясно, че конкретно по южните склонове има по-голяма концентрация на защитени видове и никой реално не успя да посочи имената им. Еднозначно резултатите от анкетата показват, че гражданите се интересуват от тематиката, тъй като това е едно от любимите им места за разходка и почивка.

Интересно е също да се отбележи, че почти всички бяха обърнали внимание на новопоставените табели и бяха до голяма степен запознати с това, което пише на тях. Това показва, че и в бъдеще поставянето на информационни табели и използването на интерактивни методи за ангажиране на интереса (включително чрез маркирането на образователни маршрути и др.) може да се очаква да постигнат много добри резултати.

Отчитаме също и информационната и образователна дейност, проведена от Община Пловдив в предходния планов период.

С цел развитие на туризма, през 2007 г. са отпечатани електронни и печатни издания за популяризиране на биологичното разнообразие, защитените територии и защитените зони в Община Пловдив. Разпространени са следните материали: Плакат – 200 бр.; Туристическа дипляна – 2000 бр.; Стикери – 2000 бр.; Пътеводител на ЗТ и ЗЗ – печатно издание – 1000 бр.; Пътеводител на ЗТ и ЗЗ – електронно издание – 1000 бр.

Отделно от това през 2012 г. са отпечатани общо 2000 бр. просветно-информационни брошури със съвети как да опазим биологичното разнообразие, и къде в гр. Пловдив се срещат поставените под закрилата на закона за биологичното разнообразие животински и

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

растителни видове, както и информационна брошура за популяризиране на паметниците на градинското и парково изкуство на територията на Община Пловдив и защитените територии: Данов хълм, Младежки хълм и Бунарджика.

Също така на панаирното изложение „Природа, лов, риболов“ 2013 г., Пловдив се представи с темата за тепетата и река Марица. Презентирани са интересни факти и история за Пловдивските тепета, както и информация за видовото им разнообразие /флора и фауна/, с лек акцент върху река Марица и видовете, които се срещат там.

1.17. Настоящо ползване на прилежащите територии

Прилежащите терени от север (вкл. северозапад и североизток) са заети от жилищни терени с ниско и средно етажни жилищни сгради. Състоянието на сградите е разнообразно – нови жилищни кооперации, едноетажни и дву- и триетажни сгради до паянтови едноетажни къщички. Транспортният им достъп е усложнен, преобладават малките, криви тесни улички широки по 2-3 метра и по-млако, без тротоари, на места дори без настилка.

На изток и югоизток Младежки хълм граничи с терена на болницата. Със своите постройки болницата се изкачва високо по склона, като Неврологичната ѝ клиника е разположена във високата част на хълма. Още по-нагоре са изоставените вече площадки на бригадирски лагери, от чиито постройки са останали само руини.

В южната част на болничния терен е разположено котелното отделение на отоплителната централа на болницата, която е била трансформирана в инсеператор. Изгорелите газове от тази дейност не представляват пряка екологична заплаха, тъй като емисиите са под ПДК, но въпреки това в някаква степен замърсяват околната среда със серен диоксид, азотни окиси и сажди.

От югоизток хълмът граничи и с ул. „Любен Каравелов“, застроена от южната си страна с жилищни блокове, част от които на 7-8 етаж.

Южната граница на територията, от изток на запад е заета от новоизградения Стоматологичен факултет на ВМИ, градинка „Мадара“ (естествено продължение на парка) и бензиностанция на „Газпром“. Южно от тези обекти е разположен бул. „Христо Ботев“ – една от най-натоварените улици в града и ЖП линията, които заедно определят високото шумово натоварване в тази част.

От запад Младежки хълм граничи с бул. „Копривщица“ и Карловската Ж.П. линия, а от северозапад - терен със специален статут (бивше военно поделение)

1.18. Културно-историческо наследство

Съгласно информацията, получена от НИНКН с писмо изх. №800-1146/24.06.2014 г., в съхраняваните в НИНКН: Национален регистър на недвижимите културни ценности и Публичен регистър на издадените декларационни актове и на актовете за прекратяване на временния режим на недвижимите културни ценности не се съдържат данни за наличие на обекти със статут на недвижима културна ценност по смисъла на чл.59, ал.4 и чл.65 от ЗКН в района на ПЗ „Младежки хълм“.

1.19. Ландшафт

1.19.1. Структура на ландшафта

Диференциацията и определянето на ландшафтите в природната забележителност е извършена във връзка с настоящото разработване на плана за управление, при което на всеки съвременен ландшафт с акцент на природните геокомпоненти, да се изясни

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

организацията на познавателните, научните и рекреативно-туристическите функции и подходящо предлагани природозащитни режими. Типологизирането на ландшафтите е разработено целево, като са взети под внимание всички специфични природногеографски и антропогенни условия и обекти, които се намират в защитената територия. Отчетена е спецификата на всеки основен природен геокомпонент. Използваната типологична таксономична система, с помощта на която са определени отделните рангове ландшафти, е пряко свързана с категориите на топологично-ландшафтна таксация на територията на природната забележителност.

По своя произход ландшафтът на Младежки хълм може да се определи като семи-антропогенизиран ландшафт от парково-рекреационен тип. Въпреки това и въпреки наличието на многообразни антропогенни структури, в сравнение с другите тепета в града, ландшафтът на Младежки хълм е най-близо до природните типове ландшафт. Най-общо територията може да се определи от две ландшафтни структури: семи-урбанистична-паркова част и преобладаващо натуралистична лесопаркова част, която въпреки преобладаващо антропогенния произход на много от растителните култури все още представя множество типични за района природни характеристики.

1.19.2. Естетически качества

Младежки хълм, заедно с останалите хълмове и реката са най-ярките елементи на Пловдивската идентичност. От както съществува градът, първата асоциация с която се свързва името му са хълмовете. Те са онези уникални, Пловдивски елементи, които определят неговата идентичност. За съжаление архитектурната и урбанистична практика не винаги се съобразява с тях така както заслужават. Последното нещо с което се съобразява диктатора на архитектурата - строителния предприемач е дали строежът му ще закрие или не тепето. В резултат Младежки хълм, там където до скоро не беше застроено – а това са терените от север и от изток е опасан с огърлица от нови 4-5 и 6 етажни кооперации, които в близък и среден план го скриват от човешкия поглед.

Най-добри визуални връзки, разбира се, има между самите хълмове. Едва когато след изкачването на някой от тях се открива истинското им значение в градската структура и естетическите им качества.

Естетическите качества на ландшафта вътре в природна забележителност могат да се определят като високи поради структурно балансираните ландшафтни елементи. Плавният преход между семи-урбанистична паркова среда, към натуралистична лесопаркова зона изключително успешно балансира природния и урбанистичния фактор в ландшафтаната структура, по начин по който и двата компонента в комплекс са прерастнали в знаков природо-урбанистичен символ.

1.20. Състояние на компонентите на околната среда

Местоположението на природната забележителност в близост до натоварени транспортни връзки, каквито са граничещите с нея булеварди и разположение в близост ЖП линии обуславят съществена антропогенна преса, оказваща влияние върху всички компоненти и фактори на околната среда, но особено върху качеството на атмосферния въздух и върху акустичната обстановка в крайграничните ѝ зони.

Представената по-долу информация е на база на стратегически общински документи (цитирани 1.6 по-горе, както и в раздел „Използвана литература“), както и планове и доклади на РИОСВ – Пловдив и Басейнова Дирекция за управление на водите Източноромански район – Пловдив, данни получени от РИОСВ, МОСВ, ИАОС, РЗИ и други.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.20.1. Състояние на атмосферния въздух

Състоянието на атмосферния въздух в района на Агломерация Пловдив се следи от 3 стационарни пункта на МОСВ и един пункт промишлено ориентиран, отчитащ влиянието на производствената дейност на КЦМ АД, разположен в гр. Куклен:

За оценка на КАВ на територията на община Пловдив са разположени два пункта за мониторинг (ПМ) на атмосферния въздух, в които наблюденията се осъществяват непрекъснато, ежечасно с автоматични измервателни станции (АИС), а именно:

- АИС „Каменица“ (старо име „Евмолпия“) – автоматичен фонов пункт разположен в централната градска част с предимно жилищно застрояване, даващ представа за фоновото замърсяване на територията на общината. Контролират се замърсителите: O_3 , NO , NO_2 , SO_2 , CO , $ФПЧ_{10}$, $ФПЧ_{2,5}$, C_6H_6 .
- АИС „Ж. К. Тракия“ (старо име „Баня Старинна“) - автоматичен пункт разположен в обхвата на натоварено кръстовище с висока интензивност на транспортния трафик в града, даващ информация за замърсяването от автомобилния транспорт в непосредствена близост до пътното платно. Контролират се замърсителите: NO , NO_2 , SO_2 , $ФПЧ_{10}$, CO , Cd , C_6H_6 , бензо(а)пирен.

ПМ на територията на Община Пловдив са част от Националната автоматизирана система за контрол на КАВ (НАСККАВ) и се обслужват от Регионална лаборатория Пловдив при Изпълнителна агенция по околна среда.

Анализът на данните, регистрирани през периода 2011 - 2016 г. от пунктовете за мониторинг, разположени на територията, контролирана от РИОСВ - Пловдив е както следва:

ФПЧ₁₀ (фини прахови частици под 10 микрона)

Замърсяването с ФПЧ₁₀ продължава да бъде основен проблем за качеството на атмосферния въздух в района на „Агломерация Пловдив“. Направеният анализ на данните показват обратно-пропорционална зависимост между измерените нива на ФПЧ₁₀ и измерената температура, а именно през летния период с повишаване на средноденоношните температури, измерените стойности по ФПЧ₁₀ намаляват, а през зимния сезон с понижаване на температурата и започване на отоплителния сезон измерените стойности са в по-високи граници.

ФПЧ₁₀ се изхвърлят директно в атмосферата като първични емисии на твърди частици от използваните горива за отопление в бита, транспорта, енергетиката, или се формират в атмосферата от съдържащите се в нея метални оксиди, полиароматни въглеводороди, серен диоксид, азотни оксиди, амоняк и др. газове - вторични емисии на твърди частици. Районът се характеризира с активен транспортен трафик, който също оказва негативно влияние върху качеството на атмосферния въздух и допринася за формирането на по-високите нива на ФПЧ₁₀.

ОЦЕНКА НА КАВ ПО ПОКАЗАТЕЛ ФПЧ₁₀ В ПЕРИОДА 2011-2016 г.

Данните от наблюденията върху КАВ по показателя ФПЧ₁₀ през 2016, сравнени с предходните пет години са обобщени в следващата таблица. АИС „Ж.К. Тракия“ се разглежда за 2016 г.

Таблица Резултати от мониторинга за ФПЧ₁₀ - данни от НСМОС

Станция	Ед. мярка	АИС "Ж.К.Тракия"	АИС "Каменица"					
Период	година	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Превишения на ПС на СДН	брой	109	161	139	173	78	69	82

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Таблица Средномесечни и средногодишни концентрации (СМК и СГК) за ФПЧ10 в периода 2011-2016 г. от градски фонов пункт за мониторинг - данни от НСМОС

АИС "Каменица"													
Год.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	СГ
2011	108,26	74,26	63,24	34,34	34,41	35,16	36,93	41,61	55,1	50,84	101,05	129,34	63,64
2012	82,99	107,66	57,63	28,56	25,63	36,03	40,16	40,57	45,53	57,26	72,3	100,11	57,81
2013	101,2	66,41	56,49	42,12	43,19	32,37	39,71	54,95	43,21	88,08	64,9	114,2	62,24
2014	85	69,5	33,99	31,09	24,76	26,83	32,02	26,53	29,59	41,47	59,18	47,15	42
2015	60,50	52,35	38,51	23,81	26,75	21,97	29,85	30,08	35,13	34,14	47,6	75,27	39,72
2016	85,06	52,18	31,47	32,62	21,31	26,54		27,65	35,23	37,34	76,42	61,27	42,82

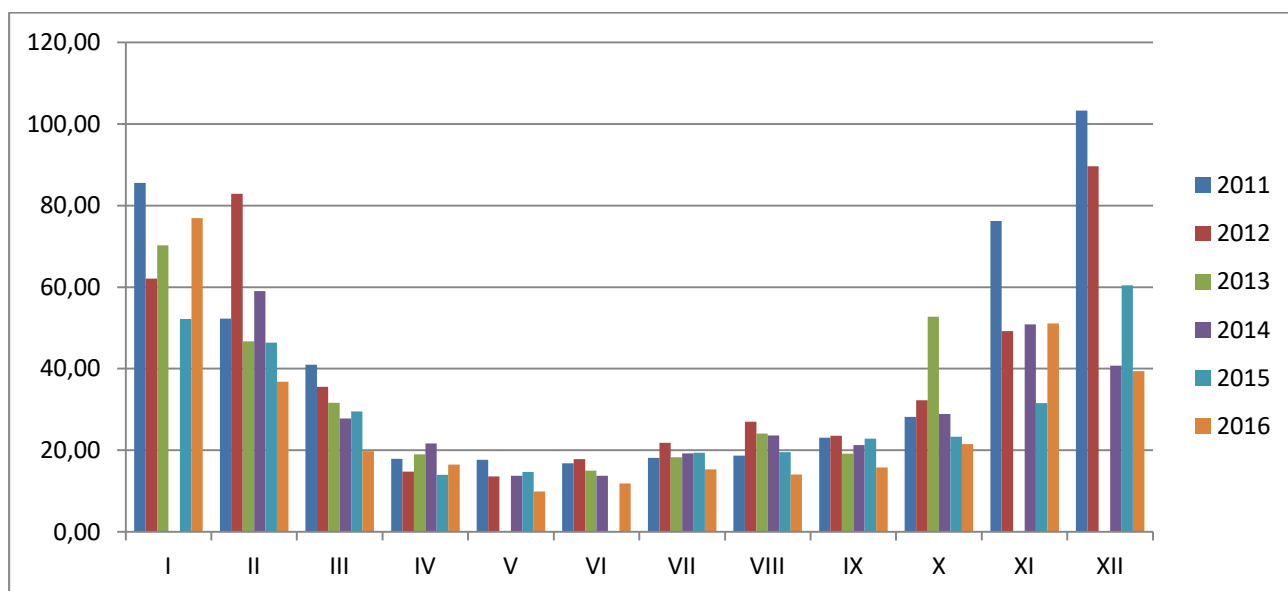
Максимална СМК за периода се е появила през декември 2011 г. в АИС „Каменица“ - 129,34 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Минимална СМК за периода е регистрирана през май 2016 г. в градския фонов ПМ АИС „Каменица“ - 21,31 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Максимално превишение на СГН е отчетено през 2011 г., а минималното е регистрирано в АИС „Каменица“ през 2015 г., което на практика е под нормативно определената концентрация (ПС за СГН - 40,00 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

ОЦЕНКА ПО ПОКАЗАТЕЛ ФПЧ2,5 В АИС „КАМЕНИЦА“ ЗА ПЕРИОДА 2011-2016 г.

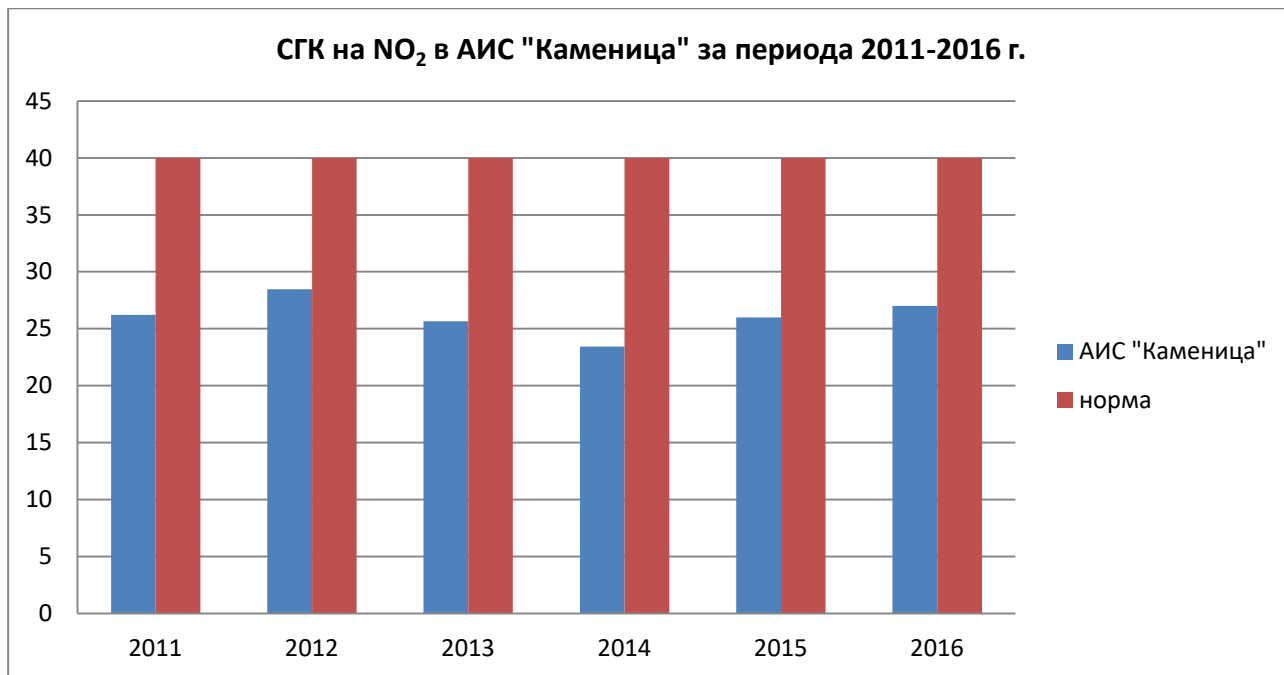
Оценката за показател ФПЧ2,5 е извършена въз основа на анализа на данните от мониторинга в пункт за мониторинг на атмосферния въздух АИС „Каменица“ на територията на община Пловдив.

В градският фонов пункт пиковите стойности по показател ФПЧ2,5 отново се появяват главно през отоплителния сезон на годината.

ОЦЕНКА НА КАВ ПО ПОКАЗАТЕЛ NO₂ В АИС „КАМЕНИЦА“ В ПЕРИОДА 2011-2016

В АИС „Каменица“ (ПМ, представителен за територията на община Пловдив) не са регистрирани превишения на нормите за NO₂ през 2016 г., като СГК не превишава ГОП на СГН за опазване на човешкото здраве. През 2011 г. са отчетени 3 броя превишения на СЧН, през 2012 – 1 бр., 2013 - 4 бр. – като 3 от тях са през месец октомври. За 2014г., 2015г. и 2016г. няма регистрирани превишения на СЧН.

Средно годишни концентрации в АИС „Каменица“ за периода 2011-2016 г.

СГК в АИС „Каменица“ са в нормативни граници.

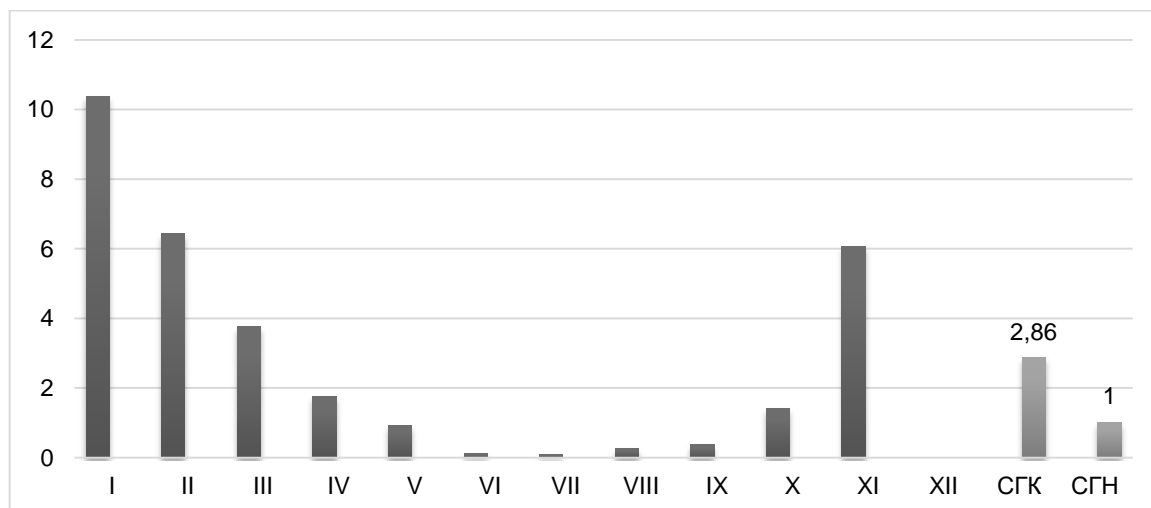
ОЦЕНКА НА КАВ ПО ПОКАЗАТЕЛ NO₂ В АИС „Ж.К.ТРАКИЯ“ ЗА 2016 г.

В АИС „Ж.К.Тракия“ даващ представа за замърсяването непосредствено на пътното платно са регистрирани превишения на нормите за NO₂ през 2016 г. като СГК е 49.84 µg/m³, което е с 9,84 µg/m³. По отношение на средно часовите превишения през 2016 г. са отчетени 11 броя превишения на СЧН, при нормативно позволени 18 за една календарна година.

ОЦЕНКА И АНАЛИЗ НА КАВ ПО ПОКАЗАТЕЛ ПАВ

Постоянни измерванията на територията на Община Пловдив по показателя Б(α)П започват от началото на 2009 г. в автоматичната станция „Баня Старинна“. Към настоящия момент същите се извършват на АИС „Тракия“.

При оценката на КАВ се сравняват резултатите от измерванията със средногодишната целева норма (СГЦН) за Б(α)П, чийто оценъчен праг е 1 ng/m³. Същата се прилага от 01.01.2013 г. Резултатите за изтеклата 2016 г. са представени в следващата графика.

Средно месечни концентрации по показател ПАВ в АИС „Ж.К.Тракия“

Най-ниски стойности през 2016г. са наблюдавани през месеците в топлото полугодие на годината, а именно в периода май - септември. За тези месеци анализираният СМК е 0,34 ng/m³, която е под определената СГЦН от 1 ng/m³. Най-високи са регистрираните концентрации през зимния период, достигащи до 10,36 ng/m³ за месец януари 6,44 ng/m³ за месец февруари и 6,055 ng/m³ за месец ноември. Анализирана средно годишната концентрация е 2,86 ng/m³.

Серен диоксид – SO₂

Основни източници на серен диоксид са горивните процеси в промишлеността и бита и транспорта. Данните от регистрираните стойности през годината показват изразена сезонна зависимост. През есенно-зимния период стойностите на този показател са по-високи в сравнение с тези регистрирани през пролетно-летния период. Всички регистрирани стойности са под нормативно определените средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве – 125 µg/m³ и средночасова норма за опазване на чов. здраве – 350 µg/m³.

Серните оксиди са по-тежки от въздуха и от този източник замърсяват предимно ниската зона на хълма. Естествено е че, при въздушен пренос - серните оксиди, известни като “кисели дъждове”, могат да причинят фитотоксичност на растителността и във високите части от отдалечени източници (в т.ч. и трансграничен пренос).

Наличието на тази интоксикация, най-добре може да се констатира по физиологичното увреждане на листната маса, като обикновено негативните последствия, настъпват за период от 2 до 3 години. Първоначално се засяга предимно периферно разположената листна маса, а в последствие се засяга и целият хабитус на растенията. При хронична повреда може да се стигне до пълно загиване на дървесната растителност. При такава прогресивна газова интоксикация, силно повредените листа некротират, но не опахват и естествено не фотосинтезират и са сигурен показател за екологичния натиск над средата.

Всички останали наблюдавани показатели в пунктовете за мониторинг, определящи КАВ на територията на Община Пловдив са в нормативно определените стойности и концентрации.

1.20.2. Климат и микроклимат

Според климатичната подялба на България територията на Община Пловдив попада в преходно-континенталната климатична област. В Горнотракийската низина преходно-континенталният климат е типично изразен. Климатът на Пловдивското поле, в което е

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

разположен градът има специфични климатични проявления, които формират неговия мезоклимат, отличаващ се с характерни особености. Релефът има съществено значение за формирането на местния климат. Характерно тук е не низината, а оградните планини и възвишения, които с полето формират една голяма коритовидна морфологична структура. Съществено значение за микроклиматичните вариации оказват също ориентацията на склоновете, наличието на падини и възвишения, градската застройка, нейната плътност, ориентация и характер, вид и ориентация на уличната мрежа, наличието или отсъствието на растителност, водни площи, изкуствени покрития и т.н., които довеждат до формирането на съответния микроклимат, характеризиращ се с различни екологически потенциали. Има такова проучване на правлено за територията на града. В него се извяват 4 зони, класифицирани по степен на благоприятност, както следва:

Зона А₁ - най-благоприятна

Обхваща парк “Отдых и култура”, една ивица от 100 до 200 м около поречието на реката, “зелените” части от хълмовете и непосредствено прилежащата им територия. В тази зона микроклиматичните условия, през топлите сезони, се отличават с по-ниски температури (и амплитуди в денонощен разрез), по-висока относителна влажност на въздуха и по-добри условия на проветряване. През зимата, обратно, тук проявлението на периода “дискомфортно охлаждане” е по-голям (повишена относителна влажност -10-18%, вятър - 3-5 м/сек, по-голяма продължителност на мъглите).

Зона А₂ – благоприятна

Изолиниите на тази зона ограничават - на север от реката, приблизително до бул.“България”; на юг - кв. “Хр. Смирненски - запад”, “Пещерско шосе” - до бул.“Руски”, около 50 от източното подножие на “Бунарджика”, бул.“6^{ти} септември” - ул.“Бр. Велешки” - “Цариградски шосе”

Тук микроклиматичните условия са по-неблагоприятни от тези в Зона А₁. Периодът “дискомфортно прегряване” е по-голям с 18-22%, а за сметка на периода “комфорт”. За сметка на това през студеното време на годината, периодите “студено и прохладно” са с 8-12% повече, за сметка на “дискомфортното охлаждане” в сравнение със зона А₁.

Зона А₃ - относително благоприятна

Обхваща териториите северно от бул.“България” в “Каршиака”; кв.“Хр. Смирненски - изток”, ЖП ареала до Централна гара, на юг територията на кв.“Въстанически” - до бул.“Македония” - Сточна гара, ул.“Богомил” - парк “Лаута” - северозападната част на ЖК “Тракия” по линията на централният разпределителен булевард - до ЖП гара “Тракия”. Тук микроклиматичните условия са относително благоприятни - чувствително е повишен периодът “Дискомфортно прегряване”- средно с 20-25% за сметка на периода “комфорт” в сравнение със зона А₁; периодите “прохладно” и “студено” са приблизително същите, както в зона А₂, леко е удължен периода “дискомфортно охлаждане” (понижени скорости на вятъра).

Зона А₄ – неблагоприятна

Обхваща териториите южно от изолинията на зона А₃. Тук попадат югоизточната част на “Въстанически”, Южната промишлена зона, югоизточната част на ЖК “Тракия”. В тази зона са увеличени и двете неблагоприятни проявления на климата и “дискомфортно охлаждане” и “дискомфортно прегряване”. През зимата, при преобладаващото безветрие, тук се формира “езеро на студа”, увеличена продължителност на мъглите. През зимата с t^0 са с $1 \div 3.6^0$ по-ниски, в сравнение със зона А₂, а през лятото - с $3-8^0$ по високи, при повишен период безветрие и значително понижена относителна влажност -8-15%.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.20.3. Води – повърхностни и подземни

В случая с Младежки хълм, на негова територия няма повърхностни водни обекти (реки, поточета, езера или др.) или друг вид трайни съсредоточия на повърхностни води. Подземните води, предвид интрузивния характер на скалната основа също не са фактор в случая поради изключително слабата способност на геоложката основа да пропуска или да задържа води. Това е и причината под самите тепета да няма определено подземно водно тяло.

1.20.4. Геоморфология

В географско отношение територията на Община Пловдив попада в обхвата на Тракийско-Странджанската природо-географска област – Горнотракийска подобласт – Пазарджишко-Пловдивски регион. В геоморфоложко отношение районът е част от Преходнопланинската котловинна геоморфоложка област, като попада в териториите, заети от разчленени алувиални низини.

Община Пловдив попада в низинния височинен пояс (от 0 до 200 m н.в.) и в морфоструктурата на Балканидите. В котловинната морфоструктура са образувани вътрешно котловинни възвишения – това са Пловдивските хълмове - най-високият „Младежки хълм“ (Джендем тепе) – 285,5 m н. в., „Хълм на Освободителите“ (Бунарджика) 265 m н. в., „Данов хълм“ (Сахат тепе)- 227 m н.в, Трихълмието (Тримонциум, състоящо се от Тексимтепе -195 m н. в., Джамбазтепе – 212 m н. в. и Небеттепе – 207 m н.в., Марково тепе – 189 m н.в. До XX век тепетата са седем, но през 30^{те} години Марково тепе е разрушено заради добива на скален материал за павата от него.

Върху силно разломения палеогенски релеф се е образувал Пловдивския гребен, който обхваща „Пловдивското поле“. Гребенът е изпълнен с алтерниращи пясъци, глини, чакъли, валуни и варовици. По самия Маришки разлом, в долината на р. Марица, се издига Пловдивския хорст, представен от сиенитните Пловдивски хълмове.

1.20.5. Почви

Почвената покривка е един от основните абиотични фактори, определящи характера на растителността. Образувана в продължение на милиони години, тя е междинно звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и растителността.

Според почвено–географското райониране на България, Община Пловдив попада в Южнобългарската ксеротермална почвена зона, която се разделя на няколко зонални почвени типове. В Горнотракийската низина са разпространени карбонатните и типични смолници, образувани върху водонепропускливи плиоценски езерни седименти и андезитни туфи и туфити, средиземноморско климатично влияние и незначителен наклон.

Почвите по Пловдивските тепета са със силно скъсени профили – главно ринкери, тъй като са образувани върху устойчиви на изветряне сиенити. Представяват слабо развити почви, образувани върху твърди силикатни скали. Скалата е разположена от 15 до 50 см от повърхността. Имат слабо развит хумусен хоризонт с мощност не повече от 25 см, който лежи непосредствено върху рохляк, или твърда скала. Съдържанието на хумус при мощност на хумусния хоризонт 25 см може да достигне 15% и до 5% ако хумусния хоризонт е с мощност по-малка от 10 см. При тях се наблюдават почвени различия и подтипове, но за всички е характерна ерозията, която застрашава целостта на почвената покривка и нейната функционалност. В района на тепетата до момента други значими увреждания на почвите не са регистрирани.

1.20.6. Акустично натоварване на средата

Първостепенната улична мрежа на града преминава в непосредствена близост до Младежки хълм. Южно от него минава един от най-натоварените булеварди в града – бул.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

„Христо Ботев“, а западно хълмът граничи с бул. „Копривщица“. Освен автомобилният транспорт важен фактор тук е и железопътния транспорт. ЖП линии минават както южно, така и западно от Младежкия хълм.

На бул. „Копривщица“ има разположен един постоянен терминал за измерване на шума. Той е най-близо разположения до защитената територия.

Актуални данни за шума могат да се ползват от Стратегическата карта за шум, разработена за агломерацията, както и от web portal www.plovdiv.webnoise.eu . По данни от моделните изчисления, изготвени към СКШ в района на Младежки хълм се очаква шумово натоварване от порядъка на 60-65 dB(A) през деня (Lden) и около 50-55 dB (A) през нощта (Lnight). Тези стойности се отнасят за крайните участъци на защитената територия граничещи непосредствено с уличната мрежа. Нивата тук са нормални, предвид разположението на обекта и не надвишават граничните стойности за територии подложени на въздействието на железопътен трафик по Таблица 2, Приложение 2 към *Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ. бр.58/2006)*. Във вътрешността на хълма, в т.нар. лесопаркова зона нивата вече са значително по-ниски (под 50 dBA).

Тези нива следва в бъдеще да бъдат повлияни в положителна посока с реализацията на мерките, заложи в Плана за действие към Стратегическата карта за шум, който предлага комплексни решения както на общоградско ниво, така и за конкретни линейни и др. източници на шумови емисии.

1.20.7. Електро-магнитни полета

Електромагнитното поле /ЕМП/ е фактор присъстващ в живота на нашата планета от самото ѝ зараждане, като е и неотменна част в нашето ежедневие. Познати са много природни източници създаващи електромагнитна енергия, като слънчевото лъчение без което животът на Земята не би могъл да съществува, бурите, мълниите и електромагнитното лъчение от космическите обекти. Всички тези фактори формират естествения електромагнитен фон на Земята. Такива се излъчват от много устройства в нашето ежедневие почти всички ел. уреди, от електротрансформаторната и електропроводяща техника, от радио и телевизионни излъчватели, комуникационна техника и много други.

В случая с Младежки хълм, основните излъчватели на електро-магнитни полета в околната среда са два: радиопредавателят на върха на хълма и излъчвателят от системата ТЕТРА за спешни повиквания „112“, монтиран в близост до него. Базовите станции на мобилните оператори, подобно на които е предавателното съоръжение от системата ТЕТРА, както и радиопредавателните кули са съоръжения проектирани за предаване на радиосигнали. Тъй като полевата сила бързо отслабва с разстоянието повечето хора са изложени само на малка част от препоръчителния максимум. Конкретни данни от измерване на напрегнатостта на електромагнитните полета в тази зона няма, но очакванията са за слабо по степен въздействие. Причината за това заключение са резултатите от измервания, провеждани от РЗИ Пловдив на други места в града.

Ежегодно РЗИ - Пловдив извърши мониторинг на електромагнитните полета (ЕМП) около базовите станции за мобилна комуникация в районите на детски, учебни и едно лечебно заведение за съответствието им с изискванията регламентирани в Наредба № 9/1991г. на МЗ и МОСВ, за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии. При извършения контрол до момента не са констатирани случаи на несъответствие с Наредба №9/1991г. Резултатите от измерванията са представени в зависимост от мястото на измерване (околна среда или обществени сгради) и разстоянието до излъчвателя на електромагнитно лъчение.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Таблица 2 Данни от измерване на ЕМП в околната среда за 2013 г.

Разстояние от източника	L=50m	L=100m	L=150m	L=200m	L=300m
Брой измервания	13	19	8	6	3
Минимална стойност [$\mu\text{W}/\text{cm}^2$]	0.02	0.08	0.01	0.14	0.22
Максимална стойност [$\mu\text{W}/\text{cm}^2$]	0.85	0.90	0.23	0.33	0.29

При пределно допустимо ниво /ПДН / от $10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ (микроват на квадратен сантиметър) няма установено превишения при нито едно от извършените измерванията. Таблицата показва, че при извършените измервания на 50 м. разстояние от излъчвателя на ЕМП при 13 броя измервания е установената максимална стойност - $0.85 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ и минимална стойност - $0.02 \mu\text{W}/\text{cm}^2$. Очевидно измерените стойности са в пъти по-ниски от пределно допустимите.

1.20.8. Йонизиращи лъчения

Измерването на мощността на дозата гама-лъчение от естествения радиационен фон се извършва ежедневно двукратно (в 9 и 14 часа) в работни дни в района около РЗИ-Пловдив, както и при извършване на инспекции в обекти с източници на йонизиращи лъчения. През периода от 2003 до май 2014г. мощността на дозата гама-лъчение във въздуха на открито е била в порядъка от 0,11 до 0,19 микросиверта за час, като тези стойности са в рамките на естествените вариации на този показател за регион Пловдив. (Данни от РЗИ Пловдив).

ПЪРВА ОЦЕНКА

1.21. Екологична оценка

1.21.1. Уязвимост

Уязвимостта на природната забележителност се определя в съответствие с естествените и антропогенни процеси, които протичат на територията ѝ. Тя е подложена както на антропогенно въздействие, така и на непрекъснато влияние на природните фактори.

При анализите по-долу е взето предвид, че за запазването на Природна забележителност „Младежки хълм“ положителна роля имат забранителните дейности, формулирани в Заповедите на МОСВ за обявяване и промяна на режимите в природната забележителност и други фактори, както следва:

- Забрана за всякакво строителство, с изключение на предвиденото в плановите за управление на природните забележителности, както и поддържане на съществуващи сгради, алеи, паркови и инфраструктурни съоръжения.
- Разрушаване и изземване на скални маси.
- Унищожаване и увреждане на естествената паркова растителност.
- Безпокоене на птиците, вземането на яйцата и малките им, разрушаване на гнездата.
- Палене на огън.
- Паша на домашни животни.
- Внасяне на нехарактерни растителни видове.
- Други фактори с положителна роля:
- Труднодостъпен терен в участъците на защитената територия, в които се срещат повечето ценни видове, обект на защита;
- Голямата денивелация и недостъпност на по-голямата част от геоморфоложките образувания, предмет на защита
- Сравнително добра устойчивост на геоморфоложките образувания и слаба податливост на увреждане от по-леки въздействия

Отрицателни фактори („предиизвикателства“) са:

- Значително антропогенно натоварване – ежедневен голям брой на посетителите
- Риск от зловредно увреждане на парковата инфраструктура
- Риск от увреждане на тревисти и храстови растителни видове поради невнимание
- Риск от увреждане на популациите на видове поради събиране на лечебни или др. полезни видове растения
- Риск от пожар (който би могъл да се възпламени напр. от неизгасена цигара небрежно хвърлена в сухата шума или в кошче с хартиени отпадъци или от директно палене на огън от недобросъвестни граждани)
- Безпокойство и прогонване на животински видове, особено през размножителния им период

Степента на уязвимост на отделните компоненти на защитената територия е коментирана по видови групи в таблицата по-долу:

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Таблица 3 Уязвимост по групи видове

Група	Степен	Уязвима група	Причини
Висши растения	Средна	Преобладаваща за ПЗ е средната степен на уязвимост. Тя се отнася към тревните и храстови съобщества и хазмофитна растителност, като най-засегнати са видовете с консервационен статус и лечебните растения.	От факторите с антропогенен характер, които влияят на уязвимостта най-съществен е близостта до урбанизираната градска територия. Основните проблеми идват от механичното им унищожаване, вследствие от утъпкване, бране, съпроводено с изкореняване, замърсяване с битови отпадъци и други антропогенни въздействия.
Низши растения	Ниска	Низшите растения на територията на Младежки хълм са слабо представени и са със сравнително нисък консервационен статус.	Преки въздействия е слабо вероятно да повлияят популациите им.
Безгръбначни	Ниска	Преки въздействия е слабо вероятно да повлияят популациите им. На територията на ПЗ Младежки хълм от установени 186 вида, само един (<i>Eresus cinnaberinus</i>) е с особен природозащитен статус.	Рисковете са свързани основно евентуални увреждания на хабитата поради зловредни или недобросъвестни дейности като създаване на нерегламентирани сметища, недобросъвестно палене на огънове. Рискът от засягане на видове на популационно ниво е минимален, тъй като тези дейности не биха (или трудно биха) могли да засегнат целите хабитати на съответните видове.
Земноводни и влечуги	Средна	Положителни фактори за влечугите са това, че скалистите хабитати, които най-често биват обитавани обикновено са трудно достъпни. В останалите хабитати в района са възможни както преки така и непреки влияния.	Възможните въздействия са свързани както с възможно безпокойство и прогонване в други хабитати, така и с риск от преки въздействия. Поради неприятния си за много хора вид те биха могли да станат жертва най-вече на деца. Риск от пряко въздействие е евентуалният им нерегламентиран улов от недобросъвестни лица за лични терариуми и др. Предвид сравнително добрата подвижност на видовете от тази група рискът от въздействие на ниво популация е слабо вероятен.
Птици	Средна	Най-силно уязвими са гнездящите видове, тъй като евентуалното им безпокойство и / или прогонване може да компрометира гнездовия им успех.	Рискът е най-вече от безпокойство на индивиди, който може да доведе до тяхното прогонване в случай на безпокойство в близост до гнездото. При такива случаи за негнездящите тук птици рискът не е толкова съществен, тъй като те ас изключително подвижни и лесно могат да изберат друго близко местообитание, но при гнездящите може да се компрометира размножителния процес
Бозайници без прилепи	Средна	Много от установените видове (къртица, катерица, някои от мишевидни гризачи) всички са с висока степен на синантропизация. Други, като невестулката са силно уязвими към антропогенното присъствие и безпокойството.	Отрицателно действащи фактори са основно антропогенно безпокойство, риск от замърсяване с твърди отпадъци (като един от основните фактори) и нерегламентирано палене на огънове.
Прилепи	Ниска	Установени са 14 вида прилепи, но повечето от тях едва ли обитават трайно защитената територия, тъй като в близост са налични множество други подходящи хабитати.	Като отрицателно-действащи фактори е отчетено обрастването на някои ниши, входи на изоставени сгради и бункери в района. За да се подчертае

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Група	Степен	Уязвима група	Причини
			природозащитната функция на обекта се препоръчва поставяне на къщички за прилепи, опазване и маркиране на стари „биотопни“ дървета (ако има такива). И като цяло запазване на съществуващите в ПЗ сгради, тъй като при тях би могло да има убежища на прилепи.
Ландшафт	Средна	Елементите на защитения в ПЗ Младежки хълм ландшафт включват основно уникалните разкрития на скалните образувания и вегетативния парков ландшафт и вегетативния лесопарков ландшафт. Докато вегетативният (парков и лесопарков) ландшафт е податлив към въздействия, то скалния е с много ниска степен на уязвимост.	Вегетативните ландшафти са уязвими към механичното им увреждане, вследствие от утъпкване, бране, съпроводено с изкореняване, замърсяване с битови отпадъци и други антропогенни въздействия, както и от изключителната конкурентноспособност на някои от инвазивните видове в растителните местообитания на местните видове.

Уязвимостта на природния комплекс по отношение на природни и антропогенни процеси е сравнително ниска и при спазване на забраните, наложени със заповедите за обявяване и промяна на режима на защитената територия, не се налагат мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.

Независимо от това следва да се въведат забрани за изкореняването, брането или събирането на растения или техни части от вегетативните площи на територията на природната забележителност, в т.ч. и на лечебни видове. Находищата на лечебни видове не са достатъчно големи, за да позволят такива действия.

Следва да се поставят табели на чувствителните места, които да подсещат посетителите за режима на дейностите в защитената територия и да се прилага стриктен контрол за спазване на наложените режими. В този смисъл охраната на парка, следва да контролира цялата територия на хълма чрез ежедневни периодични обхождания /пеша или не/ на стратегически избрани маршрути.

1.21.2. Рядкост

Съгласно международните документи, рядкостта на застрашените растения, животни и типовете природни местообитания се смята като елемент на заплаха. Като цяло най-много редки видове се наблюдават основно сред представителите на висшата флора, а също и сред представителите на прилепите. В останалите биологични групи също има видове с природозащитен статут, но не с такава степен на рядкост. Повечето от групите на флората са с ниска степен на рядкост. От висшите растения са установени 12 вида с консервационна значимост, от които 5 са включени в Червената книга и 9 са балкански ендемити. От Прилепите също – от 14 вида 12 са включени в Червената книга в различни категории на защита.

Група	Степен	Причини
Висши растения	Висока	В ПЗ “Младежки хълм” са установени общо 12 растителни вида с консервационна значимост (от общо 352). Четири вида са включени в Червената книга на Р България, от които един в категория “застрашен” и 3 в категория „критично застрашен“. От Приложение III на Закона за биологичното разнообразие присъстват 4 вида и 3 редки вида от флората на България, което за сравнително малката площ определя висока степен на рядкост. Редки за страната растения (извън горните категории), разпространени на Младежкия хълм са още 13 вида

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Група	Степен	Причини
Низши растения	Ниска	Низшите растения на територията на Младежки хълм са слабо представени и са със сравнително нисък консервационен статус.
Безгръбначни	Ниска	От установени 186 вида, само един (<i>Eresus cinnaberinus</i>) е с особен природозащитен статус – включен в IUCN в категория уязвим (VU).
Земноводни и влечуги	Средна	Всички установени видове (общо 6) са включени в Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Берн, 1979 г.), в Приложение II като "строго защитени" и в Приложение IV на Директива 92/43 на Съвета на Европейската Икономическа Общност от 21.05.1992 за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Всички установени видове са включени в Червения списък на Европа, с категория "LC" – least concern (нисък риск) и в Червения списък на застрашените животни на Световния съюз за защита на природата (IUCN) с категория "LC" – least concern (нисък риск).
Птици	Средна	Голяма част от видовете птици са защитени на територията на страната – това са видове от приложение 3 на Закона за биологично разнообразие. От тях обаче само три са с по-рядък статус - дивия скален гълъб (<i>Columba livia</i>) и малкия ястреб (<i>Accipiter nisus</i>) в категория застрашени и белият щъркел (<i>Ciconia ciconia</i>) е категорията „уязвим“.
Бозайници без прилепи	Ниска	От установените в ПЗ „Младежки хълм“ 8 вида бозайници, само три вида имат някакъв природозащитен статус – таралеж, катерица и невестулка. Нито един от регистрираните видове бозайници не е особено рядък. Видове, включени в Червена книга на България няма отчетени.
Прилепи	Средна	На територията ПЗ „Младежки хълм“ са установени общо 14 вида прилепи. Не може да се каже, че всички обитават постоянно ПЗ, повечето от тях идват да се хранят или да ползват временни убежища. Но със сигурност територията на ПЗ за всички тях е от важно значение. От 14те вида 12 са включени в Червената книга със различен статут: 2 – в категория почти застрашен, 2 – уязвим; 7 – незастрашен; и 1 – с недостатъчно данни за оценка.
Ландшафт	Средна	Елементите на защитения в ПЗ Младежки хълм ландшафт включват основно уникалните разкрития на скалните образувания и вегетативния парков и натуралистичен лесопарков ландшафт. Разкритията на скалните образувания като едно от малкото проявления на Пловдивския плутон, представляват сравнително рядко явление, специфично предимно за тепетата на гр. Пловдив. Вегетативните площи са с по-малка степен на рядкост с изключение на няколко редки вида в натуралните лесопаркови вегетативни площи, останалите видове са широко разпространени.
Природни местообитания, включени в Приложение I на ЗБР	Няма такива	Не е приложимо

1.21.3. Естественост

Естественият характер на територията е повлиян от човешкият фактор, като по-голяма част от местообитанията се отличават с ниска степен на естественост.

Оценката на елементите от флората и растителността в ПЗ показва, че естественият характер е запазен в много малка степен, главно в южната част на хълма (южните склонове). Естественият характер на растителната покривка е нарушен в резултат на извършеното изкуствено залесяване с предимно декоративни видове в това число и иглолистни, неспецифични за района, високо присъствие на антропофитни и рудерални растения. Съществуват формирани вторични тревни и храстови сообщества вследствие на антропогенна намеса. Коренната растителност е слабо запазена. Първичен произход имат само единични дървета или малки групи от полски бряст (*Ulmus minor*), летен дъб (*Quercus*

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

robur), мъждрян (*Fraxinus ornus*), южна копривка (*Celtis australis*), хинап (*Ziziphus jujuba*) и кукуч (*Pistacia terebinthus*).

1.21.4. Типичност

От общо установените 352 вида на територията на Младежкия хълм, 21 вида са северноамерикански, а 16 вида са инвазивни (Таблица 4 в Приложение 2), което свидетелства за силната деградация на растителната покривка.

Територията се отличава с ниска степен на типичност, което се доказва от значителното присъствие на множество декоративни видове, като бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), айлант (*Ailanthus altissima*), черна акация (*Amorpha fruticosa*), гледичия (*Gleditsia triacanthos*), японска софора (*Sophora japonica*), китайски мехурник (*Koeleria paniculata*), ясенолистен явор (*Acer negundo*), *Opuntia humifusa* и представители от сем. Pinaceae и сем. Cupressaceae. От тревистите видове нетипични за района са едностълбчестата кукувича прежда (*Cuscuta monogyna*) и дребноцветната перуанска лайкучка (*Galinsoga parviflora*).

Инвазивните видове представляват сериозна и постоянна заплаха за естественото биоразнообразие, тъй като са изключително конкурентноспособни в естествените местообитания на местните видове, поради невзискателността си и способността си да се приспособяват към разнообразни екологични условия. Широкото и бързото им разпространение е резултат от тяхната биология – образуват обилно семена с голяма жизненост, която запазват с години, имат ефективни механизми за разпространение и нарастват бързо. Хибридизират се с близки родственици от естествено разпространените видове и водят до изчезване на редките видове.

От представителите на фауната в голяма степен преобладават синантропните видове като катерица, къртица, мишки и т.н. Характерни са основно широко разпространени видове.

1.21.5. Размери

Като цяло големината на природната забележителност осигурява необходимите предпоставки за изпълнение на неговото консервационно предназначение, както и за постигане на целите на управление.

1.21.6. Биологично разнообразие

Растителност

По време на проучването, в Младежкия хълм са установени 352 вида от 62 семейства. Те съставляват 24,6% от общо установените от Чешмеджиев и Василев (2009) 1430 вида за района на Пловдив. От тях 302 вида са тревисти, 23 – широколистни дървесни, 20 вида са храсти, 5 вида са иглолистни дървесни, 2 вида са увивни и катерливи растения. 109 от 352 вида са лечебни растения. Преобладават видовете от сем. Сложноцветни (Asteraceae) – 41 вида, сем. Бобови (Fabaceae) – 38 вида и сем. Житни (Poaceae) – 38 вида. 68% от видовете са част от естествената растителност, а останалите са чуждоземни – предимно интродуцирани от човека и по малко адвентивни (разпространени без намесата на човека). По биологичен тип 2/3 от растенията са тревисти, а 1/3 – дървесни. Интродуцираните видове произхождат най-вече от Средиземноморието, Азия и Америка, и по-рядко от Евразия и други флористични райони на Земята. Адвентивните са главно от Америка и Азия. Диворастващите видове растения на територията на хълма са над 60% от общия брой. Част от тях имат хранителни качества, други са плевели и пасищни видове. 109 от общо установените 352 вида са лечебни растения, което говори за богато разнообразие на такива, въпреки че са в малки количества.

Птици

Към момента на територията на България са приети за сигурно установени 409 вида птици (BUNARCO, 2009). Орнитофауната на природната забележителност наброява 50 вида, което

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

е 12,2% от установените в България птици. Тези 50 вида спадат към 11 разреда и 24 семейства, което е съответно 52,4% от разредите и 36,9% от установените на територията на страната семейства. От установените за парка видове 37 са гнездящи (от тях 25 са сигурно гнездящи и 12 вида са вероятно гнездящи), което е 12,9% от гнездовата орнитофауна в България (Янков, 2007).

Бозайници (без прилепи)

Резултатите от теренните изследвания на територията на ПЗ „Младежки хълм“ показваха, че установеният видов състав на бозайниците (без прилепи) не е богат в сравнение с общо установения за страната. Хълмът обаче се явява важно убежище за видовете в градска среда и в този смисъл бозайната фауна е представена от очакваните видове адаптирани към антропогенно повлияни местообитания. От срещаните се в България 68 вида бозайници (без прилепи) принадлежащи към 22 семейства на 8 разреда (Пешев и кол., 2004), на територията на „Младежки хълм“ се срещат 8 вида бозайници (без прилепи) от 5 семейства на 3 разреда.

От разред Насекомоядни (Insectivora) са установени 2 вида принадлежащи към 2 семейства, от общо 10 вида (3 семейства) за страната – източноевропейски таралеж (*Erinaceus concolor*) и европейска къртица (*Talpa europea*). От третото семейство на разреда – сем. Земеровки (*Soricidae*) не са регистрирани представители.

Разред Гризачи (*Rodentia*) е представен от общо 5 вида (от 31 за страната) принадлежащи към 2 семейства (*Sciuridae* и *Muridae*) от общо 8 семейства за страната. Освен типичните синантропни видове очаквани в градска среда (домашната мишка и черния плъх) на хълма се срещат и представители на горски мезофилен тип фауна – бореални (катерица) и неморални видове (горските мишки от род *Apodemus*).

От разред Хищници притежаващ 4 семейства се среща само един вид – невестулката (*Mustela nivalis*) от сем. Порови (*Mustelidae*). Това е най-дребния хищник у нас, който често се среща в населени места.

Прилепи

От общо 35 вида прилепи, срещани се в Европа, в България са установени 33 (Benda et al., 2003), в Пловдив 17 (Stoycheva et al. 2009).

Общо 14 вида прилепи са установени при проучването в ПЗ „Младежки хълм“, което е 82,35 % от видовете срещани се в гр. Пловдив, и 42,42 % от видовете срещани се в страната. Видовото разнообразие е сравнително почти половината в сравнение с това в страната. Въпреки, че е обградена от урбанизирана територия - ПЗ „Младежки хълм“, е сравнително богата на видове прилепи и е важно местообитание, където прилепите намират храна и убежища.

Земноводни и влечуги

Регистрираните при проучването видове земноводни представляват 33,33% от тези, срещани се в град Пловдив и 8,69% от видовете срещани се в страната. Влечугите съставляват 50,00% от всички видове влечуги, срещани се в град Пловдив и 10,52% от видовете срещани се в страната.

Безгръбначни

Фаунистичното разнообразие на сухоземните безгръбначни животни на територията на ПЗ „Младежки хълм“ е оценено основно на базата на насекомите (*Insecta*) и мекотелите (*Mollusca*), и частично на многоножките (*Myriapoda*) и паяците (*Araneae*). Установени са 186 вида (някои са детерминирани до надвидов ранг - sp.) от 62 семейства на 12 разреда безгръбначни животни.

Установените безгръбначни животни са широко разпространени и типични за България обитатели, но въпреки това те са представителни в таксономично, фаунистично и

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

консервационно отношение и могат да илюстрират многообразието на безгръбначните животни. Регистрираните таксони вероятно представляват не повече от една пета от обитаващите територията видове.

Хубенов (2005) обобщава малакофаунистично разнообразие на България и дава данни за 445 вида. В ПЗ Младежки хълм са регистрирани едва 21 вида охлюви, но трябва да се има предвид ниската степен на проученост и факта, че това са само сухоземни обитатели.

По данни на Берон (2005), Големански и др. (2005), Делчев и др. (2005) и Хубенов (1996) в България са установени около 25 000 вида безгръбначни животни от Тип *Athropoda*, принадлежащи на 62 разряда. В ПЗ Младежки хълм са регистрирани 165 вида членестоноги от 11 разряда. Бъдещи системни проучвания върху различните разреди ще доведат до съществена промяна в този брой.

1.21.7. Стабилност и нестабилност

Група	Оценка	Причини
Висши растения	** (относително стабилна)	Сравнително слабата степен на естественост, и наличието на инвазивни видове, макар и не развити в такава степен, правят тази група само относително стабилна, тъй като разрастването им в бъдеще може да промени структурата на съобществата.
Низши растения	*** Стабилна	Стабилно състояние на микрообитанията, сравнително стабилния водно - въздушен режим правят тази група стабилна.
Безгръбначни	*** Стабилна	Представени са основно от обикновени, широко разпространени видове, които нямат никакви по-особени или трудно постижими екологични изисквания
Земноводни и влечуги	*** Стабилна	Представени са основно от обикновени, широко разпространени видове, които нямат никакви по-особени или трудно постижими екологични изисквания
Птици	*** Стабилна	Представени са основно видове, които нямат никакви по-особени или трудно постижими екологични изисквания
Бозайници без прилепи	*** Стабилна	Представени са основно от обикновени, широко разпространени видове, които нямат никакви по-особени или трудно постижими екологични изисквания
Прилепи	*** Стабилна	Представени са основно видове, които нямат никакви по-особени или трудно постижими екологични изисквания

1.22. Социална и икономическа оценка

1.22.1. Урбанизирана среда

Социално-икономическата оценка по “подразбиране” включва демографски и социално-икономически анализи. В случая при наличното информационно осигуряване е възможно да се установи само приблизителния брой на обитателите в една условно приета зона - в случая е избран 20 минутен пешеходен изохрон, в рамките на който може да се предполага, че обитателите попадащи в него биха потърсили територията за реализацията на своя ежедневен отдих. Общият брой обитатели в този изохрон е около 27 000 души.

Тук обаче възниква един специфичен за територията проблем и той се състои в това, че територията на Младежки хълм е сравнително трудно достъпна. Тази затруднена пешеходна достъпност се дължи на изградените обекти на градската инфраструктура. От юг хълма е откъснат от прилежащите жилищни територии на Район „Южен“ от ЖП ареала и интензивното движение по бул. “Хр.Ботев”. От запад - от карловската ЖП линия, която е обезопасена с непрекъсната ограда, а пешеходния достъп по съоръжението на Коматевския възел е изключен.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

На практика жителите северно от “Пещерско шосе” предпочитат по-скоро по-ясно маркирания зелен булевард “Свобода” и свързания с него парк „Отдых и култура”, независимо, че той е малко по-отдалечен (25-30 мин.изохрон).

От север хълмът е обграден от плътна застройка, която от една страна го прави “невидим”, а от друга и физически няма изграден удобен достъп с изключение на един малък подход. Друга страна на проблема от тази посока е, че дори и през този подход посетителят попада веднага във високата зона и трябва да преодолее целия хълм за да стигне до “парковата” му част.

При това положение - пешеходно той е достъпен само от югоизток, където населението е малко (около 6200 обитатели).

Следователно, посещението на хълма най-лесно може да стане или с масовия градски транспорт или с личното МПС. При съвременната психология на обитателя на големия град изборът на леката кола е сигурен. За да го направи обаче, на лице трябва да е някакъв “специален” интерес като например детската железница или др., но и в такава ситуация са необходими места за паркиране.

Що се отнася до икономическите фактори - анализираната територия е твърде малка за могат да се извлекат от нея някакви преки икономически ползи. Самият й статут на защитена територия не позволява икономическата изгода да има доминираща роля.

Тази липса на “преки” социално-икономически ползи от територията, обаче не означава че социално-икономическия аспект трябва да се изключва от анализите и прогнозите. Защото дори да липсва пряк ефект, косвените социално-икономически ползи са много. На първо място хълмът е с големи, макар и в момента не използвани потенциали за отдих. На второ – той притежава и потенциала - при подходящо развитие и придаване на подходяща функция – да генерира и доста голям брой работни места – за поддръжка и обслужване. Към момента такива също са налице – 10 души, служители на ОП „Градини и паркове” са натоварени конкретно с грижата за Младежки хълм (вж. т. 1.5.1 по-горе).

1.22.1.1. Оценка на функционалното зонирание

Съществуващото функционално зонирание на защитената територия е утвърдено с Плана за управление на природната забележителност от 2003 г. (ПУ от 2003), утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на Министъра на околната среда и водите. Съгласно тях територията на хълма се разделя на ниска – паркова и висока – лесопаркова зона. Функционалното зонирание и режимите в тях са, както следва:

Ниска - “паркова” зона

Ниската паркова зона се разделя на две подзони със следната специфика по отношение на устройствените режими:

Устройствен режим “Атракции”

Територията в тази зона с режим “АТРАКЦИИ” обхваща откритите най-южни части – между прилежащата улична мрежа – бул.”Хр.Ботев” и бул. “Копривщица” и границата на дървесния масив. Фактически това е откритата тревна площ, в която са разположени картинг пистата, ресторант Central park и спортните терени на тенис кортовете.

За тази зона в ПУ от 2003 г. е било предвидено най-голямо развитие, включващо възстановяване на картинг пистата (с нови електрически картове), ремонтване и възстановяване на водната площ, изграждане на два нови паркинга, изграждане на природонаучен музей, премахване на бензиностанцията поради изграждането на друга от отсрещната страна на булеварда (граничи със защитената територия, но не попада в нея). В тази под зона се запазва установената традиция за свободен достъп до и върху тревните площи.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

За съжаление почти нищо от това не се е изпълнило през този 10 годишен период. Повечето мероприятия са необходими и сега и могат да се запазят в режима на зоната и за следващия планов период – изграждане на двата паркинга, възможност за изграждане на Природонаучен музей, ремонтване и възстановяване на водната площ, на картинга (но само с електрически картове, както е заложено). Нелогично е Планът за управление на хълма да предвижда дейности по отношение на бензиностанцията, разположена южно от него – собствеността частна, а разположението ѝ е извън защитената територия. Добре би било е да се предвиди възможност за изграждане на информационен център в тази зона. Не е ясно дали в следващия 10 годишен период ще са налични средства и воля за изграждане на цял природонаучен музей и дали такива ще са вижданията на съответните структури на БАН, но много по-реалистично би било да се заделят средства за изграждане на информационен център. В този смисъл може да се добави като допустимо мероприятие.

Устройствен режим “Отдых”

Под зона “отдых” заема останалата територия от ниската зона – от границата на дървесния масив – на север до границата с втора – висока, лесопаркова зона. Тази част има най-голям потенциал и традиция в ползването ѝ за ежедневен отдых. Въпреки, че предназначението ѝ е за отдых, в нея се намира най-традиционната атракция за хълма – детската железница, която е възстановена и пусната в експлоатация. Предвидените в ПУ от 2003 г. дейности за тази територия са свързани основно с възстановяването на обекти и съоръжения (детската железница, парковата инфраструктура – пейки, детски площадки, чешми, декоративни водни площи, напоителна система. Посочените режими са актуални и днес, могат да се запазят без промяна.

Висока - “лесопаркова” зона

Тази зона също се разделя на две основни подзони, както следва:

Лесопаркова подзона

Съгласно ПУ от 2003 г. тя изцяло запазва характера си, както по отношение на растителността, така и по отношение на алейната мрежа. В зоната не се допуска ново строителство, включително и нови алеи, с изключение на изграждането на съответстваща на средата изгледна площадка на самия връх. На площадката се допуска изграждането на кафене с малък обем, съответстващ на средата. Задължително се ремонтира и обезопасява открития водоем, а със зеленина се “скрива” обема на закрития. Задължително условие за успешното възстановяване на зоната е ремонта (по-вероятно проектиране и изграждане на нов) на съществуващия напорен водопровод и напоителна система. Необходимо е и неговото разширяване и допълване с нови клонове, след изготвяне на специален проект, съгласуван с съответните инстанции, вкл. МОСВ. Възстановява се алейното парково осветление. Ремонтират се алеите, стълбите и изгледните площадки. Внасят се отново стационарните и подвижни пейки.

Зона с особена защита

Зоната с особена защита е зоната на защитените, редки, “червени” и ендемични растителни видове. Тази зона се ползва с особен статут на защита – близък до този на природните резервати. Границите на тази под зона се маркират по подходящ начин. Маркират се и самите находища по подходящ, вдъхващ респект начин. Тук не се допуска никакво ново строителство, освен възстановяване на съществуващата алейна мрежа. По изключение и със специални проекти се допуска прокарването на пътеки до отделни групи с оглед по-доброто експониране на растенията и тяхно наблюдаване и изучаване. За тази под зона е необходима освен другото и постоянна охрана.

Функциите и режимът в тези две зони може да се запази без промяна, тъй като всички предвидени мероприятия, а също и ограниченията, са актуални и днес. Известна разлика има

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

единствено в границите на зоната за особена защита, която с настоящия План за управление е частично разширена, за да включи в себе си новоустановените находища на редки и защитени видове.

1.22.1.2. Оценка на застроените територии

Застроените територии в границите на защитената зона са сравнително малко по площ. Над 80 % от територията се пада на вегетативните зелени площи, още около 4 % са скални образувания, около 10% са алеи, площадки (със и без настилка) и т.н. Застроените територии включват основно обекти в ниската част: ресторант със застроена площ около 88 кв.м. или 0.02% от територията, помпена станция с площ на целия терен малко под 2 дка (около 0.5% от площта), сграда на бившия пионерски дом – 0.03% от площта, терени на МО – около 1.6%, ЖП гари и съоръжения – около 0.3% и няколко обекта на техническата инфраструктура (трафопост, водоем) и на общественото обслужване (обществена тоалетна). Общо това прави малко под 10 дка или по-малко от 3% от територията на хълма.

1.22.1.3. Оценка на техническата инфраструктура

Техническата инфраструктура в ниската зона е представена от водопровод и канализация, които се нуждаят от ревизия и ремонт. Питейния водопровод е с дължина 405 м, а поливния – 3 900 м. има изградени две фонтанки и една тоалетна, които са затворени. Водопроводът във високата зона отдавна не работи и се нуждае от цялостна подмяна. Канализация в тази зона няма изпълнена. Електропроводните и осветителните системи в зоната също се нуждаят от ремонт и възстановяване.

На територията на хълма са изградени два водоема – предназначени за поливане: Водоем с обем 75 м³ – покрит; и Водоем с обем 600 м³ – открит за противопожарни нужди и поливане. И двата водоема са празни поради неработещ водопровод.

Алейната мрежа в ниската част и обслужващият път стигащ до билото са в сравнително добро състояние. Всички останали алеи в леспоарковата част се нуждаят от цялостно почистване и ремонт.

1.22.1.4. Оценка на оптималните форми на бъдещото управление и охрана на ПЗ

Съществуващата организационната структура и администрация са описани в т. 1.5.

- Съществуват задоволителни взаимовръзки на координиращи, контролни и пряко управленски дейности;
- Недостатъчно развити и обезпечени с щатни бройки за изпълнение на управленските дейности в администрацията на района;
- Липсва специализирано звено, ангажирано единствено с управление на защитените територии;
- Финансовото обезпечаване на дейностите отнасящи се до защитената територия е недостатъчно за ефективно съвременно управление.

1.22.1.5. Културно-историческо наследство

На територията на Младежки хълм няма обекти на културно историческото наследство с особен статут на опазване.

1.22.1.6. Оценка на санитарно-хигиенните условия

Санитарно-хигиенните условия на територията на хълма като цяло са добри. Чистотата на алеите в парковата част и обслужването на кошчетата се поддържат от местната

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

сметосъбираща фирма, а почистването и поддръжката на вегетативните площи се осигурява от ОП „Градини и паркове“.

1.22.2. Социално-икономически условия

1.22.2.1. Оценка на рекреационната дейност

Досегашният режим на територията е ползването ѝ да е изключително за рекреационна дейност – за нуждите на ежедневния отдых. Потенциалът за рекреационно ползване обаче зависи от поддръжката и състоянието на парка и неговата инфраструктура. През защитената територия преминава обслужващ път, който служи за зареждане на обектите и осигурява транспортна достъпност до по-важните от тях. Алейната мрежа напълно обслужва територията. Не е необходимо прокарването и изграждането на нова. Съществуващата алейна мрежа не е в добро състояние и се нуждае от възстановяване и поддържане.

В незадоволително състояние са парковите елементи. Липсва необходимото количество пейки и съвременно основно парково оборудване. Необходима е ревизия и възстановяване на алейното осветление. Необходими са редица мероприятия за възстановяване и поддържане на растителността. Необходима е ревизия и възстановяване на съществуващата напоителна система и изготвяне на проекти за нейното доразвитие и разширяване.

1.22.2.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

Независимо от статута на територията – парк за широко обществено ползване - до прекатегоризирането ѝ в защитена, са се констатирани нарушения свързани с неконтролирана коситба, изнасяне на суха и паднала дървесина. Понастоящем на Младежки хълм няма констатирани съществени нарушения. Ползване на ресурси, други освен рекреационното ползване на терена в момента не се извършват. В територията има голямо видово разнообразие от лечебни растения, но количествата им са прекалено малки, за да бъдат събирани, камо ли използвани със стопански характер. Към по-съществените нарушения в момента са заграбване на макар и незначителни територии чрез “преместване на оградата”. Тези нарушения са констатирани още с Плана за управление от 2003 г.

1.22.3. Собственост

Интересите на собствениците и ползвателите на имотите в защитената територия не се нарушават. Основната част от територията е публична общинска собственост, което напълно съответства на характера на територията. До момента няма постъпили жалби или оплаквания от собственици или ползватели на обекти в района, които да показват някакъв вид нарушаване на техните интереси.

1.22.4. Управление

Съществуват задоволителни взаимовръзки на координиращи, контролни и пряко управленски дейности.

Недостатъчно развити и обезпечени с щатни бройки за изпълнение на управленските дейности в администрацията на района.

Персоналът на Община Пловдив натоварен с дейностите по управление на защитената територия има нужната квалификация, но се налага да съчетава тези си дейности с всички останали свои задължения

Липсва специализирано звено, ангажирано единствено с управление на защитените територии.

Финансовото обезпечаване на дейностите отнасящи се до защитената територия е недостатъчно за ефективно съвременно управление

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Нормативната уредба (ЗЗТ) предоставя възможност за участие на всички местни органи и обществеността при обсъждането и вземането на решенията, свързани с управлението на природната забележителност.

1.22.5. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията

Основният проблем на Защитената територия е недостатъчното финансиране на дейности по поддръжка на защитената територия и недостатъчния управленски и оперативен персонал, който да бъде ангажиран само с управление на трите природни забележителности в града. Последствията от това са:

- Загуба и неефективно ползване на рекреационните потенциали на защитената територия.
- Загиване на част от растителността, самонастаняване на рудерални видове.
- Разрушаване на съществуващата алейна мрежа и парково оборудване
- Специфичните проблеми, в резултат на посочените основни проблеми са:
- Протичащ процес на смяна на едификаторите - характерни за територията растителни видове – особено във високата част и на подмяна с произведен тип.
- Подмяна на типичните видове с ксерофити, хелиофити и рудерали.
- Намаляваща численост на редките и защитени видове и угнетеното им състояние.
- Недостатъчна информираност на обществото за проблемите и значението на защитените територии
- Повишена пожарна опасност на хълма – поради изсъхване на растителността, липса на охрана и липса на водоснабдяване.
- Опасна зона в южната част на лесопарковата зона – свличане на скални маси.

1.23. Потенциална стойност на защитената територия

- Един от основните градообразуващи фактори и символи на гр. Пловдив
- Символ на град Пловдив, важен елемент на неговата идентичност
- Уникално геоморфоложко образование
- Недоразвит рекреационен ресурс
- Най-съществена част от зелената система на град Пловдив
- Находище на редки и защитени растителни видове
- Богато разнообразие на флористични видове
- Възможност за научно-изследователски програми и дейности.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

1.24. Оценка на постигането на целите и изпълнението на режимите и задачите, разписани в части 2, 3 и 4 на плана за управление от 2003 г.

Степента на постигането на целите и на изпълнение на предложените мероприятия, дейности и задачи са описани в табличен вид по-долу като е цитирано съответното мероприятие, заложено в ПУ от 2003 г. и е даден коментар за начина на неговото изпълнение.

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ	
Възстановяване на естествената растителност на хълма	Мероприятието може да се запази и в новия планов период, тъй като има нужда от продължаване на работата в тази насока
Да не се допуска намеса и провеждане на мероприятия, които биха довели до нарушаване на съществуващото сегашно равновесие	Липсва информация.
Възстановяване на редки, ендемични и реликтни растения	Липсва информация за изпълнение. Мероприятието може да се запази и в новия планов период, тъй като има нужда от продължаване на работата в тази насока
Санитарне и отстраняване на безвъзвратно загиналата растителност	Мероприятието се изпълнява периодично като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.
Подмяна и внасяне на нови декоративни дървета и храсти в “парковата зона”	Мероприятието се изпълнява периодично като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.
Внасяне на характерни дървесни и храстови видове	Мероприятието се изпълнява като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.
Отстраняване на антропофитните елементи (плевели и бурени);	Мероприятието се изпълнява периодично като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.
Създаване на благоприятни условия за развитието на растителността	Мероприятието се изпълнява като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.
Внасяне на почва	Мероприятието се изпълнява като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.
Възстановяване на елементите на парковата инфраструктура	Мероприятието се изпълнява като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
Проекти Всички тези мероприятия, естествено трябва да се предхождат от изготвянето на съответните проекти, които да се подлагат на широко обществено обсъждане и привличане на различни специалисти.	Липсва информация
ПОДЦЕЛИ	
Създаване на съответен административен орган който да е отговорен за изпълнението на задачите и в чийто прерогативи е управлението, развитието и опазването на защитената територия	Мероприятието е изпълнено частично, виж т. „Оперативно звено“ по-долу.
Гражданско участие Включване при вземането на решения за развитието на територията, както и при тяхната реализация на гражданското общество, чрез различни форми на участие - граждански сдружения, обществени форуми за обсъждане на проблемите, пряко участие във възстановителни работи на обществени начала и особено при опазването и защитата на територията	Мероприятието се изпълнява. Обществеността взима участие във взимането на решения по управление на защитената територия, чрез предвидената в ЗЗТ процедура за обществено обсъждане на Плана за управление. Освен това Общината прави различни постъпки за ангажирането на гражданите и НПО в различни дейности по опазване и поддръжка на територията, включително – ангажиране в информационни кампании и др. С цел развитие на туризма, през 2007 г. са отпечатани електронни и печатни издания за популяризиране на биологичното разнообразие, защитените територии и защитените зони в Община Пловдив. Разпространени бяха следните материали: Плакати – 200 бр.; Туристическа диглава – 2000 бр.; Стикери – 2000 бр.; Пътеводител на ЗТ и ЗЗ – печатно издание – 1000 бр.; Пътеводител на ЗТ и ЗЗ – електронно издание – 1000 бр. През 2012 г. са отпечатани общо 2000 бр. просветно-информационни брошури със съвети как да опазим биологичното разнообразие, и къде в гр. Пловдив се срещат поставените под закрилата на закона за биологичното разнообразие животински и растителни видове, както и информационна брошура за популяризиране на паметниците на градинското и парково изкуство на територията на Община Пловдив и защитените територии: Данов хълм, Младежки хълм и Бунарджика.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
	На панаирното изложение „Природа, лов, риболов“ 2013 г., Пловдив се представи с темата за тепетата и река Марица. Бяха представени интересни факти и история за Пловдивските тепета, както и информация за видовото им разнообразие /флора и фауна/, с лек акцент върху река Марица и видовете, които се срещат там. През 2009 г. са изработени и монтирани информационно-обозначителни и предупредителни табели на територията на защитените територии: ПЗ „Данов хълм“, ПЗ „Младежки хълм“ и ПЗ „Хълм Бунарджик“. През м. март 2014 г. са изработени и поставени нови информационно-обозначителни табели на територията на защитените територии: ПЗ „Данов хълм“ и ПЗ „Хълм Бунарджик“, както и подновяване на маркировката за двете защитени територии (ще се извърши до м. юни т.г.).
Информационен център	Информационен център не е създаден. Липсва информация за изпълнение на мярката.
Маркировка защитени растения	Липсва информация за изпълнение на мярката.
Допълнителни източници на финансиране Създаване на подходяща по форма организация (общество, фондация) за набиране на допълнителни средства за реализация на предвидените мероприятия	Липсва информация за изпълнение на мярката.
Екологична полиция	Липсва информация за изпълнение на мярката.
ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ	
КРАТКОСРОЧНИ МЕРОПРИЯТИЯ	
Основно почистване на територията	Мероприятието е изпълнено. Малко след приемане на Плана за управление на природната забележителност през 2004 г., с писмо изх. № 5300-178/06.08.2004 Община Пловдив възлага на ОП „Паркове и градини“ извършването на основно почистване на територията - изнасяне на отпадъци от миналогодишна шума, строителни отпадъци, очевидно изсъхнали и загинали растения, клони, издънки, плевели, трева по настланите площи, както и

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
	почистване на настилките на основните алеи от прораснала трева и надвиснала растителност. Срокът за изпълнение възложените мероприятия е една календарна година. Понастоящем почистването се извършва се периодично, като съдовете за сметосъбиране (кошчетата) в парка се обслужват от сметосъбиращата фирма, действаща в района, а почистването на зелените площи от изсъхнали растения, клони, издънки и др., както и самата поддръжката на парковата растителност се извършват от екип на ОП „Градини и паркове“. Периодично се организират и доброволчески кампании за почистване на парковете. През м. октомври 2005 г. Община Пловдив, съвместно с <i>Национален алианс за работа с доброволци /НАРД/</i> организира доброволческа инициатива за почистване на защитените територии "Данов хълм", "Младежки хълм" и хълм "Бунарджик". Инициативата е част от Национална инициатива - <i>Старт в Пловдив, "Дарете един час в полза на Пловдив"</i>. През 2008 г. във връзка с почистването на Пловдивските хълмове и големите паркове в града са отпечатани 3000 бр. плакати; 1000 бр. листовки; 3 бр. винилни платна. От тогава насам Община Пловдив традиционно организира провеждането на кампании по почистване на зелените площи на града. Участие в компаниите до сега са вземали цялата общински администрация (общински предприятия, районните администрации, общинските социални и здравни заведения), социални и здравни организации, училища и детски градини, държавни институции, неправителствени организации, частни фирми и организации и широката общественост.
Поетапно възстановяване на настилките	Мероприятието е изпълнено частично. Настилките в парковата част са в преобладаващо добро състояние. В лесопарковата зона има настилки, нуждаещи се от ремонт. Още през 2004 г., с писмо изх. № 5300-178/06.08.2004 Община Пловдив възлага на ОП „Паркове и градини“ извършването на: основно почистване на територията, почистване на настилките на основните алеи от прораснала трева и надвиснала растителност, почистване и възстановяване на алейната мрежа - пътеки, каменни стъпала /изкъртени, липсващи/; възстановяване на частично разрушената паважна настилка на обслужващия път, водещ към

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
	върха на "Младежки хълм", ревизия на подпорните зидове и описване на мерки за тяхното възстановяване, Срокът за изпълнение възложените мероприятия е една календарна година. През 2006 г. с писмо с изх. № 7000-2203 (1)/19.05.2006, Община Пловдив възлага отново на ОП „Градини и паркове“ извършването на ремонт на паважа на обслужващия път към високата зона на Младежки хълм и монтиране на 4 бр. пейки във високата зона. Срокът за изпълнение на поставените задачи е 30.06.2006 г.
Ремонт на съществуващите пейки	Мероприятието е изпълнено. През 2004 г., с писмо изх. № 5300-178/06.08.2004 Община Пловдив възлага на ОП „Паркове и градини“ освен на посоченото по-горе, също и извършването на ремонт на съществуващите пейки- подмяна на дървените части; внасяне и монтаж нови пейки.
Ремонт и подмяна на унищожените съоръжения в детските площадки	Мероприятието е изпълнено. Може да се запази като дейност по поддръжка на парковото оборудване.
Ремонт на съществуващите водни площи	Мероприятието може да се запази за новия планов период. Водните площи се нуждаят от ремонт и поддръжка.
Ремонт на инфраструктурните мрежи	Липсва информация за изпълнение
Възстановяване на цветни партери	Мероприятието се изпълнява като част от дейностите по поддръжка на парка. Може да се запази и за новия планов период.
Ревизия на напорния водопровод във високата зона	Липсва информация за изпълнение
Ревизия на съществуващата ел.мрежа, съоръжения и осветителни тела	Липсва информация за изпълнение
Паспортизация на растителността	Мероприятието е изпълнено.
Оперативно звено	Задачата е изпълнена частично. В администрацията на общината няма обособена управленска структура конкретно и само с управлението и опазването на хълма. Със Заповед ОА-73/17.01.2005 на Кмета на Пловдив за стопанисването и опазването на природните забележителности е обособена специализирана структура - "Управление на защитените територии", в която са включени осем служители:

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
	Един служител на отдел „Екология и околна среда“ на Община Пловдив в качеството на гл. експерт "Управление на зелената система, защитени територии и биоразнообразие" Двама служители на Дирекция " Устройствено планиране, архитектура и благоустройство" на Община Пловдив. Двама служители на р-н "Централен" - еколог и архитект, определени със Заповед на районния Кмет. Един служител на ОП "Градини и паркове", определен със Заповед на Управителя на предприятието. Двама представители на Общинска охрана ЕАД, определени със заповед на Изпълнителния Директор. Всеки от посочените служители, обаче съвместява тези си задължения с ежедневните си задачи като служител в съответната дирекция или отдел. Така например главният експерт в това специализирано звено, освен с грижата за защитените територии е натоварен също с организиране на поддръжката на градските зелените площи и крайуличното озеленяване, организирането и изпълнението на дейности по поддържане в норми параметрите околната среда и много други функции. Спецификата на обекта, като "защитена територия" изисква на градско ниво, т.е. в Община Пловдив, да се изгради специализирана управленска структура, на която да се възложат грижите само за защитените територии, като това касае не само за този хълм, а и за останалите защитени територии в гр. Пловдив – Младежки хълм и Хълм Бунарджик. Възможността за това е предвидена както в самата заповед за обявяване на Пловдивските тепета за природни забележителности, така и в разпоредбите на Закона за защитените територии (виж Раздел 1.3.2 по-горе).
Възстановяване на съществуващата алейна мрежа	Мероприятието е изпълнено за парковата зона и частично за лесопарковата. Има нужда от възстановяване на алеи и пътеки в лесопарковата зона.
Възстановяване на детската железница	На 22-ри септември 2007 г. детската железница „Знаме на мира“ в Пловдив („Младежки хълм“) официално е пусната в експлоатация. Ремонта на детската железница в Пловдив стана възможно след

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
	като Общинския съвет гласува отпускането на средства в размер на 300 000 лв. Направени са подобрения в системите за електрозахранване и сигнализация на железопътната инфраструктура. Ремонтаната железница има локомотив, три вагончета и две напълно ремонтирани гари и спирка. На ЖП линията също е направен капитален ремонт. Осигурени са нови батерии за локомотива, което позволи целодневното му ползване в продължение на над три години. Реновираното влакче радва децата с нов дизайн. Локомотивът и вагоните му са обрисувани с приказни герои. Трасето, което влакчето изминава е дълго 1090 м.
ДЪЛГОСРОЧНИ МЕРОПРИЯТИЯ	
Изготвяне на цялостна програма за бъдещето на хълма	Липсва информация за изпълнение
Изготвяне на Подробен устройствен план за Младежки хълм	Одобрено е Задание за ПУП. Одобрен ПУП все още няма.
Възстановяване на растителните съобщества в отделните зони	Мероприятието може да се запази и в новия планов период, тъй като има нужда от продължаване на работата в тази насока
ПРОГРАМИ	
Програма за паспортизация Актуализиране на извършената през 1999 год. паспортизация	Мероприятието е изпълнено. Направена е паспортизация на растителността. Същата е интегрирана в специално създадена информационна система за зелените системи и защитените територии на гр. Пловдив (вж по-долу).
Специализирана база данни Набирането на информацията да става по начин подходящ за въвеждането ѝ в специализирана база данни за по-нататъшна обработка и поддържане	Мероприятието е изпълнено. През 2005 г. на основание влезли в сила Планове за управление на трите защитени територии е възложено „Разработване на програмен продукт за специализирана карта за управление на защитените територии на гр. Пловдив“. Тази специализирана карта е надградена и понастоящем в нея се съхраняват база данни за паспортите на зелените площи не само на територията на Пловдивските хълмове, а и на всички зелени площи публична-общинска собственост. Информационната система „Зелена система и Защитени територии“ представлява програмен продукт, разработен на базата на CADIS, в

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
	който върху основа от актуална кадастрална информация е разработен допълнителен слой „Зелена система и защитени територии“. В този слой се са въведени данните от извършените по-рано паспортизации на едроразмерната растителност, както и данни за парковата инфраструктура. За съжаление форматът на цифровите данни в тази информационна система и самата й структура е направена във вид, в който е несъвместима с всички други, използвани в практиката инструменти за работа с географски информационни системи, което прави използването им в практиката (като например за разработването на настоящия план за управление) изключително трудоемка задача. Препоръчва се трансформация на базата данни в ГИС.
Програма за възстановяване на растителността Програмата следва да съдържа последователността от предвижданите мероприятия, срокове за реализация, средства и пътища за постигане на поставените цели за възстановяване и поддържане на растителността.	Мероприятието е изпълнено. През 2005 г. е изготвена и поетапно изпълнена „План-програма за планиране и осъществяване на дейности по поддържане и развитие на зелената система на община Пловдив -район Централен, План за действие 2005-2008“. Предвидените в нея дейности, касаещи възстановяването и поддръжката на растителността на хълма включват, както следва: 1. Приоритетни / неотложни / мерки за подобряване състоянието на зелените площи: Извеждане на санитарни сечи и подновяване на растителността на Пловдивските хълмове, заложи в "Плановите за управление на защитените територии". Ежегодни залесителни мероприятия - засаждане на дървесна и храстова растителност Системност в провеждането на основните дейности по поддържане на зелената система: нови засаждания, зацветяване, поддържане на фитосанитарното състояние на дървесната растителност, коситби, поливане, растителна защита и др. Основни ремонти на помпените станции и поливни водопроводи. Основни ремонти на парковите съоръжения ... А. Плануване и реализация на заложените мероприятия и дейности в "програмата за спешни действия" в утвърдените от МОСВ Планове

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
	за управление на защитените територии. 3. Защитена територия "Младежки хълм" Поетапно възстановяване на настилки / паваж, каменни плочи /; отремонтване на увредени участъци от бордюри, каменни стълбища, подпорни и декоративни зидарии. Прочистване от изсъхнала, заболяла, увредена и неподходяща растителност Подмяна и засаждане на растителност: в парковата част - внасяне на дървета, храсти и цветя с високи декоративни качества; в лесопарковата част - внасяне на характерни за тази част растителност. Възстановяване и поддържане на растителността. Ремонт на съществуващи водни площи; подмазване на пукнатини по стени и дъна. Възстановяване на алпинеум до главната алея Ремонт на водопровод / ниска зона /- към водни площи и фонтанки. Възстановяване на площадки за отдих- доставка и монтаж пейки; доставка и монтаж детски съоръжения.
Програма – паркова инфраструктура Възстановяване на алейната мрежа, кътовете за отдих, поставянето на пейките, архитектурните елементи и т.н.	Мероприятието е частично изпълнено (вж. по-горе)
Програма техническа инфраструктура Възстановяване и доразвитие на съществуващите мрежи на техническата инфраструктура	Мероприятието е частично изпълнено (вж. по-горе)
Програма – информационен център Програма за изграждане и развитие на информационен център	Липсва информация за изпълнение на мероприятиято.
Научни програми Младежки хълм е най-добре запазената естествена лаборатория за научни изследвания и учебна дейност на открито	Липсва информация за изпълнение на мероприятиято.
Програма за мониторинг на територията Необходимо е да се изготви съответната програма, в която да се опишат конкретните изисквания, за провеждане на наблюденията, техния вид и	Липсва информация за изпълнение на мероприятиято.

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

Мерки/дейности/програми и проекти	Информация за изпълнението
необходимото оборудване и специалисти за изпълнението им.	
ПРОЕКТИ	
Подобен устройствен план	Одобрено е Задание за ПУП. ПУП все още няма одобрен.
Подобен паркоустройствен проект за I – “паркова зона”	
Подобен паркоустройствен проект за II – “лесопаркова зона”	

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ЧАСТ 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.1. Дългосрочни цели

Определянето на дългосрочните цели и ограничения е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

Съгласно чл. 23., ал. 2 от Закона за защитените територии *„Природните забележителности се управляват с цел запазване на техните естествени особености“*. Природните забележителности се обявяват с прилежаща територия, необходима за опазването им.

Съгласно *“Насоки за управленски категории защитените територии” (IUCN)* Природна забележителност „Младежки хълм“ попада в Категория III Природен паметник/природна забележителност: *защитена територия, управлявана главно с цел съхраняване на специфични природни дадености*. По дефиниция тази категория включва територии, притежаващи една или повече специфични природни дадености или природни/културни особености, които имат изключителна или уникална стойност поради своята рядкост, представителност, естетически качества или културна значимост.

Целите на управление на тази категория защитени територии са:

- Опазване или съхраняване за вечни времена на изключителни природни дадености поради тяхната природна значимост, уникални или представителни качества и/или духовно съдържание;
- Доколкото е съвместимо с горепосочената цел, осигуряване на възможности за изследователска дейност, образование, разбиране и обществено признание;
- Елиминиране и съответно предотвратяване на ползването или на дейностите, противоречащи на целите на обявяването; и
- Облагодетелстване на местното население с такива ползи, които са съвместими с другите цели на управление.

Основният принцип при определяне на дългосрочните цели, е територията да бъде управлявана по такъв начин, че спазвайки българското законодателство да се осигурява опазване и поддържане на природните дадености и културни особености в дългосрочен план.

Идентифицирани са главните цели на управление на резервата, в съответствие с нормативните изисквания, направената оценка и изискванията посочени в Заповедите за обявяване на защитената територия.

2.1.1. Определяне на главните цели

На база констатациите и оценките направени до тук, както и на база нормативните изисквания (вкл. на заповедите за обявяване и промяна на режима в защитената зона) главните цели, към постигането на които трябва да се насочат управленските решения и дейности в следващия 10 годишен планов период могат да се формулират, както следва:

Главна цел 1. Опазване, поддържане и възстановяване на находища и популации на консервационно-значими видове

Опазване на находищата на консервационно значими растителни видове, почистване на разрастналите се около тях храсти, плевелни и/или рудерални видове и възстановяване на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

популациите на унищожени вече находища (чашково сграбиче и атинската мерендера) чрез засаждане и проследяване на развитието им.

Опазване на типични местообитания на консервационно значими видове птици и бозайници, чрез създаване на условия за тяхното обитаване на хълма (поставяне на къщички за прилепи, запазване на типични хабитати на земноводни, на птици, на прилепи и др.).

Главна цел 2. Възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност на хълма

Възстановяване на съобщества на естествени за района видове и поетапна подмяна на инвазивните растения с местни такива. В парковата част се допуска подмяна на декоративните видове. Ползването на екзотични видове се допуска в ниската „паркова“ част на хълма.

Главна цел 3. Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта

Опазване на скалния ландшафт от саморазрушаване поради ерозия или поради антропогенна намеса. Следва да се реализира изготвеният проект за укрепване на активните срутища и да се направи цялостно проучване на всички актуални рискове от свличане или срутване на скален материал, след което да се направи програма за реализиране на необходимите укрепителни дейности, като за най- спешните обекти, следва да се предвидят най-кратки срокове.

Дейностите по укрепване следва да се реализират с възможно най-малка промяна по тялото на скалните масиви, а всеки изготвен проект следва да се съгласува с органите на МОСВ по реда на Глава 6 от Закона за опазване на околната среда.

2.1.2. Определяне на второстепенните цели

Второстепенна цел 1. Опазване на находищата на редки и защитени видове

Опазване на находищата на консервационно значими растителни видове, почистване на разрастналите се около тях храсти, плевелни и/или рудерални видове. За целта е необходимо да се разработи програма за периодичен мониторинг на находищата и да се подходи към нейното прилагане.

Второстепенна цел 2. Реинтродукция на редки и защитени видове

Реинтродукция на защитените видове атинска мерендера (*Merendera attica*) и чашково сграбиче (*Astragalus physocalyx*) в унищожените им находища на територията на хълма. За целта може да се използва на посадъчен материал напр. от находищата на атинската мерендера в Средни Родопи и от ботаническата градина на БАН в София – за чашковото сграбиче (познато още като мехуресточашков клин). При необходимост да се възстановят популациите и на други видове, в случай, че броят на видовете в находищата им започнат да намаляват драстично.

Задачата следва да се постави на ботаник и/или фитоценолог, който да осигури посадъчния материал и да разпише кратка инструкция за служителите от ОП „Градини и паркове“, които ще се грижат за насаждението.

Второстепенна цел 3. Постепенна подмяна на инвазивните видове

Постепенна подмяна на инвазивните и неприсъщите за района видове с местни видове като: летен дъб, полски клен, явор, мекиш, липа, ясен, калина, както и люляк, смрадлика, див рошков, хинап, червена хвойна, кукуш, копривка и др.

Инвазивните видове представляват сериозна и постоянна заплаха за естественото биоразнообразие, тъй като са изключително конкурентноспособни в естествените

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

местообитания на местните видове, поради невзискателността си и способността си да се приспособяват към разнообразни екологични условия. Широкото и бързото им разпространение може да доведе до изчезване на естествените и по-редките видове.

Второстепенна цел 4. Подмяна на преобладаващите издънкови насаждения в лесопарковата зона

Необходима е постепенната подмяна на издънковите растения в лесопарковата зона. Мероприятието е постоянна мярка (на пшеридичен принцип), като част от дейностите по поддръжка на растителността в защитената територия.

Второстепенна цел 5. Създаване на благоприятни условия за развитието на естествената растителност

- Саниране и отстраняване на загинала растителност - мярката следва да се изпълнява на периодичен принцип, като част от дейностите по поддръжка на парка.
- Доразвитие на напоителната система
- Внасяне на почва на местата където ерозията безвъзвратно е унищожила почвената покривка;
- Отстраняване на антропофитните елементи (плевели и бурени) - внимателен анализ на настанените “чужди” на естествената флора елементи и при необходимост - отстраняването им;
- Забрана за събирането на лечебни растения и други растителни ресурси *необходимо е поради прекалено малките количества в находищата им.*

Второстепенна цел 6. Прилагане на противоерозионни и противосрутищни мероприятия

- Укрепване на склоновете, залесяване с подходящи за територията растителни видове;
- *Предприемане на мерки за борба със срутищата* - маркиране на опасните места, разработване на проекти и предприемане на съответните укрепителни мероприятия

Второстепенна цел 7. Създаване на условия за устойчив туризъм;

- Възстановяване на елементите на парковата инфраструктура
- Инфраструктурно осигуряване на парка (ВиК и ЕЛ) и обектите в него
- Създаване и оборудване на информационен център
- Създаване и маркиране на познавателни маршрути
- Възстановяване и поддръжка на декоративните водни площи и свързаните с тях атракции в парковата част
- Възстановяване на картинг-пистата в парковата част (с нови електрически картове)
- Създаване на 2 бр. паркинги в ниската зона
- Реновиране на билната площадка на хълма и създаване на разрешителен режим, позволяващ изграждането на кафене на нея

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Второстепенна цел 8. Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

- Поставяне на информационни табели информиращи за статута на обекта и природозащитните цели
- Маркиране на познавателни маршрути
- Оборудване на маршрутите с опознавателни табели на местата където биха могли да се наблюдават консервационно- ценни видове
- Организиране на мониторинг на консервационно значимите видове.

Второстепенна цел 9. Институционално развитие

- Създаване на самостоятелна структура в рамките на Община Пловдив, която да е ангажирана само и единствено със задачите по управление и опазване на Природните забележителности „Данов хълм“, „Младежки хълм“ и „Хълм Бунарджик“
- Развиване възможностите за привличане и работа с доброволци не само за почистване на природната забележителност, но и при дейности по опазване и поддръжка
- Би могло да се направи договорка с Биологически факултет на Пловдивския Университет и/или с Аграрния факултет техни студенти да участват в мониторинга на консервационно значимите видове като форма на практическо знаятие.
- Уточняване на границите на защитената територия в процедура по реда на Глава 3 от Закона за защитената територии (обн. ДВ.133/1998, изм. и доп.):
- изключване на несвойствени обекти (части от улици) и включване на обекти, които съответстват на статута на територията (вегетативни зелени площи), които понастоящем остават извън границите на ЗТ.
- решаване на проблема с нерегламентираните навлизания в границите на защитената територия („премествания на оградите“) отчетени с предходни ПУ от 2003 г.
- изработване и утвърждаване по реда на Глава 3 от ЗЗТ на актуална схема на границите на защитената територия, включваща и опис на координатите на точките, които ги определят.

2.2. Ограничения

Постигането на посочените главни и второстепенни цели зависи от множество фактори на средата (от естествен или антропогенен произход), които както могат да стимулират тяхното осъществяване, така и да ограничат постигането им.

Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели, съответстват на направените констатации и оценки. Оценката е направена като се използват един или свободно съчетание на подходящи критерии. Използвана е следната скала:

Високо	За вид/ове/	Потенциално
Средно	За хабитат/и/	Повсеместно
Ниско	За хората	Локално

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

По-долу са представени основните фактори (тенденции), които потенциално биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление.

2.2.1. Тенденции от естествен характер

2.2.1.1. Промени в климата, почвите, хидроложкия режим

Глобалните промени на климата са трайна тенденция, водеща до въздействия в световен мащаб и съответно локалните условия на средата. Води и до промяна в климатичните и почвените условия, хидроложкия режим и другите абиотични компоненти на средата. При трайно проявление може да настъпи промяна във видовия състав, намаляване и дори изчезване на консервационно значими видове и хабитати. Явлението има негативно въздействие върху горските територии, върху развитието на екологичните рекреационни дейности и други фактори за развитие на територията. По този начин се ограничава постигането на основните цели, свързани с опазването на консервационно значимите видове и местообитания.

Факт е също така и че проявленията на глобалните климатични промени на място могат да се изразят най-вече в продължителни проливни дъждове или в продължителни засушавания. От тези две явления по-рисково в случая е засушаването, но и то може да бъде преодоляно сравнително лесно поради наличието на водопровод осигуряващ достъп до вода за поливане, стига този водопровод да бъде приведен в читаво състояние и да се доразвие поливната система. На билото на защитената територия има също водоем с вода за противопожарни нужди. Обемът му, обаче е недостатъчен за справяне с големи пожари, затова ремонтването на водопровода е изключително важна мярка в това отношение.

Вид цел / №	Описание на целта	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна цел 1.	Опазване, поддържане и възстановяване на находища и популации на консервационно-значими видове	Ниско	Видове	Потенциално повсеместно в ЗТ
Главна цел 2.	Възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност на хълма	Ниско	Видове и Хабитати	Потенциално повсеместно в ЗТ
Главна цел 3.	Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта	Ниско	Видове и Хабитати	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 1.	Опазване на находищата на редки и защитени видове	Ниско	Видове	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 2.	Реинтродукция на редки и защитени видове	Средно	Видове и хабитати	Локално

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

Вид цел / №	Описание на целта	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Второстепенна цел 3.	Постепенна подмяна на инвазивните видове	Ниско	Видове и Хабитати	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 4.	Подмяна на преобладаващите издънкови насаждения в “лесопарковата” част	Средно	Видове и Хабитати	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 5.	Създаване на благоприятни условия за развитието на естествената растителност	Средно	Видове и Хабитати	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 6.	Прилагане на противоерозионни и противосрутищни мероприятия	Ниско	Видове и хабитати	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 7.	Създаване на условия за устойчив туризъм	Ниско	За хората	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 8.	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	За хората	Потенциално повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 9.	Институционално развитие	Ниско	За хората	Потенциално повсеместно в ЗТ

2.2.1.2. Природни бедствия (пожари и други)

Пожарите са едни от основните причини, които могат да доведат до значителни загуби на биологично разнообразие. Други природни бедствия, които могат да окажат влияние върху биологичното разнообразие и да доведат до неизпълнение на целите на природната забележителност са ветровали, ветроломи, снеговали, снеголоми, смерч и други.

Вид цел / №	Описание на целта	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна цел 1.	Опазване, поддържане и възстановяване на находища и популации на консервационно-значими видове	Високо	Видове	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Главна цел 2.	Възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност на хълма	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

Вид цел / №	Описание на целта	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна цел 3.	Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 1.	Опазване на находищата на редки и защитени видове	Високо	Видове и хабитати	Локално
Второстепенна цел 2.	Реинтродукция на редки и защитени видове	Високо	Видове и хабитати	Локално
Второстепенна цел 3.	Постепенна подмяна на инвазивните видове	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 4.	Подмяна на преобладаващите издънкови насаждения в “лесопарковата” част	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 5.	Създаване на благоприятни условия за развитието на естествената растителност	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 6.	Прилагане на противоерозионни и противосрутищни мероприятия	Ниско	Видове и хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 7.	Създаване на условия за устойчив туризъм	Средно до Високо	За хората	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 8.	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Средно до Високо	За хората	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 9.	Институционално развитие	Ниско	За хората	Потенциално, Повсеместно в ЗТ

2.2.1.3. Междувидова конкуренция и сукцесия

Естественият характер на територията и сега е силно повлиян от човешкия фактор. Коренната растителност е запазена в много малка степен, главно в южната част на хълма. От общо установените 352 вида на територията на Младежки хълм 21 вида са северноамерикански, а 16 вида са инвазивни. Това свидетелства за силната промяна и деградация на растителната покривка. Инвазивните видове представляват сериозна и постоянна заплаха за естественото биоразнообразие, тъй като са изключително конкурентноспособни в естествените местообитания на местните видове, поради невзискателността си и способността си да се приспособяват към разнообразни екологични условия. Широкото и бързото им разпространение е резултат от тяхната биология – образуват обилно семена с голяма жизненост, която запазват с години, имат ефективни механизми за разпространение и нарастват бързо. Хибридизират се с близки родственици

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

от естествено разпространените видове и водят до сукцесия и изчезване на редките местни видове.

Вид цел / №	Описание на целта	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна цел 1.	Опазване, поддържане и възстановяване на находища и популации на консервационно-значими видове	Високо	Видове	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Главна цел 2.	Възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност на хълма	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Главна цел 3.	Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 1.	Опазване на находищата на редки и защитени видове	Високо	Видове и хабитати	Локално
Второстепенна цел 2.	Реинтродукция на редки и защитени видове	Високо	Видове и хабитати	Локално
Второстепенна цел 3.	Постепенна подмяна на инвазивните видове	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 4.	Подмяна на преобладаващите издънкови насаждения в “лесопарковата” част	Средно	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 5.	Създаване на благоприятни условия за развитието на естествената растителност	Високо	Видове и Хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 6.	Прилагане на противоерозионни и противосрутищни мероприятия	Ниско	Видове и хабитати	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 7.	Създаване на условия за устойчив туризъм	Средно до Високо	За хората	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 8.	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Средно до Високо	За хората	Потенциално, Повсеместно в ЗТ
Второстепенна цел 9.	Институционално развитие	Ниско	За хората	Потенциално, Повсеместно в ЗТ

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

2.2.2. Тенденции от антропогенен характер

2.2.2.1. Прекомерно ползване на ресурсите

Прекомерното ползване на ресурси като например събиране на лечебни растения или събиране на флористични материали за научни и др. колекции могат да увредят състоянието на популациите на някои от по-редките видове. Това може да окаже влияние само върху някои видове без да повлияе цели хабитати. Определя се като локално. Като степен се определя като високо, тъй като повечето от уязвимите видове са с висок консервационен статус. Предвид това считаме, че е редно да се забрани събирането на лечебни растения или техни части, а за събиране на видове за научни колекции, това да се позволява само след съгласуване със звеното в Община Пловдив, управляващо защитената територия.

2.2.2.2. Ерозия

Почвената ерозия има потенциал за вредно въздействие върху някои от растителните видове, най-вече по места близо до скалистите масиви, където почвата е по-плитка. Въздействието, обаче може да се определи като преобладаващо средно по степен, тъй като проявленията могат да бъдат само локални, без да се засегнат цели популации на видове или цели хабитати. Предвидено е да се внася почва на такива места, за да се преодолеят отрицателните въздействия

2.2.2.3. Нарушаване на ландшафта

Антропогенното нарушаване на ландшафта е дейност, която е изрично забранена в режима на опазване на защитената територия. Съществуват, обаче и естествени процеси, които имат потенциал значително да нарушат на ландшафта – процеси като например свлачища и срутища. Такива явления могат да окажат значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване в защитената територия, разбира се локално, но освен видове и хабитати, могат да засегнат и хората и дори да отнемат човешки живот. Важно е с приоритет да се подходи към мерките, предвидени за укрепване на рисковите участъци, разбира се без това да става за сметка на техните естетически и екологични качества.

2.2.2.4. Внасяне на чужди видове

Внасянето на чужди видове във високата част на хълма (за разлика от ниската, паркова зона) е, и следва да продължи да бъде забранено. Както беше описано по-горе, това и в момента е съществен проблем в растителните ценози на природната забележителност. Много често чужди видове биват интродуцирани поради техните декоративни качества, но в последствие те се оказват по-конкурентноспособно от местните видове и постепенно ги изместват в биотопа. Въздействието от това може да се приеме за високо по степен и може да придобие повсеместен характер, въздействайки не само върху видове но и върху цели хабитати. Затова забраната за въвеждане на чужди видове и мерките за постепенната подмяна на вече интродуцираните такива трябва също да са сред приоритетите за управление на хълма.

2.2.2.5. Увреждане условията на местообитанията: замърсяване, шум, туристическо натоварване над капацитетните възможности и др.

Такива увреждания, разбира се ще доведат неизменно и до увреждане в екосистемата на Младежки хълм. Безразборното изхвърляне на отпадъци, замърсяването на вегетативните площи, утъпкването и нарушаването им от прекомерно много посетители биха могли да окажат разбира се и пряко негативно влияние. Трябва обаче да се има предвид, че самият капацитет за посетители никак не е малък, предвид размера на защитената зона. Практиката показва, че при обозначаване на уязвимите зони и действащите забрани в тях, при акцентирание върху значимостта и консервационната стойност на видовете резултатите

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

за опазването им са доста добри. Разбира се това не означава, че охраната в парка е излишна.

2.2.3. Ограничения и тенденции извън ПЗ

2.2.3.1. Административни ограничителни

Основният административен ограничител в случая е липсата на самостоятелна структура в общината, която да е натоварена само с управление на защитените територии (Данов хълм, Бунарджика и Младежки хълм). В момента служителите ангажирани с управлението на природните забележителности се налага да съвместяват тези дейности с всички останали свои задължения в дирекциите в които работят.

Спецификата на обекта, като “защитена територия” изисква на градско ниво, т.е. в Община Пловдив, да се изгради специализирана управленска структура, на която да се възложат грижите не само за този хълм, а и за останалите защитени територии в гр. Пловдив –Данов хълм и Хълм Бунарджик. Възможността за това е предвидена както в самата заповед за обявяване на Пловдивските тепета за природни забележителности, така и в разпоредбите на Закона за защитените територии (виж Раздел 1.3.2 по-горе).

2.2.3.2. Финансови ограничения

При изпълнението на дейности по управлението на защитени територии, особено когато те нямат пряка икономическа полза, финансовите ограничения, обикновено са най-болната тема. Очевидно е, че в случай на липса на средства за реализация на предвидените в плана мероприятия не може да се очаква постигане на поставените цели. Едва ли Общината в условията на криза ще бъде в състояние предвиди необходимите средства за всички мероприятия единствено от собствения си бюджет, а и това не е задължително. Съществуват възможности за привличане на средства от различни други източници – от донори – наши и чужди, от европейски фондове фондове, международни програми и др. За целта общината трябва да разполага със средства за съфинансиране, което може да е различен процент от общата сума.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. Ефект на ограниченията върху дългосрочните цели

Въздействието на ограниченията, които имат естествен характер може да доведе до промяна на местообитанията, загуба на видовото разнообразие - на индивидуално ниво (намаляване числеността); на групово ниво - намаляване на броя на популациите; на видово ниво-до евентуално изчезване (от защитената територия) на даден вид. При трайно проявление е възможна промяна в екосистемното и ландшафтно разнообразие.

Въздействието на антропогенните ограничения, като пряко унищожаване на растителни и др. видове, може да доведе до нарушаване на естествената стабилност на структурите на популациите и съобществата в дългосрочен план, и за поддържане на цялостния баланс в екосистемата. Недостатъчната екологична култура често е в основата на отрицателното поведение в природата, а това води до унищожаване на растения и животни.

В таблицата по – долу е дадена оценка на въздействието на ограниченията/тенденциите върху главните и второстепенни цели. Въздействията са оценени по значимост, обхват и честота. Представени са и мерки за справяне с неблагоприятните тенденции.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
Опазване, поддържане и възстановяване на находища и популации на консервационно-значими видове	<i>Промени в климата, почвите, хидроложкия режим</i>	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	<i>Природни бедствия (пожари и други)</i>	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	<i>Междувидова конкуренция и сукцесия</i>	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	<i>Прекомерно ползване на ресурсите</i>	значително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	<i>Ерозия</i>	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	<i>Нарушаване на ландшафта</i>	незначително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	<i>Внасяне на чужди видове</i>	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	<i>Увреждане условията на местообитанията</i>	средно до значително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Административни ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност на хълма	Промени в климата, почвите, хироложкия режим	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	значително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	незначително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно до значително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничителни	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	значително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на	значително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	ландшафта				избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно до значително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничителни	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Опазване на находищата на редки и защитени видове	Промени в климата, почвите, хироложкия режим	средно	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	средно	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	незначително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повс еместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничителни	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Реинтродукция на редки и защитени видове	Промени в климата, почвите, хироложкия режим	средно	локално	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	значително	локално	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	значително	локално	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					Полагане на специални грижи за новоинтродуцираните видове до тяхното установяване в новия биотоп
	Прекомерно ползване на ресурсите	значително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	незначително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	локално	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно до значително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Постепенна подмяна на инвазивните видове	Промени в климата, почвите, хироложкия режим	средно	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	средно	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	незначително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					съфинансиране на евентуални проекти
Подмяна на преобладаващите издънкови насаждения в “лесопарковата” част	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	средно	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	средно	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	незначително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Създаване на благоприятни условия за развитието на естествената растителност	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	средно	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	значително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	незначително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно до значително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване чрез информационни табели (и чрез информационни кампании) уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничителни	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Прилагане на противоерозионни и противосрутищни мероприятия	Промени в климата, почвите, хироложкия режим	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	незначително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	значително	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Нарушаване на ландшафта	значително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	незначително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване на уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничителни	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Създаване на условия за устойчив туризъм	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	средно до значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	средно до значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване на ресурсите	значително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	средно	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	значително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно до значително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване на уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничителни	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Ремонт на водопроводната система, Изграждане и поддържане на ефективна поливна система Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	средно до значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	средно до значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване	значително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	на ресурсите				територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните Въвеждане на стриктен контрол
	Ерозия	незначително	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	Нарушаване на ландшафта	значително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	Внасяне на чужди видове	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Увреждане условията на местообитанията	средно до значително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване на уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	Административни ограничителни	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	Финансови ограничения	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти
Институционално развитие	Промени в климата, почвите, хироложкия режим	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	периодично	Управленски решения за ограничаване на промените на климата на глобално и на локално ниво
	Природни бедствия (пожари и други)	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	рядко	Ремонт на водопроводната система. Поддържане в готовност на съществуващия водоем с вода за противопожарни нужди
	Междувидова конкуренция и сукцесия	незначително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	Прекомерно ползване	незначително	локално	постоянно	Въвеждане на забрана за събиране на лечебни или други растения на

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Описание на целта	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	<i>на ресурсите</i>				територията на природната забележителност, с изключение на такива с научна цел Въвеждане на разрешителен режим за събиране на растителни видове или части от тях за с научна цел Поставяне на табели, оповестяващи забраните. Оповестяване на забраните и при провеждане на информационни кампании Въвеждане на стриктен контрол
	<i>Ерозия</i>	незначително	локално	постоянно	Периодичен оглед на състоянието на почвата при дейностите по поддръжка Внасяне на почва, на места, където почвата е станала прекалено плитка за растителните видове
	<i>Нарушаване на ландшафта</i>	значително	локално	рядко	Реализация на мерки за укрепване на геоложки опасни участъци за избягване на срутища или свлачища
	<i>Внасяне на чужди видове</i>	значително	потенциално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване в информационните табели в парка съществуващата забрана за внасяне на чужди видове във високата част на хълма Постепенна подмяна на инвазивни и чужди растителни видове с местни такива във високата част на хълма Периодичен мониторинг на процеса на развитие на местните видове и на консервационно ценните такива, както и на структурата на съобществата (във високата част на хълма)
	<i>Увреждане условията на местообитанията</i>	незначително	потенциално, локално, повсеместно в ЗТ	постоянно	Оповестяване на уязвимите места в хълма, консервационната стойност на видове и действащите забрани и режим на дейностите Въвеждане на стриктен контрол
	<i>Административни ограничители</i>	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Изграждане на управленска структура, ангажирана само с грижите за ЗТ
	<i>Финансови ограничения</i>	средно до значително	повсеместно в ЗТ	постоянно	Подготовка на проектни предложения и кандидатстване за финансиране по различни европейски, национални и международни фондове. Заделяне на фонд от бюджета на общината за осигуряване на съфинансиране на евентуални проекти

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

2.4. Потенциални възможности на защитената територия

В сравнение с другите хълмове, възможностите за развитие на Младежки хълм са най-големи, както поради значително по-голямата му площ, така и поради по-съществения обхват на лесопарковите територии, които по характер са по-близко до естествената среда.

Както и на другите хълмове и тук има обособена зона на редки, ендемични и защитени растения, така че и този хълм е една естествена лаборатория, подходяща както за обучение, така и за експониране с цел повишаване екологичната култура.

Консервацията на хабитати и видове и дейностите по поддръжка и възстановяване на ценни растителни съобщества може отлично да се съвмести с провеждането на обучителни практически занятия на ученици и студенти и с научна дейност и проучвания на докторанти от Биологическия факултет на Пловдивския университет или от Аграрния университет в гр. Пловдив. Така с възстановяването и експонирането на редките растителни видове, някои от които са типични балкански ендемити могат да се маркират опознавателни маршрути, които ще донесат полза на много посетители, наши и от чужди държави. При дискретно но достатъчно атрактивни обозначаване на ценните природни елементи тези маршрути ще имат и важна образователна роля не само за студенти и ученици, но и за всеки буден гражданин или гост на града.

Съществуват известни възможности и за допълнителното увеличение на територията на природната забележителност с включване на допълнителни вегетативни участъци, които понастоящем изкуствено са останали извън нейните граници по различни причини.

Един от тези участъци е градинката „Мадара“, разположена южно от централния вход на защитената територия. Тази градинка както бе отбелязано още Плана за управление (ПУ) от 2003 г.) органично принадлежи към хълма и се явява естествено негово продължение, извеждайки централният подход към него на бул. „Хр. Ботев“ - на съществуващата спирка на масовия градски транспорт – един от начините за посещение на територията.

Други два терена са останали извън границите на защитената територия единствено поради геометрията на имотните граници – единият е част от градинките в западната част на парка, а другият е участък граничещ с терена на болницата – при североизточната граница на хълма.

В ПУ от 2003 г. е предложено и друго увеличение, което е по-скоро функционално – присъединяване на военния терен в западната част на територията като функция към природната забележителност чрез промяна на съществуващите там обекти в природонаучен музей. Идеята за това, разбира се е добра и пасва отлично на функциите на тази част на територията, но зависи от прекалено много трудно контролируеми външни фактори, като например собствеността – на Министерство на отбраната и това дали Природонаучния музей и изобщо структурите на БАН имат актуални такива планове.

ЧАСТ 3: НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

В тази част е разработено зонироване на територията на природна забележителност „Младежки хълм“ (Джендем Тепе) с обхват и функционално предназначение на зоните. Определени са за отделните зони режими и норми, условия и препоръки в съответствие с целите на управление.

Принципи на зонироване

- Направеното зонироване и определено функционално предназначение на зоните произтича от направените проучвания, характеристики, анализи и оценки в Част 1, насочени към постигане на целите, преодоляване или ограничаване на заплахите описани и оценени в Част 2 от Плана. Основа на разработеното зонироване на територията са оценките на съществуващото функционално зонироване, норми и режими, условия и препоръки за осъществяване на дейностите в Плана за управление на ЗТ от 2003 г., представени в т. 1.7, както и в Първа оценка – т. 1.21, т. 1.22, т. 1.23 и т. 1.24. на настоящия План за управление.
- Съществен момент при планиране на зоните и функциите им е осъществяването на връзка с прилежащите територии.

3.1. Зонироване и функционално предназначение на зоните

Запазва се зонироването и функционалното предназначение на зоните на „Младежки хълм“, приети с предходния *План за управление на защитената територия от 2003 г.* Определени са две основни зони, всяка с по две собствени подзони. В следната таблица е представен балансът на територията по площите на функционалните зони:

Баланс на територията по функционални зони в ПЗ „Хълм на освободителите (Бунарджик)“

№	Зона	Площ [дка]	%
1.	Зона 1: Ниска паркова зона	126,00	35,0
2.	Зона 2: Висока лесопаркова зона	237,00	65,0
Общо:		363,00	100

По-долу са посочени останалите параметри на отделните функционални зони (вж. *Карта № 17: „Карта на функционалното зонироване“*, Приложение 3):

Зона 1 – „Ниска паркова зона“

Обхват: включва ниската южна част на защитената територия, устроена като типичен парк за широко обществено ползване. Зона 1 „Ниска паркова зона“ включва вегетативни площи и скални образувания, непосредствено граничещи с главната алея около парка, до пресичането на алеята с обслужващия път, водещ до върха на хълма. В Зона 1 „Ниска паркова зона“ попада и територията западно от колелото на ЖП линията на детската железница.

Граници: от запад Зона 1 граничи с ул. „Копривщица“; от юг и югоизток – с бул. „Хр. Ботев“; от изток със Зона 2 „Висока лесопаркова зона“; от север – с алеята, водеща до върха на хълма.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Функционално предназначение: ежедневен отдих, обществено обслужване и рекреационни, спортни и културни мероприятия.

Цел на управление на зоната: възстановяване, поддържане и опазване на естествената растителност и ландшафта на хълма, и поддържане на добро техническо състояние на инфраструктурата за рекреация.

Зона 1 - „Ниска паркова зона“ е разделена на две подзони със следните условни наименования:

• Подзона „Атракции“

Обхват: обхваща откритите най-западни и южни части между прилежащата улична мрежа. Фактически това е откритата тревна площ.

Граници: от юг – бул. „Хр. Ботев“; от запад – бул. „Копревщица“; от север и изток – подзона „Отдых“ на Зона 1 (границата на дървесния масив).

Функционално предназначение: атракции и развлечения. Тук са разположени ресторантът, картинг пистата, тенис кортовете и други съоръжения за развлечения.

Цел на управление на зоната: опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта, както и на съществуващите съоръжения за обществено обслужване, за спортни и културни мероприятия и атракционни. Тази под-зона е с най-нисък консервационен статус.

• Подзона „Отдых“

Обхват: заема останалата територия от Зона 1 „Ниска паркова зона“.

Граници: от запад и югозапад – подзона „Атракция“ на Зона 1; от югоизток – бул. „Хр. Ботев“; от изток – подзона „Лесопаркова“ от Зона 2 „Висока лесопаркова зона“; от север – черен път.

Функционално предназначение: отдих и развлечения. Тук се намират типичните паркови елементи и съоръженията на детската железница.

Цел на управление на зоната: опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта, както и на съществуващите съоръжения за ежедневен отдих, обществено обслужване. Зоната е с нисък режим на природозащита.

Зона 2 – „Висока лесопаркова зона“

Обхват: включва високата част на хълма, включително склоновете, разположени северно от границите на Зона 1.

Граници: от запад и югозапад – Зона 1 „Ниска паркова зона“, подзона „Отдых“; от юг – алея, продължение на ул. „Л. Каравелов“; от изток и североизток – павирана алея, представляваща продължение на ул. „Велбъжд“; от север – черен път.

Функционално предназначение: ежедневен отдих, познавателен туризъм и научно-изследователски дейности.

Цел на управление на зоната: опазване на растителни и животински видове и характерни ландшафти.

Зона 2 - „Висока лесопаркова зона“ също е разделена на две подзони със следните условни наименования:

• Подзона „Лесопаркова“

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Обхват: включва основната част на Зона 2 – северните и част от източните склонове, както и самия връх на хълма.

Граници: от запад и югозапад – подзона „Особена защита“; от юг – алея, продължение на ул. „Л. Каравелов“; от изток и североизток – павирана алея, продължение на ул. „Велбъжд“; от север – черен път.

Функционално предназначение: ежедневен отдих, познавателен туризъм и научно-изследователски дейности.

Цел на управление на зоната: опазване на местообитанията, които тук са от семи-натуралистичен тип, с по-висок процент на естествените за района видове. Като цяло е с по-висок режим на природозащита от Зона 1 „Ниска паркова зона“.

- Подзона „Особена защита“

Обхват: това е зоната на защитените, редки, „червени“ и ендемични растителни видове.

Граници: от запад и югозапад – подзона „Отдых“ на Зона 1 „Ниска паркова“; от юг – бул. „Христо Ботев“; от югоизток, изток и север – подзона „Лесопаркова“ на Зона 2 „Висока лесопаркова“. Границите на тази подзона следва да се маркират ясно, защото тя е с висока степен на защита.

Функционално предназначение: опознавателно-рекреационни и научно-изследователски дейности.

Цел на управление на зоната: опазване на защитените, редки, „червени“ и ендемични растителни видове и приоритетни местообитания. Тази зона се ползва с особен статут на защита – близък до този на природните резервати. Защитените мястообитания следва да се маркират по подходящ ясен начин, за да се осигури тяхната защита.

Функционалното зонироване на територията и разположението на цитираните по-горе подзони е показано на Карта 17 в Приложение № 3.

3.2. Режи́ми и норми

Режимът и нормите на управление на защитената територия се определят съгласно Заповед №РД-466/22.12.1995 г. Министъра на ОСВ за обявяване на обекта за природна забележителност, Заповед №РД-903/01.12.2008 г. на Министъра на ОСВ за промяна в режима на дейностите, както и въз основа на режима, предвиден в Закона за защитените територии (обн. ДВ 133/1998, изм. и доп.) за категория „природна забележителност“, както и с настоящия План за управление.

3.2.1. Режи́ми в защитената територия, съгласно Закона за защитените територии, обн. ДВ 133/1998 (чл. 24 и чл. 25), предвижда следното:

- В природните забележителности се забраняват дейности, които могат да нарушат тяхното естествено състояние или да намалят естетическата им стойност.
- Мерки за опазване, укрепване и възстановяване на природните забележителности се допускат с разрешение на Министерството на околната среда и водите съгласувано със собствениците на природните забележителности и други заинтересовани институции.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

3.2.2. Режими в защитената територия, определени със Заповед №РД-466/22.12.1995 г. и Заповед №РД-903/01.12.2008 г. на Министъра на ОСВ:

В границите на природната забележителност се забранява:

- Всякакво строителство с изключение на предвиденото в плановете за управление на природните забележителности, както и поддържане на съществуващи сгради, алеи, паркови и инфраструктурни съоръжения
- Разрушаване и изземване на скални маси
- Унищожаване или увреждане на естествената и паркова растителност.
- Безпокоене на птиците, вземане на яйцата и малките им, разрушаване на гнездата.
- Палене на огън
- Паша на домашни животни
- Внасяне на нехарактерни растителни видове.

3.2.3. Допълнителни режимни норми и условия въведени с настоящия План за управление общовалидни за цялата територия на природната забележителност.

Режими

В границите на природната забележителност се забранява:

- Движението и паркирането на автомобили извън обособените паркинги с изключение на специални транспортни средства, свързани със снабдяването на обекти, поддръжката на територията и обслужващи познавателни маршрути;
- Движението на мотоциклети и АТВ;
- Увеличаване на ширината на съществуващите алеи;
- Търсенето и проучването на подземни богатства;
- Събирането на лечебни и други растения и на части от тях, с изключение събирането за научни цели;
- Въздушното прокарване на електропреносни мрежи и мрежи за пренос на информация;
- Улавянето, нараняването и убиването на диви животни , с изключение улавянето на опасни за посетителите екземпляри;
- Увеличаване на застроената площ на съществуващите сгради.

Условия

- Улавянето, транспортирането настаняването в Спасителен център или освобождаване на уловените екземпляри диви животни да се извършва от специалисти след уведомяване на РИОСВ – Пловдив.
- Събирането на растения или части от тях с научна цел се съгласува по реда на ЗЗТ и ЗБР

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

3.2.4. Допълнителни режими норми и условия въведени с настоящия План за управление по зони

3.2.4.1. Режими норми и условия в Зона 1 – „Ниска паркова зона“

Режими

В зоната се забранява всякаво строителство с изключение на:

- Реконструкция и възстановяване на водни площи;
- Реконструкция и възстановяване на картинг писта;
- Изграждане и поддържане на детски площадки;
- Изграждане на информационен център;
- Изграждане на паркинг зона западно от спортната площадка;
- Изграждане на паркинг зона, частично върху изоставена кариера, северно от терена на Стоматологичния факулте;
- Изграждане на Природонаучен музей;
- Възстановяване на детска железница;
- Изграждане и поддържане на парковата инфраструктура в т.ч. ВиК мрежи, Ел. мрежи, съобщителни мрежи;
- Ремонт и реконструкция на алейната мрежа;
- Изграждането на нови алеи по предварително съгласуван проект;
- Ремонт и реконструкция на съществуващи сгради и други съоразения.

Норми

- Ширината на предвидени за изграждане нови алеи за посетители и велосипедисти да не превишават 3.00 м. с изключение при изграждането на алеи за хора с увреждания.

Условия

- Картинг пистата да се оборудва с електрически картове;
- При изграждането на нови обекти да не се засягат съществуващи естествени скални разкрития;
- При изграждането на нови обекти да не се засяга повече от 1% от проективното покритие с едроразмерна растителност;
- При изграждането на нови обекти да не се допуска увреждането на видове с висок консервационен статус⁵.

⁵ За видове с висок консервационен статус се приемат такива, включени в Приложение 3 на ЗБР, в Червената Книга на РБ, в Европейския червен списък, в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) или в Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора – (CITES).

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

В границите на зоната е забранено извършването на всякакви дейности с изключение на:

- Поддържане на парковите площи;
- Отстраняване на загинала и/или в лошо състояние декоративна растителност;
- Внасянето на нова декоративна растителност;
- Оборудване на детски площадки;
- Поставяне и обслужване на парково обзавеждане (пейки, кошчета и др.);
- Дейности свързани с използване на съществуващите сгради и съоръжения съгласно тяхното функционално предназначение.

Условия

- При внасянето на нова растителност да се използват местни видове с голяма биомаса (летен дъб, полски клен, явор, мекиш, липа, ясен, калина, люляк, смрадлика, див рошков, червена хвойна, кукуш, копривка);

3.2.4.2. Режим и условия в Зона 2 – „Висока лесопаркова зона“

Режими

- Забранява се присъствието на домашни любимци.

В зоната се забранява всякакво строителство с изключение на:

- Възстановяване и поддържане на парковата инфраструктура в т.ч. Ел. мрежи, осветителни мрежи, съобщителни мрежи;
- Възстановяване и доизграждане на системата за поливане (изграждане на ВиК мрежи, помпена станция, възстановяване на открит и закрит резервоар);
- Ремонт и реконструкция на алейната мрежа и подходи;
- Укрепване на срутища и опасни места в скалните масиве;
- Изграждането на алеи за хора с увреждания.

В границите на зоната е забранено извършването на всякакви дейности с изключение на:

- Отстраняване на загинала и/или в лошо състояние растителност;
- Постепенната подмяна на инвазивни и чужди видове;
- Отстраняване на рудерални видове;
- Внасяне на нова растителност от местни характерни за района видове;
- Борба с ерозията и внасяне на почва в ерозирани участъци;
- Поставяне и обслужване на парково обзавеждане (пейки, кошчета и др.);

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

- Монтиране на информационни табели;
- Организиране на познавателни маршрути;
- Дейности свързани с използване на съществуващите съоръжения съгласно тяхното функционално предназначение.

Условия

- При внасянето на нова растителност да се използват местни видове развиващи голяма биомаса (летен дъб, полски клен, явор, мекиш, липа, ясен, калина, люляк, смрадлика, див рошков, червена хвойна, кукуш, копривка);
- При организирането на познавателни маршрути да не се изгражда нова алейна мрежа.
- При реализирането на дейностите да не се увреждат видове с висок консервационен статус⁶

Норми

- При съхнене на дървесна растителност да се оставят до 3 единични едроразмерни дървета на 1 ха в случай че не представляват опасност за посетителите.

⁶ За видове с висок консервационен статус се приемат такива, включени в Приложение 3 на ЗБР, в Червената Книга на РБ, в Европейския червен списък, в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) или в Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора – (CITES).

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

4.1. Определяне на приоритетите

На базата на направените характеристики и оценки, отчитайки дългосрочните цели за управление, определената потенциална стойност и възможностите за реализация са определени приоритетни направления за 10 годишен период на действие на Плана. Критериите за определяне на приоритета произтичат от:

- Изисквания на национални и международни документи, планове и стратегии;
- Необходимост на проекта на база екологичната и социално-икономическа оценка разработена в Плана за управление;
- Консервационна значимост на видове, съобщества, популации или местообитания национално, европейско и международно ниво
- Роля на съответния проект или задача за постигане на дългосрочните цели за управление на защитената територия
- Ефективност на съответния проект или задача за опазването на консервационно значими видове или характеристики на ландшафта
- Роля на съответния проект за увеличаване както на образователната стойност, така и на общата атрактивност на обекта
- Икономическа ефективност на предложените проекти

На база на така формулираните критерии са определени следните приоритети, степенувани по важност:

- Приоритет 1:** *Опазване и възстановяване популациите и съобществата на видове с висока консервационна стойност.*
- Приоритет 2:** *Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта*
- Приоритет 3:** *Опазване и възстановяване на парковата рекреационна функция на обекта и устойчив туризъм*
- Приоритет 4:** *Създаване възможности за провеждане на научни изследвания и екологичен*
- Приоритет 5:** *Усъвършенстване политиката на управление и контрол на природните забележителности в град Пловдив („Данов хълм“, „Хълм на Освободителите“ и „Младежки хълм“) Създаване на отделна административна структура за изпълнение на техните Планове за управление и проектите към тях. Възможности за финансови постъпления.*

4.2. Програми

Програмите за управление съответстват на поставените в горния раздел приоритети. Те са още веднъж разписани в раздел „Проекти“ по-долу, където всеки от проектите е отнесен към съответната програма, към която принадлежи.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

4.3. Проекти

ПРОГРАМА 1: Опазване и възстановяване популациите и съобществата на видове с висока консервационна стойност.

Проект: Възстановяване на находищата на защитен вид атинска мерендера

Реинтродукция на защитения вид атинска мерендера (*Merendera attica*) в унищожените му находища на територията на хълма. Видът е с висок консервационен статус – балкански ендемит, включен в Червената книга на РБългария и защитен по силата на Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие. За възстановяване на находищата му в Младежки хълм може да се използва на посадъчен материал напр. от находищата му в Средни Родопи.

Задачата следва да се постави на ботаник и/или фитоценолог (или екип, разполагащ с такъв специалист), който помогне за осигуряване на посадъчния материал, за оформяне на насаждението и да разпише кратка инструкция за служителите от ОП „Градини и паркове“, които ще се грижат за него.

Проект: Възстановяване на находищата на защитен вид чашково сграбиче (*Astragalus physocalyx*)

Реинтродукция на защитения вид чашково сграбиче (познат още като мехуресточашков клин) в унищожените му находища на територията на хълма. Видът е с висок консервационен статус – балкански ендемит, включен в Червената книга на РБългария и защитен по силата на Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие. За възстановяване на находищата му в Младежки хълм може да се използва на посадъчен материал напр. от ботаническата градина на БАН в София.

Задачата следва да се постави на ботаник и/или фитоценолог (или екип, разполагащ с такъв специалист), който ще помогне за осигуряване на посадъчния материал, за оформяне на насаждението и да разпише кратка инструкция за служителите от ОП „Градини и паркове“, които ще се грижат за него.

Проект: Мониторинг на редки и защитени видове

Организиране на периодичен мониторинг на находищата на редки и защитени видове на територията на хълма. Проектът може да започне с находищата на 12 растителни вида с висок природозащитен статус. При възможност в последствие би могло да се разшири обхвата на мониторинга, така че да обхване и редки за страната видове. Проектът е косвено обвързан с организирането на познавателен ботанически маршрут.

Задачата следва да се постави на ботаник и/или фитоценолог (или екип, разполагащ с такъв специалист), който ще разпише първоначален план за мониторинга. Осъществяването би могло да стане на доброволен принцип със сътрудничеството на студенти и специалисти от Пловдивски университет или Аграрния университет (под формата на практически занятия за студентите). Във всеки случай, мониторинга следва да се извършва от специалисти в областта.

Проект: Опазване на типични местообитания на прилепи

Маркиране на т.нар. „биотопни“ дървета – стари хралупати дървета, които са в относително добро фитосанитарно състояние и които могат да поддържат убежища на прилепи и /или други видове.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Поставяне на къщички за прилепи на определени места на големи дървета, които да компенсират липсата на достатъчно много прилепни убежища. Къщичките могат впоследствие да се ползват и при мониторинга на прилепната фауна.

Проект: Постепенна подмяна на инвазивни видове в лесопарковата зона

Постепенно премахване на инвазивните и неприсъщите за района видове. Инвазивните видове представляват сериозна и постоянна заплаха за естественото биоразнообразие, тъй като са изключително конкурентноспособни в естествените местообитания на местните видове, поради невзискателността си и способността си да се приспособяват към разнообразни екологични условия. Широкото и бързото им разпространение може да доведе до изчезване на естествените и по-редките видове. Проектът е обвързан със следващия проект.

Проект: Възстановяване на местните растителни съобщества в лесопарковата зона на мястото на чуждоземни и нехарактерни видове

Подмяна на култури от инвазивни, чуждоземни и неместни дървесни видове с видове и екземпляри от местен коренен произход с добри генетични качества. Местни видове са напр. летен дъб, полски клен, явор, мекиш, липа, ясен, калина, както и люляк, смрадлика, див рошков, хинап, червена хвойна, кукуш, копривка и др.

Проект: Поетапна подмяна на преобладаващите издънкови насаждения във лесопарковата зона

Мероприятието може да се приеме като постоянна мярка - част от дейностите по поддръжка на растителността.

Проект: Създаване на благоприятни условия за развитието на естествената растителност

Подпроект 1: Саниране и отстраняване на загинала растителност: мярката следва да се изпълнява на периодичен принцип, като част от дейностите по поддръжка на парка.

Подпроект 2: Отстраняване на антропофитните елементи (плевели и бурени) - внимателен анализ на настанените "чужди" на естествената флора елементи и при необходимост - отстраняването им;

Проект: Обозначаване на природозащитно ценни или уязвими места на защитената територия

Поставяне на информационни табели в местата, където могат да се наблюдават консервационно значими видове с картинка на вида, кратко описание, включително и на причината за неговата ценност и кратка анотация на режима на неговата защита (напр. забрана за късане на растения, за улавяне или безпокойство на животински видове или др.).

При необходимост (по преценка на персонала, грижещ се за парка) се допуска ценните растителни видове, чувствителни хабитати на животински видове или други уязвими зони да бъдат оградени с ниска декоративна ограда с добри естетически качества.

ПРОГРАМА 2: Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта

Проект: Предприемане на спешни мерки за борба със срутищата

Осигуряване на финансиране и реализиране на подготвения проект за укрепване на опасните места по Пловдивските хълмове (съгласуван от РИОСВ през 2010 г.).

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

Провеждане на допълнителни огледи с участието на експерти от Гражданска защита и определяне на актуалните рискове, набелязване на местата с неотложна нужда от укрепителни или др. мерки, изработване и изпълнение на проекти за укрепването им.

Обозначаване на опасните зони със съществуващи рискове от срутване на скални маси.

Проект: Прилагане на противоерозионни мероприятия

Укрепване на склоновете, чрез залесяване с подходящи за територията растителни видове

Проект: Внасяне на почва на местата където ерозията безвъзвратно е унищожила почвената покривка;

Мярката е част от дейностите по поддръжка на парка. Изпълнява се при необходимост.

ПРОГРАМА 3: Опазване и възстановяване на парковата рекреационна функция на обекта и създаване на условия за устойчив туризъм

Проект: Поддръжка и полагане на постоянни/периодични грижи за парковите насаждения

Поддръжка на цветни партери, цветни групи в алпинеумите, отстраняване на антропофитни растителни елементи (плевели бурени), поливане, почистване на площите и др. Включва постоянните дейности по поддръжка на парковата територия, които и понастоящем се извършват от служителите на ОП „Градини и паркове“.

Допустими са всички дейности, характерни за нормалната поддръжка на паркови зони.

В зоната се допуска внасяне на нова декоративна растителност, включително и екзотични видове с високи декоративни качества.

Проект: Възстановяване, поддръжка и доизграждане на елементите на парковата инфраструктура

Поддръжка и при необходимост закупуване на допълнителни пейки, кошчета, поддръжка на площадки, декоративни водни ефекти, реализация на детски площадки в ниската паркова част на хълма, почистване и др.

Проект: Възстановяване и поддръжка на алеи и подходи

Почистване и поддръжка на алеите, включително ремонт на настилната, на подпорни зидове, където е необходимо. Почтив всички алеи в лесопарковата част се нуждаят от почистване и ремонт.

Проект: Възстановяване на водопровода към високата зона (изграждане на нов при необходимост) и поетапно доразвиване на напоителните системи

Водопровода към високата зона е необходим не само като източник на вода за поливане, но и като източник на вода за противопожарни цели. Тази функция е дори с много по-голямо значение, тъй като единствено водата от съществуващия водоем не би била достатъчна за справяне с големи пожари. В случай, че се наложи изграждане на нов водопровод, проектът следва да се съгласува с МОСВ по реда на Глава 6 от ЗООС.

Проект: Поддръжка и доразвиване на водопроводните и напоителните системи

Касае рутинни ремонти по водопроводните и напоителните системи пускането им в действие и поетапно увеличаване на обхвата им.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Проект: Възстановяване и поддръжка на декоративните водни площи и свързаните с тях атракции в парковата част

Ремонтира се и се възстановява водната площ съобразно първоначалното ѝ предназначение – за “водни детски картове”. Проектът може да се реализира под формата на публично-частно партньорство. Напр. ако частна фирма поеме разходите за възстановяване и поддръжка на водните площи, може при преференциални условия да се предостави и на концесия обслужването на лодки под наем или друга атракция, свързана с декоративните водни площи.

Проект: Ревизия и възстановяване на електроснабдителните и осветителните системи, и друга инфраструктура

Включва ремонт на електроснабдителните системи, възстановяване и поддръжка на осветлението на главните алеи и обслужващия път до върха. Допустими са дейности по поддръжка на парковата инфраструктура, вкл. ВиК, Ел. мрежи, алейна мрежа, оборудване на детски градинки, поставяне и обслужване на кошчета, пейки, изграждане на водни ефекти и др.

Запазват се съществуващият ресторант и спортният сектор. Допуска се преоборудване и ремонт на съществуващите сгради.

Възстановяване на картинг-пистата в парковата част (с нови електрически картове). Допуска се и ситуирането там на няколко павилиона от лек тип за съхранението и поддържането им

Проектът може да се реализира под формата на публично-частно партньорство. Например, ако частна фирма поеме разходите за възстановяване и на картинг пистата, може при преференциални условия да ѝ се предостави на концесия обслужването и ползването им.

Създаване на 2 бр. паркинги в ниската зона. Местата, подходящи за паркингите са разположени в ниската паркова зона (подзоната за атракциони). Единият паркинг може да се разположи западно от спортната площадка между тенис кортовете и военния терен, а другият на равната площадка и частично върху изоставената кариера северно от стоматологичния факултет.

Забранява се всякакво ново строителство с изключение на изрично предвиденото в настоящия план за управление на природната забележителност. Не се допуска изграждането на нова алейна мрежа.

Изграждането на нов инфраструктурен елемент може да се допусне по изключение, само при доказана неизбежна необходимост и след съгласуване на проекта от РИОСВ или МОСВ по реда на Глава 6 от ЗООС, задължително с наличието на становище от ботаник или фитоценолог.

ПРОГРАМА 4: Създаване възможности за екологично образование, за провеждане на научни изследвания и за екологичен мониторинг

Проект: Маркиране на познавателни маршрути и „екопътеки“

Маркиране на познавателен „ботанически“ еко-маршрут, преминаващ в близост до находищата на редки и защитени растителни видове. На Карта 16 в Приложение 3 е маркиран един максимален вариант на такъв маршрут Възможно е реализирането му на части. За целта е необходимо поставяне на табели с трасето на маршрута не само в двата му края, но и на няколко ключови места по пътя. Може да се направи дискретна маркировка, която да бъде следвана, като на местата, където могат да се наблюдават ценните растения, се поставят табелки даващи информация за

Консорциум „Геопонт-Чухъл”	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”	Август, 2017

съответния вид. Може да се комбинира и с информация за някои от ценните животински видове, особено на място с тяхно типично местообитание.

Обособяване на познавателен маршрут „Прилепи” Такъв маршрут би могъл да се обособи в парковата част (вж. Карта 16) За целта следва да се поставят няколко къщички за прилепи и информационни табели в близост до тях, включително и до т. нар. „биотопни дървета”.

Поставянето на къщички за прилепи цели компенсирането на убежища за горските видове прилепи, поради отсъствието на стари дървета или дървета с хралупи/цепки в кори, които представляват подходящи убежища. При поставянето на къщички трябва да бъдат подбрани такива с голяма устойчивост на външни условия и „живот“ минимум 5 години. Отстоянието им една от друга трябва да е приблизително 10-20 метра. Поставянето на къщички за прилепи и тяхното проверяване могат да служат също така като ценен източник на информация за разпространението и екологията на горските видове, чиито убежища е трудно да бъдат установени на терен.

Проект: Организиране на мониторинг на консервационно значимите видове на територията на природните забележителности

Целта на проекта е да се проследи на периодичен принцип развитието на консервационно-значимите видове и при необходимост да се вземат мерки за тяхното опазване, за да не се стигне до тяхното задушаване или изчерпване както например при атинската мерендера и чашково сграбиче. Би могло да се направи договорка с Биологически факултет на Пловдивския Университет и/или с Аграрния факултет техни студенти да участват на периодичен принцип в мониторинга на консервационно значимите видове като форма на практическо занятие.

Забранява се събирането на лечебни растения или части от тях, късането и изкореняването на растения или друг вид увреждане на растителността в защитената територия.

Допуска се събиране на растения или видове с научна цел само от научни институти и организации, след получаване на разрешение от управляващия орган на ЗТ, съгласувано с РИОСВ

Забранява се улавянето или нараняването на животински видове на територията на целия хълм, с изключение на улавянето на опасни влечуги или др. подобни при риск за човешкото здраве. В такъв случай, улавянето следва да се извърши от специалисти и да се вземе становище от РИОСВ, къде да се освободи заловеният индивид.

Програма 5: Усъвършенстване политиката на управление и контрол на Природните забележителности в град Пловдив („Данов хълм”, „Хълм на Освободителите” и „Младежки хълм”) Създаване на отделна административна структура за изпълнение на техните Планове за управление и проектите към тях. Възможности за финансови постъпления

Проект: Създаване на Административна структура за управление на Природните забележителности на гр. Пловдив

Спецификата на обекта, като “защитена територия” изисква на градско ниво, т.е. в Община Пловдив, да се изгради специализирана управленска структура, на която да се възложат грижите не само за този хълм, а и за останалите защитени територии в гр. Пловдив – Данов хълм и Хълм Бунарджик. Възможността за това е предвидена, както в самата заповед за обявяване на Пловдивските тепета за природни забележителности, трака и в разпоредбите на Закона за защитените територии.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

Проект: Създаване на информационен център

Може да се създаде информационен център, който да информира чрез специализирани образователни и разяснителни програми, популяризиращи значението на хълма, неговата роля в градския организъм, да запознава с характерните за хълма защитени и редки растителни видове, да запознава посетителите на територията със специфичните изисквания при ползването на защитената територия. Като една от атракционо-образователните инициативи може да се експонират стари фотографии от Регионалния държавен архив – Пловдив.

Допуска се и изграждането на обект – Природонаучен музей. Проектът следва да бъде съгласуван с МОСВ.

Проект: Въвличане на обществеността в дейностите по опазване и поддържане на природните забележителности

Организиране на ежегодна доброволческа кампания за почистване на трите Природни забележителности „Данов хълм“, „Младежки хълм“ и „Хълм Бунарджик“. Следва да се предвиди бюджет за информационни материали (брошури, плакати и др.), за консумативи (найлонови чували, ръкавици и др.), за извозване на събраните отпадъци, за поощрителни награди (тениски, сувенири и др.), както и за организиране на скромно празненство. Би могло да се търси сътрудничество с младежки неправителствени организации, скаутски организации и др.

Проект: Осигуряване на охрана

Младежки хълм следва да продължи да се охранява. За оптимизиране на дейността на охранителите може да се проведат обучения на персонала, които понастоящем охраняват парка, за предмета и целите на защитената територия, за това кои са уязвимите обекти. При необходимост на ключови места могат да бъдат монтирани охранителни камери. За справяне на проблема с нерегламентирано навлизане на ЛМПС могат да бъдат поставени автоматични прегради в началото на подхода към хълма, които да ограничават достъпа.

Проект: Уточняване на границите на защитената територия в процедура по реда на Глава 3 от Закона за защитената територии (обн. ДВ.133/1998, изм. и доп.):

- Изключване на несвойствени обекти (части от улици) и включване на обекти, които съответстват на статута на територията (вегетативни зелени площи), които понастоящем остават извън границите на ЗТ.
- Решаване на проблема с нерегламентираните навлизания в границите на защитената територия („премествания на оградите“) отчетени с предходни ПУ от 2003 г.
- Изработване и утвърждаване по реда на Глава 3 от ЗЗТ на актуална схема на границите на защитената територия, включваща и опис на координатите на точките, които ги определят

4.4. Оперативни задачи

Изброените оперативни задачи се отнасят до организация на дейностите на Община Пловдив, в качеството ѝ на структура управляваща защитената територия и във връзка с отговорностите по изпълнение на Плана за управление:

- Пожарна безопасност – Разработване на противопожарен план, разписващ дейностите и отговорностите в случай на пожар;

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

- Разработване на графици за организиране възлагането на дейности по работния план;
- Периодични проверки или мониторинг на обекти – мониторинг на консервационно значимите видове на периодичен принцип, съгласно описаното по-горе;
- Планиране и отчитане на дейностите на различни нива в отговорните за управлението на ПЗ служби;
- Организационни, процедурни и оперативни връзки на отговорните служби в Община Пловдив с МОСВ, НИНКН и др. при необходимост;
- Подготовка на документации към проекти за кандидатстване за допълнителни източници на финансиране за реализиране проектите от Плана за управление;
- Поддържане на регулярни връзки с местни органи, организации, медии, заинтересовани лица;
- Изработване на нови и актуализиране на елементи от информационната система за защитените територии и зелената система с информация от настоящия План за управление и поддържането ѝ;
- Изработване на образователни и рекламни материали за биологичното и ландшафтно разнообразие и характерните особености на Младежки хълм.

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

4.5. Работен план

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ:	Година:	I	II	III	IV	V	Забележка	Необходими средства
ПРОГРАМА 1: Опазване и възстановяване популациите и съобществата на видове с висока консервационна стойност.								
Проект: Възстановяване на находищата на защитен вид атинска мерендера								10 000 лв.
Проект: Възстановяване на находищата на защитен вид чашково сграбиче								10 000 лв.
Проект: Мониторинг на редки и защитени видове								В зависимост от евентуална договорка с ПУ или АУ-Пловдив, може да стане с доброволен труд
Проект: Опазване на типични местообитания на прилепи								Разходите са към проекта за обозначаване на познавателен маршрут „Прилепи“
Проект: Постепенна подмяна на инвазивните видове							постоянна мярка	Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала на ОП „Градини и паркове“, заети с поддръжката на парка Разходите за посадъчен материал са описани по-долу
Проект: Възстановяване на местните растителни съобщества на мястото на чуждоземни и нехарактерни за района видове							постоянна мярка	1000 лв/год за посадъчен материал Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Проект: Поетапна подмяна на преобладаващите издънкови насаждения във лесопарковата зона							постоянна мярка	1000 лв/год за посадъчен материал Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Проект: Създаване на благоприятни условия за развитието на естествената растителност								
Подпроект 1: Санциране и отстраняване на загинала растителност							постоянна мярка	Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Подпроект 2: Отстраняване на антропофитните елементи (плевели и бурени)							постоянна мярка	Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Проект: Обозначаване на природозащитно ценни или уязвими места на защитената територия								10 000 лв.
Програма 2: Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта								
Проект: Предприемане на спешни мерки за борба със срутищата								съгласно разчетите на изготвените проекти

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ:	Година:	I	II	III	IV	V	Забележка	Необходими средства
Проект: Прилагане на противоерозионни мероприятия								1000 лв/год за посадъчен материал Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Проект: Внасяне на почва на местата, където ерозията безвъзвратно е унищожила почвената покривка							постоянна мярка	500 лв/год
Програма 3: Опазване и възстановяване на парковата рекреационна функция на обекта и създаване на условия за устойчив туризъм								
Проект: Поддръжка и полагане на постоянни/периодични грижи за парковите насаждения							постоянна мярка	Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Проект: Възстановяване, поддръжка и доизграждане на елементите на парковата инфраструктура							постоянна мярка	10 000 лв./год.
Проект: Възстановяване и поддръжка на алеи и подходи							постоянна мярка	20 000 лв./год.
Проект: Възстановяване на водопровода към високата зона (изграждане на нов при необходимост) и поетапно доразвиване на напоителните системи								В зависимост от изготвения проект
Проект: Поддръжка и доразвиване на напоителната система и декоративните водни площи								15 000 лв./год
Възстановяване и поддръжка на декоративните водни площи и свързаните с тях атракции в парковата част								Може да се реализира с частни средства при евентуално публично-частно партньорство
Ревизия и възстановяване на електроснабдителните и осветителните системи								В зависимост от изготвения проект
Възстановяване на картинг-пистата в парковата част (с нови електрически картове)								Може да се реализира с частни средства при евентуално публично-частно партньорство
Създаване на 2 бр. паркинги в ниската зона								В зависимост от изготвения проект
Програма 4: Създаване възможности за екологично образование, за провеждане на научни изследвания и за екологичен мониторинг								
Проект: Маркиране на познавателни маршрути и „екопътеки“							поддръжка на маркировки и табели - веднъж на 3 години	средно 10 000 – 15 000 лв./маршрут (първоначална инвестиция) 3 000 лв/3 год. за подмяна на табели и маркировка
Проект: Организиране на мониторинг на консервационно значимите видове на територията на природните забележителности							след започване - 2 пъти годишно	Предложението касае доброволен труд, полаган от студенти, ако се направи такава договорка.
Програма 5: Усъвършенстване политиката на управление и контрол на природните забележителности в град Пловдив (Данов хълм, Хълма на освободителите и Младежки хълм) Създаване на отделна административна структура за изпълнение на техните Планове за управление и проектите към тях. Възможности за								

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ:	Година:	I	II	III	IV	V	Забележка	Необходими средства
финансови постъпления								
Проект: Създаване на Административна структура за управление на Природните забележителности на гр. Пловдив								Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала при използване на съществуващо помещение на Общината
Проект: Въвличане на обществеността в дейностите по опазване и поддържане на природните забележителности							постоянна мярка	Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Проект: Осигуряване на охрана							постоянна мярка	Разходите за труд се остойностяват на заплатите на персонала
Проект: Създаване на информационен център								Липсва информация следва да се остойности допълнително
Проект: Уточняване на границите на защитената територия в процедура по реда на Глава 3 от Закона за защитената територии (обн. ДВ.133/1998, изм. и доп.)								Липсва информация следва да се остойности допълнително

Консорциум „Геопонт-Чухъл“	План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“	Август, 2017

ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

5.1. Преразглеждане на целите

На петата година от изпълнението на плана за управление е желателно да се направи основен преглед на изпълнението на целите и резултатите от прилагането на плана. Разглежда се актуалността на поставените цели и необходимостта от корекции, както и за проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите на ПУ.

Следва да се предвиди организиране на публично обсъждане на изпълнението на Плана за управление на ПЗ „Младежки хълм“ в края на четвъртата година от изпълнението на Работния план. Организатор на публичното обсъждане следва да е управляващия орган Община Пловдив. На публичното обсъждане се канят представители на заинтересованите държавни органи, общини, научни институти и неправителствени организации. Година за публично обсъждане на изпълнението на Плана за управление – 2018 г. Ревизията на изпълнението на проектите и задачите от Плана се извършва от РИОСВ-Пловдив.

5.2. Преразглеждане на задачите

След края на всяка година (до края на първото тримесечие за предходната година) се извършва отчет за изпълнените задачи и проекти и тяхното значение за постигане на оперативните цели на Плана. Оценка на извършената работа и изразходваните средства и време по изпълнението на проектите се прави текущо през годината. Това позволява да се променят приоритетите при изпълнение на дейностите и да се пренасочат средства.

Годишният отчет се подготвя от управляващата организация (в случая Община Пловдив) и включва задълженията на лицата от различните нива. Проверката и оценката се правят от РИОСВ (при необходимост с участието на МОСВ, МРРБ, МК). Протоколът от проверката се утвърждава от Директора на РИОСВ.

Оценката на изпълнението на проектите заляга в годишните отчети за свършената работа и представлява база за съставянето на годишния план и бюджет за следващата година.

Показатели за годишен преглед:

- Спазване на планираните за периода задачи – срокове, обем, качество и финансови средства;

- Анализ на причини за неспазване на проектите и задачите;

- Необходимост от включване на нови проекти и задачи.

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

Резултати от извършения преглед:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Изпълнени проекти:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Неизпълнени проекти:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Причини:

.....

.....

.....

Оценка:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

Препоръки:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

ОЦЕНКИ И ПРОВЕРКИ НА ОПАЗВАНЕТО НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Препоръчва се система от проверки от независими експерти, от Общината, от РИОСВ и МОСВ на управленските и административни дейности по прилагането на плана. Проверките могат да обхванат начина на работа, организацията, финансирането, изпълнението на предписанията на този план, на национални, международни и други природозащитни ангажименти и споразумения.

Проверки на РИОСВ:

.....
.....
.....
.....

Резултати от извършените проверки:

.....
.....
.....
.....

Изпълнени дейности:

.....
.....
.....
.....

Неизпълнени дейности:

.....
.....
.....
.....

Причини:

.....
.....
.....
.....
.....

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

Оценка:

.....
.....
.....
.....
.....

Препоръки:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл”</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм”</i>	<i>Август, 2017</i>

ФИГУРИ

<i>Консорциум „Геопонт-Чухъл“</i>	<i>План за управление на Природна забележителност „Младежки хълм“</i>	<i>Август, 2017</i>

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

- Фигура 1 Поглед през парковата зона към високата част на Младежки хълм от югозапад (бул. Копривщица)
- Фигура 2 Поглед през парковата и тенис игрищата към Младежки хълм от югозапад (бул. Копривщица)
- Фигура 3 Поглед от североизток през терена на болницата към Младежки хълм (от кръстовището на бул. Васил Априлов и ул. Л. Каравелов)
- Фигура 4 Северна граница на Младежки хълм (ул. Велбъжд)
- Фигура 5 Северна граница на Младежки хълм - ул. Младежки хълм (до гарата на детската железница)
- Фигура 6 Източна граница на Младежки хълм (ул. Л. Каравелов)
- Фигура 7 Роза на ветровете (зимна и годишна) в % и тихо време в % (ст. Пловдив)
- Фигура 8 Типични магмени скали със сиенитов състав
- Фигура 9 Таралеж от южната паркова зона (N42°8'8.43" и E24°43'41.58")
- Фигура 10 Катерици около централната алея и детската железница
- Фигура 11 Временно местообитание на земноводни в ПЗ „Младежки хълм“
- Фигура 12 Средни месечни стойности на мощността на дозата (nGy/h) за периода: 01.2003 г. - 04.2014 г. от Локална мониторингова станция Пловдив

Фигура 1 Поглед през парковата зона към високата част на Младежки хълм от югозапад (бул. Копревщица)

Фигура 2 Поглед през парковата и тенис игрищата към Младежки хълм от югозапад (бул. Копревщица)

Фигура 3 Поглед от североизток през терена на болницата към Младежки хълм (от кръстовището на бул. Васил Априлов и ул. Л. Каравелов)

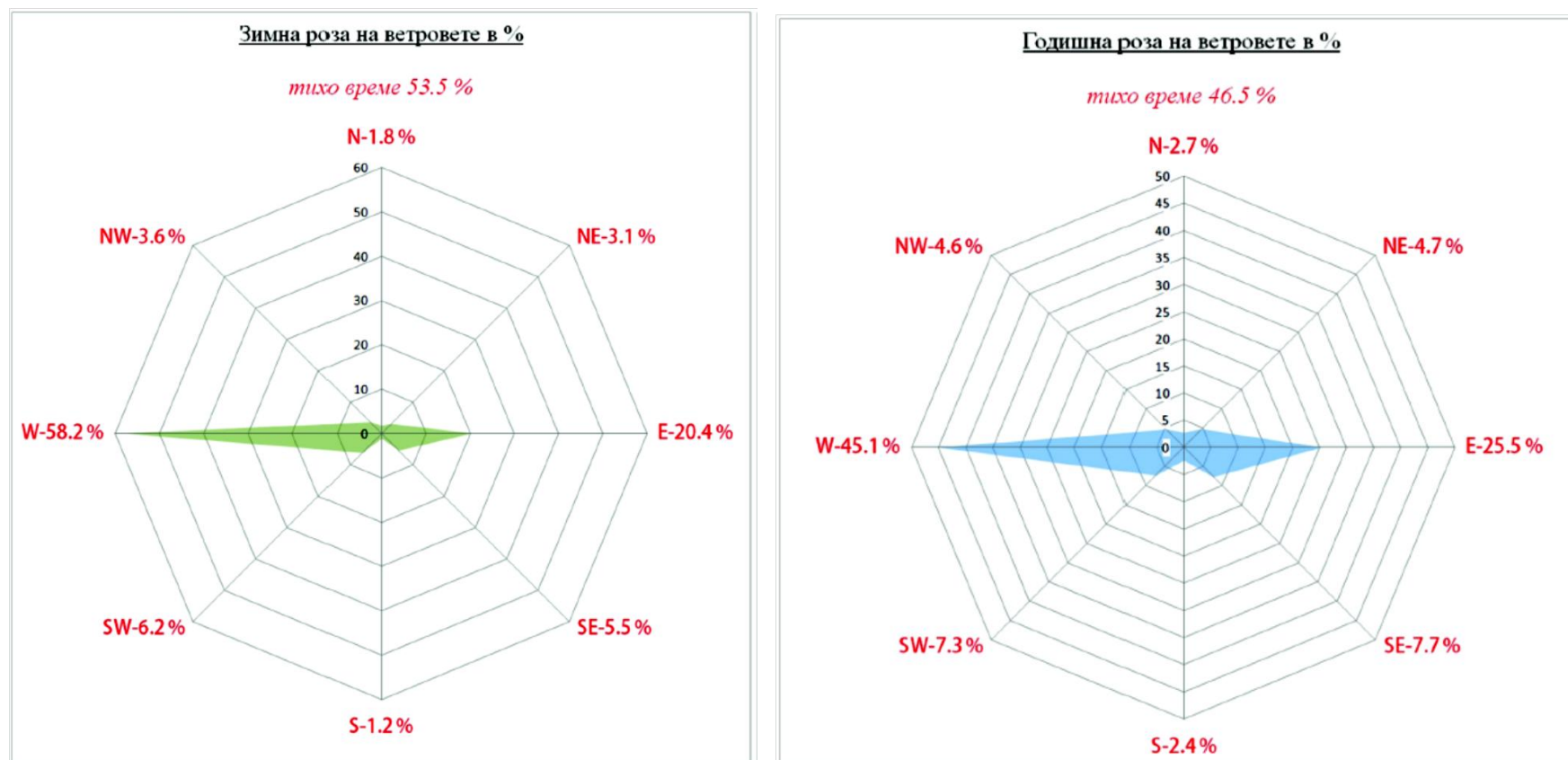
Фигура 4 Северна граница на Младежки хълм (ул. Велбъжд)

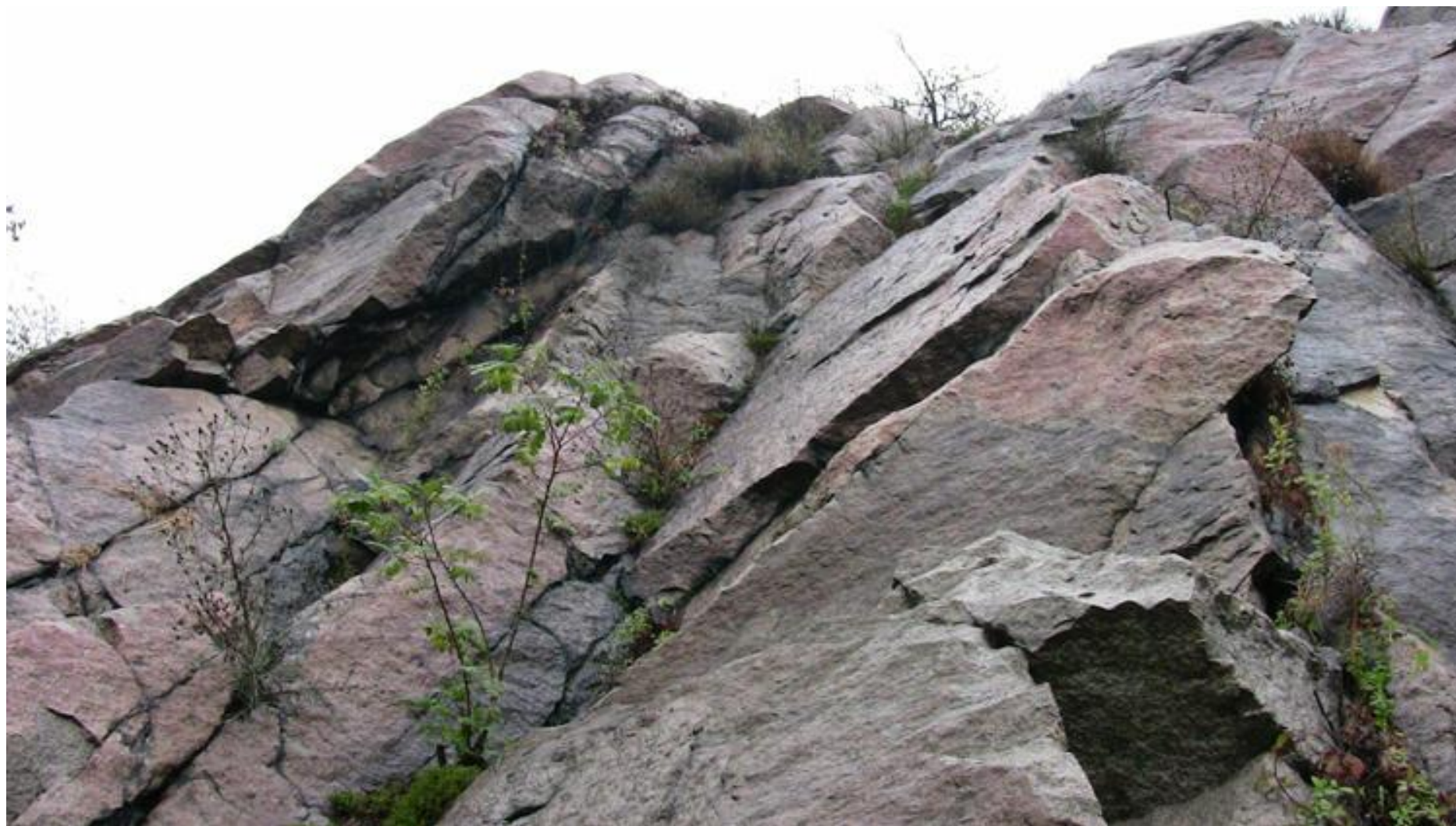
Фигура 5 Северна граница на Младежки хълм - ул. Младежки хълм
(до гарата на детската железница)

Фигура 6 Източна граница на Младежки хълм (ул. Л. Каравелов)

Фигура 7 Роза на ветровете (зимна и годишна) в % и тихо време в % (ст. Пловдив)

Фигура 8 Типични магмени скали със сиенитов състав

Фигура 9. Таралеш от южната паркова зона (N42°8'8.43" и E24°43'41.58")

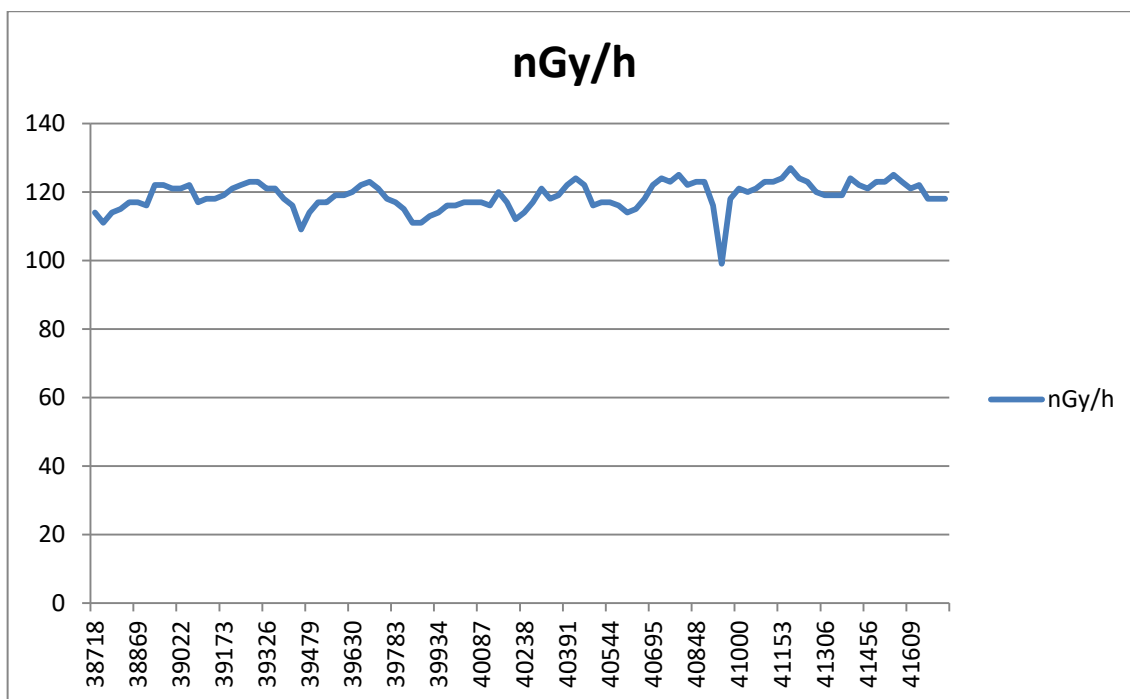
Фигура 10. Катерици около централната алея и детската железница

Фигура 11. Временно местообитание на земноводни в ПЗ „Младежки хълм“

А. Временен водоем в южната част на ПЗ
„Младежки хълм“, използван за
размножаване от *Bufo viridis* и *Hyla arborea*

Б. Зелена крастава жаба (*Bufo viridis*)
от ПЗ „Младежки хълм“.

Фигура 12 Средни месечни стойности на мощността на дозата (nGy/h) за периода: 01.2003 г. - 04.2014 г. от Локална мониторингова станция Пловдив